

Kína puha hatalma Európában

Nehéz időket élünk

Szerkesztette: Ties Dams, Xiaoxue Martin és Vera Kranenburg

A szakértői értékeléseket készítette: Richard Turcsanyi, Plamen Tonchev, Tim Summers, John Seaman, Tim Rühlig, Miguel Otero-Iglesias, Iulia Monica Oehler-Sincai

Az Európai Bizottság jelentése
Kínával foglalkozó agytröszt-hálózat (ETNC)
április 2021

Kína puha hatalma Európában

Nehéz időket élünk

Szerkesztette:

Ties gátak

Xiaoxue Martin

Vera Kranenburg

A szakértői értékeléseket készítette:

Richard Turcsanyi

Plamen Tonchev

Tim Summers

John Seaman

Tim Rühlig

Miguel Otero-Iglesias

Iulia Monica Oehler-Şincai

Az Európai Kína-hálózat (European Think-tank Network on China, ETNC) jelentése.
április 2021

április 2021

Minden jog fenntartva © The Netherlands Institute of International Relations, "Clingendael".

Borítókép: © Ai Weiwei kiállítás, Isztambul, Törökország 2017. szeptember 13: Ai Weiwei, a kortárs művészet egyik legbefolyásosabb alakja munkáiból nyílt az első törökországi egyéni kiállítás az SSM / Shutterstockban.

Bármely anyag jogosulatlan felhasználása sérti a szerzői jogokat, a védjegyeket és/vagy más törvényeket. Amennyiben a felhasználó személyes vagy nem kereskedelmi célú felhasználás céljából anyagot tölt le a honlapról vagy a Holland Nemzetközi Kapcsolatok Clingendael Intézetével vagy a Clingendael Intézettel kapcsolatos bármely más forrásból, a felhasználónak meg kell őriznie az eredeti anyagban vagy az anyag másolatain található valamennyi szerzői jogi, védjegy- vagy más hasonló megjegyzést.

Fontos jogi nyilatkozat

Az ETNC-jelentésekben kifejtett nézetekért kizárólag az aláíró szerzők felelnek, és semmilyen módon nem képviselik az ETNC valamennyi tagjának, a résztvevő intézményeknek, illetve azoknak az intézményeknek a nézeteit, amelyekhez a szerzők kapcsolódnak.

Tartalomjegyzék

Az	ETNC1-hezhozzjáruló intézmények	
A	szerzők listája2	
	Összefoglaló3	
	Előszó4	
Kínát még mindig érdekli a soft power? Az	európai megközelítések sokféleségének	értékelése5
Kína soft powerje Ausztriában: a	nemtörődömségerejére	építve14
Kína soft powerje a Cseh Köztársaságban: majdnem	fiaskó21	
A kínai soft-power promóció nehézségei	Dániában26	
Kína csökkenő soft powerje	Franciaországban31	
Németország: erős gazdasági vonzerő és egymással versengő	értékek36	
Az izgalom elmúlt: Kína csökkenő vonzereje	Görögországban43	
Magyarország: nincs szükség kínai soft-power	stratégiára48	
Gazdaság és kultúra: Kína soft powerjének két útja	Olaszországban52	
Kína soft powerje Lettországon: kulturális vonzerő, politikai	tétovázás57	
Színpadra lép, de a közönség hiányzik: Kína soft powerje	Hollandiában62	
Kína langyos soft powerje	Lengyelországban70	
Portugália-Kína: szenvedélyek és érdekek, amelyek "különleges" kapcsolatokat alakítanak ki?	76	
Kína soft powerje Romániában: korlátozott közönség, korlátozott	hatás80	
Kína puha hatalmának határai	Szlovákiában86	
Kína puha hatalma Spanyolországban: kárelhárítási	üzemmódban91	
Kína csökkenő soft powerje	Svédországban97	
Korlátozott vonzerő: Kína puha hatalma az Egyesült	Királyságban102	
Kína kommunikációs stratégiája az EU-val szemben: egyre skeptikusabb	fogadtatás107	

Az ETNC-hez hozzájáruló intézmények

Koordináló intézmények

- Elcano Királyi Intézet, Spanyolország
- Francia Nemzetközi Kapcsolatok Intézete (Ifri), Franciaország
- Mercator Institute for China Studies (MERICS), Németország

Résztevő intézmények

- Osztrák Európai és Biztonságpolitikai Intézet, Ausztria
- Egmont Királyi Nemzetközi Kapcsolatok Intézete, Belgium
- Nemzetközi Kapcsolatok Intézete, Cseh Köztársaság
- Dán Nemzetközi Tanulmányok Intézete, Dánia
- Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete, Görögország
- Finn Nemzetközi Ügyek Intézete, Finnország
- Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország
- Instituto Affari Internazionali, Olaszország
- Lett Nemzetközi Ügyek Intézete, Lettország
- Holland Nemzetközi Kapcsolatok Intézete, "Clingendael", Hollandia
- Norvég Nemzetközi Ügyek Intézete (NUPI), Norvégia
- Lengyel Nemzetközi Ügyek Intézete (PISM), Lengyelország
- Aveiro Egyetem, Portugália
- Közép-európai Ázsiai Tanulmányok Intézete (CEIAS), Szlovákia
- Svéd Nemzetközi Ügyek Intézete, Svédország
- Svájci Külpolitikai Fórum (Foraus), Svájc
- The Royal Institute of International Affairs, Chatham House, Egyesült Királyság

ULKOPIIHTINEN INSTITUUTTI
UTRIKESPOLITISKA INSTITUTET
THE FINNISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

I>INSTITUTE OF INTERNATIONAL
RELATIONS PRAGUE

A szerzők listája

- Lucas Erlbacher, Osztrák Európai és Biztonságpolitikai Intézet (AIES)
- Rudolf Fürst, Nemzetközi Kapcsolatok Intézete Prága
- Andreas Bøje Forsby, Északi-Ázsiai Tanulmányok Intézete, Koppenhágai Egyetem
- Alice Ekman és Cristina de Esperanza Picardo, Európai Unió Biztonsági Tanulmányok Intézete (EUISS)
- John Seaman és Marc Julienne, Francia Nemzetközi Kapcsolatok Intézete (Ifri)
- Barbara Pongratz, Mercator Institute for China Studies (MERICS)
- Plamen Tonchev és Angelos Bentsis, Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete, Athén
- Matura Tamás, Közép- és Kelet-európai Ázsia Tanulmányok Központja, Budapesti Corvinus Egyetem
- Lorenzo Mariani és Francesca Ghiretti, Istituto Affari Internazionali (IAI), Olaszország
- Kristiāna Purva, Politológia Tanszék, Riga Stradins Egyetem
- Ties Dams és Xiaoxue Martin, Clingendael Intézet
- Justyna Szczudlik, Lengyel Nemzetközi Ügyek Intézete (PISM)
- Carlos Rodrigues, Aveiroi Egyetem
- Iulia Monica Oehler-Şincai, Románia
- Richard Q. Turcsányi, Közép-európai Ázsiai Tanulmányok Intézete (CEIAS), Pozsony
- Mario Esteban és Ugo Armanini, Elcano Királyi Intézet
- Tim Rühlig és Oscar Shao, Svéd Nemzetközi Ügyek Intézete (UI)
- Tim Summers, Nemzetközi Ügyek Királyi Intézete (Chatham House)

Összefoglaló

- A jelentés 17 ország és uniós intézmény különálló elemzése alapján arra a következtetésre jut, hogy a kínai soft power Európában - amelyet úgy határoznak meg, mint a preferenciák vonzással vagy meggyőzéssel történő befolyásolásának képességét - nehéz idők járnak.
- A puha hatalom fejlesztése a kínai külpolitika egyik alappillére volt, és továbbra is Kína hosszú távú politikai irányultságának egyik kimondott célja.
- Három kiemelkedő kínai megközelítést azonosítunk a puha hatalom európai fejlesztésére: a kínai nyelv és kultúra népszerűsítése; Kína imázsának alakítása a médián keresztül; és a gazdasági erő másodlagos puha hatalmi hatásainak kihasználása.
- Az utóbbi időben, és különösen az elmúlt egy évben Kína egyre határozottabban próbálja alakítani imázsát az eszköztárának bővítésével, különösen politikai üzeneteinek javítása érdekében.
Ez magában foglalja a közösségi média rendszeres használatát is.
- Kína gazdaságának fontosságát illetően gyakran elmosódnak a határok a gazdasági együttműködés vonzereje és a gazdasági kényszerítés nyomása között. Az európai cégek és termékek piacra jutásának megvonása már régóta megfigyelhető gyakorlata a reaktív kínai diplomáciának, de a szankciós mechanizmusok egyre formálisabbá váló fejlődése, beleértve a "megbízhatatlan szervezetek listáit" és az exportellenőrzési jogszabályokat, egyre nagyobb aggodalomra ad okot.
- Más szóval a piacra jutás, a kereskedelmi és befektetési lehetőségek talán a legnagyobb tényező, amely meghatározza Kína európai vonzerejét, de egyben kényszerítő erejének egyik fő forrása is.
- A kínai soft power-előrejelzések különböző mintázatai a jelentésben elemzett négy országcsoportban figyelhetők meg:
  - Az első csoportban (Ausztria, Magyarország, Lengyelország, Portugália és Szlovákia) úgy tűnik, hogy Kína nem kényszerül aktívan kivetíteni "puha hatalmát", főként azért, mert ezekben az országokban nincs nagy közérdeklődés.
  - Olaszországban és Görögországban Kína soft power megközelítése a romló imázs tendenciájának megállítását célozza, és a károk megfékezésére irányul.
  - Németországban, Lettországban, Hollandiában, Romániában, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban a Kínával kapcsolatos megítélés egyértelműen kedvezőtlenebbé vált, és Peking növekvő éberséggel küzd.
  - Végül pedig Csehországban, Dániában, Franciaországban és Svédországban Kína soft powerje egyértelműen szabadesésben van.
- Az uniós intézmények viszont a jelek szerint követik a harmadik csoportban leírt tendenciát, vagyis a növekvő éberséget, mivel Kína geopolitikai ambíciói egyre inkább előtérbe kerülnek.
- E tendenciák háttérében számos tényező áll, a COVID-19 következményeitől kezdve a kínai belföldi fejleményeken át (többek között Hszincsiangban és Hongkongban), valamint az USA és Kína közötti növekvő rivalizálás hatásáig. Úgy tűnik, hogy ezek a tényezők végső soron sokkal inkább meghatározzák a Kínával kapcsolatos európai felfogást és hozzáállást, mint a puha hatalom hagyományos forrásai.
- Válaszul a kínai kormány nyilvános üzenetei Európában egyre proaktívabbá, sőt agresszívva váltak, többek között szankciók bevezetésével.
- Ezek az új módszerek, bár a kontinensen eltérő módon alkalmazzák őket, és részben a kínai politikai közönségnek szólnak, arra utalnak, hogy Peking célja, hogy növelje befolyását Európa felett azáltal, hogy a kapcsolódó diskurzusok befolyásolása. Feltehetően inkább a negatív hírverés és kritika megelőzésére, mintsem a szimpatizálás elérésére irányulnak.
- Felmerülhet tehát egy nyitott kérdés: Kína kevésbé érdekelt vonzerejének növelésében, mint befolyásának gyakorlásában?

Előszó

Az Európai Kína-hálózat (European Think-tank Network on China, ETNC) különböző európai kutatóintézetek Kína-szakértőinek találkozója. A hálózat a kínai külpolitika és a Kína és az európai országok, valamint Kína és az EU közötti kapcsolatok szakpolitikai szempontú tanulmányozásával foglalkozik. Az ETNC elősegíti a résztvevő kutatók közötti rendszeres eszmecsere-t azzal a céllal, hogy az európai politikai és kutatói közösségen belül, valamint a szélesebb nyilvánosságban elmélyüljön a megértés arról, hogy Európa mint komplex szereplőcsoport hogyan viszonyul Kínához, és hogy Kína fejlődése és változó globális szerepe várhatóan milyen hatással lesz Európa jövőjére. A hálózat vitái és elemzéseai határozottan "alulról felfelé" irányuló megközelítést alkalmaznak, figyelembe véve az európai országok és Kína közötti kétoldalú kapcsolatok különböző aspektusait, valamint az EU-tagállamok közötti konvergencia- és divergenciapontokat, annak érdekében, hogy az EU és Kína közötti kapcsolatokat reális és átfogó módon vizsgálják.

A hálózatot először 2014. november 6-án Brüsszelben, az Elcano Királyi Intézet és a Francia Nemzetközi Kapcsolatok Intézete (Ifri) kezdeményezésére indították útjára. Ezen a találkozón tizenegy uniós tagállam szakértői, valamint az uniós intézmények megfigyelői vettek részt. Az ETNC tagjai elhatározták, hogy félévente más-más európai fővárosban találkoznak, és a Mercator Institute for China Studies (MERICS) csatlakozott az Elcano és az Ifri által a projekt előmozdítására tett erőfeszítésekhez. A hálózatnak mostanra ugyanennyi ország 21 kutatóintézetéből vannak tagjai, és mindegyikük az egyenlőség elve alapján vesz részt benne.

Az ETNC független politikai kutatásra és elemzésre törekszik, és megalakulása óta teljes egészében a résztvevő tagok finanszírozzák. Az ETNC jelentéseiben vizsgált témákat a tagok közösen vitatják meg és közösen döntenek róluk. A jelentés egyes fejezeteiben kifejtett nézetek és elemzések ezért kizárólag az aláíró szerző vagy szerzők felelősége, és semmiképpen sem tükrözik az ETNC valamennyi tagjának, a résztvevő intézeteknek vagy azoknak az intézeteknek a nézeteit, amelyekhez a szerzők maguk is kapcsolódnak.

Az idei jelentés szerkesztését a Holland Nemzetközi Kapcsolatok Intézete (Clingendael) vezette, a szerkesztői véleményt az Ifri, az Elcano Royal Institute, a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete (Görögország), a Nemzetközi Ügyek Királyi Intézete (Chatham House az Egyesült Királyságban), a Svéd Nemzetközi Ügyek Intézete (UI) és a Közép-európai Ázsiai Tanulmányok Intézete (Szlovákia) adta, az ETNC valamennyi tagjának aktív részvételével.

Előző ETNC-jelentések:

- *Az Európa-Kína kapcsolatok feltérképezése: Alulról felfelé építkező megközelítés* (2015. november)
- *Európa és Kína új selyemútjai* (2016. december)
- *Kínai befektetések Európában*: (2017. december)
- *Politikai értékek az Európa-Kína kapcsolatokban* (2018. december)
- *Európa az amerikai-kínai rivalizálással szemben* (2020. január)
- *COVID-19 and Europe-China Relations* (2020. április) Az

ETNC-vel kapcsolatos további információkért kérjük, látogasson

el a www.etnc.info/weboldalra.

Kínát még mindig érdekli a puha hatalom? Az európai megközelítések sokféleségének értékelése

Ties Dams, Tim Rühlig és Plamen Tonchev

Első pillantásra úgy tűnik, hogy 2020 egy *annus horribilis* volt Kína európai megítélése szempontjából. A Sinophone Borderlands projekt nemrégiben készült jelentése, amely tizenhárom ország 19 673 európai lakosának a Kínai Népköztársaságról (KNK) alkotott véleményéről készített felmérést, azt találta, hogy a tizenhárom országból tizben a válaszadók lényegesen több negatív, mint pozitív véleménnyel számoltak be. ¹ Lettország az egyetlen európai uniós (EU) tagállam a tizenhárom megkérdezett ország közül (és egyben az egyetlen, amelyről ez a jelentés szól), ahol a Kínáról alkotott pozitív vélemények meghaladják a negatív véleményeket; a másik két ország Oroszország és Szerbia. A Pew Research Center globális attitűdökről szóló felmérése szerint a Kínával kapcsolatos kedvezőtlen vélemények 2020-ban számos országban történelmi csúcsot értek el. Ráadásul a válaszadók többsége úgy vélte, hogy Kína rossz munkát végzett a COVID-19 kezelésében, és a jelentések szerint Xi Jinping kínai elnök népszerűségi mutatói a fejlett gazdaságok nyilvánosságában zuhantak. ²

Mindez egy olyan időszakot követően következik be, amikor Kína rendületlenül próbált puha hatalmat szerezni a világ nyilvánossága körében, beleértve Európát is. 2007-ben Hu Csin-ao elnök adta le a kezdőlövést Kína soft power törekvéseire, amikor azt mondta, hogy:

A kínai nemzet nagyszerű megfiatalodását minden bizonnyal a kínai kultúra virágzása fogja kísérni. [...] A kultúrát, mint országunk puha erejének részét kell erősítenünk. ³

Hszi Csin-ping ezt követően vette át a stafétabotot. A Kínai Kommunista Párt 2017 októberében tartott ¹⁹. országos kongresszusán Xi a következőket hirdette meg Kína 2020-2035-ös céljai között:

Fejlesztani fogjuk a nemzetközi kommunikációban való részvételi képességünket, hogy jól el tudjuk mesélni Kína történeteit, hogy valódi, többdimenziós és panorámaszerű képet adjunk Kínáról, és hogy növeljük országunk "puha hatalmát". ⁴

Ezek a nagyra törő ambíciók azonban éles ellentétben állnak a fokozódó kínai-amerikai feszültségek, az úgynevezett "farkasharcos diplomácia", a COVID-19 járvány miatti aggodalmak és Kína romló megítélése miatt a világ számos pontján. Ez a hetedik, Kínával foglalkozó európai agytröszt-hálózat (ETNC) által készített jelentés ennek fényében igyekszik feltárni a kínai soft power-t napjaink Európájában.

---

1 Richard Q. Turcsányi *et al.* (2020), "European Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Differences and Common Ground across the Continent", CEIAS and Sinophone Borderlands, november, <https://sinofon.cz/wp-content/uploads/2020/11/COMP-poll-final.pdf>.

2 Laura Silver, Kat Devlin és Christine Huang (2020), "Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries", Pew Research Center, október, <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries>.

3 *People's Daily* (2007), "Full Text of Hu Jintao's Report at 17th Party Congress", október, <http://en.people.cn/90001/90776/90785/6290144.html>; Joseph S. Nye Jr (2015), "The Limits of Chinese Soft Power", *Project Syndicate*, július, <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-civil-society-nationalism-soft-power-by-joseph-s-nye-2015-07?barrier=accesspaylog>.

Kínát még mindig érdekli a puha

4 Asit K. Biswas és Cecilia Tortajada (2018), "China's Soft Power is on the Rise", *China Daily*, február,
<http://www.chinadaily.com.cn/a/201802/23/WS5a8f59a9a3106e7dcc13d7b8.html>.

Az ETNC megközelítése: országszintű elemzés tizenhét vezető európai agytrösztől

Annak érdekében, hogy mélyebb megértést nyerjünk Kína változó "soft power"-jéről a különböző európai országokban, ez a jelentés a következőket vizsgálja:

- A kínai kormány tevékenységei és prioritásai az európai "soft power" kiépítésére és/vagy hasznosítására az elmúlt évtizedben;
- Kína puha hatalmának európai megítélése és az arra adott válaszok, amelyek Kína kulturális diplomáciájából, valamint gazdasági, diplomáciai és biztonságpolitikájának puha hatalmi aspektusaiból erednek;
- Kína európai "soft power" megközelítésének értékelése.

A jelentés tizenhét vezető európai agytröszt és egyetem kutatóinak megállapításait foglalja össze, tizenhét országról és az Európai Unió intézményeiről számol be. A jelentés az ETNC korábbi kiadványaira épül, amelyek a *politikai értékek az Európa-Kína kapcsolatokban* (2018. december), *Európa az amerikai-kínai rivalizálás tükrében* (2020. január), valamint a *COVID-19 és az Európa-Kína kapcsolatok* (2020. április) című kiadványokra vonatkoznak.⁵

Az egyes országfejezetek a fent említett három fő kérdéssel foglalkoznak, és adott esetben betekintést nyújtanak a COVID-19 hatásába, a kínai diaszpóra-közösségek szerepébe Kína soft power megközelítéseiben, a közösségi média soft power célokra való felhasználásának módjába, a gazdasági együttműködésnek a pekingi soft power politika jelentős részével való összefüggésébe, valamint abba, hogy a jelenlegi kínai-amerikai szembenállás befolyásolja-e a Kínáról szóló népszerű és politikai vitákat. Ez a bevezető fejezet a jelentésben tárgyalt főbb megállapításokat foglalja össze, és értékeli Kína változó európai soft-power megközelítéseinek fejlődését, fogadtatását és sikerének mértékét.

Kína soft powerjének lényege

Az a kérdés, hogy vajon a puha hatalom erősítése Európában még mindig életképes stratégiai prioritás-e Kína számára, számos olyan koncepcionális kérdést vet fel, amelyek megoldása meghaladja e jelentés kereteit, de mégis érdemes megemlíteni őket. A "soft power" fogalmát ugyanis Joseph Nye⁶ megalkotása óta széles körben vitatják, ami a gyakorlati szakemberek körében intenzív vitához vezetett, és a tudományos szakirodalomban is számos vitát folytattak arról, hogy milyen mértékben és hogyan alkalmazható Kínára.⁷

E jelentés célja nem az, hogy innovatív elméleti érveket kínáljon a puha hatalom fogalmáról, és nem is az, hogy a kínai és az európai puha hatalom koncepciókat elemezze. E jelentés célja inkább az, hogy feltérképezze és azonosítsa a különböző európai országokban folytatott kínai soft-power politikák közötti különbségeket, és felmérje az e politikák európai fogadtatását és az azokra adott válaszokat. Itt a puha hatalom olyan munkadefinícióját használtuk, amely két, látszólag ellentétes kritériumnak felel meg: egyrészt elég szűk ahhoz, hogy az egyes országfejezetek ugyanazokat a politikákat fedjék le, másrészt pedig elég tág.

5 Az ETNC kiadványainak teljes listája a <https://etnc.info/> oldalon található.

6 Joseph S. Nye Jr. (1990), 'Soft Power', *Foreign Policy*, Autumn, no. 80, pp. 153-171, <https://www.jstor.org/stable/1148580?seq=1>.

7 Li Mingjiang (2008), 'China Debates Soft Power', *Chinese Journal of International Politics*, vol. 2, no. 2, pp. 287-308, https://www.researchgate.net/profile/Mingjiang-Li-3/publication/31202353_China_Debates_Soft_Power/links/5e5f85734585152ce8053e5b/China-Debates-Soft-Power.pdf; Joseph S. Nye (2012), 'China and Soft Power', *South African Journal of International Affairs*, vol. 19, no. 2, pp. 151-155, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10220461.2012.706889?scroll=top&needAccess=true>; Jean-Marc F. Blanchard és Fujia Lu (2012), 'Thinking Hard about Soft Power: A Review and Critique of the Literature on China and Soft Power', *Asian Perspective*, vol. 36, no. 4, pp. 565-589,

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április: https://groupsites.hum.aau.dk/cgs-studier/siv_public/eksamensplaner/Eksamen%20E19/1.%20Semester/Eksamen/Eksamen...fs_2018/Reeksamen/Blanchard%20és%20Lu%20Thinking%20hard%20about%20soft%20power.pdf.....

elégséges ahhoz, hogy figyelembe vegyük a Kína által a különböző európai országokkal szemben alkalmazott puha hatalom megközelítésében mutatkozó különbségeket, valamint a puha hatalom fogalmának eltéréseit ezen országok és Kína között.

A kínai puha hatalom értékelésének egyik alapvető fogalmi nehézsége az ázsiai óriás növekvő gazdasági súlyához kapcsolódik, amely nemzetközi imázsának egyik legfontosabb jellemzője. Ezt a módszertani dilemmát három példával illusztráljuk. Svéd szempontból a "Kína puha hatalma" fogalmi köre egyértelműen kizárja a gazdasági vonzerőt, mivel a kínai-svéd kapcsolatok jelenlegi állapota növekvő gazdasági kölcsönös függőségre utal, miközben Kína imázsa drámaian romlik. Görögországban Kína szisztematikusan megpróbálja gazdasági jelenlétét egy kultúrára összpontosító imázs-növelő stratégiával erősíteni. Végül, de nem utolsósorban, számos országban a fiatal európaiak beiratkoznak a Konfuciusz Intézetekbe abban a reményben, hogy Kína gazdasági ereje miatt a kínai nyelv ismerete javítja majd karrierlehetőségeiket.

Nye szerint a puha hatalom az a képesség, hogy vonzással és meggyőzéssel, nem pedig kényszerítéssel vagy fizetéssel tudunk hatni másokra, hogy a kívánt eredményeket érjük el, és hozzáteszi, hogy egy ország puha hatalmának fő forrásai a kultúra, a politikai értékek és a külpolitika.⁸ Arról, hogy a puha hatalom fogalma mennyire alkalmazható a kínai államra, Nye azt állítja, hogy a katonai hatalom és a gazdasági erő gyakran másodlagos puha hatalmi hatásokkal jár, és hogy ez fontos a fogalom kínai esetre való alkalmazásában.⁹ Így egy európai országban végrehajtott kínai beruházást vagy erőteljes imázsjavító politika kísérhet, vagy nem. A beruházás tehát lehetőséget adhat Kína puha hatalmának növelésére, de egy beruházás *önmagában* nem jelenti automatikusan a puha hatalom jelét. A befektetés tükrözheti azt a képességet, hogy a befektetés kifizetése révén másokat befolyásoljon a kívánt eredmények elérése érdekében, és így önmagában kívül esik a puha hatalom definícióján, de a befektetést kísérő esetleges PR-kampányt bele kell érteni, még akkor is, ha *szigorúan véve* nem választható el a tényleges kifizetéstől.

E jelentés alkalmazásában Kína puha hatalmát a következőképpen határozzuk meg:

A kínai kormány azon képessége, hogy a külföldi szereplők preferenciáit és viselkedését vonzással vagy meggyőzéssel befolyásolja, nem pedig közvetlen beavatkozással, amely kényszerítéssel vagy fizetéssel jár.

Az eszköztár: Kína soft-power megközelítéseinek számbavétele

Kína puha hatalmi megközelítései az európai országok felé három nagy eszközkészletből állnak. Az alapvető eszköz a kínai kultúra népszerűsítése, valamint az oktatási és kutatási csereprogramok. A második eszközkészlet, amely egyes országokban egyre nagyobb teret nyer, a gazdasági együttműködés nem kötelező erejű aspektusai. Végül, de nem utolsósorban, Kína soft-power eszköztárában egyre láthatóbb harmadik elem a közösségi média használata és a politikai üzenetküldés.

A kultúra népszerűsítése és az oktatási csereprogramok

Ahogy Hu 2007-es nyilatkozata kiemeli, a kínai kultúra népszerűsítése Kína puha hatalmi politikájának alapja. Ebben a tekintetben Kína egységes, mindenre egyformán alkalmazható megközelítést alkalmaz.

Svédország kivételével az itt vizsgált országok mindegyikében a Konfuciusz Intézetek a kínai kultúra népszerűsítésének és az oktatási csereprogramoknak a zászlóshajójaként vannak jelen, bár gyakran különböző mértékben.

a vita. Sok országban a *Hanban*, a kínai CI-k világszerte irányító szervezete,

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
április

- 8 Joseph S. Nye Jr (2012), "China and Soft Power", *South African Journal of International Affairs*, vol. 19, no. 2, pp. 151-155, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10220461.2012.706889?scroll=top&needAccess=true>.
- 9 Nye (2012), "Kína és a puha hatalom".

arra törekedett, hogy jelentősen növelje a létfontosságú infrastruktúrák számát. A legtöbb ország arról számolt be, hogy a CI-k elősegítik az úgynevezett Konfuciusz-osztálytermek (CC) létrehozását is, azaz a középiskolákkal való partnerségeket a kínai nyelv és kultúra tanítása céljából. Svédország az egyetlen ország, ahol már nincsenek CI-k és CC-k.

A legtöbb országban a hitelintézetek száma stabil. Az országok közel egyharmadában a közelmúltban csökkent a létfontosságú infrastruktúrák száma. Portugáliában és Görögországban ugyanakkor várhatóan új KI-t indítanak. ¹⁰ Legutóbb a dániai Zenei Konfuciusz Intézet jelentette be tevékenységének megszüntetését.

	Kötet Mennyi a létfontosságú infrastruktúrák száma az adott országban/EU-ban?	Trend Az utóbbi időben nőtt vagy csökkent az információszolgáltatók száma?	Vita Jelentős ellentmondás van a létfontosságú infrastruktúrákkal kapcsolatos nyilvános vítában?
Ausztria	2	Stabil	Nem
Cseh Köztársaság	2	Stabil	Nem
Dánia	1	Csökkenés	Igen
Franciaország	21	Növelje a címet.	Igen
Németország	19	Stabil	Igen
Görögország	2 (3)	Növekedés (tervezett)	Nem
Magyarország	5	Stabil	Nem
Olaszország	16	Stabil	Nem
Lettország	1	Stabil	Nem
Hollandia	2	Csökkenés	Igen
Lengyelország	6	Stabil	Nem
Portugália	5 (6)	Növekedés (várható)	Nem
Románia	4	Stabil	Nem
Szlovákia	3	Stabil	Nem
Spanyolország	8	Stabil	Nem
Svédország	0	Csökkenés	Igen
Egyesült Királyság	30	Stabil	Nem

A kínai nagykövetségek Európa-szerte kulturális rendezvényeket és ünnepeket szerveznek. Kína csak Svédország esetében szüntette meg hivatalosan a kulturális csereprogramot; itt is folytatódik az informális cserekapcsolat.

A legtöbb ország arról számolt be, hogy az elmúlt évtizedben nemzeti Kínai Kulturális Központ (KKK) hoztak létre. A CCC-k feladata a kínai kultúra népszerűsítése az európai nagyközönség körében művészeti kiállítások, kalligráfia- és sárkányhajóversenyek stb. révén.

Portugáliában, Görögországban és Olaszországban a kulturális rokonság fogalmát szisztematikusan Kína képviseli. Görögországot és Olaszországot Kína "ősi civilizációk" társaiként kezeli. Figyelemre méltó, hogy 2017-ben Kína kezdeményezésére a görög kormány adott otthont az első Ősi Civilizációk Fórumának, amelyen tíz ország, köztük Olaszország vett részt. Kína Lisszabonhoz intézett üzeneteiben fontos szerepet játszik Portugália makaói gyarmati múltja. Emellett a kulturális kapcsolatokra gyakran a "paradiplomácia" csatornáin keresztül törekszenek, vagy diplomáciai kapcsolatok a szubnacionális kormányzati szintek, például testvérvárosok vagy régiók között.

A gazdasági együttműködés puha hatalmi aspektusai

Kína európai országokkal folytatott gazdasági együttműködése jelentős másodlagos soft-power hatásokkal jár. Ebből a szempontból különösen két olyan keretet érdemes megemlíteni, amelyek elsősorban Kína gazdasági - és tágabb értelemben vett - érdekeit szolgálják: az Övezet és Út Kezdeményezést (BRI) és a 17+1 csoportosulást Közép- és Kelet-Európában. A tizenhét jelentésteveő ország közül tíz írt alá egyetértési nyilatkozatot Kínával a BRI-ről: Magyarország (2015); Románia

10 Görögország esetében a bejelentés 2019-ben történt, akárcsak Portugália esetében.

Lengyelország (2015); Szlovákia (2015); Lettország (2016); Görögország (2018); Portugália (2018); Ausztria (2018) és Olaszország (2019). A Cseh Köztársaság, Görögország, Magyarország, Lettország, Lengyelország, Lengyelország, Románia és Szlovákia tagja a Kína által vezetett 17+1 kezdeményezésnek. Így Görögország, Magyarország, Lettország, Románia, Csehország, Lengyelország, Lettország, Magyarország, Románia és Szlovákia mindkét kezdeményezésben részt vesz.

A soft-power tevékenységek mindkét politikai keret szerves részét képezhetik. Lengyelországban, Szlovákiában és Lettországban például számos sporttal, zenével, filmmel, harcművészettel, könyvekkel, színházzal és népművészettel kapcsolatos rendezvényt tartanak a 17+1 égisze alatt. Érdekes módon nem minden ilyen kulturális tevékenység áll a gazdasági együttműködés "árnyékában". Szlovákiában a gazdasági lehetőségek retorikai hangsúlyozása aligha egyezik meg a valóság. Bár Lettország erősen érdekelt a gazdasági együttműködésben, Kína inkább a kulturális vonzerőre összpontosít. Kína Görögországgal szembeni puha hatalmi megközelítését, beleértve a proaktív kulturális diplomáciát is, elsősorban a gazdasági célok elérésének eszközeként tekintik. Más országokban, például Ausztriában és Magyarországon Kína szinte kizárólag a gazdasági együttműködésre összpontosít, még a kulturális eseményeket is felhasználva a gazdasági üzenetek közvetítésére.

Média, közösségi média és politikai üzenetek

Kína eszköztárának harmadik része - a média, a közösségi média és a politikai üzenetek - a legdinamikusabb. Az elmúlt évtizedben Kína a hagyományos európai médiatérben való jelenlétébe fektetett be. Ezt háromféleképpen tette: először is, a kínai médiumok európai-nemzeti fiókjainak létrehozásával; másodszor, a kínai és európai sajtóügynökségek és médiumok közötti partnerségek és intézményi együttműködés kialakításával; harmadszor, az európai médiumok aktívabb megszólításával, véleménycikkek és interjúk formájában, valamint hirdetések vásárlásával.

	Kínai európai nyelvű média <i>A kínai állami médiumok nemzeti ága, kiadói/külföldi... szerezposztás európai helyi nyelven</i>	Partnerség <i>A helyi média (újságok/hirügynökségek) partnerségi megállapodásai a kínai állami médiával</i>
Ausztria	Igen	Igen
Cseh Köztársaság	Igen	Igen
Dánia	Nem	Nem
Franciaország	Igen	Igen
Németország	Igen	Igen
Görögország	Nem	Igen
Magyarország	Igen	Igen
Olaszország	Igen	Igen
Lettország	Nem	Igen
Hollandia	Nem	Nem
Lengyelország	Igen	Igen
Portugália	Igen	Igen
Románia	Igen	Igen
Szlovákia	Nem	Nem
Spanyolország	Nem	Igen
Svédország	Nem	Nem
Egyesült Királyság	Igen	Nem

A kínai médiának csak néhány országban van nemzeti kirendeltsége. A Kínai Nemzetközi Rádió (CRI) a Cseh Köztársaságban, Németországban, Franciaországban, Lengyelországban, Franciaországban és Romániában sugároz helyi nyelven. Franciaországban van a legnagyobb nemzeti jelenléte a hagyományos kínai médiának: a *Hszinhua* és a *China Global Television Network* (CGTN) a CRI mellett francia tartalmakat is sugároz, a *Le Figaro* című újság pedig a *China Daily* "China Watch" című mellékletét adja ki. A Cseh Köztársaságban a Kína-barát

a kínai befektetők tulajdonában lévő cseh médiumok számára. Ebben az összefüggésben különösen figyelemre méltó, hogy a brit médiafelügyelet, az Ofcom nemrégiben visszavonta a CGTN műsorszórási engedélyét.¹¹

Gyakoribbak a partnerségi és együttműködési megállapodások. A BRI részeként a görög állami televízió és a kínai Nemzeti Rádió és Televízió Igazgatóság megállapodást írt alá a tartalomcseréről. Emellett a görög állami hírügynökség egyetértési megállapodást írt alá a *Xinhua*val. ANSA, Olaszország legjelentősebb hírügynöksége szintén partnerségi megállapodást írt alá a *Hszinhu*val a BRI MoU részeként, amelynek eredményeképpen az ANSA a *Hszinhu*a lefordított cikkeit tette közzé. 2013 és

2020-ban az ANSA által Kínáról közzétett hírek 75 százaléka a *Hszinhu*ától származott. A *Xinhua* Romániában is jelen van, és partnerségi megállapodást kötött az AGERPRES nemzeti sajtóügynökséggel. Németországban a *Xinhua* megállapodást kötött a *Deutsche Presse-Agentur* (DPA) német hírügynökséggel a *Xinhua* cikkeinek a DPA platformjain történő fizetett keresztbejegyzéséről, azzal a céllal, hogy a DPA platformjain pozitív tudósításokat tegyenek közzé Kína Övezet és Út kezdeményezéséről.

Az elmúlt néhány évben a kínai tisztviselők betörték a közösségi média világába, például a Twitter és a Facebook világába, annak ellenére, hogy ezek Kínában be vannak tiltva. Kína proaktívabb álláspontot és határozottabb hangnemet képvisel, gyakran hevesen reagál a Kínáról szóló, számos európai országban egyre inkább átpolitizált nyilvános vitára, és a közösségi médiát használja a szélesebb közönség elérésére. Úgy tűnik, hogy ez a meglehetősen új keletű fejlemény inkább az Egyesült Államokkal folytatott globális versenynek köszönhető, mintsem a kifejezetten a különböző európai közönségre szabott soft-power stratégiának.

Szinte minden országban megugrott a kínai diplomaták közösségi média aktivitása. Az EU-nál működő kínai külképviselet volt az egyik első kínai diplomáciai képviselet, amely 2013-ban Twitter-fiókot nyitott, amely jelenleg az egyik legtermékenyebb az összes közül. Számos esemény vezetett a kínai hivatalos kínai közösségi média aktivitás növekedéséhez Európa-szerte: a kínai-amerikai rivalizálás és az amerikai tisztviselők közösségi médiával kapcsolatos kritikája; a hongkongi tüntetések és a nemzetbiztonsági törvény bevezetése; valamint a COVID-19 válság.

Amint arról az európai média széles körben beszámolt, és az ETNC legutóbbi ^{jelentésében}¹² részletesebben elemezte, a COVID-19 a közösségi médián keresztül merészebb kínai pozitív üzeneteket terjesztett. Míg egyes kínai nagykövetségek olyan képeket tweeteltek, amelyeken európai tisztviselők hálásan fogadják a kínai orvosi ellátmányt, mások "farkasharcos diplomáciát" ^{folytattak}¹³. Franciaország és Svédország példáján. Németország rámutat Kína európai közösségi médiába való behatolásának egy másik aspektusára, és azt állítja, hogy a Twitter és a Facebook 2019-ben több ezer kínai hamis fiókot leplezett le, köztük olyan botokat, amelyeket kínai propaganda terjesztésére programoztak.

Európai fogadtatás és válaszok

Miután számba vettük Kína európai soft-power eszköztárát, felmerül a kérdés, hogy hogyan fogadják ezt az eszköztárát, és hogy használata jótékony hatással van-e Kína soft powerjére? E két kérdés megválaszolása során a jelentésvető országok négy csoportba sorolhatók. Figyelemre méltó, hogy e csoportok között nincsenek kemény határok.

11 BBC (2021), "Ofcom Revokes Chinese Broadcaster CGTN's UK Licence", február, <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-55931548>.

12 ETNC (2020), "COVID-19 és az Európa-Kína kapcsolatok: A Country-level Analysis", április, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_special_report_covid-19_china_europe_2020.pdf.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

[április 2021. QVID19 és Európa-Kína kapcsolatok \(ifri.org\)](#).

- 13 A "farkas harcos diplomácia" a kínai diplomácia agresszív stílusát írja le, amelyet állítólag a kínai diplomaták a 21. században, Hszi Csin-ping kínai vezető kormányzása alatt alkalmaznak.

Az A csoportban Kína nagyon kevésbé vagy egyáltalán nem érdekli a politikai és a közvéleményt. A B csoportban a politikai elit és kisebb mértékben a közvélemény is jelentős érdeklődést mutat a Kínával való együttműködés iránt, és Kína jelentős mértékű soft powerrel rendelkezik, de lassan veszít vonzerejéből. A C csoportban Kína jelentős veszteségeket szenvedett el a puha hatalom terén, bár gazdasági vonzereje továbbra is számolni kell vele. A D csoportban a puha hatalom megszerzése már nem tűnik életképes - vagy akár aktív - stratégiának Kína számára.

A csoport: Nincs szükség különösebb soft-power erőfeszítésekre: Ausztria, Magyarország, Lengyelország, Portugália és Szlovákia

Öt ország arról számolt be, hogy Kína alig vagy egyáltalán nem szerepel a közbeszédben.

Magyarországon Kína "rendkívül barátságos kapcsolatot" ápol az Orbán-kormánnyal, annak ellenére, hogy a média és a közvélemény érdeklődése, illetve a média nem foglalkozik vele. Pekingnek tehát nincs szüksége puha hatalmi stratégiára, és valójában kevés puha hatalmi eszközt vet be. A budapesti kínai nagykövetség közösségi média fiókjai alig regisztrálnak forgalmat. Ausztriában, annak ellenére, hogy az ország csatlakozott a BRI-hez,

a közérdeklődés hiánya és a politikai elittel való szoros kapcsolat hasonló képet fest Kína esetében is: a Kínáról szóló nyilvános vita és stratégia hiánya megkönnyíti a pekingi álláspontok népszerűsítését. Lengyelországban és Szlovákiában hasonló érdektelenség jellemzi a status quo-t, de ez a helyzet Kína COVID-19-ben tanúsított magabiztosságának fényében változhat. Portugáliában a mély kulturális, történelmi és gazdasági kapcsolatok képezik a Pekinggel való szoros kapcsolat alapját, amelyet Lisszabon a fokozott amerikai nyomás ellenére igyekszik fenntartani. Itt is azt mondják, hogy Kínának nincs szüksége konkrét soft-power stratégiára.

Érdekes módon úgy tűnik, hogy Kína puha hatalma ott a legjobb, ahol az elit elérésére irányul, és a közvélemény közömbösségével találkozunk.

B csoport. Kárelhárítás: Olaszország és Görögország

Olaszország és Görögország helyzete eltér az A csoportba tartozó országokétól, és valóban összetettebb. Ezekben az országokban Kína a jelentések szerint jelentős puha hatalommal rendelkezik, ugyanakkor vonzereje csökken. Azt lehet mondani, hogy Kína a politikai elit és a közvélemény változó megítélése miatt "kárelhárítási üzemmódban" van.

Kína mind Olaszországban, mind Görögországban erős soft-power üzeneteket fogalmazott meg gazdasági és kulturális vonalak mentén egyaránt. Ugyanakkor mindkét országban repedések mutatkoznak a Kínáról az elmúlt évtizedben kialakult, figyelemre méltóan pozitív képen. Egyre inkább úgy tűnik, hogy a görögországi kínai befektetések volumene a kezdeti várakozásokhoz képest csalódást okoz, és a kínai gazdasági erősség másodlagos puha hatalmi hatásai elenyészőben vannak. Olaszországban 2008 előtt Kína megítélése elsősorban az olasz stratégiai iparágakra jelentett fenyegetést. Ezután Kína sikeresen építette fel gazdasági partnerként a róla kialakult képet, és az egymást követő olasz kormányok negatív hozzáállása a kínai tőkével és vállalkozásokkal szembeni befogadó magatartássá változott. A 2020-as pekingi "maszkodiplomácia" első célpontjaként Olaszország vitathatatlanul Kína egyik legnagyobb sikere volt, amely pozitívan hatott az olasz polgárok Kína-képére. Bár a Kínával szembeni általános hozzáállás továbbra is pozitív, 2020-ban az olasz kormány egyre inkább úgy tekintett Kínára, mint versenytársra.

C. csoport: Küzdelem a növekvő éberséggel: Németország, Lettország, Hollandia, Románia, Spanyolország és az Egyesült Királyság.

Hat ország nagyjából hasonló negatív tendenciát mutat a Kína által a puha hatalom kivetítésére tett kísérletek megítélésében és az azokra adott válaszokban. Az elmúlt évtizedben lassan nőtt az érdeklődés Kína iránt, és a kínai kultúra iránti pozitív hajlamot regisztráltak, de a Kínával kapcsolatos politikai kérdésekkel kapcsolatos negatív attitűdök egyre inkább előtérbe kerültek. Kína vonzereje egyre

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

csökken, és a puha hatalom megközelítését egyre inkább politizált módon szemlélik, miközben a gazdasági vonzerő továbbra is fontos tényező marad Kína szélesebb körű vonzerejéből megmaradt.

2018 óta Németország és az Egyesült Királyság (UK) jelentősen szkeptikusabbá és éberebbé vált Kínával szemben. Kisebb mértékben ugyanez elmondható Hollandiáról, Lettországról és Romániáról is. A COVID-19 fordulópontra jelentett Románia számára, mivel a világjárvány miatt rosszabb lett Kína megítélése, és ez lett a kínai-román cserekapcsolatok legújabb akadálya. Lettorszában és Hollandiában a Kínával szembeni érzelmek nem egyértelműen negatívak, de a kapcsolatok teljes spektrumában egyre éberebbnek mondhatók. Hollandiában a közelmúltban készült jelentések rámutatnak a Kínával folytatott kutatási és oktatási együttműködés kockázataira. Továbbá, miután a holland kormány 2019 májusában kiadta a "Kína-politikai jegyzetet", a holland parlament követelte, hogy a holland külügyminisztérium igazítsa ki az emberi jogokról szóló megfogalmazást, hogy az kritikusabb Kínával szemben. Lettország kivételt képez, mivel a COVID-19 nem változtatta meg jelentősen a Kínával kapcsolatos megítélést. A spanyol kormány általánosságban pozitív retorikát folytat Kínával kapcsolatban, annak ellenére, hogy a stratégiai iparágak beruházásainak átvilágítását felértékelte, és kritikus álláspontot képvisel a Dél-kínai-tengerrel, Hongkonggal és Hszincsianggal kapcsolatos kérdésekben. A C csoport valamennyi országa számára Kína gazdasági vonzereje továbbra is erős, még akkor is, ha gazdasági erejét egyre inkább a geopolitikai verseny fényében látják. Az Egyesült Királyság Kínával kapcsolatos politikájának iránya nem meghatározott, és bár a kapcsolatok egyértelműen romlottak, a kínai fél továbbra is igyekszik elkerülni a puha hatalom szabad esését. Hamarosan új kínai nagykövet foglalja el posztját Londonban, és ez hatással lehet a kínai megközelítésre.

D csoport. Szabad zuhanás előtt: Csehország, Dánia, Franciaország és Svédország

A Cseh Köztársaságban, Dániában, Franciaországban és Svédországban a Kínával kapcsolatos megítélés a becslések szerint olyan negatív szintet ért el, hogy valószínűleg semmilyen soft-power stratégia nem lesz hatékony. A negatív érzelmeket a kínai politikai rendszerről alkotott elképzelések, de a COVID-19 is vezérli, és a legtöbb esetben a kínai közvélemény által közvetített üzenetek is súlyosbítják. A kínai tisztviselők akár tweetekben, akár interjúkban nagyon agresszívan próbálták elfojtani a Hongkonggal, Hszincsianggal, Huawei-jel, 5G-vel és COVID-19-cel kapcsolatos kínai politikával kapcsolatos kritikákat, de ez egyértelműen visszafelé sült el: egyre kritikusabb politikai figyelem irányul ezekre a kérdésekre és általában Kína szuperhatalomként növekvő befolyására.

A Sinophone Borderlands Europe Survey által 2020 őszén gyűjtött felmérési adatok arra utalnak, hogy Svédországban, Franciaországban és a Cseh Köztársaságban romlott a Kínával kapcsolatos általános megítélés.¹⁴

Az ECFR felmérése hasonló tendenciát állapít meg Dániában.¹⁵ A dán politikai elit Kínával kapcsolatos negatív érzéseinek fő mozgatórugói viszont a kínai belpolitikai helyzet, a kínai-amerikai rivalizálás és a dán médiában a kínai titkos befolyásolási műveletekről szóló leleplezések. A Cseh Köztársaságban a cseh-tajvani kapcsolatok kínai visszaszorítása szintén hozzájárult a negatívabb megítéléshez. Franciaországban és Svédországban úgy tűnik, hogy a kínai kormány szemérmetlenül engedett a puha hatalom megszerzésére irányuló törekvéséből, és Kína nagykövetségei olyan hangnemet és stílusú üzeneteket fogadtak el, amelyek egyenesen agresszívek. és aláássa.

Nota bene: az EU

Úgy tűnik, hogy az uniós intézmények követik a legjobban a C. kategóriában leírt tendenciát, mivel egyre inkább kiemelik a Kína geopolitikai ambíciói által jelentett kockázatokat. Az euróövezeti válság 2009-es kezdete óta az EU egyre inkább ebben a megvilágításban kezdi látni a Kínával való gazdasági együttműködést. Az új Bizottság elfogadta a "geopolitikai bizottság" becenevet, ami a gazdasági kérdésekkel és az emberi jogokkal kapcsolatos határozottabb nyelvezetet eredményezett. Kína kommunikációs kampánya a

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

- 14 Tim Summers, Richard Q. Turcsányi, Matej Simalcik, Kristina Kironska és Renata Sedlakova (2020), "British Public Opinion on China in the Age of COVID-19", Central European Institute of Asian Studies and Chatham House, <https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/12/UK-poll-report.pdf>.
- 15 Ivan Krastev és Mark Leonard (2020), "Europe's Pandemic Politics", ECFR, június, https://www.ecfr.eu/page/-/europes_pandemic_politics_how_the_virus_has_changed_the_publics_worldview.pdf.

a COVID-19 járvány heves kritikai vitát váltott ki Kínával kapcsolatban az uniós intézményeken belül, megkérdőjelezve a "maszkodiplomácia" mögött meghúzódó szándékokat, és rámutatva a Peking részéről történő szisztematikus dezinformációra. Kína magatartása ráébresztette az EU-t a Josep Borrell, az Európai Unió főképviselője által megalkotott globális "narratívák harcára".

Kína európai soft-power erőfeszítéseinek értékelése

Mindez nem sok jót ígér Kína európai soft power ambíciói számára. A kulturális, oktatási és kutatási csereprogramokat sok országban egyre óvatosabban, ha nem is egyre politizáltabban fogadják; Kína gazdasági befolyásának vonzereje fontos, de a másodlagos soft-power hatások szempontjából is korlátozottnak bizonyul; és a külső események, amelyek feltárják a Kína és az európai országok közötti politikai értékrendbeli különbségeket, csapást mérnek Kína európai szemmel való megítélésére.

Függetlenül attól, hogy Kína az elmúlt évtizedben milyen sokféleképpen próbálta meg kivetíteni puha hatalmát Európában, e próbálkozások hatása más tényezőkhöz képest elhanyagolhatóan tűnik.

Ezek közé tartozik Kína belpolitikai berendezkedése, a COVID-19 és a kínai-amerikai rivalizálás. Végső soron Kína vonzereje vagy meggyőző ereje nagymértékben függ az európai országokban való gazdasági jelenlététől vagy súlyától. A gazdaság csak akkor szorul háttérbe, amikor a Kínáról szóló diskurzus jelentősen átpolitizálódik. Sok olyan országban, ahol Kína megítélése megrepedt vagy romlik, a gazdasági húzóerők némileg korlátozzák a károkat. Ironikus módon Kína vonzereje ott a legnagyobb, ahol a Kínával kapcsolatos érdeklődés

a legkisebb. Ezen túlmenően számos ilyen országban a Kínával való gazdasági együttműködést egyre inkább geopolitikai szempontból is vizsgálják.

Ugyanakkor a Kína által használt eszköztár bővülése arra utal, hogy Peking célja, hogy a kapcsolódó diskurzusok befolyásolásával növelje befolyását Európa felett. Más szóval, egyre határozottabban alakítja a róla alkotott képet. Az Egyesült Államokkal szembeni növekvő geopolitikai feszültségek és a kritikák miatt a eredetének, a COVID-19 vírus kitörésének és elterjedésének kapcsán Kína proaktívabb álláspontot képvisel, sőt agresszívebb módon kommunikál a nyilvánosság felé, feltehetően a negatív hírverés és kritika megelőzése, nem pedig a szimpatikusabbá válás érdekében. E célból Kína a következő módszerek szisztematikus használatába fektet be a közösségi média. Mivel ez a kínai stratégia minőségileg újdonságnak számít, még túl korai lenne következtetéseket levonni a hatásáról és hatékonyságáról.

Legutóbb az EU és az Egyesült Királyság magánszemélyei és intézményei - köztük az ETNC tagjainak számító független kutatók - elleni kínai szankciókat vezettek be. hálózat - a Hszincsiangban az emberi jogok súlyos megsértésével vádolt kínai személyek elleni nyugati szankciók megtorlásaként - előkészítette az utat az Európa és Kína közötti feszültségek fokozódásához.

Azonban már e fejlemények előtt is nyilvánvalóvá vált, hogy Pekingnek a kontinensen a puha hatalom fejlesztésére irányuló erőfeszítései egyre kevésbé hatékonyak. Sőt, a diplomáciai viták és Peking agresszív, időnként ellenséges "farkasharcos diplomáciája" arra utal, hogy Kína talán már nem is annyira érdekelt a soft power növelésében Európában, mint a múltban. Bizonyos értelemben Kína egyre inkább azt kommunikálja, hogy inkább szeretné, ha tisztelnék, ha nem is félnének tőle, mint hogy kedveljék. Másképp fogalmazva, Pekinget ma úgy tűnik, kevésbé érdekli a vonzereje, mint a kényszerítő hatalom megszerzése.

Kína soft powerje Ausztriában: a nemtörődömség erejére építve

Lucas Erlbacher
Osztrák Európai és Biztonságpolitikai Intézet (AIES)¹⁶

Összefoglaló

Úgy tűnik, hogy Kína soft power erőfeszítései az osztrák közvéleménynek csak egy kis szegmensét érik el, mivel mind a médiajelenlét, mind az oktatás és a kultúra terén folytatott csereprogramok továbbra is korlátozott mértékűek. Ezzel szemben a kínai diplomaták számos kétoldalú társuláson keresztül kiterjedt kapcsolatokat ápolnak az osztrák gazdasági és politikai elittel. Ezért úgy tűnik, hogy a kínai soft-power erőfeszítések közvetlenül érik el a döntéshozókat, nem pedig közvetve, a kedvező környezet megteremtése révén. Továbbá úgy tűnik, hogy Kína puha hatalma Ausztriában gazdasági súlyából ered. A Kínai Népköztársaság üzenetei ennek megfelelően a gazdasági témák körül forognak. A legfontosabb, hogy Ausztria Kínával szembeni közömbös magatartása, amely a nyilvános vita és stratégia hiányában nyilvánul meg, erősítheti Kína puha hatalmát az alpesi köztársaságban.

Bevezetés

Az Ausztriában tartózkodó kínai diplomaták az osztrák közvéleménnyel való kapcsolattartásra a bevett médiumokon keresztül törekedtek, amelyek a jelenlegi kínai nagykövet, Li Hsziao-szi több interjút és véleménycikkét is közzétették. A COVID-19 válság első hónapjaiban a bécsi kínai nagykövetség médiajelenléte jelentősen megnőtt, mivel mind a Kína iránti érdeklődés¹⁷, mind a nagykövetség szerepvállalása megnőtt. 2020 januárjában a kínai nagykövet részt vett az ORF osztrák nemzeti közszolgálati műsorszolgáltató egyik panelbeszélgetésén. Általánosságban elmondható, hogy a kínai diplomata jelenléte az osztrák médiában kevésbé volt ellentmondásos, és úgy tűnik, hogy csak korlátozott figyelmet kapott, különösen más európai országokhoz, például Franciaországhoz¹⁸ és Svédországhoz képest. Egy interjút leszámítva a hongkongi tüntetésekről, amelyet Li nagykövet 2019 augusztusában az Ö1 országos rádióknak adott,¹⁹ a kínai nagykövet médiaszólalmai nem váltottak ki további reakciókat az osztrák érdekeltek részéről. Továbbá, bár Li nagykövet Twitter-fiókja az Európában állomásozó kínai diplomaták egyik legtöbbet követett profilja, az osztrák közvéleményre gyakorolt hatása továbbra is elhanyagolható. Először is, úgy tűnik, hogy a követői nagyrészt nem osztrákok.²⁰ Továbbá csak körülbelül tíz

-
- 16 A szerző szeretne köszönetet mondani Adam Urosecicnek a fejezethez nyújtott értékes hozzájárulásáért, valamint köszönetét fejezi ki az AIES csapatának, különösen Werner Faslabendnek, Velina Tchakarovának, Michael Zinkannellnek, Sofia Maria Satanakisnak, Christoph Schwarznak, Katrin Süssnek és Christoph Lhotkának a kutatás során nyújtott támogatásukért.
- 17 Ausztriában 2020 januárja és márciusa között a "Kína" kifejezés jelentős növekedést mutatott mind a Google webes keresések, mind a YouTube keresések terén (lásd trends.google). Továbbá a nagy osztrák médiaszervezetek (ORF, Kronen-zeitung, Der Standard, Wiener Zeitung, Die Presse, Kurier, Kleine Zeitung, Heute és Oe24) elemzése azt mutatja, hogy a Kínával kapcsolatos médiamegjelenések Ausztriában jelentősen bővültek a COVID-19 válság kezdete óta. Feltűnő, hogy a "Kína" szót a címben tartalmazó médiacikkek száma a 2019-es havi átlag 40-ről több mint 130-ra ugrott 2020 januárja és novembere között.
- 18 Marc Julienne (2020), "Franciaország: Az egészségügyi együttműködés és a Kínával való politikai feszültségek között a COVID-19 közepette", in John Seaman (szerk.), COVID-19 and Europe-China Relations, a European Think-tank Network on China (ETNC) jelentése, április, 21-24. o., https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_special_report_covid_19_china_europe_2020.pdf.
- 19 Lásd ORF (2019), "Hongkong: Botschaft in Wien droht mit Chinas Eingreifen", augusztus 20., <https://orf.at/stories/3134314/>.
- 20 A magyarországi kínai nagykövetség hivatalos Twitter-fiókjához hasonlóan a jelenlegi kínai nagykövet fiókjának követői a jelek szerint a Közel-Keletről, Dél-Ázsiából és Afrikából, valamint Kínából származnak. A magyarországi kínai nagykövetség Twitter-fiókjának elemzését lásd: Matura Tamás (2020), "A kínai COVID-19 információs kampány Magyarországon: Keeping a

Low Profile", in Ivana Karásková *et al.*, *China's Propaganda and Disinformation Campaigns in Central Europe*, Prága, Csehország: A nemzetközi ügyekért társulás (AMO), 27-28. o.

százalékát az osztrák közönségre szabott tweetek és re-tweetek teszik ki.²¹ Ez arra utal, hogy a kínai nagykövet Twitteren folytatott kommunikációja nem kifejezetten az osztrák közönségnek, hanem inkább egy globális közönségnek szól.

A kínai média jelenléte Ausztriában, valamint a két ország közötti média-együttműködés szerény mértékű. Először is, a nagy médiaszervezetek, mint például a *China Global Television Network (CGTN)*, nem hoztak létre német csatornákat. Másodszor, bár egyes kínai médiumok, mint például a *China Radio International (CRI)*, a *Xinhua* vagy a *Beijing Rundschau* német nyelvű tartalmat kínálnak, úgy tűnik, hogy nem alakítják ki üzenetüket az osztrák közönség számára. Mindazonáltal figyelemre méltó média-együttműködés a 2012-ben az Osztrák Újságírók Klubja (ÖJC) és a CRI között létrejött partnerség. Ez az együttműködés

2018-ban stratégiai együttműködési megállapodással erősítették meg, amely közös rendezvények, médiakutatási projektek, újságírócsere-utak szervezését, valamint fiatal osztrák újságírók számára lehetőséget biztosít, hogy egy évig a CRI német nyelvű szerkesztőségében dolgozzanak.²² Ezen kívül ez a partnerség lehetővé tette a "Tandem-Kína" című német műsor közös gyártását is, amelyet jelenleg az *Okto* közösségi csatorna sugároz. Emellett bizonyos esetekben a kínai média részvétele kevésbé nyilvánvaló. Az *APA OTS*, az Osztrák Sajtóügynökség leányvállalata például a *Xinhua Silk Road* és a *CGTN* sajtóközleményeit az amerikai székhelyű *PR Newswire* vállalattal kötött partnerségen keresztül terjeszti, amely maga is partneri kapcsolatban áll a nagy kínai médiavállalatokkal.²³

Mivel mind a kínai diplomaták, mind a kínai médiaszervezetek médiamegjelenése Ausztriában továbbra is csekély mértékű, úgy tűnik, hogy Kína viszonylag korlátozott mértékben képes közvetlenül befolyásolni az osztrák közvélemény széles rétegeit.

Úgy tűnik, Kína puha hatalma elsősorban az osztrák elithez jut el

Kína az osztrák közvéleményre gyakorolt meglehetősen csekély befolyásával ellentétben a bécsi kínai diplomaták aktívan igyekeznek kapcsolatba lépni az osztrák társadalom bizonyos szegmenseivel, különösen a politikai és üzleti elitel. 2019 januárja és 2020 februárja között az ausztriai kínai nagykövet által látogatott rendezvények és találkozók háromnegyedén, amelyeken az osztrák közvélemény tagjai is részt vettek, prominens személyiségek vettek részt, és exkluzív környezetben zajlottak.²⁴ Ezek mintegy háromnegyedén még hivatalban lévő tisztviselők, egynegyedén pedig nyugdíjas tisztviselők vettek részt.²⁵

2017 óta az ausztriai kínai nagykövetség meghívta a főbb osztrák médiaszervezetek, állami szereplők, tudósok és vállalkozók képviselőit a kínai tudósok és politikusok által különböző gazdasági, politikai és külügyi témákban tartott "nagykövetségi beszélgetésekre". A kínai diplomaták továbbá számos ausztriai egyesülettel építettek ki szoros kapcsolatokat, törekedve a kétoldalú kapcsolatok erősítésére. Legalább tizennégy egyesület, amelyek részt vesznek a kétoldalú csereprogramokban a következő országok között mindkét ^{ország}²⁶ rendszeres hivatalos vagy informális kapcsolatot tart fenn az ausztriai kínai nagykövetséggel.

21 Ez a kínai nagykövet Twitter-fiókjának elemzéséből derül ki a május 17. és a május 17. közötti időszakban. 2020. szeptember 17. A 499 tweet és re-tweet közül csak 52 utalt Ausztriára, vagy tartalmazott osztrák felhasználót.

22 *APA OTS* (2018), "Kooperationsabkommen zwischen ÖJC und CRI in Peking verhängt", https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20181112_OTS0055/kooperationsabkommen-zwischen-oejc-und-cri-in-pekking-verlaengert-bild.

23 *PR Newswire*, "Media Partners", lekérdezve a <https://www.prnasia.com/m/media/partners/?b=0> (hozzáférés: 2020. október 15.).

24 Egy esemény vagy találkozó akkor minősül exkluzívnak, ha a részvétel csak bizonyos személyekre korlátozódik, és csak meghívás alapján, vagy egy egyesületben való tagságon keresztül, meghatározott szakmai követelményekhez kötődik, nem nyilvános, vagy magas belépési díjjal (> 200 euró) jár.

25 Ezek közé tartoznak a választott tisztségviselők, kormányzati képviselők és magas rangú bürokraták.

26 Ebben az összefüggésben a hangsúly azokra a szövetségekre helyeződik, amelyek vagy küldetésnyilatkozatukban említik a kétoldalú kapcsolatok elmélyítését, vagy ténylegesen rendszeresen részt vesznek a kétoldalú kapcsolatokban. Ezeket az egyesületeket kínai állampolgárok, osztrák érdekelt felek és az ausztriai kínai diaszpóra tagjai vezetik. Ez utóbbiakról részletes tanulmányt lásd Gerd Kaminski és Xu Fangfang (2018), "Overseas Chinese Associations in Austria", *Vienna Journal of East Asian Studies*, 9. kötet, 85-120. o.

A kétoldalú egyesületek különösen az Ausztriában tartózkodó kínai diplomaták számára biztosítanak platformot az osztrák érdekelt felekkel való kapcsolatfelvételre és szoros kapcsolatok kialakítására, a konferenciák és informális rendezvények szervezésének köszönhetően, amelyek számos témakörben zajlanak. Továbbá, mivel számos egyesület kiterjedt kapcsolati hálót épített ki a különböző kínai érdekeltekkel, ezek a kétoldalú egyesületek lehetővé teszik a kínai szereplők számára, hogy közvetlenül kapcsolatba lépjenek az osztrák társadalom tagjaival. Ezek a hálózatok magukban foglalják mind a helyi önkormányzatokat, mind a központi kormány ügynökségeit, mint például a Kínai Népi Szövetség a Külföldi Barátságért (CPAFFC) és a Kínai Kommunista Párt (KKP) Nemzetközi Kapcsolattartási Osztálya.

Összefoglalva, az osztrák közvélemény formálására irányuló jelentős kommunikációs erőfeszítések hiánya éles ellentétben áll a kínai nagykövetségnek a hazai gazdasági és politikai körökkel való kapcsolatépítésre tett aktív kísérletével. Ez azt jelzi, hogy Kína kommunikációjának célja elsősorban az osztrák elit, nem pedig a szélesebb közvélemény. Kína ausztriai soft power erőfeszítései tehát inkább Joseph Nye egylépcsős modelljét követik, amelyben a soft power közvetlenül a politikai döntéshozókat célozza meg, mint közvetve a közvéleményt és a kedvező környezet megteremtését.²⁷

Oktatás és kultúra: kis mértékű hatás a szereplők sokszínűsége ellenére

Az Ausztria és Kína közötti oktatási cserekapcsolatok a meglévő kétoldalú kezdeményezések korlátozott volta miatt korlátozottnak tűnnek. Például a kínai nyelvet tanuló osztrákok száma még mindig alacsony, annak ellenére, hogy egyre több oktatási intézmény kínál mandarin kínai kurzusokat. Annak ellenére, hogy az egymást követő osztrák kormányok támogatták a kínai nyelvi kezdeményezések továbbfejlesztését, nem indítottak az Egyesült Királyság Mandarin Excellence programjához²⁸ hasonló kínai nyelvi programokat. Hasonlóképpen, mind a kínai állami szereplők - például a kínai állami ösztöndíjprogramok -, mind a kínai Kínai Ösztöndíj Tanács - és a kínai vállalatok csak néhány kedvezményezettnek ítélték oda. A Huawei Seed for Future programja 2014-es indulása óta 50 osztrák diáknak tette lehetővé, hogy kéthetes kínai tanulmányúton vegyen részt.²⁹ Mindazonáltal a Huawei ösztöndíjprogramjában magas rangú osztrák politikusok is részt vettek. 2015-ben Heinz Fischer akkori osztrák elnök részt vett a Huawei és két osztrák alkalmazott tudományi egyetem (*Fachhochschulen*) közötti egyetértési megállapodás aláírásának ünnepségén.³⁰ Továbbá 2019-ben a díjátadó ünnepséget a bécsi városházán tartották Bécs polgármesterének és az ausztriai kínai nagykövetségnek a jelenlétében.

Ugyanakkor a két ország felsőoktatási intézményei egyre gyakrabban alakítanak ki partnerségeket. Az ilyen kétoldalú partnerségeket különösen az olyan oktatási hálózatok segítik elő, mint az Osztrák Oktatási és Kutatási Nemzetközi Együttműködési Ügynökség (OeAD), amely együttműködési irodát működtet Sanghajban, valamint az Eurázsiai és Csendes-óceáni Uninet (EPU). Ezenkívül a kínai oktatási intézmények az utóbbi években igyekeztek tovább növelni ismertségüket Ausztriában. 2019-ben és 2020-ban az osztrák Szövetségi Oktatási, Tudományos és Kutatási Minisztérium és az osztrák munkaügyi hivatal (AMS) által közösen szervezett bécsi állás-, képzési és oktatási vásár (BeSt3) különös hangsúlyt fektetett Kínára, és több kínai egyetem is részt vett rajta.

27 Joseph S. Nye Jr (2011), *A hatalom jövője*, New York, NY: PublicAffairs, pp. 95-97.

28 A Mandarin Excellence program célja, hogy "[...] legalább 5000 tanuló folyékonyan beszéljen mandarin kínaiul [2020-ra] [...]" (British Council). A programot az Egyesült Királyság Oktatási Minisztériuma finanszírozza, és a British Council és az Oktatási Intézet hajtja végre. Lásd Institute of Education, "Mandarin Excellence Programme", <https://ci.ioe.ac.uk/mandarin-excellence-programme/>.

29 Huawei (2019), "Huawei Studierendenwettbewerb 2019: Siegerehrung im Wiener Rathaus", <https://www.huawei-university.at/de/node/31>.

30 APA OTS (2015), "Huawei erweitert Studentenprogramm um neue Partner", https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20150401_OTS0038/huawei-erweitert-studentenprogramm-um-neue-partner-bild.

A két ország közötti kulturális cserekapcsolatok fő eszközei a művészeti kiállítások és a klasszikus zenei koncertek. Ausztria minden évben több kínai újévi koncertnek ad otthont. Az 1998-as bécsi megnyitója óta a Nagy Kínai Újévi Koncert, amelyet a Kínai Újévi Kongresszus szervez, a A kínai WU Promotion cég 24 alkalommal rendezte meg Ausztriában és több mint százszor Európaszerte. Emellett a filmművészet is fokozott figyelmet kapott az utóbbi időben, hiszen 2019 májusában Bécsben és Salzburgban is megrendezik a Sanghaji Kínai Filmfesztivált.³¹ Végül a kínai konyha mint kulturális soft-power médium fontosságát Ausztria számára kiemelte a Tengerentúli Kínai Ügyek Hivatalának (OCAO) a kínai konyha népszerűsítésére irányuló tervének bemutatása az OCAO igazgatójának 2017-es látogatása során az ausztriai kínai nagykövetségen.³² Különösen a kínai regionális konyhák növekvő népszerűségének kielégítése érdekében, valamint az ausztriai kínai nagykövetség és különböző kínai diaszpóra egyesületek erőfeszítéseit követően megváltoztatták a külföldiek foglalkoztatására vonatkozó szabályokat, hogy a Kínai Népköztársaságból (KNK) származó szakácsok legfeljebb három évig dolgozhassanak Ausztriában.³³

Az európai kínai kulturális diplomácia fokozatos diverzifikálódásának általánosabb tendenciáját követve³⁴ az ausztriai kínai kulturális tevékenységek a szereplők sokszínű spektrumát érintik, mint például az Ausztriában tartózkodó kínai diplomaták, kulturális egyesületek, kínai nyelvű iskolák és magáncégek, valamint helyi és nemzeti kormányzati intézmények. Bár a legtöbb kulturális eseményen kínai állami szereplők is részt vesznek, részvételük néhány esetben kevésbé nyilvánvaló vagy közvetett. Például a "John Raabe naplói" című operát, amelyet Berlinben, Hamburgban és Bécsben mutatott be a Jiangsu Előadóművészeti Csoport, a Jiangsu Tartományi Pártbizottság Propaganda Osztálya felügyelte.³⁵ Ez utóbbi tavaly ezért a projektért díjat kapott a KKP által ellenőrzött Kínai Idegen Nyelvek Kiadói Igazgatóságától.

Bár a kulturális diplomácia még mindig fontos aspektusa a két ország közötti szubnacionális kapcsolatoknak, különösen a testvérvárosi kapcsolatokban, nemzeti szinten másodlagos szerepet játszik, különösen a gazdasági és technológiai cserekhez képest. A kulturális diplomácia másodlagos szerepe miatt az osztrák-kínai kapcsolatokban, valamint a korlátozott oktatási A két ország közötti együttműködés ellenére úgy tűnik, hogy Kína kulturális és oktatási csereprogramokból származó "puha hatalma" csak az osztrák lakosság egy kis részét éri el.

Ez azonban hamarosan megváltozhat, mivel az Ausztria és a Kínai Népköztársaság közötti diplomáciai kapcsolatok felvételének közelgő 50. évfordulója 2021-ben lehetőséget kínál a kulturális cserekapcsolatok jelentős elmélyítésére. Különösen az osztrák *Kunsthistorisches Museum* (Művészettörténeti Múzeum) és a pekingi Palotamúzeum közötti, egy nagyszabású kiállításról szóló együttműködési megállapodást írták alá 2018-ban.³⁶ Továbbá egy bécsi kínai kulturális központ közelgő megalapítása, amelyet a 2018-ban Alexander Van der Bellen elnök és Sebastian Kurz kancellár történelmi jelentőségű kínai állami látogatása során aláírt kulturális csereprogramban üdvözöltek, valószínűleg

31 *The Paper* (2019), '2019中国上海电影展在奥地利举办' [a szerző fordítása: 2019 China Shanghai Film Festival Held in Austria], https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_3427759.

32 Kínai Nagykövetség Ausztriában (2017), '国务院侨办主任裘援平访问奥地利' [a szerző fordítása: Qiu Yuanping, az Államtanács tengerentúli kínai ügyek hivatalának igazgatója ausztriai látogatásán], <http://www.chinaembassy.at/chn/xwdt/t1441350.htm>.

33 Änderung der Ausländerbeschäftigungsverordnung (2016), BGBl II 178/2016, https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/B_gblAuth/BGBLA_2016_II_178/BGBLA_2016_II_178.html.

34 Alessandra Cappelletti (2017), "Kínai kulturális diplomácia európai kontextusban: *EU-China Observer*, no. 4.16, pp. 9-13.

35 Wu Promotion (2019), '原创歌剧《拉贝日记》欧洲巡演', 2019 [fordította a szerző: John Raabe naplói], <http://www.wupromotion.com/zh/international-tour/dance-theatre-a-opera/1194-opera-diary-of-john-raabe-europe-tour-2019>.

36 *Wiener Zeitung* (2019), 'Ausztria-Kína: Von Pandabären bis zur Großausstellung', *Wiener Zeitung Online*, április 28., <https://www.wienerzeitung.at/nachrichten/politik/welt/2006774-Oesterreich-China-Von-Pandabaeren-bis-zur-Grossausstellung.html>.

Kína kulturális jelenlétének jelentős bővítése Ausztriában. ³⁷ A kínai kulturális központok ugyanis nemcsak puha hatalmi szereplőként lépnek fel kulturális események szervezésével, hanem a kulturális tevékenységek platformjaiként is, elősegítve a különböző állami szereplők és a civil társadalom közötti együttműködést mind a fogadó országban, mind Kínában. ³⁸

Ráadásul az elmúlt években a kínai diplomaták ausztriai kommunikációja elsősorban a gazdasághoz, és nem a kultúrához kapcsolódott. Amint az a kínai nagykövet által látogatott eseményekről szóló, a nagykövetség honlapján közzétett jelentés elemzéséből kiderül, Li kínai nagykövet ausztriai üzeneteit általában gazdasági témák, például Kína gazdasági fejlődése uralja. Továbbá a kulturális rendezvényeket is felhasználták Kína gazdasági eredményeinek bemutatására. A Kínai Népköztársaság állandó képviselője az Egyesült Nemzetek Szervezeténél, valamint az ENSZ Ipari Fejlesztési Szervezete (UNIDO), amelyet Kína korábbi pénzügyminiszter-helyettese, Li Yong vezet, nevezetesen "A szellemi kulturális örökség a Selyemút mentén és a szegénység enyhítése Kína etnikai kisebbségi területein" címmel kiállítást szervezett.

Ebben az összefüggésben az Övezet és Út Kezdeményezés (BRI) Kína ausztriai hivatalos narratívájának központi részévé vált, és általában véve Kína "diskurzushatalmának" megerősítésére szolgáló eszközzé. ³⁹ Az ausztriai kínai nagykövetség számos, a kezdeményezéssel kapcsolatos rendezvényt szervezett és vett részt azokon, tanulmányt készítettett annak gazdasági következményeiről egy neves osztrák intézetnél,⁴⁰ valamint egy fejezetet írt egy könyvhöz, amelynek középpontjában a BRI Ausztria számára betöltött jelentősége áll. ⁴¹

A Kínával kapcsolatos nyilvános vita és stratégia hiánya Ausztriában

A délkelet-európai ^{országokhoz}⁴² hasonlóan úgy tűnik, hogy Kína puha hatalma Ausztriában nagyrészt gazdasági súlyából ered. Ezzel szemben a kínai kommunikáció gazdasági kérdésekre való összpontosítása Ausztriában azt jelezheti, hogy a kínai diplomaták nemcsak tisztában vannak ezzel, hanem üzeneteiket is ennek megfelelően alakítják.

Az Övezet és Út kezdeményezés különösen nagy visszhangra talált a főbb osztrák gazdasági szereplők körében, amelyek ennek következtében fontos szerepet játszottak a kezdeményezés Ausztrián belüli népszerűsítésében. Szembetűnő, hogy a tizenkilenc, kifejezetten a BRI-vel foglalkozó rendezvény közül, amelyet Kína nagykövete Li Hsziao-szi 2017 óta vesz részt, tizenhatot helyi osztrák szereplők kezdeményeztek. Ebben az összefüggésben a Bécsi Kereskedelmi és Iparkamara (*Wirtschaftskammer Wien*) aktív szószóló volt, állásfoglalást tett közzé, amelyben az osztrák kormányt a BRI-ben, valamint a 17+1 együttműködésben való részvétellel szólította fel⁴³, és számos rendezvényt szervezett a projekt támogatására.

Amint azonban az Európai Külkapcsolatok Tanácsa (ECFR) által nemrégiben végzett EU Koalíciófelmérésből kiderül, a Kína-politika nem tartozik Ausztria prioritásai közé, és a politikai pártok között sem okoz vitákat.

37 "Kulturaustauschprogramm zwischen der Regierung der Volksrepublik China und der Regierung der Republik Österreich für die Jahre 2018 bis 2021" (2018), *Kunst und Kultur*, III, Artikel 16, Kulturzentren.

38 Zhang Xiaoling és Guo Zhenzhi (2017), "The Effectiveness of Chinese Cultural Centres in China's Public Diplomacy" (A kínai kulturális központok hatékonysága a kínai közdiplomáciában).

D. Thussu et al. (szerk.), *China's Media Go Global*, London: *China's Media Go Global*: Routledge, pp. 185-198.

39 Clive Hamilton és Mareike Ohlberg (2020), *Die lautlose Eroberung Wie China westliche Demokratien unterwandert und die Welt neu ordnet*, München: Deutsche Verlags-Anstalt, pp. 182-183.

40 Julia Gruebler et al. (2018), "Economic Implications of the Belt and Road Initiative for CESEE and Austria", Vienna Institute for International Economic Studies (wiiw), wiiw Policy Note/Policy Report no. 23, June, 14. o., 14. o. (2018).

41 Bernhard Müller et al. (2018), *Die Neue Seidenstraße: Vision - Strategie - Wirklichkeit. Mit einem Österreich Schwerpunkt*,

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

Urban Future Edition, Wiener Neustadt.

42 Plamen Tonchev (2020), "China's Soft Power in South-East Europe", Friedrich-Ebert-Stiftung Dialogue on South-East Europe, április, 24. o.

43 Wirtschaftskammer Wien (2017), *Für Wien: Die Neue Seidenstraße*, 2017. november.

és a nagyközönség. ⁴⁴A széles körű nyilvános vita hiánya különösen jól látható a Kínáról szóló ritka médiabeszámolókból. A helyi média által Kína európai befolyásáról - például a Huawei részvételéről az 5G bevezetésében, Kína befolyásáról a Konfuciusz Intézetekre és az ausztriai kínai befektetésekről - szóló beszámolók többnyire az Ausztrián kívüli - általában németországi vagy amerikai - fejlemények megisméltésére korlátozódnak, és nem vizsgálják az Ausztrián belüli helyzetet. Például, miközben az elmúlt három évben az osztrák hagyományos médiában megjelent, a Konfuciusz Intézetekkel kapcsolatos vitákról szóló legtöbb médiabeszámoló megemlítette két Konfuciusz Intézet létezését Ausztriában, de egyik sem vizsgálta tovább a kínai állami szereplőkkel való kapcsolatukat, valamint az osztrák társadalommal való összefonódásukat.

Ezt tükrözi az is, hogy Kína marginális szerepet játszik az osztrák politikában. Először is, a Kínával kapcsolatos parlamenti viták általában korlátozottak voltak. A közvetlen külföldi befektetések (FDI) átvilágításáról szóló rendelet legutóbbi olvasata során az osztrák nemzeti tanácsban a kínai befektetéseket általában az amerikai és az arab világból származó felvásárlásokkal párhuzamosan említették. Másodsor, más uniós országokkal - például Hollandiával, Svédországgal, Finnországgal és Dániával - ellentétben Ausztria még mindig nem adott ki politikai dokumentumot a Kínához fűződő kapcsolatáról. Bár az előző osztrák kormány elismerte Kína geopolitikai jelentőségét⁴⁵, és egy gyér létszámú Kína-szakértői irodát hozott létre,⁴⁶ nem fogalmazott meg Kína-stratégia. Végül, ami a tudományos élet és a politikai döntéshozók közötti hivatalos csereprogramok szélesebb körű hiányát tükrözi,⁴⁷ a Bécsi Egyetem Sinológiai Intézete, amely a német nyelvű országok egyik legnagyobb intézete ezen a területen, úgy tűnik, hogy nem vesz részt az osztrák kormány Kína-politikai döntéshozatali folyamatában.

A Kínával kapcsolatos vita és stratégia hiánya tükrözi az alpesi köztársaság Kínával szembeni nem konfrontatív hozzáállását, valamint azt, hogy régóta nem rendelkezik geopolitikai ambíciókkal a hagyományos nyugat-balkáni befolyási övezetén túl. A COVID-19 válság első hónapjaiban az osztrák kormány feltűnő módon tartózkodott attól, hogy potenciálisan vitás kérdésekben kapcsolatba lépjen Kínával.

Fontos, hogy bár a Kínai Népköztársaság puha hatalmi erőforrásai Ausztriában korlátozottak lehetnek, a nyilvános és politikai vita hiánya, valamint a Kína-stratégia hiánya, továbbá a politikai döntéshozók és a Kína-szakértők közötti, nagyrészt hiányzó kapcsolat valószínűleg növeli a képességét arra, hogy ezeket az erőforrásokat kihasználja. Valójában a hatalom átalakítása - nevezetesen "[...] az erőforrásokban mért potenciális hatalom megvalósult hatalommá való átalakításának képessége, amelyet mások megváltozott viselkedésében mérnek"⁴⁸ - nagyrészt ellenőrizetlen marad. Ezért Ausztria Kínával szembeni közömbös magatartása a Kínai Népköztársaság leghatékonyabb soft power forrása lehet.

44 Európai Külügyi Tanács (2020), *EU Coalition Explorer 2020*, július, <https://www.ecfr.eu/eucoalitionexplorer>.

45 Adam Urosevic (2020), "Ausztria és a növekvő amerikai-kínai rivalizálás: A hidegháborús semlegességtől az európai szolidaritásig?"; in Mario Esteban és Miguel Otero (szerk.), *Europe in the Face of US-China Rivalry*, a European Think-tank Network on China (ETNC) jelentése, január, 35-38. o., magyarul: *Európa az amerikai-kínai rivalizálás tükrében*.

46 Alfred Gerstl (2020), "Pompeo Goes to Vienna: No Consensus on China and Russia between the US and Austria", Central European Institute of Asian Studies (CEAIS), *CEAIS Insights*, szeptember 23., <https://ceias.eu/pompeo-goes-to-vienna/>.

47 Stefan Thaler (2020), "Politikberatung funktioniert in Österreich auf Zuruf", *APA Science*, július 10., <https://science.apa.at/>

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

[április/Politikberatung funktioniert in Oesterreich auf Zuruf/SCI_20200610_SCI87896357854962060.](#)

48 Joseph S. Nye Jr (1990), "The Changing Nature of World Power", *Political Science Quarterly*, 105. évfolyam, 2. szám, 177. o.

Post-COVID: egy készülő vita?

A nemrégiben megalakult osztrák konzervatív-zöld kormány bejelentette, hogy átfogó Kína-politikát - *eine gesamtstaatliche Länderstrategie zu China* - kíván kidolgozni.⁴⁹ Ez jelentős lépést jelenthet az Ausztria és Kína közötti kapcsolatokhoz szükséges stratégiai kitekintés és struktúra megteremtésében.

Továbbá, bár a COVID-19 válság nem okozott jelentős változást Ausztria Kínával szembeni, nem konfrontatív megközelítésében,⁵⁰ úgy tűnik, hogy megerősítette Európa Pekinggel szembeni határozottabb álláspontját. Fontos, hogy a Kínával kapcsolatos nézetek Németországban megkeményedtek.⁵¹ Ausztriával ellentétben például a német politikusok jelentős része politikai vitát folytatott a Huawei németországi 5G-hálózatban való részvétele körül.⁵² Mivel az osztrákok túlnyomó többsége rendszeresen vagy alkalmanként követi a német politikát,⁵³ a Kínáról szóló németországi vita középtávon átgyűrűzhet Ausztriába. Így az alpesi köztársaság nemtörődőségében bekövetkező változás

a kínai befolyáshoz való hozzáállás inkább külső indíttatású lehet, mintsem belföldön alakulna ki.

---

49 Osztrák Szövetségi Kancellária (2020), 'Aus Verantwortung für Österreich. Regierungsprogramm 2020-2014', *Die neue Volkspartei és Die Grünen-Die Grüne Alternative* koalíció, Bécs, január, 131. o.

50 Lucas Erlbacher (2020), "Ausztria: John Seaman (szerk.): Ausztria: Egy nem konfrontatív út az európai gazdasági szuverenitáshoz", in John Seaman (szerk.), *COVID-19 and Europe-China Relations*, az Európai Kína-hálózat (European Think-tank Network on China, ETNC) jelentése, április, pp. 9-13.

51 Noah Barkin (2020), "Why Post-Merkel Germany will Change its Tune on China", *Politico*, március 8., <https://www.politico.eu/article/why-post-merkel-germany-will-change-its-tune-on-china/>.

52 Björn Alexander Düben (2020), "Try as it Might, Germany isn't Warming to Huawei", *The Diplomat*, január 9., <https://thediplomat.com/2020/01/try-as-it-might-germany-isnt-warming-to-huawei/>.

53 Conrad Seidl (2018), "Österreicher sehen Deutschland als wichtig, aber nicht als Vorbild an", *Der Standard*, december 27., <https://www.derstandard.at/story/2000094808388/oesterreicher-sehen-deutschland-als-wichtig-aber-nicht-als-vorbild-an>.

Kína soft powerje a Cseh Köztársaságban: majdnem fiaskó

Rudolf Fürst
Nemzetközi Kapcsolatok Intézete Prága

Összefoglaló

Kína megítélése a Cseh Köztársaságban jelentősen romlott a cseh-kínai politikai kapcsolatokban bekövetkezett pozitív fordulat és a cseh-kínai stratégiai partnerségről szóló megállapodás aláírása óta, amely Hszi Csin-ping kínai elnök 2016-os prágai látogatása során történt. A média és a politika Kína ellenzése és kritikus megítélése felülkerekedett a cseh kormány pragmatikus, üzletbarát hozzáállásán. A cseh mainstream nyilvános vitákban Kína Övezet és Út kezdeményezését (BRI) úgy érzékelik, mintha geopolitikai terjeszkedés, amely kihívást jelent a nyugati demokratikus rendszer és annak biztonsága számára. A Kínával való cseh partnerséggel kapcsolatos elvárásokat elvileg a gazdasági kilátások helyezik előtérbe; ez az érv azonban a kínai befektetések gyenge beáramlása miatt megfordult. Ráadásul az értékek és az emberi jogok megsértésének kérdései jelentősen ártanak Kína soft powerjének, mivel a kínai kommunista rezsim nem tud vonzóvá válni a posztkommunista cseh liberális demokrácia számára. Eközben a kínai diplomácia arcát veszti az általa nemkívánatosnak tekintett csehországi látogatók - például a Dalai Láma, a tibeti száműzetésben élő tibeti képviselők és a kínai disszidensek - elleni erőfeszítéseivel, és nem tud megbirkózni a Tajvan iránti növekvő cseh szimpátiával. A jelenlegi cseh közvélemény szinte minden szempontból Kína ellen van, még a gazdasági kilátásokat is beleértve.

Kína politikai hálózatépítési programja

A Kínával kapcsolatos cseh nézet mindig is polarizált és ideologizált volt, és a cseh állam hivatalos hozzáállása a Kínai Népköztársasághoz (KNK) aszerint ingadozik, hogy éppen melyik kormány van hatalmon, és milyen külpolitikai irányvonalakkal rendelkezik. A történelmi emlékezet a kommunista rezsim erősen formálja a Kína nemzetközi megítélését és a Kínáról alkotott képet a cseh belföldön. Kína "puha hatalma" szempontjából a Cseh Köztársaság az egyik legnehezebb célpontjává vált Európában, mivel a cseh média számára nem barátságos környezetet teremtett, nem kormányzati szervezetek és liberális-konzervatív agytrösztök bírálták Kínát. A Kína és a Kína-barát cseh körök által a Kína-kritikus főáramú vélemény kiegyensúlyozására tett erőfeszítések hozzájárulnak a hazai polarizációhoz ebben a tekintetben.⁵⁴

Kína hosszú ideje tartó, nemzeti profiljának javítására irányuló erőfeszítései több párhuzamos szinten zajlottak. A politikai lobbizás a "guanxi" hálózatok kiépítésén keresztül elsősorban az üzleti lobbikra és a Kína-barát politikai pártokra összpontosított, amelyek a Cseh Köztársaság esetében többnyire baloldaliak.

A Cseh Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt (ČSSD) egy része Kína támogatója, míg a jobboldali pártok Peking-barát hozzáállásukban nagyon szelektívek, a Kínával való üzletelés iránti érdeklődésük egyensúlyban van az emberi jogi kérdések kritikájával, valamint Tibet és Tajvan támogatásával. A kínai diplomácia kiterjesztette politikai párbeszédét a jelenleg kormányzó populista ANO párt tagjaival, valamint a szélsőjobboldali populista SPD-vel is, amely nem tagja a kormánykoalíciónak. A Kína és a közép- és kelet-európai országok közötti együttműködés 17+1 platformja mentén nemrégiben indított kínai bájtaloffenzíva növelte a támogatottságot a következők iránt

---

54 David Hutt (2019), "China Influence Aggravates Czech Republic's Political War", *Nikkei Asian Review*, november 22., <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/China-influence-aggravates-Czech-Republic-s-political-war>.

gazdasági diplomáciával kapcsolatos tevékenységek, például befektetési és üzleti fórumok, valamint a cseh-kínai párbeszédet szolgáló új agytrösztök létrehozása. Emellett két cseh kapcsolattartó egyesületet is létrehoztak a

Kínával, mindkettő gazdasági diplomáciára és tanácsadásra szakosodott: a Cseh-Kínai Kölcsönös Együttműködési Kamara,⁵⁵ valamint az Új Selyemút Infrastruktúrafejlesztési és Technológiai Társulás, amelyet Petr Nečas volt miniszterelnök alapított. Ezekben az új egyesületekben néhány korábbi cseh csúcspolitikus töltött be vezető pozíciót, köztük Petr Nečas (Polgári Demokrata Párt, ODS), Bohuslav Sobotka (ČSSD) és Jiří Paroubek (ČSSD) volt miniszterelnökök, Jan Kohout volt külügyminiszter és Jaroslav Tvrdík volt védelmi miniszter (mindketten ČSSD), Štefan Füle volt bővítési biztos és Jan Zahradil (ODS), az Európai Parlamentben működő EU-Kína Baráti Csoport tagja. Ezenkívül 2017-ben kétoldalú pártközi politikai párbeszéd indult a Szociáldemokrata Párt és a Kínai Kommunista Párt között, bár a cseh belföldi média kétes részvételként tüntette fel ezeket a kapcsolatokat.⁵⁶

Ezen túlmenően Kína az "emberek közötti" menetrendjét azzal népszerűsíti, hogy cseh VIP-eket hív meg fogadásokra és ünnepekre, valamint konferenciákat és találkozókat szervez a kínai agytrösztökkel. Cseh akadémikusokból, agytrösztök tagjaiból és regionális politikusokból álló csoportokat is meghív Kínába többnapos csomagutúrákra, amelyek során regionális városokat, csúcstechnológiai helyszíneket és vonzó turisztikai célpontokat (többek között Tibetben) látogatnak meg.

A közdiplomácia eddig főként a hagyományos fesztiválokra összpontosított, mint például a holdjév szervezése, kiállítások és alkalmi zenei előadások. A Cseh Köztársaságban eddig létrehozott két Konfuciusz Intézet, nevezetesen Olomoucban és Prágában, a cseh média számára észrevétlen maradt, eltekintve a kínai államnak a Kínai Népköztársaság hivatalos képének terjesztésére irányuló erőfeszítéseiről szóló vádakát visszhangzó negatív tudósításoktól. A Károly Egyetemen az Új Selyemút ügyeit tanulmányozó Cseh-Kínai Központot azonban, amelyet titokban a prágai kínai nagykövetség támogatott, kétéves fennállása után bezárták, mivel a finanszírozás átláthatatlanságát állították, és a sinológusok egy csoportja bírálta a kínai-barát elfogultsága miatt. A cseh média botrányként tüntette fel az ügyet, és a központot a cseh egyetemi környezetbe való kínai behatolásnak tekintette.⁵⁷ Ha egyetlen sikeres kínai PR-projektet lehet kiemelni a Cseh Köztársaságban, akkor a Slavia Prague labdarúgóklub esetét kell kiemelni, amelyet a CEFC kínai energetikai vállalat szponzorált. A labdarúgóklubot 2018 elején a CITIC Group kínai befektetési vállalat vette át, miután a CEFC összeomlott, majd 2018-ban később a többségi részesedést eladták a Sinobo kínai ingatlancégnek. Közben eltűnt a CEFC elnöke, Ye Jianming, aki Miloš Zeman cseh elnök gazdasági tanácsadója is volt, és családja miatt börtönbe került Kínában. A kínai pénzből támogatott Slavia Prága csapata a 2018-2019-es szezonban áttörést ért el azzal, hogy bejutott az UEFA Európa Liga negyeddöntőjébe (és 2020-2021-ben is), 2019-2020-ban pedig kvalifikálta magát az UEFA Bajnokok Ligájába.

Kína romló megítélése a cseh médiában

A cseh média színtere többnyire ellenséges környezetet teremt Kína azon erőfeszítése számára, hogy ellensúlyozza a negatív narratívákat és megismertesse a cseh közvéleménnyel a kínai valóságról alkotott hivatalos felfogását. A Cseh Köztársaságban Kína az egyik legkevésbé népszerű országnak számít az egész világon.

55 Smišená česko-čínská komora vzájemné spolupráce, http://www.czechchina.com/?_page_id=9665.

56 'ČSSD: Dokument o spolupráci s čínskými komunisty? Podepišeme, ale ted' ještě ne [ČSSD: Dokumentum a kínai kommunistákkal való együttműködésről? Aláírjuk, de még nem]', *Tiscali*, 2016. június 16., <https://zpravy.tiscali.cz/cssd-dokument-o-spolupraci-s-činskými-komunisty-podepišeme-ale-ted-jeste-ne-278715>.

57 "Po aféře s česko-čínskými konferencemi opustí univerzitu tři akademici [Három akadémikus elhagyja az egyetemet, hogy Cseh-Kínai konferencia állításai]", *iDNES.cz*, 2019. november 5., <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/cesko-cina->

világ. ⁵⁸ A kínai államilag ellenőrzött médiaforrások nem képesek meggyőzni a cseh közönséget, és nem képesek megszabadítani a kínai üzeneteket attól a bélyegtől, hogy egyszerű kommunista propagandának tekintik őket. A China Radio International és annak cseh nyelvű online honlapja, valamint a kínai nagykövetség honlapja minőségileg és mennyiségileg aligha hatékony a cseh környezetben.

A kisebb cseh szélsőjobb- és baloldali, valamint populista, EU-ellenes és antiliberális narratívákat terjesztő kisebb cseh médiumok leginkább az oroszbarát propaganda forrásai, de ezzel párhuzamosan Kínáról is közölnek bizonyos tartalmakat. Más Kína-barát tudósítások kínai befektetők tulajdonában lévő cseh médiaforrásokban is nyomon követhetők, például a cseh Medea Group ügynökségben (amely több nyomtatott sajtótermékből és egy televíziós csatornából áll), amelyek jelenleg 57 százalékát a CITIC Group birtokolja. Ezen kívül, A Kínában tevékenykedő cseh PPF Group befejezte a CME médiacsoport (Central European Media Enterprises, 2,1 milliárd dollárért) felvásárlását, amely öt posztkommunista államban 30 televíziós csatornát foglal magában. Továbbá a PPF Financial Group, a Cseh Köztársaság fő Kína-barát lobbijának egyik fő támogatója lett a Sinoskopnak, egy internetes sinológiai platformnak, amely viszonylag mérsékelt nézeteket közöl Kínáról,⁵⁹ és szemben áll a keményvonalas konzervatív cseh Sinopsis weboldallal, amelyet az amerikai National Endowment for Democracy (NED) ügynökség finanszíroz. A Sinopsis,⁶⁰ amelynek székhelye a Károly Egyetemen van, a vezető mainstream médiaforrásokban, így a cseh televízióban, a cseh rádióban⁶¹ és számos hagyományos, valamint internetes médiaforrásban, amelyek a baloldaltól a liberális-konzervatívig terjednek, a Kínával kapcsolatos véleményformálás első számú szereplője.

A cseh NED által támogatott ChinfluenCE projekt szerint, amelyet a (cseh) Association for International Affairs (AMO) agytröszt végzett, a cseh vitákat régóta a kritikus és negatív Kína-közvetítések uralják.⁶² Eközben a cseh Medea-csoporthoz tartozó, kínai finanszírozást felvevő, kínai tulajdonú médiumok némelyike tartózkodik a Kínáról szóló negatív narratíváktól. A kemény medianarratívák, amelyek a cseh viták egyidejű politizálódását és polarizálódását hangsúlyozzák, a cseh parlamentben (különösen a szenátusban, a felsőházban), a tudományos életben és a hírszerzési körökben is terjednek. A cseh szenátus konzervatív többsége javasolta a kínai és orosz befolyással foglalkozó vizsgálóbizottság létrehozását, valamint olyan Kína-kritikus viták kezdeményezését, amelyek a biztonsági vádakra összpontosítanak.⁶³ Szembenézve ezekkel a kritikus narratívákkal a Cseh Köztársaságban, a

A kínai nagykövet által interjúk készítésére és beszédek elmondására kiválasztott médiumok, mint például a *Haló Noviny* című, a Cseh Kommunista Párthoz kötődő újság és a *Parlamentní listy* című, nem a főáramlathoz tartozó populista weboldal, Kína alacsony színvonalú médiafelületeit képviselik a megfelelő PR-információk bemutatására.

Kína soft-power pontszáma: a panda vesztett a pangolinnal szemben

A Kína-ellenesség és a Cseh Köztársaságban felerősödő antikommunizmus, valamint a kínai diplomácia rosszul kezelt PR-tevékenysége lehetetlenné teszi Kína soft power-jét. A cseh-tajvani kapcsolatok további akadályt jelentenek. Kína vereségek sorozata Tajvan csehországi bájoló offenzívájának megkérdőjelezése során, jól szemlélteti Prága követelését.

58 'Csehországnak a legjobb a kapcsolata a szlovákokkal, a legrosszabb a Kínával - felmérés', *info.cz*, 2019. augusztus 13., <https://www.info.cz/czech-news/czech-have-best-relation-to-slovaks-worst-to-china-poll>.

59 Sinoskop átalakult Asiaskop, lásd www.ssiaskop.cz, ...

60 Lásd <https://sinopsis.cz/en/>.

61 Vít Vojta (2020), "Analýza: Česká televize a český rozhlas v případě informování o Číně zřejmě porušují vlastní kodex [Analysis: A cseh televízió és a cseh rádió úgy tűnik, hogy a Kínáról szóló tudósítások során megsértik saját kódexüket", *Sinoskop*, március 11., <https://www.sinoskop.cz/analyzy-komentare/analyza-ct-cro>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

62 https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/06/AMO_Vyty%C3%A1%C5%99en%C3%AD-pro%C4%8D%C3%ADnsk%C3%A9-agendy-v-%C4%8Cesku-akt%C3%A9%C5%99i-jejich-rola-a-vazby-.pdf

63 "Poslanci chtějí zkoumat ruský a čínský vliv. Hrozeb je víc, namítl Zaorálek [Az európai parlamenti képviselők meg akarják vizsgálni az orosz és kínai befolyást. Több fenyegetés van, Zaorálek tiltakozott]", *iDNES*, 2019. december 28., https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vysetrovaci-komise-vliv-autoritativnich-rezimu-snemovna.A191218_143207_domaci_kop.

a Prága és Peking közötti testvérvárosi megállapodás szövegezésének megváltoztatását, nevezetesen az "egy Kína elve" záradék törlését, amely az előző városi képviselő idején került be a megállapodásba.⁶⁴ Peking nem fogadta el Prága kezdeményezését, és egyoldalúan felmondta a testvérvárosi megállapodást, valamint megtorlásképpen lemondott több olyan cseh zenekar Kínában tervezett zenei fellépését, amelyek hivatalos nevében szerepelt a "Prága" szó.

E diplomáciai vitát követően Sanghaj hasonlóképpen felfüggesztette a hivatalos kapcsolatokat Prágával. Ezt követően Peking úgy döntött, hogy nem ad kölcsön egy pandát a prágai állatkertnek, ahogyan azt eredetileg tervezték, míg Prága városa ehelyett testvérvárosi megállapodást kötött Tajpejjel, és a hiányzó panda helyére Tajvanról kapott egy pangolint.⁶⁵ A tajvani sikorsorozat folytatódott, Tajvan hivatalos látogatást ajánlott fel Jaroslav Kubera cseh szenátornak, a cseh szenátus akkori elnökének. A cseh külügyminisztérium, az Andrej Babiš miniszterelnök vezette cseh kormány és Zeman cseh elnök ellenkezése ellenére Kubera szenátusi elnök, aki immár Csehország második legfontosabb állami képviselője volt, úgy döntött, hogy Tajvanra utazik. Kubera 2020 januárjában, nem sokkal a vita kirobbanása után bekövetkezett váratlan halálával azonban a kínai nagykövetség és Zeman elnök túlzott nyomásgyakorlása miatt nyilvános találgatások indultak meg, amelyeket egy valószínűleg a nagykövetség által a cseh elnöki hivatalnak küldött, nem hivatalos levél dokumentált.⁶⁶ Eközben, annak ellenére, hogy a kínaiak szóbeli gazdasági megtorlásokkal fenyegetőztek, Kubera utódja a cseh szenátus elnökeként, Miloš Vystrčil bejelentette, hogy Tajvanra látogat, és ezzel azonnal feltörekvő média- és politikai sztárrá vált.⁶⁷

Értékelés és különleges pontok: a cseh-kínai elhidegülés

A cseh mainstream média és a politikai vita egyre kritikusabb Kínával szemben, mivel egyre inkább olyan kérdésekre összpontosítanak, mint a biztonság, az emberi jogok, Tibet, Hszincsiang és Hongkong. A forró médiavita és a hazai politizálás a nemzeti méltóság és értékek témája felé fordult a politikában, amelyet nem szabad feláldozni az üzletnek.

A BRI-hez és a 17+1-hez kapcsolódó kínai pro-BRI narratívák kudarcot vallottak, mivel a Cseh Köztársaságban minimális gazdasági eredmények születtek, a közvetlen külföldi befektetések összege körülbelül 1 milliárd euró volt, amit még a Kína-barát cseh elnök, Zeman is kiábrándítóan talált.⁶⁸ A 2012 óta tartó "mézeshetek" időszakának végével, amikor a Cseh Köztársaság Kínához való közeledése ígéretesnek tűnt, gazdasági eredmények nélkül, politikai okok miatt a Kína-barát politika egyre inkább teherré válik, és nehéz feladat az ellenséges médiával szemben megvédeni.

Tajvan további témaként jelent meg a diplomáciai viták közepette, amelyek Prága városi szintjéről indultak, és hivatalos állami szintű diplomáciai kérdéssé váltak. A cseh mainstream médiában,

---

64 Stuart Lau (2019), "Prague Cuts Sister-City Ties with Beijing amid 'Tangible Anger' over Pro-China Policies", *South China Morning Post*, október 8., <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3032045/prague-cuts-sister-city-ties-beijing-amid-tangible-anger-over>.

65 Natálie Maráková (2020), "Pangolin helyett pandát Prágának? Fordulat a cseh-kínai kapcsolatokban", *FNF Europe*, január 24., <https://fnf-europe.org/2020/01/24/pangolin-instead-of-panda-for-prague-turnaround-in-czech-chinese-relations/>.

66 "Dopis čínské ambasády určený Hradu je podle Vystrčila mrazivý a zavání vyhrožováním [Vystrčila szerint, a levél a kínai nagykövetségtől a várig fagyos és fenyegetésszagú]", *CT24*, 2020. február 20., <https://ct24.ceska televize.cz/domaci/3051004:ani-babis-si-nepral-kuberovu-cestu-na-tchaj-wan-byla-spolecna-oficialni-pozice-rekl>.

67 Kathrin Hille (2020), "Tajvani vagyok": *Financial Times*, szeptember 1., <https://www.ft.com/content/fb018ddd-2591-4355-94b1-602ff2b025af>.

68 "Nejsem spokojen, investujte v Česku víc", řekl Zeman v čínské televizi ["Nem vagyok elégedett, fektessen többet a cseh Republic", Zeman Said on Chinese Television], *iDNES*, 2019. április 25., https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-cina-investice-rozhovor-kritika.A190423_173856_domaci_zaz.

Kínát kedvezőtlenül kapcsolják Oroszországhoz, mivel ezeket az országokat nem demokratikus és agresszív szereplőknek tekintik, amelyek veszélyeztetik a cseh liberális demokráciát, az EU-t és az USA-t. A COVID-19 válságot a Cseh Köztársaságban úgy tekintik, mint Kína nemzetközileg romlott megítéléséhez való újabb negatív hozzájárulást.

Zhang Jianmin, Kína csehországi nagykövete éles bírálatoknak van kitéve a cseh médiában, sőt még Babiš miniszterelnök részéről is.⁶⁹ A cseh eset azt jelzi, hogy a kínai diplomácia jelenleg létező kommunikációs stílusa nem képes megbirkózni a nyílt nyilvánossággal, a liberális társadalom, amelyben Kína számára nehéz szimpátiát szerezni kényszerítő gyakorlata és nyelvezete miatt. A jelenleg gyenge kínai PR-program így elvesztette azt a felértékelődött közéleti pozíciót, amelyet a két korábbi kínai női nagykövet, Huo Yuzhen és Ma Keqing ért el.

---

69 'Czech PM says China's Ambassador Should Go', *Taipei Times*, 2020. március 11., <https://www.taipetimes.com/News/front/archives/2020/03/11/2003732472>.

A kínai soft-power promóció nehézségei Dániában

Andreas Bøje Forsby⁷⁰

Észak-ázsiai Tanulmányok Intézete, Koppenhágai Egyetem⁷¹

Összefoglaló

Egy olyan időszakban, amikor Dánia átfogó stratégiai partnersége Kínával úgy tűnik, hogy veszélyben van, Peking képtelensége arra, hogy bármilyen puha hatalmat gyakoroljon Dániában, még nagyobb jelentőséget kap. A kínai soft power előmozdítását évek óta a kínai nagykövetség, valamint a különböző Konfuciusz- és kulturális intézetek irányítják, amelyek tájékoztató tevékenységei nagyrészt a hagyományos kínai kultúrára és a nyelvi programokra épülő egységes formulát követik. E tevékenységek hatása azonban elhanyagolható volt, amit a Kínával kapcsolatos egyre negatívabb dániai közvélemény, média és politikai megítélés is bizonyít.

Bevezetés

Amikor Dánia és a Kínai Népköztársaság (KNK) 2015-ben ünnepelte diplomáciai kapcsolatainak 65. évfordulóját, a két ország külügyminiszterei közös cikket írtak egy dán újságban, amelyben méltatták a kétoldalú kapcsolatokat, és kijelentették, hogy "őszinte barátok leszünk, és" közeli partnerek".⁷² Öt évvel később a 70. évfordulójukat nagyrészt csendben elhaladták. Míg a COVID-19 járvány minden bizonnyal zavaróan hatott az évforduló megünneplésére tervezett tevékenységekre,⁷³ a Koppenhága és Peking közötti jelenlegi politikai légkör kevés lehetőséget kínál arra, hogy dicséretben részesítsék a dán-kínai kapcsolatokat 2008 óta irányító Átfogó Stratégiai Partnerséget.⁷⁴ Valóban, a kapcsolatok 2020-ban rázósan indultak, amikor a dán parlament előtt a hongkongi tüntetések támogatására egy ideiglenes "szégyenoszlopot" állítottak fel⁷⁵, valamint a *Jyllandspostenben* megjelent egy karikatúra, amelyen a kínai zászló öt csillagának helyén koronavírusszerű szimbólumok szerepeltek⁷⁶ - két olyan incidens, amely arra készítette a koppenhágai kínai nagykövetséget, hogy a weboldalán PR-offenzívát indítson a jogsértők ellen.⁷⁷ Eléggé jellemző, hogy a nagykövetség nyilvános kirohanásai és bocsánatkérési követelései

---

70 A szerző szeretne köszönetet mondani Anna Brueckner Johansennek és Silke Hult Lykkedatternek (mindketten a NIAS-tól) az adatgyűjtési folyamatban nyújtott segítségükért.

71 Ez a fejezet a Dán Nemzetközi Tanulmányok Intézetének (DIIS) megbízásából készült.

72 Martin Lidegaard és Wang Yi (2015), "A kínai-dán átfogó stratégiai partnerség elmélyítése és a kínai-európai együttműködés modelljének kialakítása", Koppenhága: *Udenrigsministeriet* [Külügyminisztérium], május 11., <https://um.dk/en/about-us/the-ministers/speeches-and-articles-by-former-ministers/martin-lidegaard-speeches-and-articles/deepening-china-denmark-comprehensive-strategic-partnership/>.

73 A dán külügyminisztérium tisztviselőivel 2020 márciusában és májusában készített interjúk szerint.

74 Részletesebb beszámolót lásd Andreas Bøje Forsby (2020), "A dán-kínai kapcsolatok: Kristian Fischer és Hans Mouritzen (szerk.), *Danish Foreign Policy Review 2020*, Koppenhága: Dán Nemzetközi Tanulmányok Intézete, https://pure.diis.dk/ws/files/3506655/Danish_foreign_policy_review_DIIS_2020.pdf.

75 A "szégyenoszlop" az Amnesty International Denmark magánkezdeményezése volt Jens Galschiøt dán művésszel együttműködve, és több baloldali dán politikai párt támogatta; lásd Al Denmark, <https://amnesty.dk/nyhedsliste/2020/skamstoette-rejst-foran-christiansborg>.

76 Lásd: *Jyllandsposten*, január 27., <https://jyllands-posten.dk/debat/tegning/ECE11898365/dagens-tegning-coronavirus/>.

77 Kínai Nagykövetség Dániában (2020), "A Kínai Népköztársaság nagykövetsége a Dán Királyságban", honlap, <http://dk.china->

a karikatúra esetében a dán kormány nemcsak határozottan elutasította,⁷⁸ hanem a dán médiában olyan visszahatást váltott ki, amely teljes mértékben összhangban volt a dán közvélemény Kínáról alkotott jelenlegi megítélésével.

Szigorúan véve a kínai kormány azon képességét, hogy vonzással és meggyőzéssel, nem pedig kényszerítéssel vagy gazdasági ösztönzőkkel befolyásolja Dániát, Pekingnek nagyon kevés "puha hatalma" van. A puha hatalom eszköztára némileg korlátozott, és nagyrészt Kína hagyományos kultúrájának és civilizációs örökségének területéről származik. Ami még fontosabb, hogy ezeket a kultúrák közvetítő tevékenységeket beárnyékolja a Dániában széles körben elterjedt negatív érzelmek Kínával szemben, amelyeket Peking növekvő magabiztossága és Hszi Csin-ping kínai elnök tekintélyelvű rendszerének megkeményedése táplál. Így Kína szimpatizálhatósága egyre csökken, ami nagyban frusztrálja a dánokat.

Feng Tie, Kína jelenlegi dániai nagykövete, aki a COVID-19 járvány első, 2020 tavaszi dániai kitörésének csúcspontján több nyilvános interjú is adott, amelyben sajnálkozott a dán médiában Kínának adott negatív publicitás miatt.⁷⁹

Kína megközelítése a soft power előmozdítása terén Dániában

Kína közelmúltbeli dániai soft-power kezdeményezései közül kiemelkedik a két óriáspanda 2019. áprilisi érkezése a koppenhágai állatkertbe. A megnyitó eseményen az akkori dániai kínai nagykövet, Deng Ying kijelentette, hogy:

A népek közötti barátság a kulcsa az államok közötti jó kapcsolatoknak. [...] A két bolyhos bűbajos Xing Er és Mao Er [a pandák], akik több ezer kilométert utaztak Dániába, a legjobb lábjegyzetet adják a Kína és Dánia közötti mindig megújuló és tartós barátságról.⁸⁰

Annak ellenére, hogy a pandás eseményt már évek óta tervezték, egyetlen magas rangú kínai tisztviselő sem vett részt az eseményen, miközben a közvélemény megítélése távolról sem tükrözte a nagykövet lelkes szavait (lásd alább).

A kínai kormány a pandadiplomácián kívül számos más kezdeményezést is tett, amelyek gyakran szerepelnek a puha hatalmat támogató csomagban. A legjelentősebb, hogy számos Konfuciusz Intézetet (CI) és Konfuciusz Tantermet (CC) hozott létre, kezdve 2007-ben a Koppenhágai Üzleti Iskolában (CBS) működő CI-vel, amelyet 2009-ben az Aalborgi Egyetemen (AAU) működő CI követett, majd 2012-ben a világ egyetlen zenei Konfuciusz Intézete, amely a Dán Királyi Zeneakadémián működik. Szinte az összes többi dán felsőoktatási intézménynek felajánlották - de elutasították -, hogy otthont adjanak egy-egy CI-nek⁸¹, és mind a CBS, mind az AAU később úgy döntött, hogy megszünteti a CI-megállapodásokat, miután - különösen az utóbbi esetben - a média egyre nagyobb figyelmet fordított az adott intézetekre.⁸² Egy újabb visszaesés következett be 2021 elején, amikor bejelentették, hogy a Zenei Konfuciusz Intézet is bezár,⁸³ így Dániában csak egy KI és néhány KK marad (lásd az 1. táblázatot).

78 Marchen Gjertsen és Sofie Gøttler (2020), "Statsministeren svarer Kina igen [A miniszterelnök válaszol Kínának]", *Jyllandsposten*, január 28., <https://jyllands-posten.dk/indland/ECE11903365/statsministeren-svarer-kina-igen/>.

79 Lásd például Julie Almann Larsen (2020), "Kinesisk ambassadør: Danmark og Vesten viser ikke et objektivt billede af Kina [Kínai nagykövet: Dánia és a Nyugat nem nyújt objektív képet Kínáról]", *TV2 Nyheder*, április 20.

80 Deng Ying (2019), "Deng Ying nagykövet úr beszéde a Kína-Dánia közös óriáspanda-kutatási program elindításakor", Kínai Népköztársaság dániai nagykövetsége, április 13., <https://www.fmprc.gov.cn/ce/cedk/eng/zdgc/ca/t1654017.htm>.

81 A szerző részt vett ebben a folyamatban, és az évek során bizalmasan megvitatta a kérdést kollégáival.

82 Áttekintésért lásd Jens Ejsing (2019), "Kina i gymnasiet og på universitetet: "Man lukker en diktaturstat ind i klasseværelset" [Kína a középiskolákban és az egyetemeken: "A diktatúrát beengedik az osztályterembe"]", <https://www.berlingske.dk/samfund/kina-i->

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április 1. <https://www.gyermenisiet-og-paa-universitetet-man-lukker-en-diktaturstat-ind-i>.

83 Lásd a Zenei Konfuciusz Intézet Facebook-oldalát, 2021. január 4., <https://www.facebook.com/MusicConfuciusInstitute/posts/1782055018621035>.

1. táblázat

	KONFUCIUSZ INTÉZETEK	KONFUCIUSZ TANTERMEK
Konfuciusz Intézetek és tanteremek Dániában (2020)	- IBA Konfuciusz Intézet a Nemzetközi Üzleti Akadémián Koldingban	- Niels Brock kereskedelmi gimnázium - Næstved gimnázium - Tietgens Handesgymnasium - Stenhus Gimnázium - Støvring Gimnázium

A kínai puha hatalom dániai népszerűsítésének egyéb eszközei közé tartozik a kínai holdújév éves megünneplése, amely a koppenhágai kínai nagykövetség számára alkalmat ad arra, hogy meghívást küldjön

helyi barátok és partnerek, valamint a helyi kínai közösség. A nagykövetség részt vesz más hagyományos kulturális ismeretterjesztő tevékenységek szervezésében is, beleértve a lámpásfesztiválokat, sárkányhajó-rendezvényeket, ételkóstolókat, vendég kínai táncsoportok művészeti bemutatóit, kínai filmvetítéseket stb.⁸⁴ E tevékenységek némelyikének társszervezője a koppenhágai Kínai Kulturális Központ (CCC), amelyet 2014-ben nyitottak meg, a maga nemében elsőként Észak-Európában.⁸⁵ A CCC különböző kiállításokat is rendez, és kínai nyelvi, kalligráfiai és harci tanfolyamokat is kínál.

művészetek a kínai hagyományos kultúra megismertetése érdekében. Ezen túlmenően a dán-kínai barátsági városprogram részeként önkormányzati szinten is zajlik néhány kulturális tevékenység, amely 30 ilyen partnerséget foglal magában, amelyek többsége azonban úgy tűnik, hogy nagyrészt inaktív.⁸⁶ Végül néhány kisebb léptékű dán magánkezdeményezés közvetve szintén segíti Kínát a puha hatalom előmozdításában azáltal, hogy hozzájárul a Kínával kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez⁸⁷, valamint a Dánia és a Dániával kapcsolatban álló emberek közötti szorosabb emberi kapcsolatok előmozdításához és Kína.⁸⁸

Az ilyen kulturális tevékenységeken túlmenően a kínaiak nem túl aktívak saját narratívájuk népszerűsítésében vagy a Kínáról alkotott pozitív kép kialakításában Dániában. Nincsenek szisztematikus vagy összehangolt erőfeszítések arra, hogy "kínai nézőpontot" nyújtsanak a dán közvéleménynek, mint például a *China Watch* betétek, amelyek számos európai újságban megtalálhatók. A koppenhágai kínai nagykövetség sem volt közel olyan határozott PR-kampányokkal, mint a kínai nagykövetségek néhány más európai országban, még akkor sem, ha a jelenlegi nagykövet, Feng Tie gyakrabban foglalkozott a dán médiával, mint elődei. Amellett, hogy panaszkodott az "elfogult" dán média miatt (lásd fentebb), Feng nagykövet nyilvános vitába keveredett az Egyesült Államok dániai nagykövetével Kína sarkvidéki jelenlétéről - ez a vita valószínűleg mindkét félnek jó hírnevét rontja.⁸⁹ A kínai nagykövetség a közösségi média eszközeit, például a WeChatet és a Facebookot (kínai nyelven) is használja a kapcsolatépítési tevékenységének részeként, de ezek kifejezetten a kínai cserediákoknak, a turistáknak és a helyi kínai közösségeknek szólnak.⁹⁰

Dán felfogás és válaszok

A KNK-val kapcsolatos dán megítélést célszerű felosztani a közvélemény, a média és a politika megítélésére. Ami először is a dán *lakosság* Kínával kapcsolatos megítélését illeti, csak néhány elérhető adat áll rendelkezésre.

84 Lásd a Kínai Népköztársaság Dán Királyságban működő nagykövetségének honlapját, "Kultúra és művészetek", <http://dk.china-embassy.org/eng/zdgc/cha/>.

85 A központot - ellentétben a KK-kkal - kizárólag Peking működteti/finanszírozza; áttekintésért lásd: <https://www.cccph.org/about/>.

86 Az információkat különböző forrásokból állították össze, mivel a barátsági városokra vonatkozó megállapodásokról nincs nyilvánosan elérhető áttekintés.

87 Például a Dán-Kínai Egyesület; lásd a honlapját: <https://www.dansk-kinesisk.dk/om/>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

88 Például a Dán-Kínai Baráti Társaság: http://www.venskab-danmark-kina.dk/html/english_summary.htm.

89 Feng Tie (2020), "Kinas ambassadør: USA bruger Kina til at dække over egne interesser i Grønland [Kína nagykövete: The US Uses China to Cover its Own Interests in Greenland]", *Altinget*, május 13., <https://www.altinget.dk/forsvar/artikel/kinas-ambassadoer-usa-bruger-kina-til-at-daekke-over-egne-interesser-paa-groenland>.

90 Lásd a Facebook-fiók linkjét: <https://www.facebook.com/groups/chineseindenmark/?ref=timeline>; és WeChat-fiók: <https://kina.um.dk/en/about-us/press/connect-with-us-online/>.

adatpontok. Egy 2017-es Eurobarometer-felmérés szerint a dánok nem kevesebb mint 59 százaléka általános negatív véleménnyel volt Kínáról, míg 32 százalékuk pozitívan nyilatkozott.⁹¹ Ezek a számok mára még kiegyensúlyozatlanabbá váltak, amint azt a Pew közelmúltban végzett közvélemény-kutatása is dokumentálja, amely szerint a dán lakosság háromnegyede kedvezőtlenül vélekedik Kínáról.⁹² Az ECFR egy másik, kilenc uniós országban végzett közelmúltbeli felmérése szerint a COVID-19 válság alatt a dánok (és a franciák) Kína-képzete változott a leginkább: a válaszadók megdöbbentő 62 százaléka állította, hogy romlott a véleménye.⁹³

A dán *média* túlnyomórészt negatívan nyilatkozik Kínáról. Ennek szemléltetésére a három legnagyobb dán újság (*Politiken*, *Jyllandsposten* és *Berlingske*) napi vezércikkeit vizsgáljuk, mivel ezek nagyjából tükrözik a mögöttes politikai vitát. Egy 18 hónapos időszak alatt (2019. január 1. - 2020. július 1.) 61 vezércikk foglalkozott fő témaként Kínával, és olyan változatos témákat érintettek, mint a COVID-19 világjárvány, a hongkongi válság, a Huawei, a pandadiplomácia, Grönland, a kereskedelmi háború és az emberi jogok. E szerkesztőségi cikkek nagy többsége (59) negatív vagy erősen negatív módon ábrázolta Kínát.⁹⁴ Hasonló kép rajzolódik ki a médiatudósításokból, amelyek a kínai soft power egyik legfontosabb eszközeinek számítottak: a pandák 2019-es érkezése a Koppenhágai Állatkert. A hat dán újságban három hónap alatt megjelent összes újságcikket megvizsgálva a témában, a nagy többség (51 cikkből 35) kritikus vagy erősen kritikus nézőpontot képviselt, például a pandák befogadásának költségeire, a pandák ajándékozásához kapcsolódó feltételekre és az újságíróknak a pandákról való tájékoztatásra összpontosítva. az elmúlt évtizedben a kínai külpolitika határozottabb irányvonala.⁹⁵ Mindössze négy cikk követett pozitív perspektívát, míg a semleges cikkek többnyire rövid, leíró jellegű hírek voltak.

Ezzel párhuzamosan a Kínával kapcsolatos *politikai* megítélés és a Kínával kapcsolatos reakciók egyre negatívabbá váltak Dániában, még akkor is, ha a kormánytisztviselők általában kevésbé hangosan és mérsékeltebben bírálják Kínát, mint az ellenzéki pártok tagjai. A megfigyelt elmozdulás már egy ideje zajlik, és úgy tűnik, hogy három fő hajtóerő generálta:⁹⁶ 1) a KNK kommunista rezsimjének megkeményedése Xi Jinping alatt; 2) a Trump-kormányzat által az USA-ban elfogadott konfrontatív Kína-politika; és 3) a dán médiában a kínai befolyással kapcsolatos különféle titkos tevékenységek leleplezése, ami a legjelentősebb esetben a dán rendőrhatalóságok alkotmányértékelését váltotta ki a kínaiak kedvéért.⁹⁷ 2018 végén a politikai légkörben bekövetkezett váltás első ízben a "Kína növekvő nyomása" címmel rendkívüli Kína-kritikus parlamenti vita során került teljes mértékben bemutatásra, ahol valamennyi politikai párt aggodalmának adott hangot Kína politikai fejlődési pályája miatt.⁹⁸ Két évvel később, egy másik átfogó és igen feszült hangulatú, kifejezetten a hongkongi politikai helyzetre irányuló, Kínáról szóló parlamenti vita közös állásfoglalással zárult, amelyben

91 Különleges Eurobarometer ref. 467 (2017), "Közvélemény", az Európai Bizottság által kért felmérés, 2017. december, p. 81, <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2179>.

92 Laura Silver et al. (2020), "Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries", *Pew Research Center*, Október 6., <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-orsszagok/>.

93 Ivan Krastev és Mark Leonard (2020), "Europe's Pandemic Politics", ECFR Policy Brief, június, 16. o., https://www.ecfr.eu/page/-/europes_pandemic_politics_how_the_virus_has_changed_the_publics_worldview.pdf.

94 Az adatok az InfoMedia-tól származnak, a szerzőtől kérésre elérhetők. Két szerkesztőségi cikk semleges álláspontot képviselt.

95 A pandák 2019. április 3-i érkezése előtt két hónappal és egy hónappal utána összegyűjtött cikkek a *Politiken*, *Jyllandsposten*, *Berlingske*, *Information*, *Kristeligt Dagblad* és *Ekstrabladet* (az InfoMedia segítségével). Az adatok a szerzőtől kérésre rendelkezésre állnak.

96 Részletesebb beszámolót lásd Forsby (2020), "Danish-Chinese Relations", 84-87. oldal.

97 A kínai nagykövetség sikeres lobbitevékenysége miatt 2012-ben, Hu Csin-tao akkori elnök dániai állami látogatása előtt a dán rendőrhatalóságok aktívan megakadályozták, hogy a tibeti tüntetők éljenek a véleménynyilvánítás szabadságához való jogukkal; lásd Forsby (2020), "Danish-Chinese Relations", 84-87. o. (Dán-kínai kapcsolatok). További példákért lásd Andreas B. Forsby (2018), "Diplomacy with Chinese Characteristics", *Asia Dialogue*, december 18., <http://theasiadialogue.com/2018/12/18/diplomacy-with-chinese-characteristics-the-case-of-denmark/>.

98 Folketinget [dán parlament], 2018. december 7., <https://www.ft.dk/samling/20181/vedtagelse/v36/index.htm>.

szinte valamennyi dán képviselő "mélységes aggodalmának adott hangot a kínai emberi jogi helyzet miatt", és "felszólította a kormányt, hogy a hasonlóan gondolkodó országokkal együttműködve továbbra is bírálja [Kínát]".⁹⁹ Valójában a jelenlegi dán kormány általában nagyon óvatos volt abban, hogy összehangolja a megközelítését, és közösen nyilvánítson véleményt Dánia partnereivel, különösen az EU-n belül. Jeppe Kofoed dán külügyminiszter például, bár a hongkongi válsággal¹⁰⁰ és a COVID-19 világjárvánnyal¹⁰¹ kapcsolatban több olyan nyilatkozatot tett, amely kritikus a kínai kormánnyal szemben, nyilvános álláspontja az EU Külügyek Tanácsának hivatalos közös nyilatkozatai által meghatározott határokon belül maradt.¹⁰²

Általános értékelés

A kínai soft-power tevékenységek Dániában meglehetősen egységes sablonon alapulnak, ahol a hagyományos kínai kultúrát a kínai nagykövetség és számos kulturális intézet népszerűsíti. Az elmúlt években ezek a tevékenységek némi ellenszéllel szembesültek, amit jól mutat, hogy a dán média egyre nagyobb figyelmet fordít a Konfuciusz Intézetekre. Az itt megfogalmazott fontosabb megállapítás azonban - a kínai soft-power promóció nehézségeiről Dániában - az, hogy a kulturális dimenzió alig játszik szerepet a közvélemény, a média és a politika Kínáról alkotott képének meghatározásában. Úgy tűnik, hogy az egyre negatívabb képet elsősorban maga Kína okozza, a növekvő magabiztossága és elmélyülő tekintélyelvűsége, még akkor is, ha az Egyesült Államok Pekinggel szembeni legújabb keményvonalas álláspontja is hatással van ezekre a változó megítélésekre.

Míg tehát a kínai soft power Dániában nagyon korlátozott a vonzerő vagy szimpátia szempontjából, feltehetjük végre a kérdést, hogy ez igaz-e a meggyőzés tágabb értelmében is. A Dániában folytatott rejtett kínai befolyásolási tevékenységek különböző eseteiből tudjuk, hogy a kínai nagykövetség képviselői gyakran úgy próbálják meggyőzni a dán felet, hogy vagy a gazdasági lehetőségeket hangsúlyozzák, vagy negatív gazdasági következményekkel fenyegetőznek, ha a dán fél nem hajlandó a kínai érdekeknek megfelelni.¹⁰³ Az ilyen meggyőző intézkedések inkább hasonlítanak a kemény, mint a puha hatalomhoz.

Végző soron Kína soft power válsága valószínűleg aláássa a Dánia és Kína közötti 2008-as átfogó stratégiai partnerséget. Bár a két félnek még meg kell állapodnia a 2020 végén lejáratú jelenlegi közös munkaprogramot felváltó új közös munkaprogramról, a dániai kínai nagykövet nemrég kijózanító felhívást tett: "A hatalmas világjárvány és a világban bekövetkező mélyreható változások miatt Kínának és Dániának túl kell lépnie az ideológiai és társadalmi rendszerbeli különbségeken, és az együttműködésre kell összpontosítania".¹⁰⁴ Úgy tűnik, hogy a kétoldalú kapcsolatok új vezérelve most a pragmatizmus.

99 Folketinget [dán parlament], 2020. december 21., https://www.folketingstidende.dk/samling/20201/vedtagelse/V43/20201_V43.pdf.

100 Jeppe Kofoed (2020), "Svar på spørgsmål 133 fra Eva Flyvholm (EL) [Válasz Eva Flyvholm (EL párt) 133. kérdésére]", *Det Udenrigspolitiske Nævn*, Bilag 165, június 25., <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/UPN/bilag/165/2221103.pdf>.

101 Lásd Mathias Seidelin *et al.* (2020), "Danmark kræver international kulegravning af coronaudbrud [Denmark Demands International Investigation of Coronavirus Outbreak]", *Jyllandsposten*, április 17., <https://jyllands-posten.dk/premium/indland/ECE12082900/danmark-kræver-international-kulegravning-af-coronaudbrud/>.

102 Arra, hogy a dán külügyminiszter hogyan tartja magát az uniós irányvonalhoz, a dán parlament külügyi bizottságának írt levelében talál példát, lásd: <https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/uru/spm/133/svar/1675554/2217336/index.htm>.

103 Néhány ilyen eset bemutatását lásd: Forsby (2018), "Diplomacy with Chinese Characteristics".

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

104 "Feng Tie nagykövet és Thomas Østrup Møller nagykövet megünneplik a kínai nemzeti ünnepet", Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Dán Királyságban, 2020. október 1., <http://dk.china-embassy.org/eng/zdgx/t1821000.htm>.

Kína csökkenő soft powerje Franciaországban

John Seaman és Marc Julienne
Francia Nemzetközi Kapcsolatok Intézete (Ifri)

Összefoglaló

Kína az évek során számos csatornán keresztül igyekezett növelni vonzerejét és puha hatalmát Franciaországban, többek között a nyelvi és kulturális kapcsolatok elmélyítésével, a francia médiában való jelenlétének bővítésével, az elitkapcsolatok hálózatának kiépítésével, gazdaságának vonzó tényezőinek hangsúlyozásával, és újabban az Egyesült Államokkal szembeni növekvő elégedetlenségnek megfelelő politikai narratívával. Ezen erőfeszítések ellenére Kína puha hatalma Franciaországban meredeken hanyatlik, különösen a COVID-19 válság idején az országban folytatott agresszív közdiplomáciai tevékenységével összefüggésben, valamint a szélesebb körű figyelemmel, amelyet ez más frontokon, többek között az emberi jogok, valamint különösen Hszincsiang és Hongkong kapcsán Kínára irányított. A Kínával szembeni kritikai hullám közepette a puha hatalom kiépítése már nem tűnik a pekingi országspecifikus stratégia kiemelkedő részének Franciaországban, és bár a francia politikai elit lassan reagált a romló közvéleményre, a változások elindultak.

Kína soft powerjének dimenziói Franciaországban

Az elmúlt tizenöt év során Kína puha hatalma Franciaországban széles körben fejlődött a nyelvi, oktatási, szakmai és kulturális csereprogramok, valamint az egyre növekvő jelenlét révén. Francia médiatér. Ez párosult az elitkapcsolatok hálózatának kialakításával, a gazdasági lehetőségek egyre erőteljesebb kihasználásával és egy személyre szabott politikai rendszer kiépítésével. narratíva, amely Kínát hatékony kormányzási modellként és a multilaterális rendszer stabilizátoraként igyekszik feltüntetni, különösen az amerikai egyoldalúsággal összefüggésben.

Aktív kulturális és médiajelenlét

Kulturális és nyelvi téren a Konfuciusz Intézetek jelentik Kína puha hatalmának leglátványosabb formáját. Az első franciaországi Konfuciusz Intézet 2005-ös létrehozása óta, Poitiers-ben, a számuk meredeken emelkedett, jelenleg több mint 20 működik, beleértve a tengerentúli megyéket és területeket (La Réunion és Francia Polinézia).

Némi vita alakult ki, főként a tudományos szabadság elveivel kapcsolatban. Néhány esetben a franciaországi Konfuciusz Intézetek független "társulásokként" jöttek létre, amelyeket a fogadó intézményektől elválasztottak, hogy megvédjék a francia intézményektől való tudományos és intézményi függetlenségüket. Ez volt a helyzet a lyoni Konfuciusz Intézet esetében 2012 szeptemberéig, amikor is kínai részről új társigazgatót neveztek ki, aki arra törekedett, hogy az intézetet hivatalosan is integrálja az egyetembe. A francia fél állítólag elutasította a státuszváltást, és a kompromisszumkötés kudarca végül a kínai vezető intézmény, a *Hanban* finanszírozásának megvonásához, valamint az intézet bezárásához vezetett.¹⁰⁵ 2013 óta négy másik intézetet is bezártak Franciaországban, bár a körülményekről nem folyt nyilvános vita.

Az akadémiai szabadságra gyakorolt hatásairól szóló viták ellenére a Konfuciusz Intézetek összességében üdvözölték, sőt, a fogadó intézmények és közösségek keresték őket, így

---

¹⁰⁵ G. Lee és F. Villard (2013), "Fermeture de l'Institut Confucius de Lyon", *Communiqué*, szeptember 25., <https://gregorybarrylee.weebly.com/fermeture-de-linstitut-confucius-de-lyon.html>.

amíg nem tűnnek ellentétesnek a tudományos függetlenséggel és az olyan jól bevált politikai értékekkel, mint a szólásszabadság. A francia tisztviselők nem tettek lépéseket a Konfuciusz Intézetek kizárására a francia egyetemekről. Épp ellenkezőleg, Emmanuel Macron 2018-ban, francia elnökként tett első állami látogatásán Kínában kifejtette, hogy a kultúra, és különösen a nyelv, "stratégiai" eleme Franciaország és Kína kétoldalú együttműködésének, és felszólított arra, hogy "kölsönösen fejlesszék a Konfuciusz Intézetek és a *Francia Szövetségek* szerepét és jelenlétét".¹⁰⁶

A Konfuciusz Intézetek létrehozásán túlmenően Franciaország és Kína egyaránt dolgozott az élénk egyetemi cserekapcsolatok fejlesztésén, beleértve a 2000-es évek eleje óta a kölcsönös diplomák elismeréséről szóló megállapodások elősegítését, valamint később tizenkét francia-kínai egyetemi együttműködési intézet létrehozását az elit intézmények összekapcsolására.¹⁰⁷ Franciaország az az európai ország, ahol a legtöbb diák tanul Kínában (a COVID-19 járvány előtt), nagyjából 11 000, míg 2019-től évente több mint 30 000 kínai diák tanult Franciaországban.

A kínai médiumok az elmúlt évtizedben Franciaországban is bővítették jelenlétüket, és mostanában egyre aktívabbak a közösségi médiában is. A *Xinhua*, a *CGTN* és a *China Radio International* mind francia nyelvű tartalmat közöl, és több helyen is jelen van az országban. 2015 óta a *China Daily* az egyik legnagyobb példányszámú francia napilapban, a *Le Figaróban* is megjelenteti "China Watch" című mellékletét.¹⁰⁸ Mégis, a kínai média általános hatása Franciaországban nem tűnik különösebben jelentősnek, és a francia média továbbra is az egyik legszókimondóbban szkeptikus platform Kínával kapcsolatban az országban.

Gazdasági húzóerők, testre szabott globális narratíva és elitkapcsolatok

Az emberek közötti kapcsolatok és a kulturális megértés társadalmi szintű fejlesztésére irányuló széles körű erőfeszítések mellett a gazdasági vonzerőtényezők és az üzleti lehetőségek vonzása is fontos dimenziója Kína puha hatalmának Franciaországban. A Kína felemelkedése által teremtett gazdasági kilátások nagymértékben magyarázzák a Kínában tanuló francia diákok magas számát. A közelmúltban Konfuciusz Intézetet hoztak létre francia üzleti iskolákban, nevezetesen a roueni Neoma Business Schoolban és a párizsi ESCP-ben, míg mások, mint például az EM Lyon, az ESSCA vagy a Skema Business School, kampuszt hoztak létre.

Kínában. Ez is bizonyítja, hogy a kínai nyelv és kultúra tanulása hasznos a jövőbeli üzleti vezetők gazdasági kilátásainak fejlesztése szempontjából.

Miközben a gazdasági lehetőségek gyakran önmagukért beszélnek, Kína nem habozott, hogy ilyen lehetőségekkel élve nélkülözhetetlen partnerként csomagolja be magát. Eközben a kínai piacra vonzó francia vállalatok nagyrészt távol tartják magukat a politikai kérdésektől, és mérséklő erőként lépnek fel a közpolitikában. Valójában mind Franciaország, mind Kína hagyományosan igyekszik elválasztani a gazdasági cserét az érzékenyebb diplomáciai és politikai kapcsolatoktól, és a francia oldalon a politikai következmények gazdasági következményeinek kockázata sosem volt messze. Az elmúlt évek során a francia vállalkozások elleni támadások és a bojkott 2008-ban Kínában, amikor a tibeti zavargások és Nicolas Sarkozy akkori francia elnöknek a pekingi nyári olimpiai játékok megnyitójának bojkottálására irányuló felhívásai miatt nőtt a politikai feszültség, kiváló példaként szolgált arra, hogy milyen gazdasági következményekkel járhat, ha Kínára túl keményen nyomást gyakorolnak.

---

106 Présidence de la République (2018), "Transcription de la conférence du Président de la République au Grand Palais de Chine", Január 1., <https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/01/12/transcription-de-la-conference-de-presse-du-president-de-la-republique-au-grand-palais-en-chine>, ...

107 Ambassade de France en Chine (2018), "Les instituts franco-chinois de coopération universitaire: quand l'excellence française rencontre l'excellence chinoise", *Service de coopération et d'action culturelle*, április, https://co.ambafrance.org/IMG/pdf/2018_brochure_ifc_fr-2.pdf.

108 A "China Watch" a *Washington Post*ban, a *Wall Street Journal*ban, a *Daily Telegraph*ban, a *Süddeutsche Zeitung*ban és a *El País*, sok más mellett, bár az elmúlt két évben számos ilyen napilap megszüntette a melléklet megjelenését.

Bizonyos szinten Kína politikai narratívái Kína puha hatalmának fejlesztését is szolgálják. A kormányzással kapcsolatos kérdésekben Kína igyekezett a hatékony, "meritokratikus" kormányzás narratíváját felépíteni, és a globális pénzügyi válság és a populizmus későbbi nyugati térnyerése nyomán egyre határozottabban támadja a demokratikus politikai rendszerek hatékonyságát. Kína nemzetközi szintű narratívája szintén különböző üzeneteket igyekezett közvetíteni: egyrészt a nyugati (különösen az USA által vezetett) hegemoniával szembeni ellenállásról, másrészt egy jóindulatú, felemelkedő hatalomról, amely a nemzetközi rendszerben a "demokratikusabb" multilateralizmus szerepének megerősítésére törekszik, különösen a Donald Trump vezette amerikai egyoldalúsággal összefüggésben.

A gazdasági, társadalmi és politikai elit közötti kapcsolatok ápolása szintén fontos dimenziója a kapcsolatoknak, amelyekben Kína és Franciaország egyaránt aktívan részt vesz. A Franciaország-Kína Alapítvány például, amelynek igazgatótanácsában mindkét ország politikai és üzleti életének magas rangú személyiségei ülnek, kiépített egy hálózatot a befutott elitből, és a kétoldalú kapcsolatok erősítése és elmélyítése érdekében a fiatal vezetők közötti kapcsolatok ápolásán dolgozik. Továbbá, Kína megítélése

a francia közpolitika egyes befolyásos személyiségeinek, különösen Jean-Pierre Raffarin volt francia miniszterelnöknek és Dominique de Villepin volt miniszterelnöknek a hangos és erőteljes támogatását élvezte, akik hivatali idejük óta mély kapcsolatokat ápoltak a Kínai Népköztársasággal (KNK). Egy másik példa erre Jean-Louis Borloo volt francia gazdasági és pénzügyminiszter, aki 2020 júliusáig a Huawei France igazgatótanácsának tagja volt. Valenciennes korábbi polgármestereként nagy szerepe volt abban, hogy a Huawei-jel megállapodtak abban, hogy az észak-franciaországi városban (ingyenesen) arcfelismerő kamerákat helyezzenek ki.¹⁰⁹ Borloo helyét a Huawei igazgatótanácsában most Jean-Marie Le Guen, volt parlamenti képviselő és a Parlamenttel való kapcsolatokért felelős volt államtitkár foglalja el, aki egyben a párizsi városi tanács tagja is. A HNA nagy kínai konglomerátum két leányvállalatának, a Swissportnak és a Gate Holdingnek az igazgatótanácsában is helyet foglal.

A puha hatalomtól a "farkasharcosig" a COVID-19 során és azon túl

Az elmúlt évben, és különösen a COVID-19 válság kirobbanása óta, Kína soft power fejlesztésének csatornáit Franciaországban egy sokkal agresszívabb nyilvános diplomácia árnyékolta be. Miközben Kína arra törekedett, hogy kiemelje az új koronavírus elleni küzdelemben elért sikereit, és nélkülözhetetlen partnerként pozicionálja magát - például az orvosi ellátmányok szállítását a francia és kínai közönséget egyaránt megcélzó médiakampányokkal és a híres francia írótól, Victor Hugótól átvett szlogennel ("Együtt legyőzzük") -, a "farkasharcos" diplomácia izmos formáját is alkalmazza. Ez az agresszív megközelítés különösen a franciaországi kínai nagykövetség és Lu Shaye kínai nagykövet sokkal láthatóbb jelenlétében nyilvánult meg mind a hagyományos, mind a közösségi médiában (Twitter és Facebook), valamint a kínai nagykövetség honlapján névtelen diplomaták által közzétett bejegyzésekben.

Amikor a járvány 2020 tavaszán elérte első tetőpontját Franciaországban és Európában, a kínai nagykövetség diskurzusa agresszívan támadta a francia médiát és szakértőket, valamint a parlamenti képviselőket a Kínával kapcsolatos álláspontjuk miatt, amelyet a nagykövetség elfogultnak és megalapozatlannak tartott. Megtorlasként a francia válaszlépéseket és azok hiányosságainak különösen érzékeny elemeit is támadta, beleértve az idősek számára fenntartott gondozóintézetekben tapasztalható magas fertőzési és halálozási arányokat.¹¹⁰

109 A. Izambard (2020), "Usine, lobbizás... Barré dans la 5G, Huawei tente de se relancer en France", *Challenges*, július 29., https://www.challenges.fr/high-tech/usine-lobbying-barre-dans-la-5g-huawei-tente-de-se-relancer-en-france_721124.

110 M. Julienne (2020), "Franciaország: egészségügyi együttműködés és politikai feszültségek között Kínával a COVID-19 közepette", in

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

Seaman (szerk.) et al. , *COVID-19 and Europe-China Relations: A Bottom-Up Analysis*, European Think-tank Network on China (ETNC), April, pp. 21-24, <https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/ouvrages-ifri/covid-19-europe-china-relations-country-level-analysis>.

Az agresszív ellen-narratív stratégia 2020 nyarán folytatódott, amikor Hongkongban bevezették a nemzetbiztonsági törvényt, és a Hszincsiangban az ujgurokkal való bánásmóddal kapcsolatos új felfedezések nyilvános felháborodást váltottak ki Franciaországban, negatív médiavisszhangot és keményebb fellépést váltottak ki a francia parlamenti képviselők és kormánytisztviselők részéről. 2021 márciusában a kínai nagykövetség is határozottan figyelmeztette a francia parlamenti képviselőket, hogy ne

Tajvanra látogatott, és az ezt követő nyilvános eszmecsere során kirohanást intézett egy francia kutató ellen. Ezt követően, valamint a Kína által az Európai Parlament tagjai (köztük Raphaël Glucksmann francia európai parlamenti képviselő), európai intézmények, független tudósok és kutatóintézetek ellen bevezetett szankciókat követően a francia külügyminisztérium kevesebb mint egy éven belül másodszor is beidézte a kínai nagykövetet, amire nem volt példa a kétoldalú kapcsolatok történetében.¹¹¹

Megítélés és válaszok Franciaországban

Össességében úgy tűnik, hogy legalább 2020 óta a soft power kiépítése Franciaországban már nem tartozik Peking prioritásai közé, és az ez irányú kísérletek nagyrészt sikertelenek voltak.

Kína soft powerjének határai Franciaországban

A politikai narratívák gyakran szembemennek Kína intézkedéseivel, és ellentmondanak Franciaország számos alapvető politikai értékének, ami miatt Kína jelentős ellenállásba ütközik a civil társadalom és a média részéről. Kína kulturális vonzerejét nagymértékben ellensúlyozzák politikai jellemzői, ahol a kulturális kifejezőmódot erősen cenzúrázzák és a politika irányítja, és amely nem vonzó a francia közönség számára.

A legismertebb kínai művészek általában disszidensek, mint például Ai Weiwei.

A többoldalú együttműködés és az amerikai hegemoniával szembeni ellenállás kiépítésének geopolitikai narratívái összességében a francia és az európai szuverenitás erősítésére irányuló nagyobb felhívássá váltak, hogy ellenálljanak mind az amerikai, mind a kínai nyomásnak és hatalmi politikának. A kínai gazdasági lehetőségek vonzását egyre inkább ellensúlyozzák a versengő gazdasági érdekek, amelyek egyre több strukturális problémát okoznak a kétoldalú kapcsolatokban. Mindezek a tényezők az elmúlt években a francia kormányt egy "kevésbé naiv" megközelítés és egy megfontoltabb álláspont felé irányították Kínával kapcsolatban, különösen az emberi jogi és jogállamisági kérdések felerősödésével Hszincsiangban és Hongkongban.

Kína közelmúltbeli agresszív diplomáciai magatartása csak megerősítette ezt a strukturális tendenciát. A közelmúltban végzett közvélemény-kutatások szerint Franciaországban jelentősen romlott Kína megítélése. A Pew Research Center által végzett éves felmérések azt mutatják, hogy 2020-ban a francia válaszadók "kedvezőtlen" véleménnyel vannak a Kínáról.

Kínában az elmúlt évtizedben mért 55 százalékos átlagról 70 százalékra emelkedett, nagyon közel a 2008-as 72 százalékos csúcshoz.¹¹² Egy másik felmérés, amelyet 2020 áprilisának közepén végzett a *Fondation pour l'innovation politique*, miközben Franciaországban a COVID-19 miatt zárlat volt, azt mutatta, hogy kétharmaduk (67 százalék)

A válaszadók 74 százaléka "aggódik" Kína nemzetközi szintén tanúsított magatartása miatt, míg az Egyesült Államok esetében 74 százalékuk válaszolt így.¹¹³ Az eredmény jelentős elmozdulást (+19 pont) jelent az alapítvány 2018 szeptemberében végzett hasonló felméréséhez képest, amikor a francia válaszadóknak csak 48 százaléka mondta, hogy "aggódik" Kína miatt. Az Európai Külkapcsolati Tanács (ECFR) által 2020 tavaszán végzett felmérés tovább erősítette a COVID-19 hatását a megítélésre.

111 Ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (2021), "Evénements: Chine (22 mars 2021)", március 22., <https://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/chine/evenements/article/chine-22-03-21>.

112 L. Silver, K. Devlin és C. Huang (2020), "Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries", Pew Research

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

Center, október 6., <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>.

113 V. Delage (2020), "COVID-19 - Etats-Unis, Chine, Russie: les grandes puissances inquietent l'opinion", *Fondation pour l'innovation politique*, június 18., <http://www.fondapol.org/etude/covid-19-etats-unis-chine-russie-les-grandes-puissances-inquietent-l-opinion/>.

Kína Franciaországban, ahol a megkérdezettek 62 százaléka számolt be arról, hogy a válság alatt "romlott" a Kínáról alkotott véleménye. ¹¹⁴ Az olműtzi Palacký Egyetem által 2020 szeptemberében végzett felmérés szerint

megerősítette továbbá, hogy a francia válaszadók 52,6 százaléka szerint az elmúlt három év során romlott a Kínáról alkotott önértékelése (szemben a mindössze 8,1 százalékkal, akik szerint javult). ¹¹⁵

Kína továbbra is figyelmen kívül marad a francia politikai vitában, de a változás már folyamatban van

A COVID-19 valóban drasztikusan növelte a Kínával szembeni negatív közvéleményt Franciaországban. Ez azonban nem vezetett azonnal a KNK-val szembeni határozott politikai állásfoglaláshoz. A francia kormány visszafogottan lépett fel a kínai nagykövetség agresszív kiadványaival, a hszincsiangi helyzettel vagy a hongkongi nemzetbiztonsági törvénnyel kapcsolatban. Azonban egy egyértelmű alulról felfelé irányuló tendencia

Franciaországban most alakul ki, és a közvélemény, a média, valamint a francia nemzeti és európai parlamenti képviselők egyre hangosabban beszélnek Kínáról. Kilenc francia parlamenti képviselő mindkét nemzeti kamarából és különböző pártokból csatlakozott a Kínával foglalkozó parlamenti szövetséghez (IPAC), amely a törvényhozók pártokon átívelő nemzetközi csoportja, amely közös megközelítések kidolgozásán dolgozik.

Kínának a demokratikus országok között. ¹¹⁶ Az Európai Parlamenten belül Raphaël Glucksmann (Szocialisták és Demokraták) határozottan kiáll az ujjurok mellett Franciaországban, akárcsak Nathalie Loiseau (Renew Europe), aki Kína egészével kapcsolatban hangos. Úgy tűnik tehát, hogy Kína megjelenik a franciaországi nyilvános vitában, valószínűleg Kína globális magabiztossága és a kínai nagykövetség agresszivitása miatt, és a francia végrehajtó hatalom hamarosan követheti.

Ez a fejlődés a gazdaságra is hatással van, hiszen Franciaországban egyre inkább tudatosul, hogy Kína nem csupán az export felvevőpiaca vagy a külföldi befektetések forrása, hanem egy globális ambíciókkal rendelkező politikai masztodon, amely ellentétes értékeket és eltérő felfogást képvisel a jogállamiság, az emberi jogok és a multilateralizmus terén.

Végző soron úgy tűnik, hogy Peking puha hatalmi stratégiája Franciaországban soha nem volt igazán sikeres, és már nem is stratégia. Különösen a franciaországi kínai nagykövet tűnik lelkesebbnek a visszavágásra.

ahelyett, hogy visszafogottságot tanúsítanának, és a párbeszédet támogatnák. Ez a kontraproduktív stratégia valószínűleg a pekingi vezetés kielégítését célozza, ahelyett, hogy a Franciaországgal való kétoldalú kapcsolatokat őrizné meg.

---

114 I. Krastev és M. Leonard (2020), 'Europe's Pandemic Politics: How the Virus has Changed the Public's Worldview', *Policy Brief*, European Council on Foreign Relations, június 24., https://www.ecfr.eu/publications/summary/europes_pandemic_politics_how_the_virus_has_changed_the_publics_worldview.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

- 115 **M.** Julienne, R. Turcsanyi, M. Simalcik, K. Kironka és R. Sedlakova (2020), "French Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Political Distrust Trumps Economic Opportunities", Central European Institute of Asian Studies, november 24., <https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/french-public-opinion-china-age-covid-19-political-distrust-trumps>.
- 116 Lásd: Inter-Parliamentary Alliance on China (IPAC), <https://ipac.global/#main>.

Németország: erős gazdasági vonzerő és egymással versengő értékek

Barbara Pongratz
Mercator Intézet Kína Tanulmányokért (MERICS)

Összefoglaló

Ez a fejezet először azt vizsgálja, hogy Kína hogyan használja hagyományos soft power eszköztárát Németországban, és három, részben nem átlátható befolyási csatornát azonosít, amelyeket Kína az elmúlt tíz évben használt. Egy olyan exportfüggő gazdaságban, mint Németország, Kína gazdasági vonzereje továbbra is fontos tényező, amely közvetve továbbra is befolyásolja a német gazdasági és politikai szereplők magatartását. Az utóbbi időben Németországban szélesebb körben vitatják és kritikusabban szemlélik ezt a gazdasági vonzerőt és a kínai befolyás nem átlátható csatornáit. Mivel Németország hajlandónak tűnik megkérdőjelezni Kína gazdasági vonzerejét, és nyíltan kritizálják a kínai befolyásolási módszereket, a kínai soft power hatékonysága csökkent. Következésképpen Kínának határozottabbá kellett válnia, és kényszerítő intézkedéseket kellett alkalmaznia imázsának formálására. A német reakciók erre az asszertivitásra nagyrészt negatívak, és a Kínával szembeni kritika egyre erősödik. Az ország tekintélyelvűsége továbbra is a legfőbb akadály annak, hogy Európa legnagyobb gazdasága általánosságban pozitívan tekintsen Kínára.

Kína közvetett befolyása veszít hatékonyságából

"Évek óta próbálok pozitívabb képet közvetíteni Kínáról a németeknek, de - ma már őszintén meg kell mondanom - ez nem sikerült eléggé." Ezeket a szavakat 2019-ben írta Kína távozó nagykövete hét berlini év végén, hivatalának utolsó napján.¹¹⁷ Az eredetileg bizalmas levél a nagy német alapítványoknak, illetve a DAX-ban jegyzett vállalatoknak szólt. Shi Mingde nagykövet egy olyan projekthez keresett támogatást, amelynek célja az volt, hogy a német vitába pozitívabb Kína-képet vigyen be. Ez az egyik példája Kína stratégiai lépéseinek, amelyekkel a német vitákat és felfogást igyekezik befolyásolni.

A kínai kormány az elmúlt évtizedben többnyire hagyományosabb eszköztárra támaszkodott a puha hatalom gyakorlásához Németországban. Erőfeszítései nagyrészt eredményesek voltak, és jótékonyan hatottak Kína megítélésére. Ez az eszköztár magában foglalja az oktatási és kutatási együttműködést, a kulturális csereprogramokat, valamint a két kormány már kiterjedt gazdasági és politikai kapcsolataira való építkezést. Példaként említhetjük a magas szintű kínai-német emberek közötti kínai-német cserepárbeszéd-mechanizmus 2017. májusi létrehozását vagy a Konfuciusz Intézetek létrehozását a német egyetemeken. A kormányzati együttműködés emellett évek óta lehetővé teszi az oktatási cserekapcsolatokat, amelyet a német-kínai oktatási irányítócsoporthoz vezet.¹¹⁸ Az ilyen kezdeményezések valamennyi nagyhatalom külügyi stratégiájának részét képezik, és a partnerországok határain belül a puha hatalom legitím, átlátható és kölcsönös terjesztését szolgálják.

Kína államhoz kötődő ügynökségei azonban igyekeztek kiterjeszteni befolyásukat a részben átláthatatlan módon Németországban. Kína egyre inkább az eszmék birodalmában próbál véleményt formálni a média-együttműködésre, a lobbizásra és a kutatási együttműködésre összpontosítva. Ezek a kezdeményezések

- 117 Giesen C., Mascolo G. (2020), "Chinas Botschaft warb in Deutschland um Geld", Süddeutsche Zeitung Online, 2020. január 15., <https://www.sueddeutsche.de/politik/china-deutschland-china-bruecke-1.4757650>.
- 118 Szövetségi Oktatási és Kutatási Minisztérium honlapja (2020), "Kína - erős partner az oktatás, a kutatás és az innováció területén" <https://www.internationales-buero.de/en/china.php#frameworks>.

igyekezett a Kínáról alkotott pozitív képet népszerűsíteni, miközben megpróbálta kiszorítani a negatív narratívákat. Úgy tűnik, Pekingnek az is érdeke, hogy a német befolyási hálózatokat kihasználva alakítsa a Kínáról alkotott európai képet.

Média-együtműködés

Kína távozó nagykövete, Shi levelében a "Chinareporter" elnevezésű projektet népszerűsítette, amely 250 000 eurót próbál összegyűjteni német szervezetek közvetlen megkeresésével.¹¹⁹ A levél, amely tartalmazta a nagykövet kifejezett kérését a titoktartásra, kivételes betekintést nyújt abba, hogy Peking hogyan próbálja átláthatatlan módon befolyásolni a németországi közvéleményt. A kezdeményezés azonban eddig kevés eredményt hozott, mivel a német szervezetek kevés érdeklődést mutattak a finanszírozás iránt. Egy másik esetben a kínai állami média, a Hszinhua 2018-ban megállapodást javasolt és írt alá a DPA (Deutsche Presse-Agentur) német hírügynökséggel a Hszinhua cikkeinek a DPA platformjain történő fizetett keresztbejegyzéséről, azzal a céllal, hogy a kínai Övezet és Út kezdeményezésről szóló pozitív tudósításokat helyezzenek el.¹²⁰ német szakértő elítélte a lépést, kifejtve, hogy a német médiumokat Kína instrumentalizálja.

így egy hiteles újságon keresztül javíthatja imázsát.¹²¹

Lobbizás és elitcserek

Német politikusok, tanácsadók és kínai vállalatok üzleti képviselőinek egy csoportja létrehozta a "Kínai Híd" nevű klubot, amely az amerikai-német barátsági projekt, az "Atlanti Híd" mintájára jött létre.¹²² Ez egy nonprofit szervezet, amely saját bevallása szerint Kína jobb megértését célozza Németországban és Európában. Rendezvényein a német politikai és üzleti elit prominens személyiségei találkoznak kínai kollégáikkal. Az igazgatótanács tagjai közé tartozik az Alibaba Group Europe kormányzati kapcsolatokért felelős igazgatója és a Huawei németországi vállalati kommunikációs vezetője. A tagok listája azonban bizalmas.¹²³ A projektet a kínai nagykövetség kifejezetten támogatta.¹²⁴

Kutatási együttműködés

Kínai képviselők keresték meg a Freie Universität Berlin-t, hogy megállapodást kössön a Hanban-nal, a kínai oktatási minisztérium leányvállalatával egy alapítványi professzori állás finanszírozásáról.¹²⁵ A Hanban a mandarin nyelv idegen nyelvként való oktatását támogatja és Konfuciusz Intézetet működtet.

A Konfuciusz Intézetek Németországban kritikát váltottak ki, mivel megakadályozzák a nyílt, cenzúrázatlan vitákat a német egyetemi előadásokon, mivel a Hanban által jóváhagyott oktatók kettős állást tölthetnek be a fogadó országban.

119 Mascolo G., Peters S., Strunz B. (2020), "Gescheitertes Projekt: Gute China-Nachrichten gegen Geld? ", Tagesschau Online, 2020. január 15. <https://www.tagesschau.de/investigativ/ndr-wdr/chinareporter-dax-101.html>.

120 Xinhua Silk Road Information Service (2018), "Xinhua CEIS, DPA ink agreement to promote information exchanges", May 15 2018, <https://en.imsilkroad.com/p/96223.html>.

121 Cui M. (2018), "Chinas Propaganda in deutschen Medien" (2018), Deutsche Welle Online, 2018. szeptember 28., <https://www.dw.com/de/chinas-propaganda-in-deutschen-medien/a-45656084ed>.

122 China-Brücke (2020), <https://www.china-bruecke.org/>.

123 Von Salzen C. (2020), "Was es mit dem neuen Netzwerk auf sich hat - und warum die Mitglieder geheim bleiben", Der Tagesspiegel, 2020. június 6., <https://www.tagesspiegel.de/politik/bundestagsvizepraesident-friedrich-und-die-china-bruecke-neues-netzwerk-mit-peking/25878256.html>.

124 Riecke T. (2020), "CSU-Politiker Hans-Peter Friedrich schlägt Brücke zu China" (2020), Handelsblatt, 2020. január 15., <https://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/neues-netzwerk-csu-politiker-hans-peter-friedrich-schlaegt-bruecke-zu>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

china/25435996.html?ticket=ST:3576179-cAeD2XCvaXifduq5DPFP:ap2.

125 Sternagel F. (2014), "China Charme-Offensive auf deutsche Universitäten", Die Welt, 2014. szeptember 27,

<https://www.welt.de/politik/deutschland/article132683795/Chinas-Charme-Offensive-auf-deutsche-Universitaeten.html>.

egyetem. ¹²⁶ A Freie Universität Berlin és a Hanban közötti megállapodás olyan záradékokat tartalmazott, amelyek az egyetemet a kínai joghoz kötötték, és potenciális politikai nyomásnak tették ki. Ennek következtében a berlini szenátusi kancellária sürgette ¹²⁷ a Freie Universitáatot, hogy 2020 februárjában tárgyalja újra a megállapodást.

A németországi Konfuciusz Intézetek körüli vita nem áll meg a kínai kormány finanszírozási csatornáinál. Bajorország és Baden-Württemberg német szövetségi államok is részben finanszírozzák ezeket az intézeteket. Ezt sok kritika érte, amikor a média beszámolt erről a kérdésről. ¹²⁸ Németország déli részén aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy "az adófizetők pénzéből finanszírozzák a Kínai Kommunista Párt politikájának végrehajtását" ¹²⁹.

Ez a három befolyási csatorna mutatja Kína erőfeszítéseit, hogy az elmúlt évtizedben részben átláthatatlan módon sikeresen gyakorolja a puha hatalmat Németországban. E tevékenységek némelyikét csak az utóbbi időben vitatják meg szélesebb körben és látják kritikusabban. Ezen túlmenően egy olyan exportfüggő gazdaságban, mint Németország, a kínai piac gazdasági vonzereje továbbra is befolyásolja a német vállalatok Kínával kapcsolatos megítélését.

Kína gazdaságának és kultúrájának nagy vonzereje

Bár tudományos körökben nincs konszenzus arról, hogy Kína gazdasági vonzerejének szempontja a hagyományos soft power-vitához tartozik-e, minden bizonnyal fontos tényező, amely közvetlen beavatkozás nélkül is befolyásolja a németek preferenciáit és viselkedését. Ez a fejezet a következőkben erre a szempontokra összpontosít.

A kínai piac vonzereje a német vállalatok számára erős vonzerőként hat a német szereplők Kínával szembeni magatartásának alakításában. Ez például akkor vált nyilvánvalóvá, amikor Herbert Diess, a Volkswagen korábbi vezérigazgatója kijelentette, hogy nem tud semmit az emberi jogok megsértéséről Kína északnyugati részén, Hszincsiangban, ahol több mint egymillió muszlim kisebbséghez tartozó embert tartanak fogolytáborokban. ¹³⁰

Kína gazdasági húzóereje regionális szinten is nyilvánvaló, ahol egyes szövetségi államok kiváló kapcsolatokat ápolnak Kínával. Észak-Rajna-Vesztfália tartományi fővárosában, Düsseldorfban például Németország egyik legnagyobb kínai üzleti közössége működik. A közeli Duisburgot a "legkedveltebb Kína-helyszínnek tartják Németországban", mivel ez a város a kontinensközi Belt and Road Initiative vonátúvonalának európai leszállóhelye. ¹³¹ A duisburgi kínai vállalkozások száma megduplázódott azóta, hogy 2014-ben Hszi elnök látogatásának adott otthont. ¹³² Ennek következtében a Duisburgi Egyetem-

---

126 Zeit Online (2019), "Konfuzius-Institute: FDP warnt vor chinesischem Einfluss an deutschen Unis", 2019. november 29., <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2019-11/konfuzius-institute-china-hochschulen-fdp-kritik>.

127 Warnecke T. (2020), "FU muss umstrittene China-Professur nachverhandeln", Der Tagesspiegel, 25 Februar 2020, <https://www.tagesspiegel.de/wissen/senatskanzlei-haelt-vertrag-fuer-nicht-akzeptabel-fu-muss-umstrittene-china-professur-nachverhandeln/25579972.html>.

128 Spinrad V. (2020), "Im Namen des Konfuzius", Süddeutsche Zeitung Online, 2020. június 22., <https://www.sueddeutsche.de/bayern/bayern-landtag-beckstein-konfuzius-sprachinstitute-1.4944150>.

129 Cornette V. (2020), "Ärger um Förderung der Konfuzius-Institute in Bayern", BR 24 Online, 2020. február 2., <https://www.br.de/nachrichten/bayern/aerger-um-foerderung-der-konfuzius-institute-in-bayern,RpSJofY>.

130 BBC (2019), "VW boss 'not aware' of China's detention camps", BBC News Online 2019. április 16., <https://www.bbc.com/news/av/business-47944767/vw-boss-not-aware-of-china-s-detention-camps>.

131 Knieps S. (2019), "Wie Düsseldorf zum beliebtesten deutschen China-Standort wurde", Wirtschafts Woche, 2019. november 20., <https://www.wiwo.de/my/unternehmen/it/chinesische-investitionen-wie-duesseldorf-zum-beliebtesten-deutschen-china->

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

[április](https://www.berndt-wurde/25245998.html?ticket=ST-10526-hmzm11WpK9AW1cMTfvCV-ap4)

132. Oltermann P. (2018), "Germany's 'China City': how Duisburg became Xi Jinping's gateway to Europe", The Guardian, 2018. augusztus 1., <https://www.theguardian.com/cities/2018/aug/01/germanys-china-city-duisburg-became-xi-jinping-gateway-europe>.

Essenben él az egyik legnagyobb kínai diákpopoláció Németországban. Néhány duisburgi középiskolában az angol és a francia nyelv mellett már hetedik osztálytól mandarin nyelvórákat is tartanak.¹³³

A gazdasági húzóerő valószínűleg a leghatékonyabb strukturális tényező Kína imázsának alakításában. A szoros üzleti kapcsolatok gyakran azt eredményezik, hogy Pekinggel szemben nem szívesen lépnek fel nyilvánosan. A német kormány két vezető Ázsia-szakértője ezt egy 2020 májusában tartott online vitában világossá tette, rámutatva Kína "gazdasági motor" jelentőségére, és kiemelve a Kínával való gazdasági és ellátási láncbeli együttműködés kiterjesztésére irányuló terveket. Elleneztek Kína "bűnbakképzését" a COVID-19 járvány miatt, mivel "minden országnak van mit tanulnia".¹³⁴

A kormány által több éven át lehetővé tett, emberek közötti csereprogramok általánosan nyitott és pozitív hozzáállást alakítottak ki a kínai kultúrával szemben. A MERICS 2018-as tanulmánya a Kína iránti érdeklődésről és Kína-kompetenciáról Németországban azt állapította meg, hogy Kína jelentősége az egyetemeken a 90-es évek óta egyre nő.¹³⁵ Különösen a német diákok érdeklődnek a kínai kultúra és nyelv iránt.

Az egyetemek ezért egyre több Kínával kapcsolatos oktatási lehetőséget kínáltak. Ez azt mutatja, hogy Kína kulturális puha hatalmat gyakorol Németországban. Ugyanakkor a Kínában tanult és a kínai nyelvet Németországban tanulni kezdett hallgatók száma 2013/2014-ben érte el a csúcst.¹³⁶ Ugyanez a MERICS-tanulmány megállapította, hogy az üzleti élet képviselői leginkább az olyan Kína-ismeretek iránt érdeklődnek, mint az alapvető nyelvtudás vagy a kínai kormányzati rendszer megértése. Ez azt mutatja, hogy a kínai kultúra és nyelv iránti érdeklődés egy része gazdasági érdekekhez kötődik. Az egyetemi hallgatók nagy része a diákok valószínűleg arra is törekednek, hogy a munkaerőpiacra való belépéshez szükséges kínai ismeretekkel is felvértezzék magukat.

Kérdés azonban, hogy a Kínáról Németországban kialakult pozitívabb kép előtt álló akadályok könnyen leküzdhetők-e, vagy a különbségek mélyebb gyökereik. Kína gazdasági vonzereje ellenére a német üzleti szféra egyre inkább felismeri Kína megrögzött tekintélyelvűségét. Ilyen például, amikor a Német Ipari Szövetség (BDI) 2019. januári politikai dokumentumában Kínát "rendszerszintű riválisként" jellemezte. Ez annak a jele lehet, hogy a korszak a egységes Kína-barát hangulat a német gazdasági szektorban a végéhez közeledik. Emellett a fenti példák, mint például a kínaiul tanuló diákok számának csökkenése vagy Shi Mingde nagykövet nyilatkozata azt mutatják, hogy a kínai soft power tevékenység hatékonysága csökkenően van. Következésképpen a kínai képviselők egyre határozottabbá váltak Németországban, és egyre inkább kényszerítő intézkedéseket alkalmaznak, különösen a COVID-19 válság kezdete óta.

Kína magabiztossága és fokozott proaktivitása a saját arculatának alakításában

Az utóbbi időben Kína berlini nagykövetsége és a kínai kormány egyre határozottabban próbálja alakítani a németországi vitákat. Kína nagykövete, Wu Ken például burkolt fenyegetést intézett a német autóiparhoz Kínában, amennyiben Németország követi az Egyesült Államok követelését, hogy tiltsa meg a Huawei távközlési csoportnak a német 5G távközlési hálózatokban való részvételt.¹³⁷

133 Oltermann P. (2018), Germany's 'China City': how Duisburg became Xi Jinping's gateway to Europe", The Guardian, 2018. augusztus 1., <https://www.theguardian.com/cities/2018/aug/01/germanys-china-city-duisburg-became-xi-jinping-gateway-europe>.

134 Barkin N. (2020), "Watching China in Europe - May 2020", German Marshall Fund, Newsletter, <https://www.gmfus.org/blog/2020/05/05/05/watching-china-europe-may-2020>.

135 Stepan M., Frenzel A., Ives J., Hoffmann M. (2018), "China Kennen, China Können", MERICS, 11. o. https://merics.org/en/_china-kompetenz.

136 Stepan M., Frenzel A., Ives J., Hoffmann M. (2018), "China Kennen, China Können", MERICS, 57. o. https://merics.org/en/_china-

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április 2021.

137 Business Insider (2019), "Streit um 5G und Huawei: China droht Deutschland - und der Autoindustrie", 2019. december 15.
<https://www.businessinsider.de/wirtschaft/streit-um-5g-und-huawei-china-droht-deutschland-und-der-autoindustrie/>.

A COVID-19 járvány kezdete óta a kínai nagykövetségről és diplomatáiról gyakrabban tudósítottak a német médiában, miközben a közösségi média csatornáinak használatát is fokozták. Kína jelenlegi nagykövete, Wu Ken több médiamegjelenést is felhasznált arra, hogy hangsúlyozza a kínai rendszer válságkezelő képességét, valamint azt, hogy a határozott válaszadás érdekében erős kormányzati kézre van szükség. ¹³⁸ Egy másik

A kínai diplomaták például a közösségi média csatornáin keresztül sürgették a német külügyminisztérium tisztviselőit, hogy pozitívan számoljanak be a koronavírusválság kínai kezeléséről. ¹³⁹ A közösségi médiacsatornák használata a hagyományos diplomáciai csatornák helyett szokatlan, kényszerítő jellegű lépés volt a kínai fél részéről.

Kína a közösségi médián keresztül is egyre intenzívebben és gyakran egyre határozottabban próbálja befolyásolni a német közvéleményt. A Twitter és a Facebook 2019-ben több ezer kínai hamis fiókot leplezett le, köztük olyan botokat a platformjaikon, amelyeket kínai propaganda terjesztésére programoztak. ¹⁴⁰ Ez azonban nem csak Németországban jelentett problémát. Más európai országokban is hasonló problémákat tapasztaltak a hamis fiókokkal kapcsolatban, ami arra késztette a Twittert, hogy a kínai államhoz köthető fiókok posztjait megjelölje. ¹⁴¹

A Kína befolyásoló tevékenységéről és kényszerítő intézkedéseiről szóló vita fokozódása

A kínai soft powerről szóló német viták egy évtizede nagyon korlátozottak voltak. Az utóbbi években azonban a vita Kína tevékenységének fokozódásával párhuzamosan felerősödött.

A viták egyre inkább a három befolyásolási csatornára koncentráálódtak: Kína beavatkozása a médiában, az elitkörök lobbizása és befolyása, valamint a kutatási együttműködés kockázatai körüli aggodalmak.

Továbbá a fent említett, egyre határozottabbá váló tevékenységekkel széles körben foglalkoztak a következőkben a média. A kínai kormány képviselői mostanában a közösségi médiában propagandakampányokat, átláthatatlan befolyásolási stratégiákat vagy fenyegetéseket alkalmaznak a német vállalatokkal szemben.

A német agytrösztök körében is megjelent egy kritikus vita Kína befolyásáról, amely gyakran a kínai politikai befolyásolási tevékenységekre (burkolt, kényszerítő, korrupt vagy "éles hatalom") összpontosít.

A MERICS és a Global Public Policy Institute (GPPi) 2018-as közös think tank jelentése vitát kezdeményezett a német médiában és politikai körökben arról a kihívásról, amelyet a liberális demokráciákkal és az európai értékekkel való szembeszegülésre irányuló fokozott kínai kormányzati erőfeszítések jelentenek. ¹⁴² Ez a vita még mindig tart. 2020 októberében egy másik GPPi-jelentés felhívta a figyelmet a nem demokratikus országokkal, köztük Kínával folytatott kutatási együttműködés kockázataira, és az ilyen együttműködés alapvető újragondolására szólított fel. ¹⁴³

A COVID-19 kitörésével és Kína ezt követő erőteljesen védekező nyilvános diplomáciájával megnőtt a negatív médiajelentések száma Peking válságkezeléséről és a befolyásának növelésére irányuló erőfeszítéseiről. A Kínáról szóló kedvezőtlen tudósítások számának növekedése azt mutatja, hogy a Kína németországi megítélésének javítására irányuló erőteljes diplomáciai erőfeszítések visszafelé sülték el. Szélsőséges példa erre a bulvárlap

138 Wu K. (2020), "Mit internationaler Hilfe kann die Krankheit besiegt werden", Tagesspiegel Online, 2020. február 21., <https://www.tagesspiegel.de/politik/china-und-das-coronavirus-mit-internationaler-hilfe-kann-die-krankheit-besiegt-werden/25567244.html>.

139 Tagesspiegel (2020), "China kontaktierte heimlich deutsche Beamte", Tagesspiegel Online, 2020. április 26., <https://www.tagesspiegel.de/politik/bundesregierung-bestaetigt-einflussversuch-china-kontaktierte-heimlich-deutsche-beamte/25774498.html>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

- 140 Gensing P., Kumpfmüller K. (2019), "China invest in Medien: Propaganda als Exportware", Tagesschau Online, 2019. augusztus 20., <https://www.tagesschau.de/faktenfinder/china-hongkong-113.html>.
- 141 Twitter honlap (2020) "Új címék a kormányzati és az államhoz kapcsolódó médiafiókok számára", 2020. augusztus 6., https://blog.twitter.com/en_us/topics/product/2020/new-labels-for-government-and-state-affiliated-media-accounts.html.
- 142 Benner T., Ohlberg M., Poggetti L., Shi-Kupfer K., Weidenfeld J. (2019), "Authoritarian Advance", MERICS & GPPi tanulmány, <https://merics.org/en/report/authoritarian-advance-responding-chinas-growing-political-influence-europe>.
- 143 Baykal A., Benner T. (2020), "Kockázatos üzlet: Rethinking Research Cooperation and Exchange with Non-Democracies", GPPi tanulmány <https://www.gppi.net/2020/10/22/rethinking-research-cooperation-and-exchange-with-non-democracies>.

A *Bild* válasza a kínai nagykövetség panaszlevelére egy olyan cikkre, amely azt számolgotja, hogy Kínának mit kellene tennie – a *Bild* véleménye szerint – Németországnak fizetni a COVID-19 rossz irányítása miatti kártérítésként.¹⁴⁴ Válaszul a *Bild* főszerkesztője egy online videóban élesen bírálta Hszi Csin-ping kínai elnököt, valamint az egész kínai rendszert.¹⁴⁵ A *Der Spiegel* című német magazin is közölt egy Coronavírus-sztorit "Made in China" címszó alatt.¹⁴⁶ Az ilyen tudósítások alakították a Kínáról alkotott mainstream véleményt Németországban.

Egyre több a kritikus vélemény Kínáról

A Pew Research Center 2020 októberében közzétett felmérésének eredményei azt mutatják, hogy Kína kedvezőtlen megítélése a legmagasabb szinten van azóta, hogy a Pew Research Center 15 évvel ezelőtt elkezdett felméréseket végezni ebben a témában Németországban.¹⁴⁷ 71 százaléknak volt kedvezőtlen megítélése Kínáról, ami 15 százalékos növekedést jelent a tavalyi évhez képest. Egy másik, az EU által finanszírozott reprezentatív felmérés, amelyet 2020 végén a Sinophone Borderlands projekt végzett, összehasonlította, hogy Németország mennyire kedvezően értékeli a különböző országokat, köztük az európai államokat, az ázsiai demokráciákat és az Egyesült Államokat.¹⁴⁸ A felmérésből kiderült, hogy a németek megítélése Kínáról viszonylag a legrosszabb. Ez lehet a következménye annak, hogy a COVID-19 válság kínai kezelésének és a kapcsolódó németországi közdiplomáciai kezdeményezéseknek a viszonylag negatív médiafigyelem.

A Körber-Stiftung és a Pew Research Center által a COVID-19 első hullámában, 2020 májusában végzett felmérés eredményei azt mutatják, hogy a németek egyre inkább elismerik Kína státuszát, mint nagy hatalom, hanem inkább helyteleníti annak tekintélyelvű rendszerét. A német résztvevők 37 százaléka szerint az amerikai-német kapcsolat fontosabb, mint a kínai-német kapcsolatok, míg 36 százaléknak a Kínával való kapcsolatokat tartotta elsődlegesnek.¹⁴⁹ Ez azt jelenti, hogy Németországban a Pekinggel való kapcsolatokat a washingtoniak mellé sorolják. Ez jelentős változást jelent 2019 óta, amikor a válaszadók 50 százaléka az amerikai-német kapcsolatokat, míg a Kínával való barátságot csak 24 százaléknak helyezte előtérbe. Emellett a felmérés egy másik részéből kiderült, hogy bár a németek elismerik Kínát, mint globális hatalom, nem támogatják Kína politikai rendszerét. A németek 71 százaléka úgy véli, hogy egy átláthatóbb rendszerrel Kínában a COVID-19 kevésbé bizonyult volna károsnak.¹⁵⁰

---

144 Bild (2020), "Coronavirus: Bild Online, 2020. augusztus 4., <https://www.bild.de/politik/international/bild-international/coronavirus-china-is-celebrating-the-world-is-suffering-72209248.bild.html>.

145 Bild (2020), "Bild főszerkesztő válasza a kínai elnöknek", Bild Online, Video <https://www.bild.de/politik/international/bild-international/bild-chief-editor-responds-to-the-chinese-president-70098436.bild.html>.

146 Der Spiegel (2020), "Wenn die Globalisierung zur tödlichen Gefahr wird", Der Spiegel Online, 2020. január 31., <https://www.spiegel.de/politik/ausland/coronavirus-wenn-die-globalisierung-zur-toedlichen-gefahr-wird-a-00000000-0002-0001-0000-000169240263>.

147 Pew Research Center (2020), "Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries", felmérés, 2020. október 5. https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/pg_2020-10-06_global-views-china_0-05/.

148 Turcsányi R. et al. (2020), "European Views of China in the Age of COVID-19", Sinophone Borderlands projekt felmérése, https://sinofon.cz/wp-content/uploads/2020/11/DE-poll-report_noISBN.pdf.

149 Körber-Stiftung és Pew Research Center (2020), "German Worldviews in Times of COVID-19", felmérés, 6. o.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április https://www.koerber-stiftung.de/fileadmin/user_upload/koerber-stiftung/redaktion/the-berlin-pulse/pdf/2020/Koerber_TheBerlinPulse_Sonderausgabe_Grafikteilenglisch.pdf.

150 Körber-Stiftung és Pew Research Center (2020), "German Worldviews in Times of COVID-19", felmérés, 7. o.

https://www.koerber-stiftung.de/fileadmin/user_upload/koerber-stiftung/redaktion/the-berlin-pulse/pdf/2020/Koerber_TheBerlinPulse_Sonderausgabe_Grafikteilenglisch.pdf.

Kína tekintélyelvűsége továbbra is visszatetsző a németek számára

Kína tartós és átfogó tekintélyelvűsége valószínűleg továbbra is a legfőbb akadálya marad Kína németországi megítélésének szisztematikus javulásának. A két ország politikai rendszere és értékrendje közötti szakadékok egyre nyilvánvalóbbá válnak, ahogy a vita egyre intenzívebbé és kritikusabbá válik. Ezen túlmenően a politikai kérdések egyre inkább a Kínáról szóló főáramú viták részévé válnak. Emberi jogi, jogállamisági és civil társadalmi kérdések, mint például Ai Weiwei (disszidens művész) vagy Liu Xia (a fogságban elhunyt Nobel-díjas Liu Xiaobo felesége) ügye, a német külügyminiszter kritikája és a hongkongi nemzetbiztonsági törvény visszavonására való felhívása Wang Yi 2020 szeptemberi németországi látogatásán, vagy a kínai külföldi nem kormányzati szervezetekről szóló törvény nehézségei az ott működő német alapítványok számára - mindezekről a német média széles körben beszámolt.

Tekintettel a Kína soft power kampányait, kényszerítő magatartását és politikai kérdéseit övező kritikákra, a kínai soft power további csökkenése valószínűsíthető. A COVID-19 válság során tanúsított általános kínai magatartást kommentálva Jörg Wuttke, az Európai Kereskedelmi Kamara Kínában működő német elnöke úgy vélekedett, hogy bár "Kína elvesztette a puha hatalmat", továbbra is erős gazdasági vonzerővel bír az európai vállalatokra.¹⁵¹ A jövőben a német döntéshozóknak nehéz lesz eligazodniuk az egyre inkább érzékelhető értékkonfliktus és a gazdasági érdekek követése között.

---

151 Yan J. (2020), "Wuttke: "China hat an Soft Power eingebüßt"", Deutsche Welle Online, 2020. május 11.,

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április <https://www.dw.com/de/wuttke-china-hat-an-soft-power-eingeb%C3%BC%C3%9Ft/a-53394180>.

Az izgalom elmúlt: Kína csökkenő vonzereje Görögországban

Plamen Tonchev és Angelos Bentis
Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete, Athén

Összefoglaló

Kína soft-power stratégiájának két, egymással összefüggő szála van: a görög gazdaságot segítő kínai befektetések ígérete, valamint a Peking által aktívan támogatott kulturális diplomácia. Ezeknek az elemeknek az értékelése azt mutatja, hogy a szoros kínai-görög kapcsolatok egy évtizede után Kína vonzereje egyre csökken. A be nem teljesült elvárások érzése, a COVID-19 világjárvány és a tágabb térség geopolitikai fejleményei olyan kulcsfontosságú tényezők, amelyek negatívan befolyásolták Peking képességeit arra, hogy Görögországban "puha hatalmat" mutasson ki.

Kína megközelítése a soft powerrel kapcsolatban Görögországban

Kína soft powerje Görögországban elsősorban a gazdasági államvezetés és a kulturális diplomácia keveréke. Bár az ázsiai óriás gazdasági teljesítménye nem felel meg teljesen Joseph Nye soft power definíciójának, nagyrészt ennek köszönhető az az általánosan pozitív kép, amelyet Pekingnek sikerült kialakítania Görögországban az elmúlt mintegy tizenöt évben. A több mint egy évtizede súlyos költségvetési és gazdasági válságba süllyedt Görögországban Kína értékes befektetési tőkeforrást és időnként erős politikai szövetségest látott. A kínai COSCO konglomerátum nagyszabású beruházása a pireuszi kikötőben egy olyan nagyszabású beruházás, amely a Peking által vezetett Övezet és Út kezdeményezés keretében megvalósuló, jól látható projekt. Az egymást követő görög kormányok igyekeztek kínai befektetéseket vonzani, de a hatalmas kínai piacra irányuló görög export mennyiségét is növelni.¹⁵²

Kína puha hatalmi törekvéseinek második eleme - a kulturális diplomácia - mindig is kiemelkedő szerepet játszott Peking politikájában az Athénnal fenntartott kapcsolataiban. Kína folyamatosan rámutatott a két ország közötti különleges kulturális *kapcsolatra*, sőt rokonságra - valójában Peking a kínai-görög kulturális testvériség narratíváját népszerűsíti. Például a kínai elnök Hszi Csin-ping 2019. novemberi görögországi állami látogatásán a kínai média dicsérte a Prokopisz Pavlopulosz akkori görög elnökkel kötött megállapodását arról, hogy "az ősi keleti és nyugati civilizációk bölcsességével hozzájárulnak az emberiség közös jövőjű közösségének építéséhez".¹⁵³

A 2004-es athéni és a 2008-as pekingi olimpiai játékok számos lehetőséget biztosítottak a látogatások és a kapcsolódó szakértelem cseréjére. A 2007 szeptembere és 2008 szeptembere közötti időszakot a "Görögország kulturális éve Kínában" elnevezéssel hirdették meg. A közelmúltban, 2017-ben a kreatív iparágak terén a kulturális csere és együttműködés görög-kínai éve volt. Emellett 2021 a tervek szerint a kultúra és a turizmus görög-kínai éve lesz.

Peking utasítására 2017 áprilisában Athén adott otthont az úgynevezett "Ősi Civilizációk Fórumába" (ACF) meghívott államok első miniszteri konferenciájának, amely egy laza klub, amelynek nem egyértelműek a felvételi kritériumai.

- 152 Plamen Tonchev (2019), "Xi görögországi látogatása: Kína megfigyelői Közép- és Kelet-Európában, november 20., <https://chinaobservers.eu/xis-visit-to-greece-four-questions-waiting-to-be-answered/>.
- 153 "Kína és Görögország egyesíti bölcsességét az emberiség közös jövőjű közösségéért", *Xinhua*, 2019. november 11., http://www.china-ceec.org/eng/zyxw_4/t1717301.htm.

és a tagság.¹⁵⁴ Ennek az éves találkozóknak a második kiadására 2018 júliusában Bolíviában, egy másikra pedig 2019 szeptemberében Pekingben került sor. A negyedik találkozóknak Peru adta otthont, de a COVID-19 világjárvány miatt jelenleg nem tisztázott a formája, illetve az, hogy megrendezésre kerül-e.

Mivel a görög polgárok érthető módon büszkék nemzetük gazdag történelmére és kultúrájára, az ezzel kapcsolatos kezdeményezések könnyen a címlapokra kerülnek, és a görög közvélemény körében nagy népszerűségnek örvendenek. Feltehetően a dicsőséges ókor képei valóban összekötik Görögországot és Kínát, bár nagyon különböző módon. Görögország esetében úgy tűnik, hogy ez egy nosztalgikus pillantás a dicsőített múltra, és a nemzeti büszkeségnek a súlyos évtizedes visszaesés után nagyon is szükséges injekciója. Shi Zhiqin, a Tsinghua Egyetem Egy Övezet-Egy Út Stratégiai Intézetének ügyvezető igazgatója például azt nyilatkozta, hogy "a görög hagyományok nélkül sem az USA, sem az EU nem tudná felépíteni magasztos, tartós és fejlett politikai alapjait".¹⁵⁵ Ez csak egy a kínai tisztviselők hízelgő nyilatkozatainak számtalan példája közül, akik nem hagynak ki egyetlen alkalmat sem arra, hogy hangsúlyozzák Görögország ókori civilizációjának dicsőségét, valamint a két nemzet közötti szellemi rokonságnak hirdettet kapcsolatot - majd ezt a modern időkben a szoros kínai-görög együttműködés magától értetődő ösztönzőjeként mutatják be.

Peking egyik szokásos soft-power eszköze a kínai kultúra népszerűsítése a Konfuciusz Intézeteken keresztül, amelyekből jelenleg három működik Görögországban - az Athéni Gazdasági Egyetem, a Thesszaloniki Arisztotelész Egyetem és a Thesszaloniki Egyetem. A kínai elnök, Hszi Hszi 2019. novemberi látogatása során aláírt megállapodás a görög Laskaridisz Alapítvány és a Kínai Társadalomtudományi Akadémia (CASS) közös vállalkozásaként egy Kínai Tanulmányok Központjának létrehozását irányozza elő, bár ez még nem kezdte meg teljes mértékben a működését. Bár a kínai és a görögországi oktatási intézmények közötti csereprogramok jelenleg korlátozottak, a görög kormány azt tervezi, hogy az elkövetkező években sok külföldi diákot vonz majd, többek között Kínából is.¹⁵⁶ Ugyanakkor az Égei-tengeri Egyetem online lehetőséget indított a kínai nyelvű órák számára. A filmiparban egy görög diplomata rendezett koprodukciót¹⁵⁷, és más közös törekvésekről is érkeztek hírek.

Bár kínai befektetők nem vásároltak fel görög médiumokat, a kínai hatóságok tudatosan igyekeznek az országról alkotott pozitív képet népszerűsíteni a görög médiában. 2016 májusában Kína és Görögország megállapodást írt alá állami hírügynökségeik - az *Athén-Macedón Hírügynökség (AMNA)* és a *Hszinhua* - rendszeres együttműködéséről.¹⁵⁸ 2019 novemberében egy memorandumot a görög állami televízió és a kínai Nemzeti Rádió és Televízió Igazgatóság (NRTA) egyetértési megállapodást írt alá. A *Kathimerini* című görög napilap angol nyelvű kiadása gyakran közöl a *Hszinhua* által kiadott történeteket.¹⁵⁹ A *China Greece Times* című kínai nyelvű újság,¹⁶⁰ amely Athénban jelenik meg.

---

154 Görögország és Kína mellett Bolívia, Egyiptom, India, Irak, Irán, Olaszország, Mexikó és Peru is képviseltette magát az athéni nyitókonferencián. India és Mexikó 2017 óta nem vett részt egyetlen találkozón sem, Bolívia a pekingi találkozóról maradt le, Örményország pedig 2018-ban csatlakozott a fórumhoz.

155 'Peking: Görögország a mediterrán térség Szingapúrává válik' (fordítás), *Economistas*, 2019. február 28., https://www.economistas.gr/oikonomia/9000_pekino-i-ellada-na-ginei-i-sigkapoyri-tis-mesogeioy.

156 Kerin Hope (2020), "Greece Deploys Cultural Heritage to Lure Foreign Students", *Financial Times*, január 13., <https://www.ft.com/content/0d1a29be-2af8-11ea-a126-99756bd8f45e>.

157 "Interjú Vassilis Xirosszal: Sharing a Consul General's Passion for Film", *CGTN*, 2019. július 9., <https://news.cgtn.com/news/7841544d774d4464776c6d636a4e6e62684a4856/index.html>.

158 Tájékoztatási és Kommunikációs Főtitkárság, "Együttműködési megállapodás Görögország és Kína nemzeti ügynökségei, az ANA-MPA és a Xinhua között, amelyet ma írtak alá a GSIC-ben" (fordítás), GSIC Press Report, 2016. május 19., <https://media.gov.gr/symfonia-synergias-metaksy-ton-ethnikon-praktoreion-elladas-kai-kinas-ape-mpe-kai-xinhua-ypegrafi-simera-sti-ngee/>.

159 Margarita Pournara (2017), "Görögország-Kína újságírói együttműködés" (fordítás), *Kathimerini*, április 22., <https://www.kathimerini.gr/906384/article/epikairotha/ellada/dhmosiografikh-synergasia-elladas---kinas>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

160 | China Greece Times, Facebook-oldal, <https://www.facebook.com/pages/category/Media-News-Company/China-Greece-Times-1480319618714126/>.

2005 óta Kína-barát tartalmakat közöl, akárcsak számos Facebook-oldal, bár ezek követői meglehetősen korlátozottak. Bár a görögországi kínai közösség növekszik, főként az ingatlanvásárlók és az arany vízummal rendelkezők révén, a világjárvány miatti utazási korlátozások 2020-ban megállították ezt a tendenciát.

Kína megítélése Görögországban

Egy 2018-ban készült tanulmány szerint a Kínáról alkotott nézeteket Görögországban addig négy különböző, és bizonyos mértékig egymásnak ellentmondó narratíva költélja határozta meg: (1) az a meggyőződés, hogy Kína az elmúlt évtizedek látványos eredményei ellenére még mindig fejlődő ország, amely jelentős társadalmi-gazdasági kihívásokkal néz szembe; (2) a Kínában uralkodó tekintélyelvű rendszer megítélése, amely nem tartja teljes mértékben tiszteletben polgárai jogait; (3) egy kissé "tranzakciós" hozzáállás, abban a reményben, hogy Kína pénzügyi támogató és potenciális szövetséges lehet a sokszor gyalázott nyugat-európai hitelezőkkel szemben az elhúzódó görögországi pénzügyi válság közepette; és (4) egy olyan dicsőséges civilizáció homályos képe, mint a görög és feltehetően kulturális "rokon".¹⁶¹ Noha Görögország még nem küszört ki a pénzügyi válságból, ami arra engedett következtetni, hogy Kína hasznos szövetséges lehet, Görögország hozzáállása a nyugati partnerekhez az utóbbi időben érezhetően pozitívabbá vált. Ráadásul a közelmúltban végzett felmérések szerint a görög társadalom egyre gyanakvóbb Kínával és a kínai törekvésekkel szemben Görögországban.

A COVID-19 világjárvány nyomán a két nemzet közötti, sokat hangoztatott kulturális rokonságra való hivatkozásokat felváltották a pekingi felhívások az egészségügyi válság hatásai elleni közös fellépésre. A hivatalos kínai retorika szerint a két ország egymás mellett dolgozik a járvány kitörése során, és ez további lendületet ad a kétoldalú kapcsolatoknak.¹⁶² Míg a kínai adományok kiváltották a görög kormány pozitív nyilatkozatai ellenére ezek a görög adományozók által Kínából vásárolt, majd a görög nemzeti egészségügyi rendszerbe szállított orvosi felszerelések összmenységének csak kis részét teszik ki.¹⁶³ A görög egészségügyi minisztérium képviseltette magát a világjárvány elleni küzdelemmel kapcsolatos tapasztalatcseréről szóló szemináriumon, amelyet Kína szervezett 2020. március 13-án a 17+1 formátum keretében.¹⁶⁴ Emellett Görögország egyike volt annak a négy európai országnak, amely részt vett az "Övezet és út nemzetközi együttműködési konferencián": A COVID-19 elleni szolidáris küzdelem" című, 2020. június 18-i konferencián, a másik három európai ország Magyarország, Szerbia és Fehéroroszország volt.¹⁶⁵

A görög hatóságok összességében pozitívan reagálnak Kína kitaró erőfeszítéseire, hogy a világjárvánnyal kapcsolatos kezdeményezéseket tegyen, és felelős globális szereplőként jelenjen meg. A társadalom általános hangulata azonban nem ilyen barátságos. A kínai adományokat a közvélemény nagyrészt úgy érzékeli, hogy kárelhárító kampány Peking részéről.¹⁶⁶ Számos görög állampolgár tartja Kínát

---

161 Plamen Tonchev és Angelos Bentis (szerk.) (2018), "China's Image in Greece, 2008-2018", Athén: Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Intézete, október, 7. o., https://idos.gr/wp-content/uploads/2018/10/China-Image-in-Greece_9-10-2018.pdf.

162 Kína görögországi nagykövete, Zhang Qiyue (2020), "48 év barátság és együttműködés", a Kínai Népköztársaság görögországi nagykövetsége, június 5., <http://gr.china-embassy.org/eng/zxgx/t1786853.htm>.

163 Plamen Tonchev és Angelos Bentis (2020), "Görögország: In: John Seaman (szerk.), COVID-19 in Europe-China Relations: A Country-level Analysis, az ETNC különjelentése, április, 29-31. o., <https://www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/ouvrages-ifri/covid-19-europe-china-relations-country-level-analysis>.

164 "China Showcases Spirit of Sharing by Offering CEE Countries COVID-19 Insights", *Xinhua*, 2020. március 14., http://www.xinhuanet.com/english/2020-03/14/c_138877712.htm.

165 "Az Övezet és Út nemzetközi együttműködéséről szóló magas szintű videokonferencia közös nyilatkozata: A COVID-19 elleni szolidáris küzdelem", Peking: Kínai Népköztársaság Külügyminisztériuma, 2020. június 19., https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1790079.shtml.

166 Theodore Karaolánis (2020), "Mennyire hatékony a kínai" maszkdiplomácia" Európában? ", *Euractiv.com*, március 26., <https://www.euractiv.com/section/politics/news/capitals-special-edition-how-effective-is-chinas-mask-diplomacy-in->

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

https://www.facebook.com/etncreport/?fbclid=IwAR24A5f_u8cleDt6g-nozMhegntQJm611qbx8Hn-Plv10P8vL0z50YD1jg.

felelősek a világjárványért: egy 2020. áprilisi felmérésben a válaszadók 44 százaléka állította, hogy Kína felelős a COVID-19 kiterjedéséért és terjedéséért.¹⁶⁷ 2020 augusztusában a görög válaszadók 97 százaléka állította, hogy az új koronavírust először Kínában észlelték, és 45 százalékuk úgy vélte, hogy a kínai hatóságok megbüntették az első eseteket bejelentő orvosokat.¹⁶⁸ A közösségi médiából származó anekdotikus bizonyítékok megerősítik a társadalom negatív hangulatát.

A 2019 júliusában tartott általános választásokig a Radikális Baloldali Koalíció (SYRIZA) populista kormánya igyekezett a Kínával szembeni közeledést eszközként felhasználni Nyugat-ellenes érzelmeinek kifejezésére. A jelenlegi jobbközép Új Demokrácia kormány a gazdasági fellendülést helyezi előtérbe, és Pekinget értékes gazdasági partnernek tekinti, bár nyugatpártibb és óvatosabb is Kína tekintélyelvű politikai modelljével szemben. Az üzleti körökben megoszlanak a Kínával kapcsolatos nézetek. A görög hajótulajdonosok hagyományosan közel állnak Kínához, amely a nagy görög kereskedelmi társaságok egyik fő vásárlója. flotta. A kis- és középvállalkozások nem lelkesednek különösebben a kínai befektetések kilátásaiért, vagy akár fenyegetve is érezhetik magukat, ahogyan ez a piruszi tengeri kikötő tágabb területén is történik. A görög akadémiai körök egyre visszafogottabban viszonyulnak az ázsiai óriással való együttműködés feltételeihez. A görög kutatók körében kevés optimista hangot hallani, ami ideológiai megfontolásoknak vagy a kínai szponzorok által kínált személyes programoknak és ösztönzőknek tudható be. A görög média meglehetősen kiegyensúlyozottan tudósít a Kínával kapcsolatos hírekről.

Görögország Kínához való hozzáállásának változását az elmúlt néhány évben a geopolitika visszatérése határozta meg, mind globális szinten, mind Görögország szomszédságában. Ez Athén és nyugati partnerei, különösen az Egyesült Államok közötti közeledéshez vezetett. A jelenlegi görög kormány nagyon is tisztában van az USA és Kína közötti ellentétekkel, de mindenképp szüksége van a nagyhatalmú szövetségesek támogatására a szomszédos, kiszámíthatatlan és egyre harciasabb Törökországgal szemben. A Görögország és az Egyesült Államok közötti kölcsönös védelmi együttműködési megállapodás, amelyet 2019 októberében megújítottak és korszerűsítettek, minden bizonnyal megnyugtatja a görög politikai elitet és a közvéleményt egyaránt. az Égei-tengeren és a Földközi-tenger keleti részén növekvő feszültségek közepette. Ezzel szemben Kínának nincs szerepe ebben a geopolitikai rejtélyben: nemhogy biztonságot nem nyújt, de még csak nem is garantál, hanem a biztonság fogyasztói, mivel csak gazdasági céljainak megvalósításában érdekelt a térségben, és más szereplőkre bízta a biztonsági kérdések irányítását.¹⁶⁹

A jelenlegi görög kormány aktívan keresi a külföldi befektetéseket számos más országból. Ezen túlmenően 2017 óta az amerikai befektetők ismét nagyon láthatóvá váltak Görögországban, például a hajógyárak, a cseppfolyósított földgáz (LNG) infrastruktúra, a csúcstechnológia és az ingatlanok stb. területén. Ezeket a fejleményeket az Egyesült Államok görögországi nagykövete és a görög fejlesztési és beruházási miniszter közösen írt nemrégiben megjelent véleménycikkében emelte ki.¹⁷⁰ Ennek eredményeképpen Kína fokozatosan elveszíti fő komparatív előnyét, mint nagy potenciális befektetési tőkeforrás, és bár még mindig jelentős gazdasági partner, már nem tekintik egyedüli partnernek.

167 "COVID-19: Kapa Research, 2020. április, 91. o., https://kaparesearch.com/wp-content/uploads/2020/04/final_analysis_COVID19.pdf.

168 YouGov Cambridge Globalism 2020 felmérés, http://d25d2506sfb94s.cloudfront.net/cumulus_uploads/document/tw9r0y4ji9/Globalism2020%20Guardian%20COVID%20China%20Attitudes.pdf.

169 Plamen Tonchev (2020), 'A New Kid on the Block? China in the Security Conundrum of the Eastern Mediterranean', Elcano Royal Institute blogbejegyzés, július 24., <https://blog.realinstitutoelcano.org/en/a-new-kid-on-the-block-china-in-the-security-conundrum-of-the-eastern-mediterranean/>.

170 Adonis Georgiadis és Geoffrey Pyatt (2020), "Elefsina as a Symbol of the Convergence of Greek and US Interests"

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április), *Kathimerini*, július 5., <https://www.kathimerini.gr/1086024/article/epikairothta/politikh/ar8ro-ad-gewrgiadh-tzefrei-paiat-sthn-k-h-eleysina-symbolizei-th-sygklis-ellhnikwn-kai-amerikanikwn-symferontwn>.

A kínai soft power hatékonysága Görögországban

Görögországban nem tapasztalható a kínai diplomácia "farkasharcos" típusa, amely számos más uniós országot elkésértett. Mindezek ellenére Kína Görögországgal szembeni puha hatalmi megközelítésének két fő eleme - a gazdasági államvezetés és a kulturális diplomácia - a következő okok miatt nem hozott jelentős eredményeket:

- Miközben Kína és Görögország továbbra is tárgyal gazdasági együttműködésükről, a kínai befektetések volumene nem felelt meg az előzetes várakozásoknak, és ellentmondásos volt Kína pireuszi zászlóshajóprojektje.
- Egyre inkább elismerik, hogy Kína proaktív kulturális diplomáciája elsősorban Peking gazdasági és politikai törekvéseinek előmozdítását szolgálja Görögországban, amely fontos kapu Európába. Bár ez legitim stratégia lehet, a "kulturális rokonság" elmélete és Kína "bájos offenzívája" veszít lendületéből.

A görög társadalom és elit egészen a közelmúltig meglehetősen pozitívan viszonyult Kínához,¹⁷¹ de ez mostanra megváltozott - a szoros kínai-görög kapcsolatok általános megítélése mára elszállt, és csak a gazdasági együttműködés bizonyos területeire, például a közlekedésre és különösen a hajózásra vonatkozik. A tágabb értelemben vett fejlemények szintén rontották Kína megítélését. Peking retorikája, miszerint külpolitikájának kiemelkedő emberközpontú dimenziója és a világbéke előmozdítása sokak számára üresen cseng.

Érdekelte felek a COVID-19 világjárvány közepette. A geopolitikai kihívások is megmutatták, hogy Görögország milyen korlátozott támogatásra számíthat Kínától, ha egyáltalán számíthat rá. Mindezek a tényezők Kína vonzerejének csökkenéséhez vezetnek, és visszafogják Kína soft-power stratégiájának hatékonyságát Görögországban.

---

171 Laura Silver, Kat Devlin és Christine Huang (2019), "People around the Globe are divided in their opinions of China", Pew Research Center, december 5., <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/12/05/people-around-the-globe-are-divided-in-their-opinions-of-china/>.

Magyarország: nincs szükség kínai soft-power stratégiára

Matura Tamás

Közép- és Kelet-európai Ázsiai Tanulmányok Központja Budapesti Corvinus Egyetem

Összefoglaló

A Budapest és Peking közötti erős politikai kapcsolat ellenére Kína tényleges puha hatalma korlátozott Magyarországon. Az ellenzéki politikai pártok, a mainstream média és a közvélemény nem kedveli a Kínai Népköztársaságot, és a COVID-19 járvány tovább fokozta a negatív érzelmeket. A magyar kormány azonban továbbra is fontosnak tartja a Pekinghez fűződő kapcsolatait, amelynek alapja a gazdasági lehetőségek ígérete és a két kormány hasonló politikai nézetei alapján. A magyar közvéleményt befolyásoló kínai kampányok szinte egyáltalán nem léteznek, ami Peking pragmatizmusával magyarázható, hiszen a magyar kormány támogató hozzáállása szükségtelenné teszi az ilyen akciókat.

Kína soft-power tevékenységei

Tekintettel a Budapest és Peking közötti rendkívül baráti kapcsolatra, feltételezhetjük, hogy a Kínai Népköztársaság (KNK) bőséges forrásokat fektetett a magyarországi soft power fejlesztésére. A kínai helyszíni tevékenységből származó soft power mértéke azonban az elmúlt évtizedben meglehetősen korlátozott volt Magyarországon, és Magyarország e tekintetben nem jelent különleges esetet. A Peking által alkalmazott módszerek hasonlóak azokhoz, amelyeket Kína a régió más országaiban is alkalmaz, beleértve a 17+1 csoportosuláshoz kapcsolódó rendezvényeket, a Konfuciusz Intézetek hálózatát, a magas szintű találkozókát, az oktatási és tudományos csereprogramokat stb.

Amint azt a MapInfluenCE projekt nemrégiben megjelent kiadványa bemutatja, Kína kizárólag "répát" használ az eszköztárában, anélkül, hogy Magyarországon kényszerítő módszereket kellene alkalmazni, mivel Budapest nagyon is fenntartja

jó kapcsolatokat ápol Pekinggel, és politikai szempontból megbízható üzleti környezetet kínál a kínai vállalatok és intézmények számára.¹⁷² A két fél között gyakoriak a magas szintű politikai látogatások. Magyarország volt a házigazdája az első Kína-Közép-Kelet-Európa találkozóknak 2011-ben, a hatodik csúcstalálkozó pedig 2017-ben, és Orbán Viktor magyar miniszterelnök többször utazott Kínába, többek között mindkét Belt and Road Fórumra. Orbán Viktor kapcsolata Kínával azonban túlmutat a pusztán gazdasági pragmatizmuson.

Kínát többször is megemlítette, mint a sikeres "munkaalapú társadalom" jó példáját, és mint a "spekuláción alapuló" nyugati gazdaságok alternatíváját, ami úgy tűnik, egybeesik az ő világnézetével. A közeli politikai hozzáállás jele, hogy a magyar kormány egy szót sem szól Peking emberi jogi teljesítményéről, sőt, blokkolja az ezt célzó multilaterális mechanizmusokat, Budapest pedig megvétozza vagy vétóval fenyegeti a vitatott kínai intézkedések ellen irányuló uniós határozatokat. Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy a magyar kormány Peking iránti támogatását saját politikai számításai és világnézete alapozza meg, nem pedig a Budapest befolyásolására irányuló bármely proaktív kínai kísérlet sikere.

Ami a magyar médiát illeti, a mérleg nem Kína javára áll. A többi közép-európai országgal ellentétben Magyarországon Kína eddig nem növelte jelenlétét a mainstream médiában,

172 I. Karaskova, A. Bachulska, B. Kelemen, T. Matura, F. Sebok és M. Simalcik (2020), 'China's Sticks and Carrots in Central Europe: The Logic and Power of Chinese Influence', *AMO Policy Paper*, pp. 45-52.

bár meg nem erősített hírek szerint a közelmúltban a magyar és a kínai média közötti szorosabb együttműködésre tettek kísérleteket. A Kínával kapcsolatos magyar médiatudósítás az elmúlt hét évben nagyon pragmatikus, illetve értéktelen volt. A legtöbb cikk Kína általános gazdasági helyzetével, a világpolitikában és a világgazdaságban betöltött szerepével, valamint a magyar-kínai kapcsolatok alakulásával foglalkozik. Olyan témák, mint az emberi jogok, Tibet, a Dalai Láma vagy a szellemi tulajdonjogok védelme alig kerülnek említésre. A magyar kormányhoz közel állónak vélt médiaforrások lényegesen több pozitív tartalmat közölnek Kínáról, míg az ellenzéki oldalon álló médiaforrások inkább negatívak. A negatív hírek aránya (és így a Kínáról szóló diskurzus polaritása is) az elmúlt évtizedben folyamatosan nőtt, Kína tehát nem élvez kedvező képet a magyar médiában.¹⁷³ Ennek ellenére Kína az elmúlt években nem folytatott nagyobb közdiplomáciai kampányt Magyarországon, és még a COVID-19 járvány idején is visszafogottan viselkedett, leszámítva egy rövid online kakaskodást a budapesti amerikai nagykövetséggel. Mint a legtöbb európai országban, a kínai nagykövetség is Magyarországon későn csatlakozott a Facebookhoz és a Twitterhez, csak 2019 októberében, bár azóta nagyon aktív a Twitteren, több mint 650 tweetet tett közzé (nagyjából három naponta). Mégis, a Kínai Nagykövetség közösségi média követői nagyon alacsonyok. A Twitter-fiókot 2020. október közepén 3000 ember követte, de közelebről megvizsgálva azt látjuk, hogy a követők túlnyomó többsége nem magyar. A Kínai Nagykövetség Facebook-oldalának eközben 1100 követője van, és tartalma szinte tükörképe a Twitter-fióknak: ugyanazok a hírek a kínai politikáról, a COVID-19 elleni küzdelemről, és ugyanazok a videók vagy más, Kína szépségével, technológiával és a mindennapi élettel kapcsolatos hírek.¹⁷⁴

A magyarországi kínai egyetemi hallgatók száma gyorsan növekszik, 2019-ben elérte a 2377-et.¹⁷⁵ Magyarországon lenyűgöző számú kulturális és oktatási intézmény jött létre, öt Konfuciusz Intézet, ami Magyarország méretéhez képest viszonylag nagy szám. Ezek többsége az intézetek ösztöndíjakat, nyilvános előadásokat és előadásokat kínálnak közönségüknek. A magyar társadalomra gyakorolt tényleges hatásuk azonban korlátozottnak tűnik, mivel az egyik magyarországi Konfuciusz Intézet bizalmasan bevallotta, hogy rendezvényeiken rendszeresen ugyanaz a körülbelül 500 ember jelenik meg. A Kínai Társadalomtudományi Akadémia Kína-KKE Intézetét 2017-ben hozták létre Budapesten. A kínaiak által fizetett helyi és regionális szakértők által írt, Kína és közép- és kelet-európai (KKE) partnerei kétoldalú kapcsolatairól szóló tájékoztatókat ad ki. Továbbá a Budapesti Corvinus Egyetem (Magyarország legjelentősebb közgazdasági és üzleti egyeteme) és a kínai Fudan Egyetem 2018-ban közös MBA programot indított. Ezt követően, az Orbán Viktor miniszterelnökkel folytatott megbeszélést követően a Fudan Egyetem bejelentette, hogy 2024-re saját, önálló kampuszt hoz létre Budapesten.¹⁷⁶ A jelenleg rendelkezésre álló információk szerint a Fudan Egyetem új kampuszán 5000-6000 MA-hallgatót szeretnének oktatni négy különböző területen (közgazdaságtan, nemzetközi kapcsolatok, orvostudomány és technológia). Emellett az egyetem a BA képzésre is küldené professzorait. más magyarországi egyetemeken vendégoktatóként tanítanak, így a Fudan Egyetem programjait Magyarországon is megismertetik.¹⁷⁷ A pontos részletek még nem derültek ki, de tekintve, hogy jelenleg 20-22 ezer MA-hallgató van ezen a négy területen, a Fudan Egyetem létrehozása elkerülhetetlenül óriási hatással lesz a magyar felsőoktatásra és a jövő értelmiségének gondolkodására Magyarországon.

173 I. Karaskova, T. Matura, R. Turcsányi és M. Simalcik (2018), "Central Europe for Sale: The Politics of China's Influence", *AMO Policy Paper*, no. 3, 19-27. o.

174 Matura Tamás (2020), "A kínai COVID-19 információs kampány Magyarországon: Keeping a Low Profile", in I. Karaskova (szerk.), *Kína propaganda- és dezinformációs kampányai Közép-Európában*, Prága: 26-30. o., Prága: AMO, pp. 26-30.

175 Oktatási Hivatal (2019), "2.6.2. A Magyarországon tanuló külföldi hallgatók száma állampolgárságuk szerint [2.6.2. szakasz. A Magyarországon tanuló külföldi hallgatók száma állampolgárságuk szerint]", https://www.oktatas.hu/felsooktatasi/kozerdeku_adatok/felsooktatasi_adatok_kozzetetele/felsooktatasi_statistikak.

176 Karaskova et al (2020), "China's Sticks and Carrots in Central Europe", 45-52. oldal.

177 *Index* (2020), "2024-ben megnyílhat a sanghaji Fudan Egyetem budapesti campusa [2024-ben megnyílhat a sanghaji Fudan Egyetem budapesti campusa]", *Index.hu*, szeptember 17., https://index.hu/belfold/2020/09/17/mar_2024-ben_megnyilhat_a_hires_sanghaji_fudan_egyetem_budapesti_campusaa/.

Bár Magyarországon él a legnagyobb kínai közösség a közép-kelet-európai régióban, a kínai diaszpóra hatása a Kína-képre nagyon korlátozott, mivel alig játszik aktív szerepet a Kínáról szóló hírek magyarországi terjesztésében. A budapesti kínai nagykövetség együttműködik a helyi kínai diaszpórával kulturális rendezvények szervezésében, mint például a tavaszi fesztiválok, de ezek leginkább magát a kínai közösséget és azokat a magyar embereket célozzák meg, akik valóban érdeklődnek a kínai kultúra iránt.

A COVID-19 válság idején különböző kínai intézmények, többek között a Fudan Egyetem, a Huawei, a China Railways és a China Construction Bank kisebb adományokat tettek.¹⁷⁸ A világjárvány okozta károk minimalizálására tett kínai erőfeszítések ellenére azonban a magyar közvélemény elmérgesedett Kínával szemben, a magyar lakosság több mint 40 százaléka részben vagy teljesen úgy véli, hogy a vírust mesterségesen állították elő és szándékosan terjesztették Kínában.¹⁷⁹

Országos szintű felfogás

A kínai soft powerről szóló vita gyakorlatilag nem létezik Magyarországon, mivel Kína eddig nem sokat tett azért, hogy felhívja a közvélemény figyelmét erre a kérdésre. Egyedülálló pillanat volt, amikor 2020 augusztusában a kínaiak magyarországi tevékenységének témája elérte az ingerküszöböt a magyarországi mainstream médiában. A budapesti kínai nagykövetség levelet küldött egy magyar országgyűlési képviselőnek, amelyben megrovásban részesítette őt a Kínában elkövetett emberi jogi jogsértésekkel kapcsolatos korábbi kijelentései miatt. Az ilyen szórványos ügyeken kívül azonban a kínai befolyás kérdése alig kerül a magyarországi közbeszéd felszínére.

A magyar kormánypárt és a kínaiak közötti különösen szívélyes viszony még figyelemre méltóbb, ha figyelembe vesszük a többi politikai párt hozzáállását. A fő választóvonal a kormánypárt és az ellenzék között húzódik, nem pedig a jobb- és a baloldali vagy liberális/progresszív pártok. A kormánypárt, a *Fidesz* évtizedekig az emberi jogok hangos támogatója és Kína kritikusa volt, majd 2010-es választási győzelmét követően nagy fordulatot vett. A *Fidesz* azóta nem kritizálja Kínát. Sőt, pártközi kapcsolatokat alakított ki a Kínai Kommunista Párttal (KKP), Pekinget fontos világhatalomnak tekinti, és nagyra tartja a Magyarország és Kína közötti kétoldalú kapcsolatokat. Eközben a magyarországi ellenzéki pártok nem különösebben optimisták, sőt, kritikusak Peking globális szerepével kapcsolatban, és Kínát egy kevésbé fontos partner. Mégis, minden magyarországi mainstream párt egyetért abban, hogy a Kínával való együttműködés fontos gazdasági lehetőségeket kínál, és hogy Magyarországnak érdeke, hogy üzleti kapcsolatokat alakítson ki Kínával. A politikai együttműködést azonban egyedül a *Fidesz* tartja fontos tényezőnek, míg a többi párt inkább a politikai dimenziót és a két ország politikai rendszerének különbségeit látja kockázatforrásnak. Ráadásul a *Fidesz* kivételével minden párt tagadja a közös értékek Kínával. Ez azzal magyarázható, hogy Orbán Viktor kormánypártja és Kína világnézete közel áll egymáshoz, valamint azzal, hogy a kormánypártok általában együttműködőbbek Kínával, mint az ellenzéki pártok.¹⁸⁰

Értékelés: a délibáb ereje

Ha eltekintünk a politikusok személyes érdekeitől mindkét oldalon, a kínai puha hatalom fő forrásai a jövedelmező üzleti lehetőségek ígérete és a magas szintű politikai együttműködés volt.

178 Matura (2020), "A kínai COVID-19 információs kampány Magyarországon".

179 R. Turcsányi et al. (2020), *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Differences and Common Ground Across the Continent*, Közép-európai Ázsia Tanulmányok Intézetének jelentése, 24. o.

180 M. Simalcik, A. Bajerova, I. Karaskova, T. Matura, A. Ostrowska és B. Surdel (2019), "Perception of China among V4 Political Elites", Central European Institute of Asian Studies Report, pp. 29-37.

két hasonlóan gondolkodó kormány. Kína soft-power tevékenységei a magyar társadalom (politikai) elitjére koncentrálnak, a szélesebb közvéleményre alig van hatásuk. Egy nemrégiben készült közvélemény-kutatás szerint a megkérdezettek 55 százaléka számolt be arról, hogy az elmúlt három évben nem változtak az érzelmei Kínával kapcsolatban.¹⁸¹ További 31 százalék a korábbinál negatívabban vélekedik Kínáról, míg 14 százalék a korábbiakhoz képest negatívabb nézeteket táplál.

pozitívabb nézetek. Ugyanez a felmérés azt mutatja, hogy a magyar lakosság többsége inkább negatívan látja Kína felemelkedését, a kiberbiztonsági kérdéseket, Kína katonai erejét, a környezeti hatásokat és Kína befolyását más országok demokráciájára. Egyedül a technológia és a kereskedelem terén van pozitív megítélése Kínának a magyarok körében. Bár a Fidesz-szavazók vélekednek leginkább pozitívan Kínáról, úgy tűnik, hogy a magyar és a kínai kormány közötti egy évtizedes politikai udvarlás nem tudta befolyásolni a Kínával kapcsolatos általánosan negatív attitűdöket, ami arra utal, hogy Peking soft powerje a magyar lakosság körében nagyon gyenge.

Mivel a gazdasági és üzleti együttműködés inkább délibábnak bizonyult, mint kézzelfogható valóságnak, vonzó ereje az utóbbi években egyre inkább elenyészett. Más 17+1-es országok már nagyon egyenesen kifejezték csalódottságukat, miközben a magyar kormány még mindig Kína legmegbízhatóbb partnereként mutatja magát a közép-kelet-európai régióban. Nehéz megmondani, hogy a magyar kormány Kínába vetett hitét a további kínai befektetések iránti töretlen remény, vagy Orbán Viktor miniszterelnök uniós szintű politikai számításai alapozzák meg, ahol egy olyan nagy illiberális országgal való erős kapcsolat, mint Kína, alkudozási alapként szolgálhat az Európai Unióval szemben. Akárhogy is, Kína számos kérdésben számíthat a jelenlegi magyar kormány támogatására.

Azt azonban még nem lehet tudni, hogy a budapesti kormány hogyan reagál az amerikai-kínai rivalizálás kiéleződésére, bár a magyar társadalom egyértelműen nyugatbarát marad. Az ellentmondás

a magyar kormány politikája és a szélesebb közvélemény hozzáállása között, kockázatot jelent Kína számára, mivel egy magyarországi kormányváltás könnyen alapvető változásokat eredményezhet Magyarországon Kína-politikájában.

---

181 Turcsányi et al. (2020), *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19*; ez a jelentés tizenhárom európai ország Kínával kapcsolatos közvéleményének széles körű vizsgálatának eredménye, amelyet 2020 szeptemberében és októberében

Gazdaság és kultúra: Kína soft powerjének két útja Olaszországban

Lorenzo Mariani és Francesca Ghiretti Istituto Affari Internazionali (IAI), Olaszország

Összefoglaló

Ez a fejezet azt kívánja bemutatni, hogy a kínai soft power milyen módokon fejlődött Olaszországban. Bemutatja, hogy Peking erőfeszítései elsősorban két kulcsfontosságú területet céloztak meg: a gazdaságot és a kultúra. A gazdasági soft power hozzájárult ahhoz, hogy Kína az új lehetőségek fő piacaként jelenjen meg; kulturális szempontból pedig Kína a közös "ősi civilizáció" narratívát, valamint az akadémiai szektorban meglévő kapcsolatokat használta ki. Végül soron, bár a kínai erőfeszítések hozzájárultak ahhoz, hogy az olaszok körében fennmaradjon Kína pozitív megítélése, az olasz lakosság és Kína közötti több kapcsolat, valamint a Kínáról szóló olaszországi médiamegjelenések növekedése az ország jobb megértéséhez is vezetett, ami a buktatókat is magában foglalja.

Bevezetés

Olaszországban Kína puha hatalma elsősorban két síkon futott - és fut ma is -: a gazdaság és a kultúra területén. Egyrészt Kína soft power gyakorlatát elősegíti a Kína által kínált valós vagy vélt gazdasági lehetőségek vonzereje. Ezt gyakran kísérik a kapcsolat kulturális aspektusára való utalások, amely retorikai eszköz, amelyet mind Kína, mind Olaszország gyakran használ a régóta fennálló közelségük bizonyítására. Ha a múltban ezt a két utat Kína elsősorban az olasz politikai és gazdasági elit tagjainak udvarlására használta, most a gazdasági lehetőségek és a kulturális közelség üzeneteit a szélesebb olasz közvélemény felé is közvetítik. A célközönség változását kétségtelenül megkönnyítette, és bizonyos mértékig ösztönözte a közösségi média szélesebb körű használata a kínai képviselők részéről.¹⁸²

A gazdasági vonzerőn keresztül megvalósuló puha hatalom

Olaszországban a Kínával, a kínai vállalkozásokkal és a kínai emberekkel kapcsolatos megítélés már régóta feszültségek tárgyát képezi. Az elmúlt három évtizedben két fő álláspont létezett egymás mellett, amelyek a pozitív és a pesszimista álláspontként foglalhatók össze.

Az első csoport tagjai lehetőséget látnak Kína gazdasági felemelkedésében - ezt az elképzelést osztják egyes vállalkozók, különösen a nagyvállalatok, valamint a Kínához személyes kapcsolatban álló magas rangú politikusok, például Romano Prodi volt olasz miniszterelnök. A második csoport ezzel szemben, úgy tekintette, hogy Kína integrációja a nemzetközi rendszerbe potenciális fenyegetést jelent Olaszország gazdasági jólétére nézve. Ez utóbbi nézet különösen nagy befolyással bírt a Silvio Berlusconi pártja által vezetett összes jobboldali kormány idején (felváltva az 1994 és 2011 közötti húsz évben), és leginkább a kis- és középvállalkozások osztották. E két narratíva különböző módon befolyásolta Olaszország Pekinggel szembeni hozzáállását, ami azt eredményezte, hogy Olaszország kétoldalú szinten inkább barátságos megközelítést alkalmazott Kínával szemben, míg európai szinten gyakran konfrontatívabb álláspontot képviselt, mint például a Kínának piacgazdasági státusz megadásáról szóló vita esetében, amelyet Olaszország határozottan ellenezett.

182 Francesca Ghiretti és Lorenzo Mariani (2020), "Olaszország: Együttműködés, verseny és helyi politika a COVID-19 közepette", in: COVID-19.

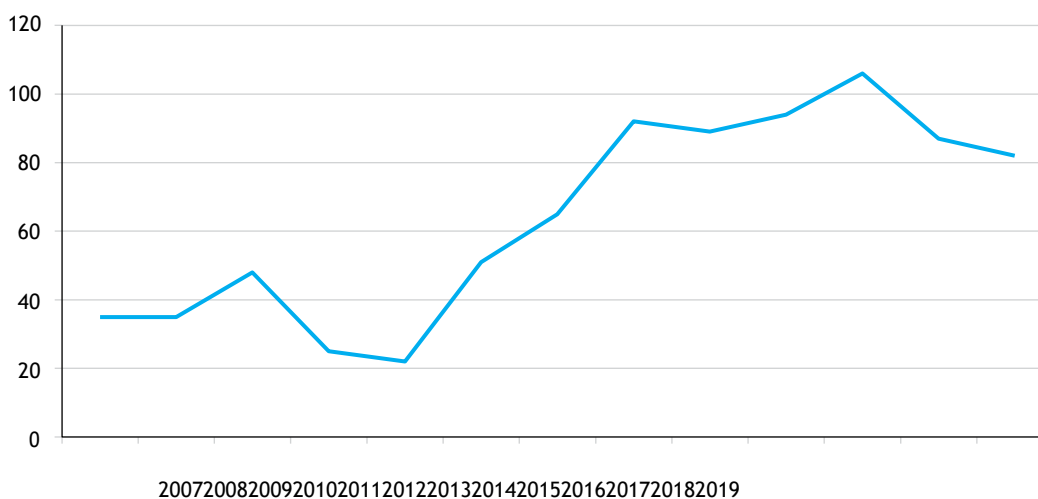
John Seaman, *COVID-19 és Európa-Kína kapcsolatok. A Country-level Analysis*, a European Think-tank Network in China (ETNC) jelentése, https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_special_report_covid-19_china_europe_2020.pdf.

A kínai gazdaság sajátosságai és exportjának jellege miatt az 1990-es évek és 2010 között Kína megítélése - különösen az olasz jobboldali kormányok alatt - elsősorban az volt, hogy Kína fenyegetést jelent a legtöbb olasz stratégiai ágazatra nézve. Két tényező lassú, de folyamatos változást hozott ebben a nézetben. Először is, a 2008-as gazdasági válság hatása arra kényszerítette Olaszországot, hogy a történelmi külföldi befektetők listáján túlra tekintsen. Másodszor, minél inkább növekedett és modernizálódott Kína gazdasága, annál inkább átadta helyét a Kínáról mint tisztességtelen versenytársról alkotott kép egy olyan országról, amely új lehetőségeket kínálhat az olasz export számára.

Ezen okok miatt 2013 óta a kínai tőkével és vállalkozásokkal szembeni, a kínai tőkével és vállalkozásokkal szembeni befogadó hozzáállás, valamint a Kínával való aktív kapcsolatteremtés és a Kínába való bejutás iránti aktív törekvés mögött az áll, hogy Kínát olyan feltörekvő és növekvő piacként fogják fel, amely számos lehetőséget kínálhat Olaszország számára. Ezt a barátságos hozzáállást az olasz kormány - amelyet 2014-től a balközép Demokrata Párt (PD) vezet - közvetlenül támogatta. Olaszország az elsők között csatlakozott az olyan kínai vezetésű kezdeményezésekhez, mint az Ázsiai Infrastrukturális Beruházási Bank, és az egyetlen európai ország volt, amely magas szintű delegációt küldött a pekingi első Övezet és Út Fórumra. Ugyanakkor ugyanezekben az években és ugyanabban a pártban (a PD-ben) kialakult Kína versenytársként való felfogása is, ami megnyilvánult mind Olaszország ellenállásában, mind a kívánt piacgazdasági státusz megadására, valamint a francia, német és olasz pénzügyminiszterek 2017. februári, az Európai Bizottsághoz intézett levelében, amelyben európai válaszlépésre szólítottak fel a stratégiai ágazatokban végrehajtott, ragadozó kínai befektetésekkel szemben, ami egy európai befektetési szűrőmechanizmus kidolgozásához vezetett. A két felfogást nem lehet az egyik vagy a másik politikai csoporthoz tartozónak bélyegezni, mivel az olasz politikai pártokon belül különböző álláspontok léteznek egymás mellett.

Az az elképzelés, hogy a Kínával való kapcsolat lehetőségeket kínál és védelmet nyújt a gazdasági verseny ellen, nemcsak az üzleti és politikai közösséget vonzotta, hanem a fiatalabb generációkat is, akik egyre inkább érdeklődtek Kína és a mandarin nyelv tanulása iránt, hogy önéletrajzukat építsék. Így az évek során drámaian megnőtt azoknak az olasz egyetemeknek a száma, amelyek Kínával kapcsolatos tanulmányi programokat, mandarin nyelvtanfolyamokat vagy kapcsolódó tárgyakat kínálnak. Míg a múltban a keretmegállapodások és az akadémiai csereprogramok többnyire a nyelvi és bölcsészettudományi tanszékekre korlátozódtak, az elmúlt évtizedben jelentősen megnőtt a tudományos tanszékeket érintő partnerségek száma. Eddig 932 együttműködési megállapodást írtak alá olasz és kínai egyetemek között, ebből 300-at a kínai felsőoktatási intézményekkel.

Az olasz és kínai egyetemek által aláírt új egyetemi megállapodások száma évente

Lágy hatalom a kultúrán keresztül

A kultúra mindig is alapvető szerepet játszott mind Kína, mind Olaszország retorikájában, amelyet a külső kivetítéshez használt. Mindkét ország "kulturális szuperhatalomként" tekint magára, az UNESCO világörökségi helyszínek számát tekintve Olaszország az első, Kína pedig a második helyen áll.¹⁸³ Ezért nem meglepő, hogy a kulturális kapcsolatokat mindkét fél gyakran használja fel arra, hogy kapcsolatuk egyediségének érzetét keltse. A közös történelmi jelentőség és a közös művészeti érzékenység eme felfogását azonban Kína egyre inkább arra használja fel, hogy Olaszországnak udvaroljon. Az ilyen kulturális hivatkozás inkább egyértelmű retorikai eszköz, mint valóságápoló nyugvó dolog. Az ősi civilizációk közössége eszméjének megteremtésére tett kísérlet azonban, bár nem mindig sikeres, a dicső történelemmel rendelkező, de meglehetősen kiábrándító jelennel rendelkező országok, mint például Olaszország, esetében a megfelelő akkordokat találja el. 2016-ban megalakult az Olaszország-Kína Kulturális Fórum, amelynek célja a két ország közötti együttműködés fokozása ezen a területen. Az elmúlt négy év során Kína ki tudta használni ezt a lehetőséget azáltal, hogy felerősítette az Olaszországban megrendezett kulturális események számát, például kínai festmények vagy régészeti leletek kiállításait, kínai művészek által előadott klasszikus és lírai zenei koncerteket, valamint filmbemutatókat.

Ennek fényében - a diplomáciai kapcsolatok 50. évfordulója alkalmából - a két partner úgy döntött, hogy 2020-at a "kultúra és a turizmus olasz-kínai évének" nyilvánítja. A nyitórendezvényre 2020. január 21-én került sor, amelyen olyan magas rangú kínai és olasz személyiségek mondtak beszédet, mint Francesco Rutelli volt miniszter és az Olasz-Kínai Kulturális Fórum jelenlegi elnöke, Luo Shugang kínai kulturális és idegenforgalmi miniszter és Dario Franceschini olasz kulturális miniszter. Ebből az alkalomból Luo Shugang beszédében kifejezetten utalt a két "civilizáció", Olaszország és Kína közötti régóta fennálló kapcsolatra, és nem mulasztotta el megemlíteni a Selyemutat sem.

A kínai puha hatalom kulturális kifejeződése Olaszországban nem csupán eseményekre vagy ünnepekre korlátozódott, hanem különböző formákban is megnyilvánult. Olaszország számos Kínához kötődő kulturális egységnek ad otthont, amelyek sokrétűek és nemzeti, valamint helyi területen gyökereznek. Olaszország tizenhat Konfuciusz Intézetnek ad otthont, számos egyesület támogatja a Kínával való kulturális kapcsolatokat, és számos olasz városnak van partnersége kínai partnerekkel.

A Konfuciusz Intézetek és a kínai és olasz egyetemek közötti partnerségek jelentős száma nem meglepő. Valójában ez egy európai, és vitathatóan globális tendenciát követ. Érdekes módon Olaszországban a Konfuciusz Intézetekkel való kapcsolat továbbra is meglehetősen pozitív.

Az egyik legjobb eszköz, amelyet ezek a partnerségek létrehoznak, az öregdiák-hálózatok, amelyeket gyakran használnak további kapcsolatok előmozdítására. Erre példa az az ajándék, amelyet a Torinói Műszaki Egyetem néhány kínai öregdiákja küldött, akik a COVID-19 járvány idején Kínában WeChat-on keresztül pénzt gyűjtöttek, hogy arcmaszkokat vásároljanak, amelyeket aztán a lombardiai polgári védelemnek adományoztak.¹⁸⁴ Számos öregdiákhálózat, mint például a fenti hálózat, kifejezetten kinyilvánított küldetése a határokon átnyúló közösségek létrehozása iránti elkötelezettség, amely

---

183 *Ministero per i Beni e le Attività Culturali e per il Turismo (MiBACT)* (2020), "Italia-Cina, Franceschini: dati turismo in forte crescita, al lavoro per far conoscere i luoghi meno noti [Olaszország-Kína, Franceschini: Strong Growth in Tourism Data, Working to Make Known the Less-known Places]", MiBACT Press Office, január 21., https://www.beniculturali.it/mibac/export/MiBAC/sito-MiBAC/Contenuti/MibacUnif/Comunicati/visualizza_asset.html_1140922796.html.

184 *Leonardo Di Paço* (2020), "Coronavirus, ecco il regalo degli ex allievi cinesi al Poli: raccolgono 17mila euro e comprano mascherine [Coronavirus, itt van a kínai öregdiákok ajándéka a népnek: Összegyűjtöttek 17000 eurót és maszkokat vásárolnak]", *La Stampa Torino*, március 19., <https://www.lastampa.it/torino/2020/03/19/news/coronavirus-ecco-il-regalo-degli-ex-allievi-cinesi-al-poli-raccogliono-17mila-euro-e-comprano-mascherine-1.38612646>.

gyakran a szakmai gyakorlatok megkönnyítésére is irányulnak.¹⁸⁵ A bemutatott példa, valamint sok más, az egyetemek honlapjain nyilvánosan megtalálható példa azt mutatja, hogy ezek a hálózatok hogyan használhatók fel Kína és Kína Olaszországgal való kapcsolatának pozitív megítélésének ápolására.

Média és közösségi média: Kína puha hatalmának tökéletes karmestere

Amikor nem közvetlenül az üzleti és politikai közösségek befolyásolására irányul, Kína puha hatalma a hagyományos médián és a közösségi médiaplatformokon keresztül érvényesül. Olaszországban az elmúlt néhány évben a kínai nagykövetség közösségi média fiókjai egyre aktívabbá váltak, és a COVID-19 járvány első hónapjaiban érték el csúcspontjukat.

A hagyományosabb médiában Kína olaszországi nagykövete, Li Junhua folyamatosan növelte médiamegjelenéseit, hogy különböző témákat vitasson meg. Szavai többnyire barátságosak voltak, és mindig hangsúlyozták a két országot összekötő nagyszerű kapcsolatot. Végül is Olaszország eddig nem sok okot adott arra, hogy Kína kevésbé barátságos hangnemet üssön meg.

A Kínával kapcsolatos olasz híradások az elmúlt években megnövekedtek, minden bizonnyal a kínai Övezet és Út kezdeményezéshez (BRI) való csatlakozásról szóló egyetértési megállapodás 2019-es aláírását követően. Minél inkább fontossá vált Kína a globális szinten és Olaszország számára, annál inkább felkeltette az olasz média érdeklődését, amely drámaian megnövelte a Kínáról szóló tudósításait. Például az olyan újságok, mint az *Il Foglio* és az *Il Manifesto* különkiadásokat jelentetnek meg Ázsiáról, amelyekben Kína gyakran szerepel. Ez nemcsak Kína növekvő jelentőségét jelzi Olaszország számára, hanem az olasz olvasók növekvő érdeklődését is Kína iránt. A hírügynökségek ugyanis nem növelnék a cikkek számát olyasmiről, ami nem kelendő. Figyelemre méltó azonban, hogy a Kínáról szóló több információ nem mindig jelenti azt, hogy javul Kína megítélése az olaszok körében. A több információ, ha tényalapú és jól tájékozott - ahogyan az a fent említett esetekben gyakran előfordul -, jobb tudatossághoz vezet, és nehezebbé teszi a Kínáról alkotott egységes kép eladását. Például néhány évvel ezelőttig nagyon kevés olasz tudott volna a Kínai Népköztársaság Hongkonggal és Tajvannal szembeni irredentista követeléseiről, vagy arról, hogy mi történik Hszincsiangban. Most azonban az ilyen típusú információkról gyakrabban tudósítanak az olasz hírcsatornák.¹⁸⁶

A BRI-ről szóló egyetértési megállapodás részeként az ANSA, Olaszország legfontosabb sajtóügynöksége partnerségi megállapodást írt alá a kínai *Hszinhuával*. Azóta az ANSA a *Xinhua* cikkeinek lefordított változatát teszi közzé. Ezeket mindig a *Xinhua* és nem az ANSA saját híreiként jelölik, de az olasz közönség talán nincs teljesen tisztában a különbségtétellel. Az ANSA honlapján elérhető cikkek durva, első adatgyűjtése azt mutatja, hogy 2013 novembere és 2020 júniusa között a hírek mintegy 75 százaléka a

185 Lásd például: Milan Polytechnic Alumni Groups, "Alumni Italia-Cina [Italy-China Alumni]", <https://cm.alumni.polimi.it/en/alumni-italia-cina/>.

186 Világszerkesztőség (2018), "I campi di rieducazione per gli uiguri in Cina [Ujgur átnevelő táborok Kínában]", *Il Post*, szeptember 10., <https://www.ilpost.it/2018/09/10/cina-campi-detenzione-uiguri/>; Giulia Pompili (2018), "Per la Cina sono campi di rieducazione, il resto del mondo li chiama gulag [Kína számára ezek átnevelő táborok, a világ többi része gulágnak nevezi őket]", *Il Foglio*, december 18., <https://www.ilfoglio.it/esteri/2018/12/18/news/per-la-cina-sono-campi-di-rieducazione-il-resto-del-mondo-li-chiama-gulag-229708/>; Pasquale Annicchino (2020), "Un rapporto sulla persecuzione cinese contro 'i musulmani più felici del mondo' [Jelentés a 'világ legboldogabb muszlimjai' elleni kínai üldözésről]", *Il Foglio*, augusztus 8., <https://www.ilfoglio.it/esteri/2020/08/08/news/un-rapporto-sulla-persecuzione-cinese-contro-i-musulmani-piu-felici-del-mondo-330412/>; Paolo Salom (2019), "Gli uiguri nei campi di detenzione: rieducazione dei musulmani cinesi [Ujgurok a fogolytáborokban: a kínai muszlimok átnevelése]", *Corriere della Sera*, augusztus 1., https://www.corriere.it/esteri/19_agosto_01/gli-uiguri-campi-detenzione-dramma-musulmani-cinesi-c4432d6a-b47f-11e9-a4d8-63bea28b5635.shtml; Simone Pieranni (2019), 'Cosa c'è nei Xinjiang Papers del *New York Times*? [Mi van a *New York Times* Xinjiang Papers-ben? *New York Times*?]', *Il Manifesto*, november 17., <https://ilmanifesto.it/cina-cosa-ce-nei-xinjiang-papers-del-new-york-times/>.

a Kínáról megjelent cikkek a *Xinhuától* származnak. Továbbá az ANSA által Kínáról közölt hírek száma jelentősen megnőtt a *Xinhuával* kötött megállapodás aláírása óta.

Következtetések

Az olaszok többet tudnak Kínáról, részben a közvetlen kínai erőfeszítéseknek köszönhetően. Ez valóban az egyik módja annak, hogy Kína megpróbálja gyakorolni puha hatalmát az olasz félszigeten. Mindazonáltal az, hogy több kapcsolat van egy másik országgal, és a lakosság körében nő a vágy, hogy többet tudjon meg róla, nem jelenti automatikusan azt, hogy az ország megítélése és vonzereje is javul. A Kínáról szóló több információ általánosságban is nagyobb tudatosságot teremt, ami végső soron akadályozhatja Kína soft power-jének gyakorlását.

Olaszország volt az első európai ország, amely az akkoriban "maszkodiplomáciának" nevezett tevékenység célpontja volt, és a felmérések szerint ez valóban pozitív hatással volt az olasz lakosság Kína megítélésére.¹⁸⁷ A Pew Research közelmúltbeli felmérése szerint az olasz lakosság 60 százaléka úgy véli, hogy Kína lehetőséget jelent az olasz gazdaság számára, 52 százalékuk pedig úgy véli, hogy Kína politikai befolyása Olaszországban nem túlzott. Ami azt a stratégiát illeti, amelyet az olasz kormány Kínával kapcsolatban követnie kellene, a megkérdezettek 49 százaléka szerint Rómának a kétoldalú kapcsolatokra kellene összpontosítania, míg 41 százalékuk egy inkább Európa-központú megközelítést részesítene előnyben. Továbbá, a Kínával kötött egyetértési megállapodás a BRI-t az olasz lakosság kétharmada Olaszország számára jó üzletnek tartja. Mindazonáltal Kína általános megítélése az olasz lakosság körében még mindig rossz, a válaszadók 63 százaléka negatívan vélekedik Pekingről, és 75 százalékuk nem bízik Hszi Csin-ping kínai elnökben.¹⁸⁸

Kína soft power hatásának felmérése nem könnyű feladat. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül annak lehetőségét, hogy az olaszok Kínáról alkotott viszonylag pozitív véleménye részben a sikeres soft power kampánynak köszönhető. A kulturális és gazdasági diplomácia évei ellenére azonban az a vonzerő, amely a közelmúltban valóban növelhette Kína megítélését Olaszországban, a COVID-19 elleni kínai küzdelem sikere volt. Túl korai lenne még felmérni, hogy Peking megközelítése az egészségügyi válság kezelésében tartós hatást gyakorolt-e Kína megítélésére az olaszok körében, de tagadhatatlan, hogy első alkalommal közvetítette azt az elképzelést, hogy Kína lehetséges példakép a válságkezelésben. Ez aztán az olasz kormány küzdelmével való összehasonlításokat ösztönözte, és a nyugati demokráciák több tágabb értelemben a világjárvány kezelésében. Talán kevésbé kellene foglalkoznunk a nyílt PR-kampányokkal és elitkapcsolatokkal, és ehelyett inkább arra kellene figyelniük, hogy Kína képes-e magát a regionális és globális problémák sikeres megoldásainak exportőreként ajánlani.

---

187 Ghiretti és Mariani (2020), "Olaszország".

188 Laura Silver, Kat Devlin és Christine Huang (2020), "Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries", Pew Research Center, október 6., <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>.

Kína soft powerje Lettországban: kulturális vonzerő, politikai tétovázás

Kristiāna Purva
Politikai Tudományok Tanszék, Riga Stradins Egyetem

Összefoglaló

Kína a kulturális befolyásának növelésével gyakorolja puha hatalmát Lettországban, például a nyelvoktatás, a turizmus, a művészetek és az oktatás területén. A kínai nyilvános diplomáciai stratégia eredetileg a kínai nyelvet és kultúrát már ismerő személyeket célozta meg, de az utóbbi években áttért a szélesebb közönségre. Lettországnak a Kínával való gazdasági együttműködés előmozdítása iránti erős érdeklődése Peking számára páratlan, ami arra utal, hogy Lettország nem biztos, hogy Kína első számú prioritásai közé tartozik.

Az elmúlt két évben azonban Kína fokozta kommunikációját Lettországban, hogy felhívja a figyelmet azokra a nemzetközi témákra, amelyekben Kína érintett félként vesz részt. Lettország általános hozzáállása Kínával szemben óvatosabbá vált, annak ellenére, hogy a két nemzet gazdasági együttműködése iránt erős kölcsönös az érdeklődés. Lettország Kínával kapcsolatos politikájának értékelésénél központi szerepet játszik a kapcsolat kockázatai és előnyei közötti egyensúly megtalálásáért folytatott küzdelem.

Kína puha hatalmi megközelítése Lettországban

Kína soft-power politikájának szereplői

A kínai soft-power politikát Lettországban legaktívabban megvalósító intézmény a Kínai Népköztársaság (KNK) Nagykövetsége és a hozzá szorosan kapcsolódó alacsonyabb szintű alárendelt intézmények, mint például a kereskedelmi ügyekről beszámoló Gazdasági és Kereskedelmi Hivatal. Bár a honlap célközönsége a lett közvélemény, tartalma egyértelműen a Kína-USA kapcsolatokra és Kína aktuális politikai feszültségeivel kapcsolatos álláspontjára összpontosít.

A Konfuciusz Intézet és a Kínai Kulturális Központ azok az intézmények, amelyek különösen a kínai kultúra népszerűsítésére összpontosítanak Lettországban. A Konfuciusz Intézet közel tíz éve működik, és tevékenységét eddig tizennégy másik kínai nyelvtanteremre és Konfuciusz tanteremre terjesztette ki.

Bár Lettországban nincs kínai ellenőrzés alatt álló médiacsatorna, a kínai nagykövetség a helyi hírcsatornákon keresztül próbálja népszerűsíteni programját. Erre nemrégiben volt példa Liang Jianquan kínai nagykövet interjúja a COVID-19 kapcsán.¹⁸⁹

Míg Kína a külföldön élő állampolgárainak közösségeit erőforrásként használhatja fel a közdiplomáciai stratégiája számára, Lettországban ez nem így van, annak ellenére, hogy sok ott élő kínai nyelvtanárként dolgozik.

---

189 Ansis Ivans és Toms Ģigulis (2020), "Kínas vēstnieks: Vīruss ir neželīgs, bet cilvēkiem ir jūtas" [A kínai nagykövet: "A vírus kegyetlen, de az embereknek vannak érzéseik"], *Delfi.lv*, február 3., https://www.delfi.lv/news/arzemes/kinas-vestnieks-virus-ir-nezeligs-bet-cilvekiem-ir-jutas_d?_id=51850247; Andris Kārkluvāks (2020), "Latvijā epidēmija tiek novērsta labāk nekā

citur Eiropā, vērtē Ķīnas vēstnieks [A kinaikiak szerint a járványt jobban megfigyelik Lettországban, mint máshol Európában Ambassador]", *Delfi.lv*, április 21., <https://www.delfi.lv/news/arzemes/latvija-epidemija-tiek-noversta-labak-neka-citur-eiropa-verte-kinas-vestnieks.d?id=52072881>.

Soft-power csatornák

A legaktívabb csatornák, amelyeket Peking a puha hatalom kivetítésére használ Lettorszáiban, az oktatás és a kultúra népszerűsítése. A kínai kormány évente mintegy tíz ösztöndíjat kínál lett diákoknak társadalomtudományok, nyelvek, politika és nemzetközi jog területén - olyan területeken, ahol a kínai és a nyugati értékek köztudottan különböznek. A kínai támogatású ösztöndíjnak ez a látszólag kis száma azonban jóval nagyobb, mint bármely más állam által felajánlott ösztöndíjakké, és jól mutatja Kína törekvését, hogy nyelvét és értékeit népszerűsítse a lett társadalomban.

A hagyományos kínai kulturális ünnepek, mint például a tavaszi fesztivál, nem gyakoriak Lettorszáiban, és néhány évvel ezelőttig egyáltalán nem is számoltak be róluk. Ezzel szöges ellentétben azonban 2020-ban szinte az összes lett mainstream médiacsatorna beszámolt erről a fesztiválról, és egyre növekvő népszerűsége Lettország nagy részén tapasztalható. A Kínai Kulturális Központ 2019 októberében történt megalapítása egyértelműen

a lett kulturális életben való pekingi jelenlét bővüléséhez vezetett, amit jól példáz, hogy a lett nemzeti televízió tovább népszerűsítette azt a rigai Kínai Kulturális Központ előkészített reklámjának sugárzásával. A kulturális központ a "17+1" csoportosuláson alapuló együttműködési projekt. Bár néhány politikai személyiség meglátogatta a rendezvényeket, ezek a nagyközönség számára is nyitva állnak. A Tavaszi Fesztivál ünnepeit kivéve azonban a legtöbb eseményt csak azok ismerik, akik aktívan követik a Kínai Kulturális Központot vagy a Konfuciusz Intézetet - vagyis a kínai kultúrát és/vagy nyelvet már ismerő személyek, mivel sok esetben az információk csak kínai nyelven érhetőek el.

Ezzel szemben a gazdasági szerepvállalás nem szerepel a kínai soft-power stratégia napirendjén Lettorszáiban. A Kínai Nagykövetség Gazdasági és Kereskedelmi Hivatala híreket közöl Kína gazdasági növekedéséről, és alkalmanként - és meglehetősen minimálisan - beszámol a Hivatal lettországi tevékenységeiről.

Kína legfontosabb üzenetei Lettorszáiban

A kínai nagykövetség tevékenységét közelebbről megvizsgálva négy különböző szempontot fedezhetünk fel. *Először is*, feltűnő, hogy a szolgáltatott információk globális kontextusúak, és nem sok minden kapcsolódik konkrétan Lettorszához.

Másodszor, az elmúlt két évben a kínai nagykövetség minden eddiginél több politikával kapcsolatos tartalmat hozott fel. Kína álláspontja határozottabb, amikor a KNK-t kritizálják vagy fenyegetésnek tekintik. A kínai nagykövetség például kritizálta a lett hírszerző ügynökségek elemzéséről szóló híreket, amelyek szerint a kínai különleges erők a jövőben aktívabban tevékenykedhetnek Lettorszáiban.^{190 A} megközelítés ilyen változása azt jelezheti, hogy Kína egyre magabiztosabbá válik, és ezt külpolitikájában is bizonyítani kívánja.

Harmadszor, némi változás történt a kommunikációban használt nyelvek tekintetében: 2020-ig csak a kínai és az angol nyelvet használták, ami azt jelenti, hogy a hangsúly a meglévő kínai nyelvű közönségen volt. 2020 óta azonban egyre több lett nyelvű közlemény jelenik meg, különösen a közösségi médiában, például a Facebookon. A lett nyelven írt tartalmak többnyire Kína nemzetközi szinten elfoglalt pozíciójával kapcsolatosak, például a COVID-19 elleni küzdelemben elért eredményekkel, vagy Kína belpolitikai aggodalmaival, ahol a nemzetközi vélemény megoszlik Hongkong és Hszincsiang stb. tekintetében.

Végül pedig egyre több a kínai hírforrásokra való hivatkozás. A legtöbb információ, amelyet Kína a lett közvélemény felé közvetít, a kínai állami tulajdonú médiacsatornák által közzétett cikkekre irányítja az olvasót, ami jól mutatja Peking kísérletét arra, hogy olyan alternatív hírforrásokat népszerűsítsen, amelyek nem nyugati dominanciájúak, hanem Kína nézőpontját képviselik.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
április

190 Kína Lettországi Nagykövetsége (2019), "A lettországi kínai nagykövetség szóvivőjének megjegyzései a lettországi kínai tevékenységről szóló LETA-jelentésekről", Kínai Népköztársaság Lettországi Nagykövetsége, december 30., <http://lv.china-embassy.org/eng/xwdt/t1728675.htm>.

Lettország felfogása és válasza Kína soft-power politikájára

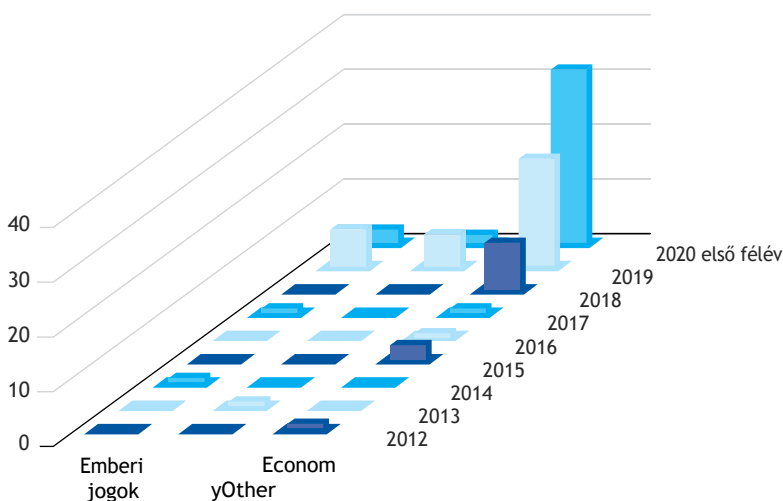
Lettország politikai elitje vegyes érzelmeket táplál Kínával kapcsolatban. Az elmúlt tíz év során a hozzáállás a nagyon barátságosról az óvatosabbra változott. A lett parlament és a külügyminisztérium ígéretes partnerként tekint Kínára Lettország gazdasági fejlődése szempontjából, és úgy tűnik, egyetértés van abban, hogy a két ország között még nagyobb szükség van a befektetésekre és az együttműködésre. Míg a kezdeti együttműködés kizárólag a gazdaságra összpontosított, fokozatosan a turizmussal és a kultúrával kapcsolatos kérdések is bekerülnek.

Lettország Kínához való pozitív hozzáállása 2015-ben érte el a csúcspontját, amikor a lett parlament nemcsak gazdasági, hanem kulturális téren is támogatta az együttműködést, és a Konfuciusz Intézetet a kínai-lett együttműködés egyik legjobb példájaként említette. 2020-ra azonban ez a szellemiség megváltozott, a lett parlament már visszafogottabban viszonyul a kínai befektetésekhöz, és azt állítja, hogy azokat szigorúan ellenőrizni kell. A lett politikusok körében továbbra is él az az elképzelés, hogy a Kína által kínált befektetések nem megbízhatóak, még akkor is, ha - a Lett Befektetési és Fejlesztési Ügynökség szerint - eddig nem volt bizonyíték ilyen állításokra.

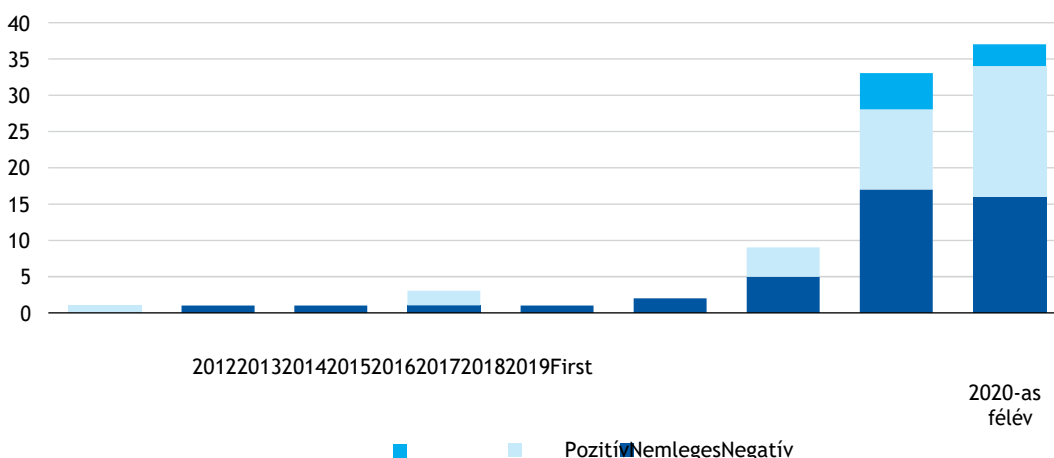
Az államok közötti ígéretes gazdasági együttműködés az (akkori) "16+1" formátumban indult, majd egy speciális beruházási bizottság létrehozása következett, de 2018-2019-ben, a fenyegetések és a biztonság érzékelésének növekedésével Lettország politikai elitje fordulatot hajtott végre Kína-politikájában. Most a kulturális, tudományos és oktatási csereprogramok felemelkedését, amelyet korábban ösztönöztek, Kína nagyobb soft-power stratégiájának részeként tekintik.

Eközben a lett közvélemény véleménye a Kínai Népköztársaságról sokkal kevésbé egyértelmű. A Kínáról szóló általános médiamegjelenések száma jelentősen nőtt, de Kína megítélése nem kifejezetten pozitív vagy túlságosan negatív.

1. ábraA Delfi.lv online hírportál Kínával kapcsolatos cikkeinek kontextusa

2A ábra A Delfi.lv online hírportál által tárgyalt Kínával kapcsolatos témákhoz való viszonyulás

Az összegyűjtött adatok közelebbi vizsgálata azt mutatja, hogy Kína nemzetközi konfliktusban való részvételével kapcsolatban a lett média vagy csak tényszerű információkat közöl, vagy mindkét féllel szemben rendkívül kritikus, nem csak Kínával szemben. Amikor azonban a biztonsági kérdések Lettországgal, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetével (NATO) vagy az EU-val kapcsolatosak, akkor Kínát a biztonsági szolgálatok tevékenysége miatt "az új Oroszországnak" tekintik.

A 2020-as jelentések nagy része a COVID-19 világjárványhoz kapcsolódik, és a COVID-19-cel kapcsolatos kínai globális intézkedésekről eltérőek a vélemények. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) kínai finanszírozását dicsérik, különösen azután, hogy az Egyesült Államok megszüntette a WHO-nak történő kifizetéseit, míg a kínai beszállítóktól vásárolt arcmaszkok minősége nemzeti szintű vitát váltott ki.

A kínai soft power hatásainak értékelése Lettorszáiban

Lettországban vegyes a Kínával kapcsolatos hozzáállás: miközben Peking tevékenységét fenyegetőnek tartják a fennálló nemzetközi egyensúlyra nézve, a gazdasági és kulturális együttműködést többnyire vonzóknak tartják. A legfrissebb adatok szerint a lett lakosság az egyetlen az EU-n belül, amely Kínát túlnyomórészt pozitív hatalomnak tekinti.¹⁹¹ A politikusok biztonsági kérdésekkel és adósságcsapdákkal kapcsolatos féltelmei azonban belekerültek a potenciális gazdasági előnyökről szóló vitába, ami 2018-2019 óta érezhető elmozdulást okozott Lettország Kína-politikájában. Míg a kereskedelem, a beruházások és a logisztika általában véve érdekes területeket jelentenek Lettország számára a Kínával való együttműködésben, az együttműködés felé irányuló lendület egyre inkább elhalványul, főként a kínai oldalról érkező cselekvés és érdeklődés hiánya miatt - olyannyira, hogy a legnépszerűbb lett hírportál a "Miért nem jön Kína?" kérdésre létrehozott egy szegmenst, hogy elemezze, mi vezetett ahhoz, hogy Peking lelkesedése a lettországi befektetésekkel kapcsolatban elveszett.

Nemzetközi szinten Lettország abban érdekelt, hogy az EU-val és a NATO-politikával összhangban tartsa pozícióját, ugyanakkor lehetőséget kapjon a Kínával való együttműködésre. Például, míg az EU szkeptikus a "17+1" gazdasági formátummal kapcsolatban, Edgars Rinkevičis lett külügyminiszter hangsúlyozza, hogy Kínát nem szabad fekete vagy fehér - "versenytárs vagy szövetséges" - kategóriába sorolni.¹⁹² Kijelentette, hogy az EU-nak bízni kell a tagállamokban, hogy fenntartják az uniós értékeket, és eközben kiegyensúlyozott kapcsolatokat ápolnak Kínával.

191 R.Q. Turcsányi et al. (2020), *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Differences and Common Ground across the Continent*, Central European Institute of Asian Studies, https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/11/COMP-poll-report_3.pdf.

192 LETA (Lett új ügynökség) és a *The Baltic Times* munkatársai (2019), "EU Should Find Balance in Relations with China while

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

Protecting European Values", *The Baltic Times*, április 2., https://www.baltictimes.com/eu_should_find_balance_in_relations_with_china_while_protecting_european_values/.

Következtetések

Peking leglátványosabb soft-power eszköze Lettorszáiban az oktatási szférában van, ahol a lett diákok teljes mértékben finanszírozott állami ösztöndíjat kapnak, hogy Kínában tanulhassanak - ennek feltétele a kínai nyelv folyékony elsajátítása. A nyelvnek jelentős jelentősége van Peking lettországi tevékenységének elemzésekor, különösen a kommunikáció nyelvének témától függő megválasztásában. A kulturális rendezvényeket például többnyire kínaiul vagy ritkán angolul hirdetik, ami arra utal, hogy Kína a meglévő kínai nyelvű közösség fenntartására, de nem feltétlenül annak bővítésére összpontosít.

Másrészt, a lett nyelvet elsősorban akkor használják, amikor a kínai nagykövetség nemzetközi híreket közöl olyan témákban, amelyekben a nemzetközi közösség megosztott. Továbbá mindig hivatkozik a kínai állami tulajdonú médiára, amely angol nyelven is elérhető.

Maga a kínai nagykövetség is egyre aktívabb a közösségi médiában. A közzétett tartalmak között szerepel a turizmus népszerűsítése és a kínai gazdasági eredményekről szóló bejegyzések, de a Kínai Népköztársaság és Lettország kapcsolataira nem sok hangsúlyt fektetnek. Ezzel szemben azonban a kínai nagykövetség aktív, amikor Kínát kritizálják vagy fenyegetésnek tekintik. Ezen túlmenően a nagykövetség éles figyelemmel kíséri a lett hírügynökségeket és a lett politikai elit Kínával kapcsolatos nyilatkozatait, és elítéli a Kínát túlzottan negatívan ábrázoló megnyilvánulásokat.

A lett politikusok és a közvélemény között nézeteltérés van Kína státuszát illetően. A közös vélemény meglehetősen hasonló: míg öt évvel ezelőtt Lettország még bátorította a Kínával való cserekapcsolatokat, és a kulturális, tudományos, oktatási és gazdasági együttműködést mindkét ország számára érdekesnek tartotta, az utóbbi években ez drasztikusan megváltozott. A lett közvélemény azonban pozitívabban látja Kínát, mint a lett politikusok. Lettország politikai intézményei a korábban dicsért gazdasági beruházásokat és a Konfuciusz Intézetet ma már szkeptikusan és óvatosan szemlélik. Bár nincs egyértelmű válasz, ezeket Kína globális pozíciójának erősítésére szolgáló lehetséges eszköznek tekintik.

A kezdetben Lettország számára kizárólag gazdasági partnert jelentő Kína mára olyan hatalommá vált, amelynek katonai és geopolitikai ambíciói beárnyékolják az együttműködéssel kapcsolatos korábbi elvárásokat. Ugyanezek a tendenciák a lett külügyminisztériumi jelentésekben is megtalálhatók.

Végső soron ez kérdéseket vet fel Lettország politikai álláspontjával kapcsolatban - hogy partnerként kell-e megjelölnie Kínát, és ösztönöznie kell-e a kulturális együttműködést és a gazdasági fejlődést, vagy pedig Rigának el kell határolódnia Pekingtől, és meg kell őriznie a NATO-val és az EU-val összhangban lévő szilárd álláspontját. A válasz valószínűleg a kettő kombinációja lesz, de a megfelelő egyensúly megtalálása nagy kihívás lesz a jövőben.

Színpadra lép, de a közönség hiányzik: Kína soft powerje Hollandiában

Ties Dams és Xiaoxue Martin
Clingendael Intézet¹⁹³

Összefoglaló

Amióta a holland kormány közzétette régóta várt Kína-stratégiáját, a "Hollandia és Kína: A New Balance",¹⁹⁴ 2019-ben Kína a holland elit és a szélesebb közönség számára egyaránt a nyilvános viták fő témájává vált. Ez a fejezet azt az érvet mutatja be, hogy Kína Hollandiával kapcsolatos puha hatalmi politikája már nem csupán egy helyi-niche logikából kiindulva működik, hanem folyamatban van egy globális-politikai logika beépítése, amelyet a növekvő kínai-amerikai feszültségek, valamint a COVID-19 válság táplál.

A szokásos üzletmenet? Lágyhatalmi politika a kulturális rés logikája szerint

Összességében Kína Hollandiával szembeni puha hatalmi megközelítésének különböző, régóta tartó tevékenységei olyan megközelítést mutatnak, amely a kínai kultúra népszerűsítésére és a kapcsolatok javítására irányul a hiányos területeken belül.

Kultúra: Kína legjobb oldalát mutatja meg

Hollandia jelenleg Groningen és Maastricht városában ad otthont a Konfuciusz Intézetnek, 2011 és 2016 óta.¹⁹⁵ A Leideni Egyetem 2007 és 2019 között adott otthont a Konfuciusz Intézetnek, de a partnerség megszűnt, mivel "a Konfuciusz Intézet tevékenységei már nem illeszkednek az egyetem céljaihoz". Kína-stratégia és annak az elmúlt évekbeli iránya".¹⁹⁶ Emellett a hollandiai kínai nagykövetség kulturális rendezvényeket szervez és részt vesz azokon, például a kínai ünnepek megünneplésén.¹⁹⁷ 2016-ban létrehozta a hágai Kínai Kulturális Központot is, hogy népszerűsítse a kínai kultúra.¹⁹⁸ A Hollandiával szembeni kínai soft power másik fontos alapelve a pandadiplomácia. 2015-ben bejelentették, hogy Hollandia két pandát kaphat kölcsön Kínától.¹⁹⁹ A kínai nagykövetség azóta nagymértékben felhasználja ezeket a pandákat a reklámtevékenységében.²⁰⁰ Ezenkívül, mint sok más országban, a kínai közösség és a kínai diákok is szerepet játszanak Kína puha hatalmában.

193 A szerzők nagyon hálásak Ingrid d'Hooghe-nak és Steven Langendonknak az általuk nyújtott segítségért.

194 Holland Külügyminisztérium (2019), "Hollandia és Kína: A New Balance", május, <https://www.government.nl/documents/policy-notes/2019/05/15/china-strategy-the-netherlands-china-a-new-balance>.

195 Ingrid d'Hooghe és Brigitte Dekker (2020), "China's invloed op onderwijs in Nederland: een verkenning [China's Influence on Education in the Netherlands: An Exploration]", Clingendael Institute, június, <https://www.clingendael.org/publication/chinas-invloed-op-onderwijs-nederland>.

196 Leiden University (2019), "Leiden University to End Agreement with Confucius Institute", február, <https://www.universiteit.leiden.nl/en/news/2019/02/confucius-instituut-en>.

197 Stichting Chinese Culturele Evenementen Nederland [Kínai Kulturális Rendezvények Alapítvány Hollandiában] (2020), "Chinese New Year 2020 The Hague", <https://www.chineesnieuwjaar-den Haag.nl/en/>; és <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1358941.htm>.

198 Hágai Kínai Kulturális Központ (2021), "Rólunk", <http://www.ccchague.org/en/aboutus.html>.

199 CGTN (2020), "Chinese President, Dutch King Exchange Congratulations on Panda Birth", június, <https://news.cgtn.com/news/2020-06-25/Chinese-president-Dutch-king-exchange-congratulations-on-panda-birth-RBK8Tu9W6l/index.html>.

200 Lásd <https://twitter.com/ChinaEmbNL>.

megközelítés. Li Keqiang kínai miniszterelnököt 2018-as hágai látogatásán a Hollandiai Kínai Diákok és Tudósok Szövetsége által összehívott jubiláló tömeg fogadta.²⁰¹ A kínai nagykövetség oktatási osztálya által támogatott egyesület egyike a kulturális rendezvények szervezésében és lebonyolításában segédkező és azokat lebonyolító egyesületeknek, amelyek a Kínáról alkotott pozitív képet terjesztik Hollandiában.

Niche: üzenetek küldése meghatározott célközönségnek

Kína számos soft-power tevékenysége a szubnacionális szintű kormányokat vagy egyes iparágakat célozza. Ide tartozik a kínai-holland városok és tartományok közötti "testvérkapcsolatok" létrehozása, valamint a kínai és holland delegációk látogatásai és találkozói a kapcsolatok erősítése érdekében.

A magas rangú kínai vezetők nyilatkozataiban gyakran emelnek ki konkrét iparágakat. Li Keqiang kínai miniszterelnök a 2018-as Kína-Hollandia Üzleti Fórumon tartott fő beszédében az Övezet és Út Kezdeményezést (BRI) mint a kikötők, a logisztika és a vámügyek területén jelentkező üzleti lehetőséget hangsúlyozta.²⁰² A kínai kormány a BRI-narratívát arra használja, hogy Kínát mint megbízható üzleti partnert hangsúlyozza. Az Egy Övezet Egy Út Kulturális és Kereskedelemfejlesztési Egyesület például nemzetközi konferenciákat és szemináriumokat szervez a BRI-ről vállalkozások számára, többek között Maastrichtban és Venrayben.²⁰³

Konfliktus és válság: a puha hatalom politikája a globális politikai logika szerint

Az utóbbi években a holland közbeszédben való kínai szerepvállalás új aspektusai kerültek előtérbe. Két esemény váltotta ki a kínai soft-power politika változását, amelyek közül egyik sem kifejezetten holland: az amerikai-kínai kereskedelmi háború kezdete 2018-ban és a 2020-as COVID-19 válság. Mindkettő a kínai soft-power erőfeszítések egy merészebb formáját tárta fel Hollandiában.

Globális: Hollandia mint a kínai-amerikai megafon-diplomácia platformja

Xu Hollandiába érkezését egy hirdetés kísérte az *NRC* című holland minőségi újságban,²⁰⁴ amelyben Xu közvetve az Egyesült Államoknak a Huawei 5G képességeinek hollandiai használatával szembeni ellenállásával foglalkozik, és ezt írja:

Nemrégiben egy ország a nemzetbiztonság ürügyén tett valamit egy kínai high-tech céggel...[Ez] megmutatja, hogy egy ország mindent megtesz azért, hogy politikai célokat hajtson végre. elnyomás. Tények és bizonyítékok nélkül. [...] Amit tettek, az történelemellenes, civilizációellenes, és arra van ítélve, hogy a nemzetközi közösség ne ismerje el.

A hirdetés megadta az alaphangot Xu nyilvános diplomáciájának, amely többnyire a kínai politikát érő kritikákra adott válaszokból és a Kínáról szóló uralkodó negatív narratívák megváltoztatására irányuló tevékenységekből áll.

201 Bart Lelieveld (2018), "Warm welkom en demonstratie bij bezoeken Chinese premier [Meleg fogadtatás és tüntetés a kínai miniszterelnök látogatásakor]", *Algemeen Dagblad*, október, <https://www.ad.nl/den-haag/warm-welkom-en-demonstratie-bij-bezoeken-chinese-premier-a5aa798f/>.

202 *Xinhua* (2018), "Full Text of Chinese Premier's Keynote Speech at China-Netherlands Business Forum", október, http://www.xinhuanet.com/english/2018-10/18/c_1137541083.htm.

203 Lásd például: International Trade and Investment Center (2021), "Nemzetközi konferencia a közvetlen külföldi befektetésekről Európában: Extra Energy for Economic Expansion (E4)", <https://itic-global.com/international-conference-foreign-direct-investment-in-europe-extra-energy-for-economic-expansion-e4/>.

204 *NRC* (2019), "De relatie tussen China en Nederland langs de juiste weg blijven bevorderen [A Kína és Hollandia

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április közötti kapcsolatokat továbbra is a helyes úton kell előmozdítani]" , hirdetés, május, <https://images.nrc.nl/>

lQ6SwkXdjoJgiXwtjSBfmedAYvk=/x/filters:no_upscale()/s3/nrchub/clippings/NH/20190525/Advertisement-198947_116_.jpeg-1.jpg?fbclid=IwAR1iKEhbL0p-9iRPE4iamZbhtZ1zAV4WihLkmDRfsQ1WBLqwU5gJkgIhv0s.....

Hollandia. Ez a kritika számos forrásból származik, például a holland médiából²⁰⁵ és kutatási jelentésekből²⁰⁶, és nem utolsósorban az Egyesült Államok hollandiai nagykövetségétől, amely Kínát a holland értékeket és érdekeket fenyegető veszélyként állítja be.

A kínai nagykövetség nyilatkozatait angol és/vagy kínai nyelven teszik közzé a hivatalos honlapján²⁰⁷ és a közösségi média csatornáin, többek között a Twitteren,²⁰⁸ a Facebookon²⁰⁹ és a WeChaten. A De Volkskrant ezt "megafon-diplomáciának" nevezi, mivel Kína a saját narratívájának nyilvános terjesztése révén állampolgárain keresztül és a (közösségi) médián keresztül igyekszik befolyást gyakorolni Hollandiában. ²¹⁰ A nyilatkozatok számos témát érintenek, kezdve Kína emberi jogi teljesítményétől,²¹¹ vagy a hongkongi zavargásoktól,²¹² a kínai kiberkémkedésig²¹³ és Kína hozzájárulását a COVID-19 megfékezésére irányuló globális erőfeszítésekhez.²¹⁴ A legharcosabbak és a legnagyobb nyilvánosságot kapó nyilatkozatok azonban azok, amelyek közvetlenül az amerikai nagykövetség intézkedéseire és nyilatkozataira reagálnak. Holland újság.

Különösen három kérdésben alakult ki feszültség: Az Egyesült Államok lobbizása a Huawei 5G technológiájának betiltása érdekében;²¹⁵ a holland ASML vállalat által Kínába exportált csúcstechnológiás extrém ultraibolya (EUV) fénytechnikai gép biztonsági aggályokra hivatkozva történő leállítására irányuló erőfeszítései;²¹⁶ és a Kína által a kínai

---

205 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "Xu Hong nagykövet válasza a holland média legutóbbi, maszkokról szóló jelentésére", március, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1763332.htm>.

206 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "A kínai nagykövetség szóvivőjének válasza a holland média hollandiai kínai diákokról és kutatókról szóló jelentésére", július, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1796763.htm>.

207 Lásd <http://nl.china-embassy.org/eng/>.

208 Lásd <https://twitter.com/prcambnl?lang=en>; <https://twitter.com/ChinaEmbNL/status/1275789991256432640>.

209 Lásd <https://www.facebook.com/chinaembnl/>.

210 Arnout Brouwers (2020), "De opmars van de megafoondiplomat: "Dit mes wordt heel snel bot"", *De Volkskrant*, február, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/de-opmars-van-de-megafoondiplomat-dit-mes-wordt-heel-snel-bot-beb0f06e/>.

211 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "What's False and What's True on China-related Human Rights Matters", július, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1794651.htm>.

212 Lásd többek között: Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "A Kínai Nagykövetség szóvivőjének megjegyzései az NPC azon döntéséről, hogy a következő ülés napirendjére tűzi Hongkong KKT nemzetbiztonsági törvényhozását", május, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1781405.htm>; Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "A külügyminisztérium szóvivőjének megjegyzései az NPC által elfogadott, Hongkonggal kapcsolatos határozatról", március, <http://nl.china-embassy.org/eng/wjbfvrth/t1860231.htm>.

213 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2019), "Chinese Embassy Spokesperson's Remarks on Dutch Media's Reports on Cyber Security Issues Related to China", december, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1726283.htm>.

214 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "Az arrogancia és az előítéletesség a legnagyobb bűn a koronavírus elleni háború megnyerésének útjában": Nyílt levél a *De Volkskrant* szerkesztőségének", április, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1768640.htm>; A Kínai Népköztársaság Holland Királyságban működő nagykövetsége (2020), "H. E. Xu Hong beszéde a *Diplomat Magazine* által szervezett COVID-19 webinar-on", május, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1781247.htm>; Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban. Hollandia (2020), "Who is Responsible for the Spread of COVID-19?", április, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1766656.htm>.

215 A Kínai Népköztársaság Holland Királyságban működő nagykövetsége (2019), "A hollandiai kínai nagykövetség szóvivőjének megjegyzései az Egyesült Államok hollandiai nagykövetének a holland kormányhoz intézett kérésére, hogy tiltsa meg a Huawei-berendezések használatát az 5G-hálózat kiépítésében", június, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1670382.htm>.

216 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "A kínai nagykövetség szóvivője az amerikai nagykövet azon megjegyzéseiről, amelyek az EUV-gépek Kínába történő exportjának megakadályozása érdekében a holland kormányt sürgetik", január, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1733600.htm>; Johan Leupen és Sandra Olsthoorn (2020), "'We zouden niet willen dat Nederland zwicht onder de politieke druk van de Amerikanen' ["Nem szeretnénk, ha Hollandia engedne az amerikaiak politikai nyomásának"]", *Financieele Dagblad*, január, <https://fd.nl/economie-politiek/1330711/we-zouden-niet-willen-dat-nederland-zwicht-onder-de-politieke-druk-van-de-amerikanen>.

COVID-19 vírus. ²¹⁷ A kínai nagykövetség azzal vádolta az Egyesült Államokat, hogy politikai nyomást gyakorol a holland kormányra, és egy sajtónyilatkozatot adott ki, amelynek címe: "Kedves emlékeztető Hoekstra nagykövetnek": Figyeljen a megfelelő kötelezettségeire", amelyben ez állt:

Úgy tűnik, Hoekstra nagykövet úr élvezi Kína rágalmozását és a kínai-holland kapcsolatok aláásását. [...] Javasoljuk Hoekstra nagykövet úrnak, hogy végezze el a házi feladatát, mielőtt nyilván nyilatkozik Kínáról. ²¹⁸

A kínai nagykövetség nyilatkozatai általában nem találnak célba, mert nem értik, hogyan lehet a legjobban elérni a holland közönséget, és gyakran csak langyos választ kapnak. Ráadásul Kína soft-power megközelítése a holland közönség felé nem csupán arról szól, hogy Kínát vonzó politikai és üzleti partnerként mutassa be; egyre inkább úgy tűnik, hogy abból a feltételezésből indul ki, hogy az Egyesült Államok soft-power "vesztése" Kína számára "győzelem", ha az USA vesztesége nagyobb, mint az a kár, amit Kína saját imázsának okoz, ha csatlakozik a sárharchoz.

Politikai: a puha hatalom mocsarai a COVID-19 idején

A COVID-19 válság egy olyan Kínát mutatott a holland közönségnek, amely időnként megpróbálja politikai rendszerét hatékony és másoknál jobbnak mutatni, máskor viszont inkább a kritika mint retorikai védekezési mód felvetésével van elfoglalva.

Az első szempont a kínaiellenes rasszizmus témájára vonatkozik, amelyet a kínai nagykövetség megragadott, hogy elhárítson néhány kritikát. A COVID-19 elterjedése óta a holland nemzeti diszkriminációs forródrót rekordszámú ázsiai-ellenes rasszista esetet regisztrált. A csúcspont a 2020. február végi *karneváli* ünnepségek (a holland Mardi Gras karnevál) idején regisztráltak, amikor több hívó számolt be "kínai vírusoknak" öltözött, sértő jelmezekbe öltözött emberekről. Korábban, 2020. február 3-án Xu kínai nagykövet interjú adott a COVID-19 világjárvány idején Hollandiában tapasztalható kínaiellenes érzelmekről. ²¹⁹ Az interjúból született újságcikk az interjúból származó újságcikkben Xu nagykövetnek a szólásszabadság korlátozására való felhívását hangsúlyozta, ahelyett, hogy azt az üzenetet közvetítette volna, hogy a kínai nagykövetség ellenzi a rasszizmust, és a címlapon így szerepelt:

Hszü Hong kínai nagykövet figyelmeztet: ha a holland médiában "bántó" képregényeket lát a koronavírussal kapcsolatban, elvárja, hogy a holland kormány büntetéseket szabjon ki. [...] Üzenete egyértelmű: Kína nem várja meg a kritikát.

Ez magyarázza, hogy a kínai nagykövetség a saját közösségi médiáján keresztül megjelenő hirdetéseket és üzeneteket részesíti előnyben a holland médiának adott interjúkkal szemben, amelyekben kevésbé tudja befolyásolni a narratívát.

Ezenkívül a Kínai Népköztársaság meglehetősen merész kísérletet tett az "álarcos diplomáciára" Hollandiában. 2020 márciusában három kínai állami tulajdonú légitársaság arcmaszkokat adományozott a KLM Royal Dutch Airlinesnak, Xu nagykövet egy írása kíséretében, amelyben Erasmus holland filozófust idézte - "Adj fényt, és a sötétség magától eltűnik" -, hogy hangsúlyozza Hollandia és Kína együttműködésének fontosságát. Később, Mark Xu Xu holland miniszterelnökkel folytatott telefonbeszélgetésén a holland kormányfő is részt vett.

Rutte, Li kínai miniszterelnök kijelentette, hogy Kína hajlandó orvosi ellátmányt szállítani Hollandiába.

217 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "A kínai nagykövet nyílt levele a holland barátokhoz", május, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1775542.htm>.

218 A Kínai Népköztársaság Nagykövetsége a Holland Királyságban (2020), "Kedves emlékeztető Hoekstra nagykövetnek: Mind Your Proper Duties", április, <http://nl.china-embassy.org/eng/xwdt/t1765933.htm>.

219 Marije Vlakamp (2020), "Kínai nagykövet a koronavírus miatt: "Landen gebruiken deze ramp als politiek wapen tegen ons" [Kínai nagykövet a koronavírusról: "Countries are Using this Disaster as a Political Weapon Against Us"]",

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április **De Volkskrant**, február, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/chinese-ambassadeur-over-coronavirus-landen-gebruiken-deze-ramp-als-politiek-wapen-tegen-ons-b61c7f66/>.

Továbbá reményét fejezte ki, hogy a holland kormány konkrét intézkedésekkel fogja védeni "a kínai állampolgárok biztonságát és kényelmes életvitelét [...] Hollandiában".²²⁰ A feltételeességnek ez a kifejezése példa nélkülinek tűnik a Hollandiához intézett kínai vezetők részéről.

Találat és melléfogás? Kína soft-power politikájának a holland közönségre gyakorolt hatásának értékelése

Kína soft-power politikájának értékelésénél meg kell különböztetni a holland közönség különböző reakcióit a megközelítés különböző aspektusaira.

Kína alapvetően a kultúrára és az oktatásra összpontosító puha hatalmi politikája egyre inkább politizálódó módon fogadtatásra talál. Számos jelentés jelent meg, amelyek önmagában nem zárkoznak el a kínai-holland együttműködéstől ezeken a területeken, de figyelmeztetnek bizonyos kockázatokra és veszélyekre, amelyek a kínai befolyással való szorosabb összefonódástól származnak. A Groningeni Egyetem, amely a legaktívabb Konfuciusz Intézetnek ad otthont, kénytelen volt lemondani a Shandong tartománybeli Yantai városában egy fióktelep építésének tervéről, amikor a hallgatók és az oktatók hevesen bírálták ezeket a terveket, nem utolsósorban azért, mert ezek a csoportok tartottak a Kínai Kommunista Párt (KKP) oktatással kapcsolatos felügyeletétől.²²¹ Az ilyen események összhangban vannak a holland oktatási és kutatási szektoron belüli kínai befolyásolási műveletekről szóló nemrégiben készült jelentéssel, amely szerint a hollandiai kínai kutatók körében problémát jelent az öncenzúra, amelyet a kínai nagykövetség különböző eszközökkel aktívan ösztönöz. Az olyan kutatási témák kerülése, amelyek állítólag sértik a kínai kormány imázsát, már a "Kínával kapcsolatos holland tudáspozíció romlásához" vezetett - áll a jelentésben.²²²

Bár a BRI-narratíva terjesztésére tett erőfeszítések többsége szubnacionális szinten történt, a legújabb kutatások azt mutatják, hogy ez valóban hozzájárult ahhoz, hogy Kína erősebb befolyást gyakoroljon a nemzeti szintű politikai döntéshozatalra. Steven Langendonk szerint:

Az [Övezet és Út] narratíva fogadtatása a különböző szubnacionális csoportokban az alkudozás fontos elemeit Kína javára billentette.²²³

A Clingendael Intézet által 2021 januárjában, mintegy 9300 holland válaszadó körében végzett felmérés szerint Kína szuperhatalommá válása a második legnagyobb fenyegetésnek számít az európai biztonságra nézve a bevándorlók által Európa külső határaitra gyakorolt nyomás után.²²⁴ Az 1-től (alacsony hatás) 10-ig (nagy hatás) terjedő skálán a tendencia átlagosan 7,43 pontot ért el. Összességében a holland válaszadók a politikai spektrumon belül hajlamosak voltak osztani a Kínával kapcsolatos egyre negatívabb megítélést. Egy másik, 2020 februárjában végzett és 2021 márciusában közzétett Clingendael-felmérésben a túlnyomó többség a

220 Xinhua (2020), "Chinese, Dutch PMs Pledge Strengthened Cooperation amid COVID-19 Fight", április, http://www.xinhuanet.com/english/2020-04/07/c_138955277.htm.

221 Eva Hulscher (2017), "Communistische Partij krijgt plek in bestuur RUG-campus China [Communist Party Gets a Place on the Board of the University of Groningen China Campus]", *RTV Noord*, november, <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/186608/Communistische-Partij-krijgt-plek-in-bestuur-RUG-campus-China>.

222 D'Hooghe és Dekker (2020), "China's invloed op onderwijs in Nederland" <https://www.clingendael.org/publication/chinas-involed-op-onderwijs-nederland>.

223 Steven Langendonk (2020), "A diskurzushatalom mint a "pozícióharc" eszköze: A Critical Case Study of the Belt and Road Narrative's Effects on Foreign Policy Formulation in the Netherlands", *Journal of Chinese Political Science*, vol. 25, no. 2, pp. 241-260, <https://link.springer.com/article/10.1007/s11366-019-09649-4>.

224 Christopher Houtkamp, Bob Deen és Monika Sie Dhian Ho (2021), "Nederlanders bezorgd over buitenland in de aanloop naar de verkiezingen: Polarisatie over migratie en klimaat, consensus over China" [A külfölddel kapcsolatban aggódó hollandok a

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

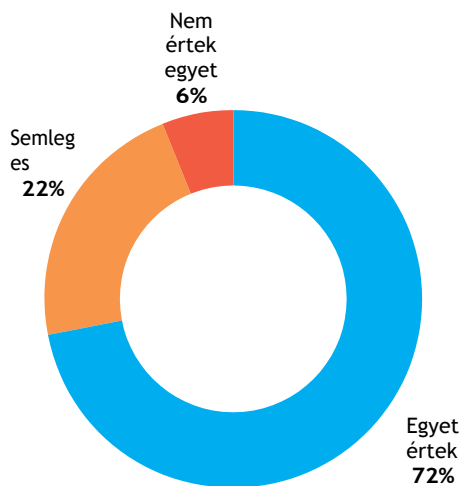
Április 2021. A választások előtt: Külügyi Barométer, Clingendael Intézet, február, <https://www.clingendael.org/publication/nederlanders-bezorgd-over-buitenland-aanloop-naar-verkiezingen>.

A közel 23 000 holland válaszadó 72 százaléka egyetértett azzal, hogy a kínai rezsimek elítélendő, mert nagymértékben megsérti a lakosság emberi és magánélethez fűződő jogait.²²⁵ A kínai kormány megítélése idővel csak romlott, mivel egy másik, 2020 szeptemberében végzett felmérés (amelyről a 2021. márciusi jelentés is beszámolt) azt mutatta, hogy a közel 15 000 holland válaszadó 83 százaléka jelezte, hogy egyetért ezzel a nézettel, amikor ugyanezzel a kérdéssel szembesítették.

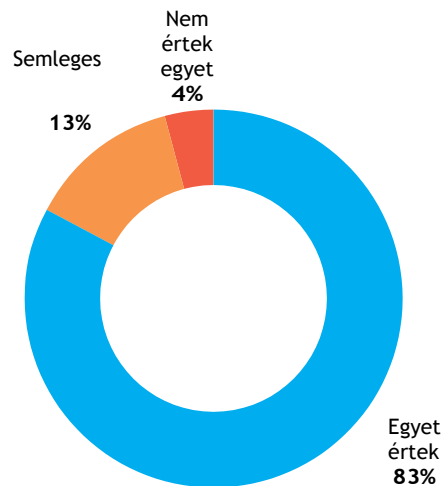
1. ábra A holland közvélemény-kutatás eredményei Kínáról 2020 februárjában és szeptemberében

A kínai rezsimek elítélendő, mert nagymértékben megsérti a lakosság emberi és magánélethez fűződő jogait.

február 2020

szeptember 2020

Forrás: Houtkamp, Teun van der Laan és Monika Sie Dhian Ho (2021), *Dutch Views of China: Unfavourable and Deteriorating*, Barometer Alert, Clingendael Institute, március, 8. o., https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-03/Barometer_Alert_Dutch_views_%20of_China_March2021.pdf.

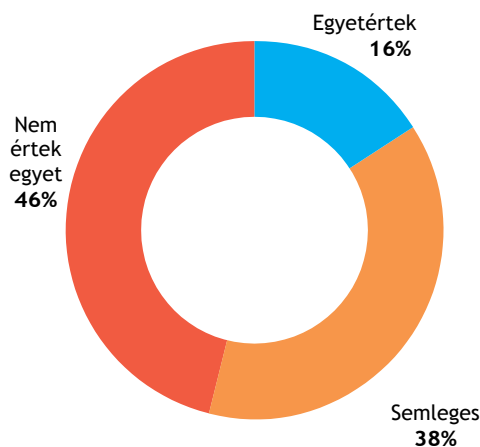
Sőt, 2020 szeptemberében a megkérdezettek 60 százaléka nem értett egyet azzal az állítással, hogy a kínai rendszer teljesítménye valójában nem is olyan rossz, hiszen több mint egymilliárd embert emel ki a szegénységből. 2020 februárjában csak 46 százalék nem értett egyet ezzel az állítással, ami azt mutatja, hogy ez az érv nem volt hatékony a kínai rezsimek hollandiai megítélésének javításában.

225 Frans-Paul van der Putten, Christopher Houtkamp, Teun van der Laan és Monika Sie Dhian Ho (2021), *Dutch Views of China: Unfavourable and Deteriorating*, Barometer Alert, Clingendael Institute, március, <https://www.clingendael.org/publication/dutch-views-china>.

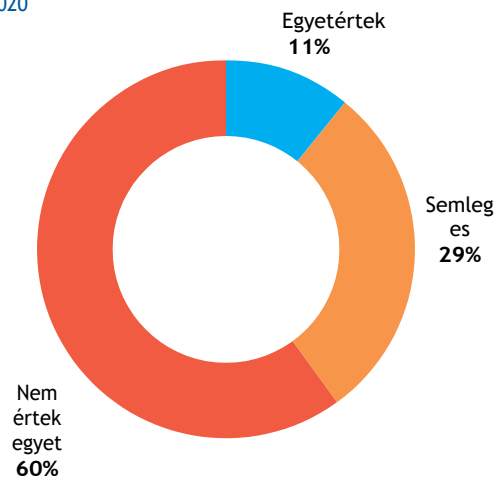
2. ábraA holland közvélemény-kutatás eredményei Kínáról 2020 februárjában és szeptemberében

A kínai rezsim teljesítménye valójában nem is olyan rossz, hiszen több mint egymilliárd embert emel ki a szegénységből.

február 2020

szeptember 2020

Forrás: (2021), *Dutch Views of China*, 9. o., https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-03/Barometer_Alert_Dutch_views_of_China_March2021.pdf.

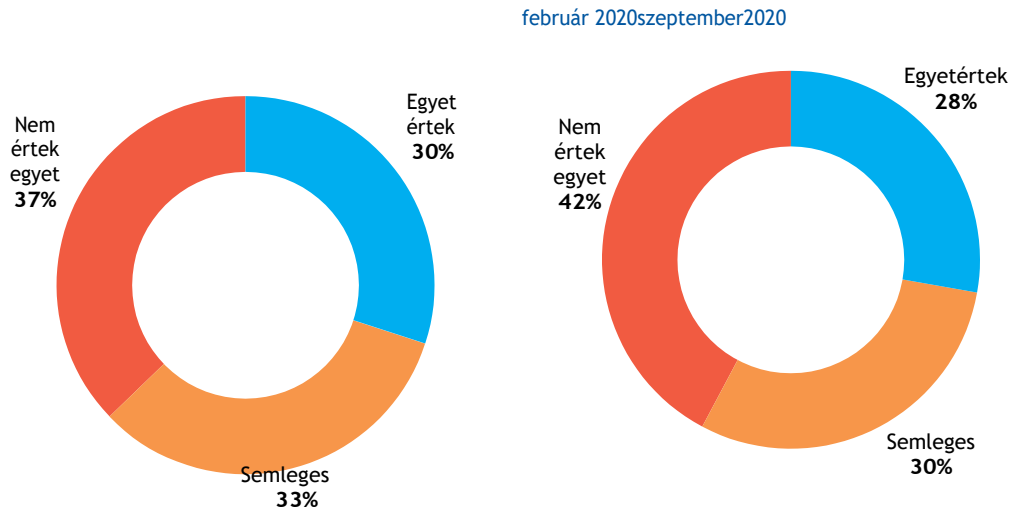
Továbbá 2020 szeptemberében 42 százalék nem értett egyet azzal, hogy Kína gazdasági növekedése és befektetési hajlandósága Hollandiában komoly lehetőségeket rejt magában, 30 százalék pedig semlegesen nyilatkozott.

és 28 százalék ért egyet az állítással. Ez arra utalhat, hogy a válaszadók nem hisznek a kínai kormány biztosítékainak, miszerint a Kínával fenntartott gazdasági kapcsolatok kölcsönösen előnyösek.

szemben az egyirányú utcával. Nem világos, hogy a COVID-19 világjárvány szerepet játszott-e és milyen mértékben a Kínával kapcsolatos megítélés romlásában, bár nyilvánvaló, hogy a Kínával szembeni holland szkepticizmus megelőzte a világjárványt.

3. ábra A holland közvélemény-kutatás eredményei Kínáról 2020 februárjában és szeptemberében

Kína gazdaságilag gyorsan növekszik, és Hollandiában akar befektetni. Ez jelentős gazdasági lehetőségeket jelent Hollandia számára

Forrás: (2021), *Dutch Views of China*, 9. oldal,
https://www.clingendael.org/sites/default/files/2021-03/Barometer_Alert_Dutch_views_%20of_China_March2021.pdf.

Összefoglalva, a hollandiai kínai nagykövetség közdiplomáciai erőfeszítéseit elsősorban Kína és az Egyesült Államok közötti verseny fényében kell vizsgálni. Ezen túlmenően a nyilvános diplomácia egy pimaszabb stílusát mutatja, amely még mindig kísérleti fázisban van, és vegyes reakciókat vált ki. Az elmúlt években a kínai diplomaták az úgynevezett "megafon-diplomáciával" léptek a világ színpadára, de még mindig gyakran nem éri el a holland közönséget.

Kína langyos soft powerje Lengyelországban

Justyna Szczudlik
Lengyel Nemzetközi Ügyek Intézete

Összefoglaló

Kína soft power és közdiplomáciai tevékenységei Lengyelországban nem kifejezetten az országra szabottak. A Kínai Népköztársaság hasonló eszközöket használ, mint amelyeket világszerte alkalmaz, beleértve olyan új eszközöket is, mint a közösségi médiaplatformok (mint például a Twitter), amelyek Kínában nem nyilvánosak. A kínai soft powerrel kapcsolatos lengyelországi viták hiánya azt jelenti, hogy a lengyel civil társadalomban és a lengyel hatóságokban nincs különösebb vita erről a fogalomról. Ugyanakkor a lengyel társadalom Kínával szembeni meglehetősen pozitív és közömbös hozzáállása és az elmúlt évek többnyire semleges médiatudósítása egyre romlik Kína növekvő globális magabiztossága miatt.

Kína puha hatalmi eszközeinek áttekintése

Mi a régi?

Lengyelországban a Kínai Népköztársaság (KNK) hasonló puha hatalmi eszközöket alkalmaz, mint más országokban. ²²⁶ A leglátványosabb eszközök a Konfuciusz Intézetek (CI). ²²⁷ Lengyelországban hat CI és egy Konfuciusz Tanoda működik. Mi több, a varsói kapcsolattartó a Az első CI (a krakkói Jagelló Egyetemen) 2018-ban jött létre Lengyelországban. A Konfuciusz Intézetek feladata a kínai nyelv népszerűsítése, de nemcsak a kínai kultúráról vagy történelemről, hanem az aktuális politikáról stb. szóló konferenciák szervezése is. A CI-k felelősek az ösztöndíjak biztosításáért is. A kínai kormány által kínált ösztöndíjakkal együtt (egy kormányközi megállapodás eredményeként) ezek Kína bájos offenzívájának egyik legfontosabb soft-power dimenziójává válnak. A közelmúltban a kínai fél által felajánlott rövid távú ösztöndíjak (a kínai nagykövetség Lengyelországban, és maga a nagykövet is a legbuzgóbban vesz részt a toborzásban) egyre népszerűbbek a lengyel fiatalok körében. ²²⁸

A puha hatalom egyéb eszközei közé tartoznak a kínai ünnepek megünneplése, például ebédek vagy vacsorák a varsói kínai nagykövetségen a kínai újév alkalmából (Tavaszi Fesztivál), a kínai újév évfordulója, a kínai nagykövetségen a kínai fesztiválok évfordulója, valamint a Kínai Népköztársaság megalakulása (október 1.) és kínai filmbemutatók, például a hszincsiangi helyzetről (amelyeken lengyel tudósok, szakértők és újságírók vesznek részt) stb. Ezenkívül magas szintű kétoldalú látogatások alkalmával a lengyel napilapokban kínai vezetők (például Hszi Csin-ping) cikkei jelennek meg. Lengyelország-szerte különböző tevékenységek is zajlanak, például látogatások, beszédek és avatóünnepségek, amelyeket a kínai nagykövet szervez és amelyeken részt vesz.

226 Ebben a fejezetben a soft power, a nyilvános diplomácia és bizonyos mértékig a propaganda fogalmait felváltva használjuk, mivel a kínai tevékenységek esetében nehéz pontosan megkülönböztetni a fogalmakat. A szerző tágan definiálja az összes fogalmat.

a kormányzat azon erőfeszítései, amelyek célja, hogy más országokat és társadalmakat úgy befolyásolja, hogy támogassák Kína politikai célkitűzéseit, és pozitív képet alakítsanak ki Kínáról.

227 M. Przychodniak (2018), "A Konfuciusz Intézetek mint a kínai érdekek előmozdításának eszközei", *PISM Bulletin*, 147 (1720), október 26. 228 A. Bachulska A. (2020), "Amikor Peking találkozott Varsóval: A folyamatos udvarlás története", in: I. Karaskova, A.

Bachulska, A. Bachulska, B. Kelemen,

T. Matura, F. Sebok és M. Simlacik, *Kína botjai és répi Közép-Európában: The Logic and Power of Chinese Influence*, Policy Paper for

the MapInfluCE project, Prága: Association for International Affairs (AMO), június, 39. o.

Érdemes megemlíteni a kínai média lengyelországi tevékenységét is. Meglehetősen régi eszköz a *Kínai Nemzetközi Rádió* (CRI) lengyel szekciója, amely lengyel nyelven ad tájékoztatást, de többnyire a *Hszinhuából* fordítva, vagy a kínai propagandára összpontosítva. Úgy tűnik, hogy a lengyel társadalom tudatossága a CRI-ről és annak tevékenységéről meglehetősen alacsony. 2009 óta egy kínai kiadó is működik Lengyelországban, a Time Marszalek Group (TMG), amely kínai propagandakönyveket ad ki.

Ezt a szervezetet Adam Marszalek (a lengyel Adam Marszalek Kiadó egyik tulajdonosa) és a kínai Anhui Publishing Group hozta létre. A TMG támogatást kap Kínától, hogy válogatott kínai könyveket adjon ki lengyel nyelven. Annak ellenére, hogy ezek a könyvek nem túl népszerűek, könyvtárakba küldik őket, és célcsoportjuk a diákok, fiatal kutatók és újságírók.²²⁹

A puha hatalom egyik sajátos dimenziója a helyi szintű együttműködés - az úgynevezett "paradiplomácia" jelensége.²³⁰ Kínában azonban nem használják a paradiplomácia fogalmát, mivel a régiók (tartományok és városok) külföldi entitásokkal való kapcsolatait a közdiplomáciába sorolják, vagy puha hatalomnak, illetve az emberek közötti kapcsolatoknak tekintik. A regionális kapcsolatok gazdasági és társadalmi kérdésekre összpontosítanak, és a Kínáról alkotott pozitív vélemények alakítására irányulnak a világban. Úgy tűnik, hogy ez a dimenzió fontos eleme Kína puha hatalmának Lengyelországban. Ami az eszközöket illeti, ezek közé tartoznak: a lengyel régiókat Kínában képviselő irodák létrehozása, mint például a Łódzkie *vajdaság* (tartomány) irodája a kínai Csengtuban; partnerrégiók és -városok (például a kínai Anhui tartomány a lengyel Dolnośląskie *vajdasággal*), valamint közvetlen vasúti teherszállítási vonalak létesítése (például Łódź-Csengtu), valamint a partnerrégióknak szentelt vásárok és kiállítások (expók) szervezése (például a Szecsuán tartománybeli Csengtuban és Ningbóban a közép- és kelet-európai termékek, köztük Lengyelország "bemutatótermeként" működő kiállítások). A kínai régiók egyéb fontos tevékenységei a következők: a képviselők látogatásai a tartományok közötti együttműködés, amelyre példa Szecsuán tartomány párttitkárának 2016-os látogatása Łódźban és Kutnóban, valamint a kínai régiók külföldi irodáinak létrehozása (Szecsuán tartománynak például Łódźban van irodája), a regionális fórumokon való részvétel, mind a kétoldalú (például a lengyel-kínai regionális fórumok), mind a többoldalú (például a "17+1" helyi vezetőinek szövetségei) fórumokon.

csoportosítás). Egy másik eszköz olyan regionális partnerekből áll, amelyek profiljukkal megfelelnek egy adott tartomány igényeinek, például az exportlehetőségek tekintetében (mint Szecsuán tartomány együttműködése Közép-Európával, beleértve Lengyelországot is).²³¹

Ha Kína soft powerjéről van szó, érdemes megemlíteni a Kína által vezetett "17+1" formulát (Kína és Közép- és Kelet-Európa közötti együttműködés, amely 2012 óta létezik "16+1" néven, és 2019-ben Görögországgal "17+1"-re bővült) és Kína soft power-tevékenységét ebben a formátumban. Bár az összes a tevékenységek mind a tizenhét közép- és kelet-európai (KKE) országra összpontosítanak, és nem kifejezetten Lengyelországra, mégis hatással lehetnek a lengyel társadalomra, különösen a lengyel fiatalokra. A "17+1" keretében különböző találkozókat szerveznek (sport, zene, film, harcművészet, könyvek, színház és népművészet témakörökben, stb.) a fiatalok számára. Úgy tűnik, hogy a cél az, hogy hosszú távon, amikor ezek a fiatalok országuk politikai vezetőivé válnak, pozitív képet és véleményt alakítsanak ki Kínáról.

Mi újság?

Kína az elmúlt két évben bővítette puha hatalmi eszköztárát. A KNK egyre szélesebb körben használja a hagyományos és az új médiát. A hagyományos média esetében (beleértve a weboldalakat is) több interjú adnak

229 [Lásd https://time.marszalek.com.pl/o-nas.html](https://time.marszalek.com.pl/o-nas.html) (csak lengyelül), és L előadását. Sarek előadása a Synopsis által szervezett "Mapping China's Footprint in the World" című webináriumon, 2020. október 7., <https://synopsis.cz/en/workshop3/>.

230 A paradiplomácia a nemzetközi szubnacionális egységek olyan kapcsolatai, amelyek célja a gazdasági, kulturális és politikai előnyök

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április. Lásd A. Kuznetsov (2015), "Theory and Practice of Paradiplomacy", New York: Routledge. Ebben a bekezdésben a szerző A. Skorupska és J. Szczudlik (szerk.) (2019), *Subnational Dimension of EU-China Relations*, PISM Report, augusztus, 5., 37. és 39-40. oldal.

231 D. Mierzejewski (2018), "The Roles of Local Governments in the New Silk Road", in C. Mendes (szerk.), *China's New Silk Road: An Emerging World Order*, New York: Routledge.

Liu Guangyuan, Kína lengyelországi nagykövete által írt cikkek. Ez nyilvánvalóan kísérlet arra, hogy pozitív módon népszerűsítse a kínai politikát és narratívát az aktuális forró témákról, például a Hszincsiangi és hongkongi helyzetről, az Egyesült Államokkal való kapcsolatokról, a COVID-19 és az 5G kezeléséről stb., de a kínai politikai eseményekről (például a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának közelmúltbeli 5. plénumáról), politikai kezdeményezésekről (többek között az Övezet és Út kezdeményezéséről) és jelszavakról (például "az emberiség közös sorsú közössége") is. A lengyel sajtóban az úgynevezett "betétekre" is van példa - ezek a cikkek valójában kereskedelmi reklámok, amelyek célja Kína vezetésének dicsérete bel- és külpolitikájáért.²³²

Ami az új médiát vagy az internetet illeti, a leglátványosabb változás a KNK-ban jelenleg blokkolt közösségi médiát - főként a Facebookot és a Twittert - érinti. Ez a kínai nyilvános diplomáciában tapasztalható szélesebb körű tendencia példája, nevezetesen a kínai nagykövetségek és nagykövetek közösségi média fiókjainak elindítása.²³³ Lengyelország esetében a kínai nagykövetség Facebook-fiókját 2019 augusztusában, a Twitterét pedig 2019 júliusában aktiválták. Emellett Kína lengyelországi nagykövete, Liu Guangyuan Liu Guangyuan 2020 márciusa óta saját Twitter-fiókkal rendelkezik. Az utóbbi időben a *CRI* lengyel szekciója is aktívabb lett, főként a Facebookon. Mind a Facebookot, mind a Twittert széles körben használják Kína külpolitikai céljainak és tevékenységeinek terjesztésére, valamint a Kína belföldi vagy nemzetközi magatartásával kapcsolatos negatív véleményekre való reagálásra (és/vagy korrekcióra).

A COVID-19 kitörése óta Kína soft-power megközelítésének új elemei is érezhetőek. A legszembetűnőbb a közösségi média széles körű használata két fő üzenet népszerűsítésére: Kína sikeres harca a vírus ellen, amelynek Xi Jinping elnök a főszereplője; és hogy Kína segít Lengyelországnak és a világnak. Ami Kína Lengyelországnak nyújtott segítségét illeti, a KNK orvosi felszereléseket ajánlott fel, mind kereskedelmi forgalomban, mind adományként. A varsói kínai nagykövetség és maga Liu nagykövet a közösségi médián keresztül széles körben posztolt a Lengyelországba irányuló orvosi szállítmányok szállításáról.²³⁴

A világvárvány 2020 eleji kitörése óta a Twittert a lengyelországi kínai és amerikai nagykövetek is használják a közvetlen és nyilvános véleménycserére (angol és lengyel nyelven), főként a COVID-19 kezeléséről, amely gyakran meglehetősen éles hangvételű.²³⁵ Lengyelország nem vesz részt ebben a beszélgetésben, ami azt a benyomást keltheti, hogy az ország Kína és az Egyesült Államok közötti játszóter. Ebben az értelemben a két nagyhatalom mindkettő igyekszik biztosítani a felsőbbrendűséget, ha a megszólalás jogáról és narratívájuk érvényesüléséről van szó.

A pandémiával kapcsolatos új soft-power eszközök közé tartoznak a Kína belföldi - többek között gazdasági - helyzetéről és az egészségügyi válság sikeres kezeléséről szóló levelek és jelentésszerű dokumentumok (angol és/vagy lengyel nyelven), köztük például a *Hszinhua* által korábban közzétett 30 oldalas lengyel nyelvű dokumentum, amelynek címe "Myths about China's Role in the Coronavirus Outbreak Spread by the United States".²³⁶ Úgy tűnik, hogy az ilyen dokumentumokat a kínai külügyminisztérium vagy a kínai nagykövetség készíti el, és küldi el közzétételre, a médiának és a közintézményeknek.

A világvárvány idején a kínai soft power egyik új eleme, amely a helyi együttműködés hatáskörébe tartozik, a kínai önkormányzatok (például Szecsuán és Kuangdong tartományok, valamint Hongbo város) által a lengyel partnereknek (például Łódzkie és Zachodniopomorskie vajdaságoknak és Opole városának) nyújtott közvetlen orvosi termékek, valamint a tapasztalatcserét szolgáló videokonferenciák.

232 Lásd például a "Xi Jinping: A férfi, aki új korszakba vezeti a kínai reformokat" című kiadványt, amely a következő lapban jelent meg *Rzeczpospolita*, Lengyelország egyik legfontosabb napilapja 2018 decemberében.

233 M. Przychodniak (2019), 'China's Public Diplomacy on Social Media', *PISM Bulletin*, 183. (1931), december 20.

234 Lásd bővebben a lengyel fejezetet John Seaman és Marc Julienne (szerk.) (2020), *COVID-19 in Europe-China Relations*:

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

ETNC különjelentése, április 29., 50-53. o.

235 P. Uznańska és M. Fila (2020), "The New US-China Battlefield over the COVID-19 Narrative: Lengyelország", *The Diplomat*, május 22.

236 Ibidem, valamint a jelentés forrásdokumentuma: http://www.xinhuanet.com/english/2020-05/10/c_139044103.htm?_fbclid=IwAR0yL7FeYxW0n6vZF4ghLdpqr0X_-EJdvrpIerYUqllOVjwUPSvPtUiE3AU.

a vírus elleni küzdelemben (például Anhui tartomány és Dolnośląskie vajdaság között). A COVID-19 elleni küzdelemben nyújtott segítségnek ez a helyi dimenziója tovább erősödött 2020 második felében, a világjárvány második hulláma során Lengyelországban.

Kína egyelőre kevésbé aktív a központi szintű segítségnyújtás terén, de érdemes megemlíteni, hogy 2021. március elején Kína felajánlotta Lengyelországnak a COVID-19 elleni vakcináit. Ez azonban lengyel kezdeményezés volt, mivel Andrzej Duda lengyel elnök és Hszi Csin-ping kínai elnök telefonbeszélgetése során Lengyelország kifejezte érdeklődését a kínai vakcinák beszerzése iránt, mivel a megfelelő számú "nyugati" vakcina ellátása problémás.²³⁷

A kritikusabb felfogás, válaszok és értékelés felé

Közvélemény-kutatások

A lengyel társadalom Kínával kapcsolatos megítéléséről készült közvélemény-kutatások nem határozzák meg, hogy ez a vélemény a Kínai Népköztársaság soft-power erőfeszítéseinek eredménye-e, vagy ha igen, milyen mértékben. Mindazonáltal az Eurobarometer szerint a 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban Lengyelország meglehetősen pozitívan ítélte meg Kínát: 42 százalék, 38 százalék és 42 százalék.²³⁸ Az Európai Külkapcsolati Tanács (ECFR) által végzett és 2020 júniusában közzétett legújabb felmérés, amely a következő kérdéssel készült: "Hogyan változott az Ön véleménye Kínáról a koronavírusválság alatt?". 'a következőket eredményezte: A lengyelek 14 százaléka mondta azt, hogy javult a véleménye, 43 százalékuk szerint romlott, 44 százalékuk szerint pedig változatlan maradt.²³⁹ Hasonló eredményeket mutat be a Közép-európai Ázsia-kutató Intézet által 2020 szeptemberében és októberében végzett friss felmérés: a lengyel lakosság mintegy 41,5 százaléka negatívan és nagyon negatívan, 31,7 százaléka pedig pozitívan és nagyon pozitívan. Ez a felmérés a Kínával kapcsolatos lengyelországi érzések változását is mutatja: a lengyelek 34 százaléka szerint romlott, 51,4 százalékuk nem változott, 14,6 százalékuk pedig javított a véleményén.²⁴⁰ Az ok, amiért többen látják negatívan Kínát, az lehet, hogy a Peking felelősségéről szóló világméretű vita a COVID-19 globális elterjedéséért, valamint Kína növekvő globális felemelkedése (beleértve a katonai hatalmat is), Peking növekvő asszertivitásával párosulva. Az emberi jogok megsértése és Kína más országok demokráciájára gyakorolt negatív hatása szintén szerepet játszik abban, hogy Lengyelországban Kína megbízhatatlan partnerként tekintik.²⁴¹

Média lefedettség

Ami a médiamegjelenéseket illeti, úgy tűnik, hogy a kép megfelel a közvélemény-kutatásoknak. A nemzetközi ChinfluencE projekt szerint, amely a 2010 januárja és 2018 júniusa között megjelent valamivel több mint 2000, Kínával kapcsolatos, gazdasági és politikai kontextusban megjelenő lengyel médiát elemezte, az eredmények azt mutatják, hogy a Kínával kapcsolatos vélemények többnyire semlegesek (58 százalék) és pozitívak (39 százalék), míg a negatív értékelések marginálisak - mindössze 3 százalék.²⁴² Ki kell emelni, hogy e médiatudósítások közül a legtöbb pusztán tájékoztató jellegű, konkrétumok nélkül.

237 "Rozmowa z Przewodniczącym Chińskiej Republiki Ludowej Xi Jinpingiem [Beszélgetés a Kínai Népköztársaság elnökével, Xi Jinpinggel]", 2021. március 1., www.prezydent.pl.

238 Skorupska és Szczudlik (2019), *Subnational Dimension of EU-China Relations*, pp. 12-13.

239 S. Dennison és P. Zerka (2020), "Együtt a traumában: Europeans and the World after COVID-19", *Policy Brief*, június 29. 240 A. Brona, R. Q. Turcsányi, M. Šimalčík, K. Kironská és R. Sedláková (2021), "Polish Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Desirable Partner versus a Source of Concern", március, <https://ceias.eu/wp-content/uploads/2021/03/PL-polit-report.pdf>.

241 *Ibidem*.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

242 "Polish Media Analysis", MapInfluenCE (korábban ChinfluenCE) projekt, <https://www.mapinfluence.eu/en/polish-media-analysis/>.

értékelés vagy érzelmi felhang (pozitív és/vagy negatív). A Kínával kapcsolatos médiaközlemények gyakorisága megnő a magas szintű látogatások és/vagy a Kínával és Európával kapcsolatos csúcstalálkozók alkalmával.

A COVID-19 világjárvány idején a lengyel média Kínáról szóló vitáját illetően pozitív és negatív hozzáállást egyaránt találunk. A pozitív véleményeket az epidemiológusok és virológusok képviselik, akik gyakran kommentálják a járvány helyzetét, mind Lengyelországban, mind globálisan. Általában dicsérik Kínát

a gyors lezárásért és a vírus terjedésének megakadályozására irányuló tevékenységeiért, például a társadalmi távolságtartásért, de tisztán orvosi nézőpontot képviselnek. Vannak negatív vélemények is, főként Kína-szakértők körében, akik a politikai kérdések prizmján keresztül szemlélik a KNK-t.

A hatóságok válasza

Kína Lengyelországgal szembeni puha hatalmi megközelítése nem képezi vita tárgyát a lengyel hatóságok körében. Ennek egyik lehetséges oka az, hogy Lengyelországban nincs olyan specifikus agresszív és/vagy elfogadhatatlan kínai magatartás, mint például a svéd esetben. Eddig nem voltak viták a Konfuciusz Intézetekkel kapcsolatban, Kína lengyelországi nagykövete nem olyan nyíltan beszél, mint Svédországban.

(legalábbis a nyilvánosság előtt), és nincs észrevehető (vagy nyilvános) Kína által vezetett dezinformációs művelet Lengyelországban stb. Még azután is, hogy 2019 januárjában Varsóban letartóztattak egy kínai állampolgárt, a Huawei egyik alkalmazottját, Kína reakciója meglehetősen puha volt, a KNK kemény kritikája inkább az Egyesült Államokra irányult, és nem Lengyelországra mint olyanra.²⁴³ Ennek egyik oka az lehet, hogy Kína nem akarta a Huawei-ügyet a napirendi pontok közé emelni, hogy elkerülje a tovagyűrűző hatást és Lengyelországot az Egyesült Államok felé tolja, tekintettel a szoros lengyel-amerikai kapcsolatokra. Úgy tűnik, hogy a lengyelországi kínai és amerikai nagykövetek közötti Twitter-beszélgetések a lengyel földön látható amerikai-kínai feszültségek második állomása (a kínai nagykövetség honlapján 2019-ben tett nyilatkozatai után). Egyelőre nincs hivatalos reakció a lengyel hatóságok részéről.

A lengyel kormány Kínához való hozzáállásának 2017 óta bekövetkezett változása - a lelkes megközelítésről az inkább óvatosra váltás - csak részben függhet össze Kína lengyelországi "puha hatalmával". A változás fő oka Kína általános vagy világméretű magatartása, például a más országok kritikus infrastruktúrájába vagy csúcstechnológiai iparágába történő ellentmondásos befektetései (például a német Kuka robotikai gyártó cég felvásárlása a kínai Midea által 2016-ban), a hatalom központosítása Hszi Csin-ping kezében, a "17+1" formátum vagy a kétoldalú stratégiai partnerség Lengyelország számára kézzelfogható eredményeinek hiánya (például Lengyelország növekvő kereskedelmi hiánya Kínával szemben és a kevésbé dinamikus magas szintű politikai párbeszéd), valamint a korábbi Trump-adminisztráció alatti szoros lengyel-amerikai kapcsolatok.

Ezenkívül érdemes megemlíteni, hogy a COVID-19 világjárvány első hulláma idején Lengyelország jószolgálati gesztust tett Kínának, amire a legjobb példa az Andrzej Duda lengyel elnök által Hszi Csin-pingnek 2020 februárjában küldött szimpátialevél, vagy az államfők, miniszterelnökök és külügyminiszterek közötti telefonbeszélgetések (2020 márciusában és áprilisában) Lengyelország, majd később Kína orvosi ellátással történő segítségnyújtásáról.²⁴⁴ Még azután sem alakult ki heves negatív vita Kínáról, hogy kiderült, hogy a Lengyelország által vásárolt kínai sebészeti maszkok közül soknak hamis tanúsítványa van. A vírus második európai hullámában, 2020 végén azonban már nem volt annyira nyilvánvaló és népszerűsített a Lengyelországnak központi szinten felajánlott kínai segítség, mint 2020 márciusában és áprilisában. A lengyelországi oltóanyag-diplomáciai törekvésekre tett kínai kísérletek többnyire válaszul szolgálnak arra, hogy Lengyelország fontolóra vette a kínai oltóanyagok beszerzését.

Azt is hangsúlyozni kell, hogy a KNK úgynevezett "farkasharcos diplomáciája" 2020-ban a lengyel politikusok Kínával kapcsolatos kritikus nyilatkozatainak egyik oka volt (beleértve az ellenzéki

243 Ez utal a kínai nagykövetség honlapján a Huawei alkalmazott letartóztatása után tett nyilatkozatokra, Pompeo 2019. februári lengyelországi látogatására, valamint a 2019 szeptemberében aláírt amerikai-lengyel közös nyilatkozatra az 5G-ről.

244 Lásd az ETNC különjelentésének lengyel fejezetét: Seaman és Julienne (szerk.) (2020), *COVID-19 in Europe-China Relations*.

felek) és hatóságok. Erre több figyelemre méltó példa is van. Kína hongkongi nemzetbiztonsági törvényen végzett munkája arra készítette a lengyel parlamenti képviselők egy csoportját, hogy állásfoglalást készítsen arról, hogy a KNK súlyosan korlátozza Hongkong autonómiáját és megszegi az 1984-es kínai-brit közös nyilatkozatot. Az állásfoglalás felszólítja Kínát, hogy vonja vissza a törvényt. A dokumentumot 2020. június 4-én készítették el - mindkét ország számára szimbolikus dátum: 1989-ben a Tiananmen téri mézárálás, míg Lengyelországban a nap az első félig szabad választások, amelyek a lengyel kommunista rendszer végét jelentették. Mateusz Morawiecki lengyel miniszterelnök ráadásul a *Daily Telegraph* című napilapban közzétett egy cikket, amelyben amellet érvelt, hogy az európai biztonság - a közelgő 5G bevezetés értelmében - az együttműködésen kell alapulnia. az USA-nak, és hogy az 5G szolgáltatókat nem ellenőrizhetik tekintélyelvű rendszerek - ami nyilvánvalóan Kínára utal. ²⁴⁵ Majd 2020 végén Lengyelország is kétségeit fejezte ki az EU és Kína közötti átfogó beruházási megállapodásról szóló tárgyalások gyors lezárásával kapcsolatban. ²⁴⁶

A 2021-es év első hónapjait azonban úgy lehet értékelni, hogy Lengyelország Kínával kapcsolatos megközelítése némileg megváltozott. Erre a legjobb példa Duda lengyel elnök jelenléte a február 9-i "17+1" online csúcstalálkozón, a március 1-jei telefonbeszélgetése Hszi kínai elnökkel, valamint a lengyel és a kínai külügyminiszter közötti két telefonbeszélgetés.

Következtetések

Kína nem alkalmaz különleges puha hatalmi megközelítést Lengyelországgal szemben. Minden tevékenység inkább, Kína szélesebb körű közdiplomáciai stratégiájának része, és Lengyelország nem fontos célpont ezen a területen. Ebből az a következtetés vonható le, hogy Kína soft powerje Lengyelországban langyos.

Annak ellenére, hogy Kínát az elmúlt években Lengyelországban meglehetősen pozitívan ítélték meg, míg a lengyel média többnyire semleges volt, a Kínai Népköztársaság legutóbbi magabiztos, sőt konfrontatív megközelítése globális szinten - mint például a COVID-19-cel kapcsolatos dezinformációs kampánya vagy Hongkong autonómiájának korlátozása - a Kínával kapcsolatos megítélés romlásának okai Lengyelországban.

A lengyel hatóságok Kínával kapcsolatos megközelítésének enyhe megváltozása nem jelenti Lengyelország Pekinggel kapcsolatos politikájának módosítását. Lengyelország továbbra is nyitva kívánja tartani a KNK-val való együttműködés csatornáit. A lengyel hatóságok Kínára tett alkalmi pozitív utalásait azonban Peking arra használja fel, hogy erősítse puha hatalmát és közdiplomáciáját. Ez a "Tell China's Stories Well" ("Mondd el jól Kína történeteit") kampány (*jiang hao zhongguo gushi*) részét képezi.

---

245 M. Morawiecki (2020), 'All of Europe Must Stand with America on 5G', *The Daily Telegraph*, július 15.; Lásd még: [Marcin...](#)

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

Przegląd (2021), "The Rough "Strategic Relationship" between Poland and China", China Observers in Central and Eastern Europe (CHOICE), január 25., <https://chinaobservers.eu/the-rough-strategic-relationship-between-poland-and-china/>.

246 See <https://twitter.com/RauZbigniew/status/1341454786747641859>.

Portugália-Kína: szenvedélyek és érdekek, amelyek "különleges" kapcsolatokat alakítanak ki?

Carlos Rodrigues Aveiro
Egyetem

Összefoglaló

Portugália és Kína a diplomáciai kapcsolatok 1975-ös (újra)létesítése óta baráti és stabil kétoldalú kapcsolatokat ápol. A szoros történelmi és kulturális kapcsolatok, valamint az úttörő jelentőségű A kelet-nyugati kapcsolatok, ezek a kapcsolatok az idők folyamán újabb és újabb lendületet kaptak, olyan események miatt, mint Makaó sikeres átadási folyamata az 1990-es évek végén, vagy a kínai tőke lenyűgöző beáramlása Portugáliába az elmúlt évtizedben, ami a kis és problémás periférián fekvő uniós országot a kínai közvetlen külföldi befektetések első számú címzettjei közé emelte. A portugál szereplők preferenciái és viselkedése tehát inkább függ ezektől a múltbeli és jelenlegi dinamikáktól (valamint a jövőbeli várakozásoktól), mint a kínai kormány által irányított konkrét soft-power stratégiától.

A történelem (puha) ereje

A COVID-19 világjárvány lehetőséget biztosított arra, hogy a kínai puha hatalom műveletként lehessen jellemezni Portugáliában. Kína Portugáliának nyújtott segítsége orvosi és egyéni védőfelszerelések formájában történő adományozásra, valamint magas szintű intézményi támogatásra terjedt ki a Kínából származó felszerelések behozatalával kapcsolatos bürokratikus folyamatok felgyorsítása érdekében. A média széles körben beszámolt róla és dicsérte

számos véleményformáló és politikus szerint a Portugáliával szembeni kínai szolidaritás erejét erősítette az EU kezdeti határozatlansága és csekély fellépése, amely - ahogyan máshol is ^{érvettek}²⁴⁷ - úrt hagyott Kína számára, amelyet be kell töltenie. Ugyanakkor nehéz észrevenni bármilyen kifejezett, akár kínai tisztviselők, akár helyi politikusok által ösztönzött kísérletet arra, hogy Kína segítségét instrumentalizálják, ellentétben azzal, ami Európa számos más részén történt. Valójában egyrészt a portugáliai kínai nagykövetség hagyományosan visszafogottan viselkedett, annak ellenére, hogy a kínai nagykövet, Cai Run által felvázolt két véleménycikk jelent meg a legnagyobb portugál újságokban, amelyek Kína segítségét dicsérték, válaszként arra a támogatásra, amelyet Portugália nyújtott Kínának, amikor a vírus először jelent meg a kínai Hubei tartományban. ²⁴⁸ Másrészt a Kínáról szóló, hagyományosan elvonatkoztatott politikai vita és az apatikus közvélemény a győzött. A portugál média elszórt érdeklődése Kína COVID-19 válságban játszott szerepének fordulatai iránt nem oszlatta el az általános távolságtartás érzetét. A COVID-19 körüli amerikai-kínai összecsapás azonban úgy tűnik, hogy a Kína-Portugália-USA háromszög kihívásokkal teli egyensúlyának összefüggésében egyre nagyobb hajlandóságot mutat a Portugália-Kína kétoldalú kapcsolat megvitatására. Mindazonáltal a vita még messze nem terjedt el széles körben, nevezetesen a politikai szervezetekben.

Aki a kínai szolidaritás *létjogosultságát* kutatja, még ha nem is hanyagolná el a Cai kínai nagykövet által felvetett visszafizetési logikát, aligha kerülhetné el, hogy ne ütközzön a történelmi

247 C. Rodrigues (2020), "Portugália: "Minden megéri, ha a lélek nem kicsi" - Kapcsolatok Kínával a COVID-19 közepette", in: "Portugália: "Minden megéri, ha a lélek nem kicsi" - Kapcsolatok Kínával a COVID-19 közepén".

J. Seaman (szerk.), *COVID-19 and Europe-China Relations: A Country-level Analysis*, European Think-Tank Network on China. 248

"Kína soha nem fogja elfelejteni a portugáliai kínai közösséggel való szolidaritásról szóló szavazást, amelyet Lisszabon város egyhangúlag elfogadott.

Tanács, valamint a *Benfica* és a *Sporting de Braga* közötti portugál első ligás mérkőzés, amelyen a pályán egy kínai nyelvű "Hajrá Kína, együtt vagyunk" feliratú tábla volt látható. Kína azt sem fogja elfelejteni, hogy a portugálok a legszélesebb körökből orvosi felszereléseket adományoztak, vagy bátorító kommenteket írtak az interneten, hogy támogassák Wuhant. [...] Kína olyan nemzet, amely mindig viszonyozza a kedvességét. Soha nem ülünk tétlenül, amikor a barátaink bajban vannak, és nem rejtünk önző érdekeket a segítségünk mögé"; Kína portugáliai nagykövete, Cai Run, *Público*, 2020. április 28.

kapcsolatok és a két ország közötti hosszú távú barátság, mint kiemelkedő hajtóerő. Valójában a hivatalos közbeszéd mindkét oldalon a kölcsönös szolidaritás alapköveként emelte ki. Vajon ez csak üres retorika, vagy érdemes tovább vizsgálni? A portugál-kínai kétoldalú kapcsolatok közelmúltbeli jellemzőinek elismerése azt sugallja, hogy ezt nem szabad elvetni. Úgy tűnik, hogy a retorikán túl a történelem vonzereje és meggyőző ereje is szerepet játszik a kapcsolatok alakuló keretének kialakításában. Továbbá, ha létezik is olyan, hogy kínai puha hatalmi politika Portugáliával szemben, úgy tűnik, hogy a történelmi kapcsolatok állnak a középpontjában. A COVID-19-es epizód egy olyan vizsgálódási irányt indít el, amely - miközben a puha hatalom fogalmát a kormányzati ügynöki tevékenységen túlmutatóan tolja - Portugália számára egyfajta sajátos helyzetet teremt az EU és Kína kapcsolatainak belül.

Az az európai ország, amelyik a legjobban ismeri Kínát?

2018-ban, pekingi látogatása során Marcelo Rebelo de Sousa portugál elnök kijelentette, hogy Portugália "az az európai ország, amelyik a legjobban ismeri Kínát". Ez a kijelentés, annak ellenére, hogy protokolláris kontextusban hangzott el, hatékonyan jellemzi azt a sajátos jelleget, amely a Portugália és Kína közötti kapcsolatoknak tulajdonítható. A tengeri felfedezések öt évszázados öröksége, amely a világrend "univerzalista", tehát multilaterális szemléletét idézi elő, átható elemként jelenik meg. Ezenkívül számos történelmi fejezet, például az egykori portugál területre, Makaóra vonatkozó fejezetek, a szimbolikus erőt mutatják, amely olyan állításokban érhető tetten, mint például: "Makaó a kínai császárok toleráns szellemének tisztelete a portugál jelenléttel szemben", vagy "több mint 500 éve vagyunk Kínában, és soha nem volt semmilyen konfliktusunk a kínaiakkal".²⁴⁹

A portugál külügyminiszter, Augusto Santos Silva is megerősíti ezeket az érveket. Egy, az Európával és Kínával szembeni portugál álláspontról szóló szövegében a következőket írta: "Portugália része a az Európai Unió és Kína kapcsolata, és sajátos kapcsolata van az ázsiai óriással, amely az ősi és közelmúltbeli történelmen, a jelenlegi kétoldalú kapcsolatokon, valamint a Kína és a portugál nyelvű világ közötti portugál közvetítői képességen alapul".²⁵⁰ Santos Silva szavaihoz hozzátartozik Portugália úttörő szerepe a kelet-nyugati kapcsolatok kialakításában a közelmúlt történelmében, amelyet olyan meghatározó pillanatok jellemeztek, mint Makaó zökkenőmentes és dicséretes átadása Kínának 1999-ben vagy a 2005-ben létrehozott stratégiai partnerség. Érdemes felidézni Hszi Csin-ping kínai elnök értékelését is ezekről az eseményekről: "1999-ben a két ország baráti konzultációk útján megfelelően megoldotta Makaó kérdését, példát mutatva más nemzeteknek a történelemből visszamaradt kérdések kezelésében"; és "2005-ben Kína és Portugália átfogó stratégiai partnerséget hozott létre, amely lehetővé tette, hogy kölcsönösen előnyös együttműködésük a fejlődés gyorsító útjára lépjen, és jelentős előnyöket biztosítson a két ország népeinek".²⁵¹

Ennek megfelelően, míg a történelem szimbolikus ereje szilárd alapot biztosít a stabil, szoros és vitathatatlanul "különleges" kétoldalú kapcsolatokhoz, addig a "prózaibb" érdekek is befolyásolják a felfogást és a viselkedést. Például a kínaiak érdeklődését Portugália kiváltságos hídhelyzete iránt, nevezetesen a portugál nyelvű világ (több mint 250 millió ember, beleértve olyan országokat, mint Angola és Brazília) iránt, gyakran használják magyarázatként arra a különleges figyelemre, amelyet Kína egy kis periférikus európai ország és gazdaság iránt tanúsít. A 2008-as pénzügyi válságot követően viszont a kínai állami és magánvállalatok által a bajba jutott, friss pénzre szomjazó portugál gazdaságba pumpált eurómilliárdok elősegítették Kína igen pozitív megítélését Portugáliában. A kínai "segítő kezét" aztán szembeállították az Európai Unió kemény hozzáállásával. Európai Központi Bank-Nemzetközi Valutaalap "trojka". António Costa portugál miniszterelnök szerint "a kínai befektetésekkel kapcsolatos tapasztalatok nagyon pozitívak".²⁵²

249 Ezt a két kijelentést José Augusto Duarte, Portugália kínai nagykövete tette a *CGTN-nek adott* interjújában. (2018), transcribed on <https://news.cgtn.com/news/3051544d7754464776c6d636a4e6e62684a4856/index.html>.

250 Portugália külügyminisztere, Augusto Santos Silva (2019), *Público*, június 9.

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

251 Xi Jinping kínai elnök (2018), *China Daily*, december 4.

252 Peter Wise (2019), "Portugal PM Warns on EU Protectionism over China Investment Screening", *Financial Times*, március 3.

A kínai közvetlen külföldi befektetésekről, valamint Portugália részvételéről az Övezet és Út kezdeményezésben való részvételéről szóló kedvező, sőt lelkes beszédek összességében pozitív értékelést mutatnak. Érdekes módon ez arra az elképzelésre készítetett, hogy Portugália Kína "különleges barátjává" vált az EU-ban. A portugál kormány, bár elismerte ezeket a történelemben gyökerező sajátosságokat, határozottan visszautasította ezt az elképzelést, amely lényegében ellentétbe hozná Portugáliát az EU-val és az Észak-atlanti Szerződés Szervezetével (NATO). Santos Silva portugál külügyminiszter szavaival élve, "egy mítosz született [...] Ennek egyáltalán nincs értelme".²⁵³ Az "univerzalista" és multilaterális elvek a külpolitika alakítása arra készíteti Portugáliát, hogy elkerülje a nemzetközi feszültségeket és dilemmákat, anélkül, hogy megkérdőjeleznék az EU és a NATO politikai referenciakeretei és közös értékei iránti elkötelezettségét.²⁵⁴ A külügyi elemzők által felvetett további kérdés, hogy Portugália Kínával szembeni álláspontját vajon nem a szükségszerűség vezérli-e kiemelkedően.²⁵⁵ Anélkül, hogy tagadnánk a gazdasági/pénzügyi érdekeket, mint fontos hajtóerőt, és szem előtt tartva, hogy ez a kérdés messze nem országspecifikus, a szükség önmagában nem segít, ha a kínai-portugál kétoldalú kapcsolatok sajátosságait keressük.

A preferenciákat és viselkedést alakító kulturális csere

A történelmi kapcsolatokból származó (puha) hatalom elismerésekor a kulturális csere dimenziója fontos szerepet kap. Nem véletlen, hogy a kultúra következetesen és erőteljesen jelen van a Portugália és Kína kétoldalú kapcsolatait alakító főbb hivatalos dokumentumokban, mint például a Xi kínai elnök 2018-as portugáliai látogatását követően kiadott, a stratégiai partnerségi megállapodás megerősítését célzó közös nyilatkozatban.²⁵⁶ Santos Silva portugál külügyminiszter a portugál-kínai kapcsolatokra utalva határozottan kijelenti, hogy "a kultúra az egyik legfontosabb terület az országok közötti baráti kapcsolatok megszilárdításához".²⁵⁷ Nem véletlen, hogy a 2019 folyamán Portugáliában és Kínában megrendezésre kerülő kulturális események előkészítése - a 40 éves diplomáciai kapcsolatok és Makaó átadása óta eltelt 20 év emlékére - Xi elnök 2018 decemberében, a portugál fővárosban, Lisszabonban tett látogatásakor Xi elnök napirendjének fontos részét képezte.

A 2019-es év ünnepi hangulata, amikor számos kínai kulturális eseményre kerül sor Portugália-szerte és fordítva, bár releváns, nem fedi el a puha hatalmat, amelyet számos portugál és kínai intézmény rendszeres munkája adományoz, amelyek következetesen terjesztik Kína "nagyon vonzó és teljes értékű"²⁵⁸ kultúráját, mint például a lisszaboni székhelyű *Fundação do Oriente*²⁵⁹ és a Makaói Kulturális és Tudományos Központ,²⁶⁰ valamint a Portugáliában működő öt Konfuciusz Intézet (CI).²⁶¹ A CI-k valójában nagy hatást gyakorolnak a helyi/regionális közösségekre, nevezetesen a széles körben látogatott kulturális fesztiválok és rendezvények támogatása révén, gyakran a helyi szereplőkkel (beleértve a helyi önkormányzatokat is) együttműködve. A kulturális promóció és csere a portugáliai preferenciák és magatartásformálás egyik fő eszközeként jelenik meg, ami ellensúlyozza a közösségi média szinte nem létező használatát a kínaiak részéről.

253 Peter Wise (2020), "Lisbon Rebuffs Claims Portugal is China's 'Special Friend' in EU", *Financial Times*, január 19.

254 C. Rodrigues és J. Silva (2019), "Kína és az USA: A 'Universalistic' Approach to Get Along With Both Powers", in M. Esteban és M. Otero-Iglesias (szerk.), *Europe in the Face of US-China Rivalry*, European Think Tank Network on China.

255 Lásd <https://www.dw.com/en/portugal-a-china-friendly-eu-nation-driven-by-need/a-47872582>.

256 Lásd https://www.portugal.gov.pt/download_ficheiros/ficheiro.aspx?v=2fd99222-ca9f-403c-91d9-1b1b1bbbf8cfb7 (portugálul).

257 Interjú a *Sol* című hetilapnak adott interjúban, 2018. december 3.

258 José Augusto Duarte pekingi portugál nagykövét (2019), "A kínai kultúra nagyon vonzó és kiteljesítő: Portuguese Ambassador to China", *People's Daily*, december 13., <http://en.people.cn/n3/2019/1213/c90000-9640522.html>.

259 Lásd www.foriente.pt.

260 Lásd www.cccm.gov.pt/.

261 Öt portugál egyetem ad otthont a Konfuciusz Intézetnek (CI): Aveiro; Coimbra; Lisszabon; Minho; és Porto. Megállapodás született egy hatodik CI létrehozásáról az Évora-i Egyetemen.

Nem elhanyagolva más kulturális elemeket és tárgyakat, a nyelv kiemelkedő szerepet játszik. Valójában a kínai nyelv vonzó ereje a több mint 130 portugál intézmény, köztük egyetemek, szakközépiskolák, valamint közép- és alapfokú iskolák oktatják. A portugál állami iskolarendszerben a *Hanban* erős támogatásával,²⁶² a portugál oktatási minisztérium adatai szerint 2019-ben 45 százalékkal nőtt a tanulók száma az előző évhez képest. Emellett a kínaiak növekvő érdeklődése a portugál nyelv iránt szintén kötőelemként működik. A Portugáliában portugál nyelvet tanulók ezreihez még többen teszik ugyanezt a portugál szakokat kínáló 32 kínai egyetemen. A portugál nyelvtanulás iránti érdeklődést általában a magasan fizetett kínai állásokhoz való könnyebb hozzáférés, a "szülő országa"²⁶³ iránti egyszerű kíváncsiság és az olyan portugál személyiségek, mint Cristiano Ronaldo márkaépítő ereje alapozza meg.

A szenvedélyek és érdekek (puha) hatalma

A történelmi, kulturális és gazdasági kapcsolatok keveréke határozza meg a Portugália és Kína közötti általános kapcsolati feltételeket. Ez a keverék a portugál szereplők Kínával *szembeni* preferenciáit és magatartását befolyásoló vonzó és meggyőző erőt generáló mechanizmusokat is alátámasztja. Vitathatóan hatással van a sajátos, hogy ne mondjam, "különleges" kapcsolati státuszra is, amely különbséget tesz Portugália és a többi uniós ország között. Nyilvánvaló, hogy a hatás kiterjed a politika területére is. A multilateralizmus mint elv határozott támogatásával együtt a történelem ereje eddig lehetővé tette a portugál kormányok számára, hogy tökéletesen kezeljék a Kínával való nagyon jó partnerséget, miközben jól igazodtak a NATO-n és az EU-n belül létrehozott "természetes" szövetségekhez. A nemzetközi kapcsolatokban a közelmúltban megnövekedett zavarok azonban új kihívásokhoz vezetnek. Úgy tűnik, Portugália mégis igyekszik fenntartani a kapcsolati egyensúlyt, amit a politikusok és kormánytisztviselők széles köre által kiadott nyilvános nyilatkozatok is bizonyítanak, a portugál miniszterelnöktől a nemzet elnökéig.²⁶⁴ Ez magában foglalja az Egyesült Államoknak a Kínával kapcsolatos portugál nemzeti döntéshozatali folyamatokba való beavatkozási kísérletével szembeni ellenállást és tagadást, nevezetesen az érzékeny ágazatokban történő kínai befektetéseket és a Huawei esetleges szerepét a portugáliai 5G-fejlesztésekben. Az akkori lisszaboni amerikai nagykövetnek válaszolva

George Glass, aki 2020 szeptemberében egy interjúban kijelentette, hogy "Portugáliának most választania kell szövetségesei és Kína között",²⁶⁵ Santos Silva portugál külügyminiszter magabiztosan kijelentette: "Portugáliában a döntéshozók a portugál hatóságok, akik a portugál alkotmány és törvények keretein belül, valamint a törvények által biztosított hatáskörökkel hozzák a Portugáliát érintő döntéseket.

a különböző illetékes hatóságoknak".²⁶⁶ Mindazonáltal ez az állapot nem jár csodálattal a kínai (politikai és kormányzati) modell iránt.

Összefoglalva, a kínai soft power szerepe a Portugália-Kína kapcsolatokban a (történelmi és kulturális) szenvedélyeken és (jelenlegi és jövőbeli gazdasági) érdekeken alapul, nem pedig a kínai kormány által irányított konkrét stratégián.

---

262 A *Hanban* a Kínai Nyelvi Tanács Nemzetközi Irodájának köznyelvi neve, amely a Konfuciusz Intézetek központjaként működik.

263 葡萄牙 (*Pútáoyá*) kínaiul Portugália.

264 Lásd <https://www.sundayguardianlive.com/world/china-america-go-head-head-portugal>.

265 Vítor Matos (2020), "EUA pressionam Governo: "Portugal tem de escolher agora entre os aliados e os chineses"

[USA nyomást gyakorol a kormányra: "George Glass, az Egyesült Államok portugáliai nagyköveteivel készített interjú az 5G-ről, *Expresso*, szeptember 26.

266 Interjú a Lusa ügynökséggel (2020), "Santos Silva válaszol az Egyesült Államoknak: *Jornal Económico*, szeptember 28., <https://jornaleconomico.sapo.pt/en/news/santos-silva-respond-to-the-united-states-portugal-and-who-makes-decisions-641506>.

Kína soft powerje Romániában: korlátozott közönség, korlátozott hatás

Iulia Monica Oehler-Şincai

Összefoglaló

A kulturális diplomácia és az oktatás a kínai soft power legfontosabb elemei Romániában. A közvetlen tapasztalatok jelentik a románok számára a domináns csatornát Kína megértéséhez és közeledéséhez, de a távolság és az eltérő prioritások miatt ezek a kapcsolatok eddig csak korlátozottan valósultak meg és a COVID-19 világjárvány miatt még korlátozottabbá válik. Romániában népszerűek az olyan kínai márkák, mint a Huawei és a Lenovo. Mindazonáltal ezek nem befolyásolják nagymértékben Kína hírnevét és Kína romániai megítélését. A románok többsége a mainstream média alapján alkot véleményt Kínáról, amely túl gyakran Kína-ellenes. Jelenleg a romániai politikai nyilatkozatokban csak kevés közvetlen utalás történik Kínára. A legtöbbjük közvetett, és arra utal, hogy az euroatlanti térségbeli partnerekkel való együttműködésre törekszenek, Kína rovására.

Kína romániai soft powerjének értékelése

Mivel az EU számos országában a Kína-ellenes retorika egyre dominánsabbá válik, párhuzamosan az USA és Kína közötti megszakadt kapcsolatokkal, valamint a Nyugat és Kelet közötti bizalmatlanság kiéleződésével, Kína "puha hatalma" ismét próbára van téve. Romániában is óvatosan tekintenek rá. Nemcsak eszközként (amelyet gyakran kommunista propagandának bélyegeznek és hevesen elutasítanak), hanem azért is, mert feltételezett szándéka Kína hatalmának és befolyásának növelése, mind regionális, mind globális szinten. Az ebből az összefüggésből adódó égető kérdés: mennyire lehet Kína általánosságban még mindig vonzó és meggyőző, miközben minden fronton folyamatos támadások érik? A válasz minden bizonnyal egy sor összetett tényezőtől függ, többek között attól, hogy Kínát hogyan címkézik, és hogy megértik-e vagy sem. A romániai esettanulmány abból a szempontból érdekes, hogy az ország mennyire ragaszkodik az euroatlanti értékekhez és normákhoz, és hogy a kínai értékeket és normákat hogyan pozicionálják ezekhez képest.

A romániai válaszadók nem vesznek részt a híres éves felmérésekben (például a Pew Research Center által végzett felmérésekben), ezért nehéz felmérni a romániai Kína-képet a tömegmédia és a politikai nyilatkozatok általános hangvételén, illetve az országimázs mérésének elméletén alapuló érvelésen kívül. Mindkét út egyformán szükséges.

Elméleti megfontolások

Az országimázs mérésének elméleti megközelítése számos érdekes megállapítást tár fel, kezdve a következő axiómával. Egy ország imázsa, amelyet úgy értelmezünk, mint "egy adott pillanatban egy nemzet hírneve", és amelynek négy dimenziója van (funkcionális, esztétikai, normatív és érzelmi)²⁶⁷ az ország identitása (önkép), az országmárka (stratégiailag kommunikált önreprezentáció) és számos más meghatározó tényező (beleértve a kormányzás külső megítélését, a társadalmi-gazdasági helyzetet, a külföldi közönségnek az adott országgal kapcsolatos közvetlen tapasztalatait) közötti kölcsönhatások eredménye,

267 Az országimázs 4D modellje szerint, ahogyan azt A. Buhmann és D. Ingenhoff (2015), "Advancing the Country Image Construct

from a Public Relations Perspective: From Model to Measurement", *Journal of Communication Management*, febrúar, 62-80. oldal.

sztereotípiák, a mainstream média és más harmadik felek befolyása). Bármely ország puha hatalmi erőfeszítései akkor valósulhatnak meg, ha a közvéleményben vagy egy adott országban az országról alkotott kép túlnyomórészt kedvező, és az országgal szembeni általános hozzáállás nem ellenséges. Más szóval, olyan környezetben, ahol egy ország megítélése túlnyomórészt negatív vagy kedvezőtlen, a kínai közdiplomáciai eszközök többsége kudarcra van ítélve (a vonzerő hiánya miatt), és befolyása jelentéktelen.

A normák és értékek jelentik a kiindulópontot Kína elfogadásához vagy elutasításához.

A nyugati (euro-atlanti) normák és értékrend szempontjából (és Románia az euro-atlanti közösséghez tartozik) Kína fellépése és puha hatalmi eszközei kudarcra vannak ítélve. Az európai polgároknak csak egy kisebbsége kerül közvetlen kapcsolatba Kínával, annak népével és kultúrájával, és még a közvetlen kapcsolat sem biztosítja a szocializmus kínai változatának, mint "a modern Kína fejlődésének egyetlen választásának" helyes megértését.²⁶⁸

A kormányzás minőségét Kínában (ahol a gazdasági teljesítmény és a társadalmi jólét a legfontosabb prioritások) és az EU-ban (ahol a tág meghatározás szerint a gazdasági teljesítmény, a társadalmi jólét és a politikai értékek - elsősorban a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság - ugyanolyan fontosak) eltérően határozzák meg. Ezért Kína gazdasági fejlődés terén elért eredményei nem jelentenek automatikusan előnyt, mivel a gazdasági államhatalom tágabb koncepciója nem hasznos eszköze a puha hatalomnak, és gazdasági fejlődését néha fenyegetésként érzékelik. Az európai retorikát kölcsönözve, Kínát Romániában a kölcsönösség, az egyenlő versenyfeltételek és a nyitottság hiánya szempontjából bírálják.

A kulturális diplomácia a kínai puha hatalom legfontosabb összetevője

Figyelembe véve a Soft Power Index dimenzióit (azaz a Kultúra, Oktatás, Elkötelezettség, Digitális, Vállalkozás és Kormányzat, a *Soft Power 30 jelentésben* meghatározottak szerint)²⁶⁹, valamint a Global Soft Power Index²⁷⁰ összetevőit (a hét soft power pillérnek megfelelő három kulcsfontosságú mérőszámmal: Ismertség, Hírnév és Befolyás): Üzlet és kereskedelem; kormányzás; nemzetközi kapcsolatok; kultúra-örökség; média-kommunikáció; oktatás-tudomány; és emberek-értékek), a kultúra Kína legértékesebb értéke. Ez megfelel az országimázs 4D modelljének esztétikai dimenziójának. Mégis, mennyire erős a románok közvetlen kapcsolata a kínai kultúrával?

Kína soft power járművei Romániában

A kínai soft power fő csatornái Romániában

A kultúra, az oktatás, a turizmus és a szakmai csereprogramok a kínai soft power kulcsfontosságú közvetítő csatornái közé tartoznak Romániában. A kiállításokon való részvétel (beleértve a könyvvásárokat is), a fordítások irodalmi művek és kutatások, valamint a kínai karmesterek, akik a George Enescu Filharmonikus Zenekart vezetik a különleges események (pl. kínai újév, a kínai-román diplomáciai kapcsolatok felvételének 70. évfordulója) alkalmából rendezett koncerteken, csak néhány példa az intenzív kulturális szintű cserére. 2018-ra a kínai nyelvet tanuló romániai diákok száma

268 Xi J. (2017), *The Governance of China II*, Peking: és 56. o., Peking: Foreign Languages Press, 53. és 56. o.

269 J. McClory (koordinátor) (2019), *The Soft Power 30: A Soft Power globális rangsora*, Portland és a USC Center on Public Diplomacy, <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>.

270 BrandFinance (2020), *Global Soft Power Index 2020*, <https://brandirectory.com/globalsoftpower/>.

megaladta a 12 000-et.²⁷¹ Szintén 2018-ban a Kínába érkező román turisták száma meghaladta a 600-at, 2019-ben pedig majdnem megduplázódott, és elérte az 1100-at.²⁷² Azonban még mindig kisebbséget képviselnek. Ráadásul a COVID-19 a Kínával való közvetlen kapcsolatok legújabb akadályává vált.

A tizenhét közép- és kelet-európai országot és Kínát tömörítő "17+1" csoportosulás, valamint az Övezet és Út Kezdeményezés (BRI) szintén a puha hatalom eszközei. Annak ellenére azonban, hogy Románia az első uniós országok között volt, amelyek egyetértési nyilatkozatot írtak alá Kínával a BRI-ről, és 2019 szeptemberében Bukarestben elindították a Selyemút Közösségépítő Kezdeményezést²⁷³, Romániában eddig nem valósultak meg releváns projektek. Ezenkívül a China General Nuclear Power Group-pal a Cernavoda atomerőmű 3. és 4. atomreaktorának megépítéséről folytatott tárgyalásokat a román kormány többéves tárgyalássorozat után lemondta.

Kína romániai puha hatalmának egy másik lehetséges támogatója a kínai termékek népszerűsége lehet. Még ha ez több márka esetében magas is (például a Lenovo rendelkezik a legnagyobb PC-piaci részesedéssel, míg a Huawei a második legnagyobb szereplő az okostelefonok piacán Romániában), úgy tűnik, hogy ez nem befolyásolja pozitívan Kína hírnevét és Kína romániai megítélését. Lehet, hogy a termékek jók, de a gyártók imázsa nem az. A Huawei az egyik legnagyobb szolgáltató a távközlési iparban használt berendezések és megoldások terén, és vezető szerepet tölt be az 5G technológiák terén, mégis ezen a területen,

A Huawei "biztonsági fenyegetésnek" bélyegzik. Klaus Iohannis román elnök szerint a nemzetbiztonságot az Egyesült Államokkal és az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) partnereivel együtt kell szavatolni. Iohannis szerint Romániának el kell kerülnie azt a helyzetet, hogy "a kritikus rendszereket olyan vállalatok üzemeltessék, amelyek nem megbízhatóak", és a Huawei részvételéről a közelgő (már többször elhalasztott, most 2021 első felére tervezett) 5G-árverésen a román Legfelsőbb Honvédelmi Tanács fog dönteni. Az Egyesült Államok és Románia 2019 augusztusában írt alá egyetértési nyilatkozatot az 5G technológiáról, amelyet egy hasonló egyetértési nyilatkozat követett az Egyesült Államok és Lengyelország között, és a 2020 augusztusában a románok bejelentettek egy jogalkotási javaslatot, amely megakadályozza a gyanút keltő cégek 5G-piacra való belépését. 2020 szeptemberében a Huawei az Európai Bizottságnál vitatta a Románia és Lengyelország által hozott intézkedéseket. Brüsszel válasza egyértelmű volt: Az uniós tagállamoknak jogukban áll eldönteni, hogy nemzetbiztonsági okokból kizárnak-e vállalatokat a piacokról.²⁷⁴

Összefoglalva, ennek a paradoxonnak a magyarázata a kínai vállalatok romániai imázsával, valamint a fiatalabb generáció érdeklődési körével függ össze (akik számára nem a származási ország a legfontosabb vásárlási motiváció, hanem az ár-minőség arány). A népszerűségről a hírnévre való átvitel hiányát erősen befolyásolják a romániai tömegmédiában megjelenő kedvezőtlen hírek, de a Huawei elleni folyamatos amerikai támadások is. Gyakorlatilag az okostelefonok népszerűségének pozitív hatását Kína romániai hírnevére a Huawei elleni vádak kioltják.

271 A Kínai Népköztársaság romániai nagykövetsége (2019), "Ambasadorul Jiang Yu a participat la finala celei de-a 18-a ediții a Concursului de limba chineză pentru studenți "Podul Limbii Chineze" din România [Jiang Yu nagykövet részt vett a romániai diákok számára szervezett 18. Kínai Nyelvi Verseny "A kínai nyelv hídja" döntőjén]", április 5., <http://www.chinaembassy.org.ro/rom/picture/t1651718.html>.

272 Román Nemzeti Statisztikai Intézet (2020), "Acțiunile turistice organizate de agențiile de turism în anul 2019". [A turisztikai ügynökségek által szervezett turisztikai akciók a 2019-es évben]", április, <https://inse.ro/cms/ro/tags/actiunile-turistice-organizate-de-agentiile-de-turism>.

273 A 2019 áprilisában Pekingben tartott második BRI-fórum végén hivatalosan is elindította a Kínai Nemkormányzati Szervezetek Nemzetközi Cserehálózata (CNIE) a BRI-fórumon a 2019 áprilisában Pekingben tartott második BRI-fórum végén a BRI-ben részt vevő országok közötti együttműködésre irányuló hálózat kiépítésének ötletét. A hálózat a kulturális és az emberek közötti csereprogramokra összpontosít; lásd http://www.xinhuanet.com/english/2019-09/24/c_138417400.htm.

274 R. Lupitu (2020), "Comisia Europeană apără România și Polonia după ce Huawei a contestat că ambele țări îi blochează".

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április
acesul pe piața 5G [Az Európai Bizottság megvédi Romániát és Lengyelországot a Huawei után annak ellenére, hogy mindkét ország blokkolja az 5G piacra való belépését]”, *Calea Europeană*, november 3., <https://www.caleaeuropeana.ro/comisia-europeana-apara-romania-si-polonia-dupa-ce-huawei-a-contestat-ca-ambele-tari-ii-blocheaza-acesul-pe-piata-5g/>.

Kína soft power szereplői Romániában

A kínai puha hatalom közvetítésének elősegítői közé tartoznak a következő szervezetek tevékenységei: baráti szervezetek (mint például a Kína-Románia Baráti Társaság, a Román-Kínai Ház és a Kínai-Román Társaság, ismertebb nevén a "ChinaRO"),²⁷⁵ kulturális központok (köztük a pekingi Román Kulturális Intézet, a "Nicolae Milescu" Kínai Kulturális Központ Iași-ban és a pekingi Kínai-Román Kulturális Központ),²⁷⁶ a Románia-Kína Kereskedelmi és Iparkamara (az EU-Kína Üzleti Szövetség tagja) és több mint tíz testvérváros. Ezen túlmenően Romániában négy Konfuciusz Intézet és számos Konfuciusz tanterem van.²⁷⁷ 2016-ban a mandarin kínai felvették az egyetem előtti oktatásban tanult idegen nyelvek hivatalos listájára. A Iași-ban található EuroEd magániskola diákjai számára a kínai nyelv kötelező tantárgyként szerepel a tantervben, ezt a programot mind a román Nemzeti Oktatási Minisztérium, mind a Iași megyei tanfelügyelőség jóváhagyta. Jelenleg több mint 100 olyan központ van Romániában, ahol mandarin kínai nyelvet tanítanak, az óvodától az egyetemig,²⁷⁸ de ezek közül soknak a profilja alacsony, ami azt jelenti, hogy ezek a tapasztalatok nem terjednek el a román társadalomban. A román és a kínai egyetemek között partnerségi megállapodások is vannak, többek között az orvostudomány területén.

A 2016-2020-as törvényhozási ciklusban a Kínával fenntartott parlamenti baráti csoportoknak (a román szenátus és a képviselőház esetében) egyenként mintegy 20 tagja volt. Többségük a Szociáldemokrata Pártból került ki (amely balközép irányultságú, jelenleg ellenzékben van, és dominánsan Kína-párti), de a jobbközép pártok közül is több tagja van: a Nemzeti Liberális Párt (amely óvatos Kínával kapcsolatban), a Romániai Magyarok Demokratikus Szövetsége, a Mentsétek meg Romániát Szövetség, a Népi Mozgalom Párt és a Nemzeti Kisebbségek Parlamenti Csoportja.

A tömegmédiá és a közösségi média van a legerősebb hatással a közvéleményre általában, és különösen Kínával kapcsolatban. Ezek befolyásolják a Kínával kapcsolatos attitűdöket, a Kínáról alkotott képet, valamint Kína romániai megítélését, mivel a románok többsége a tömegmédiá alapján alakítja ki a Kínáról alkotott véleményét. Egyes román nyelvű nemzetközi online médiumok igen kritikusak Kínával szemben (pl. *Radio Free Europe Romania*, amelyet az amerikai kongresszus finanszíroz), és a nemzetközi szaklapok jelentős kedvezőtlen megjegyzéseit román újságcikkbe fordítják. Vannak román nyelvű kínai médiumok is, mint például a *China Radio International*, a *Xinhua* román nyelvű Facebook-oldallal rendelkezik, a Román-Kínai Háznak pedig saját magazinja van, amely évente hatszor jelenik meg. Ezek azonban mind korlátozott közönséggel rendelkeznek.

Kína romániai nagykövetsége dinamikus tevékenykedik, és tevékenysége fokozódott, miután 2019 márciusában Jiang Yu kínai nagykövet bemutatta megbízólevelét. A COVID-19 járvány idején a kínai nagykövetség megszervezte a román hatóságok részvételét a 2020. március 13-i "17+1" videokonferencián, hogy megosszák egymással a megelőzéssel és ellenőrzéssel kapcsolatos információkat.

világjárványt, és orvosi anyagokat adományozott (még a kínai testvérprovinciák és -városok nevében is). Érdemes megjegyezni azt is, hogy a romániai kínai nagykövetség állást foglalt az olyan vádakkal kapcsolatban, mint a BRI "adósságcsapdájával", a Huawei biztonsági fenyegetéseivel és a hszincsiangi emberi jogokkal kapcsolatos vádak. Ami a honlapot illeti.

275 A Kína-Románia Baráti Társaság 1958-ban alakult Pekingben; a Román-Kínai Ház, egy civil szervezet, amelynek székhelye Bukarestben van, és tizennégy fiókjá van a nagyobb romániai városokban, 2011 óta létezik; a ChinaRO Association pedig 2014-ben jött létre.

276 A Kínai-Román Kulturális Központ 2019 szeptemberében indult Pekingben.

277 A négy Konfuciusz Intézet Nagyszebenben, Kolozsváron, Braşovban és Bukarestben található; a számos Konfuciusz tanterem pedig Déván, Constanţan, Iaşi-ban, Bacăuban, Nagyszebenben, Miercurea Ciuc-ban, Petroşani-ban, Piteşti-ben, Hunedoara-ban, Făgăraş-ban stb. található..

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

278 **China Radio International** (2020), "Interviu - Prof. Univ. Dr. Luminița Bălan: Interjú - Dr. Luminița Bălan egyetemi tanár:

Învățând limba chineză, reușim să cunoaștem mai bine o civilizație multimilenară [Interjú - Dr. Luminița Bălan egyetemi tanár:

A kínai nyelv elsajátításával sikerül jobban megismernünk egy multimilliomos civilizációt]", július 13.,

[http://romanian.cri.cn/comunicare/descoperi.](http://romanian.cri.cn/comunicare/descoperi)

[nd/3375/20200713/504607.html](http://romanian.cri.cn/comunicare/descoperi/nd/3375/20200713/504607.html).

ez utóbbi érzékeny kérdésben a hivatalos kínai álláspont szerint nem emberi jogi, vallási vagy etnikai kérdéstről van szó, hanem "erőszak-, terrorizmus- és szeparatizmusellenes".

A politikusok szerepét hivatalos és nem hivatalos nyilatkozatok egyaránt tükrözik, még akkor is, ha ezeket nem kísérik konkrét nemzeti politikák. Romániában ezek általában csak néhány közvetlen utalást tartalmaznak Kínára. A COVID-19 válság idején a román egészségügyi minisztérium 2020. március 19-i pontosításában egyszer "aranszabálynak" nevezte Kína megközelítését a világjárvány kapcsán, és több alkalommal is megismételték a Kínával való együttműködés szükségességének gondolatát. Mindazonáltal az ilyen kedvező nyilatkozatok ritkák. Románia energiaügyi minisztere, Virgil Daniel Popescu több alkalommal is rámutatott az egészségügyi ellátás hiányára és a Kínából származó importtól való túlzott függőségre, hangsúlyozva a termelésnek az EU-ba (beleértve Romániát is) történő áthelyezésének támogatását,

a magasabb költségek ellenére. Emellett a "komoly partnerek előnyben részesítése az euroatlanti térségben"²⁷⁹ nyilvánvaló Ludovic Orban volt miniszterelnök nyilatkozataiban, legutóbb a cernavodai atomerőműbe történő jelentős, mintegy 8 milliárd eurós beruházásra utalva, ahol a China General Nuclear Power Group-pal folytatott tárgyalásokat 2020 júliusában, öt évvel az egyetértési megállapodás megkötése után megszakították.

zárult. 2020 októberétől a projektet egy amerikai cég vezeti, az Egyesült Államok, Románia, Kanada és Franciaország vállalataiból álló konzorcium hajtja végre, és az összes érdekelt fél finanszírozza.²⁸⁰

Záró megjegyzések

A kérdés, hogy "mennyire vonzó és meggyőző Kína Romániában?" releváns, különösen egy olyan országban, amelynek hivatalban lévő elnöke határozottan hangsúlyozza, hogy Románia helye az euroatlanti értékek térségében van. Klaus Iohannis román elnök, aki a Nemzeti Liberális Párton keresztül a jobbközép politika képviselője, úgy véli, hogy Románia gazdasági és kereskedelmi cseréket folytathat Kínával, de Románia nem tartozik a Kína által támogatott értékrendhez, és ezért nem szabad túlságosan messzire mennie az euroatlanti értékek területén kívül eső államokkal való együttműködés terén.²⁸¹ Ugyanakkor, Iohannis elnök óvatos, amikor a Kína elleni szövetséghez való csatlakozásról van szó, amelyet 2020 júliusában Mike Pompeo akkori amerikai külügyminiszter javasolt. Iohannis úgy véli, hogy "mindenkit érintenek a globális erőegyensúly változásai", és a román diplomácia megfelelő választ fog adni.

Ezt hivatalos és nem hivatalos politikai nyilatkozatok is alátámasztják: (1) Romániának az euroatlanti értékek övezetében van a helye; (2) még ha a Kínával való gazdasági kapcsolatokat nem is utasítják el, Romániának nem szabad túl messzire mennie az euroatlanti értékek övezetén kívül eső államokkal való együttműködés területén; (3) a nemzetbiztonságot az Egyesült Államokkal és a NATO-val együtt kell biztosítani; és (4) el kell kerülni a kínai importtól való túlzott függést.

A szokásos soft power eszközök sokasága közül a jelenlegi körülmények között a kínai soft power kulturális és oktatási elemei a legtermékenyebbek. Megfigyelhető a kínai nyelv iránti lenyűgöző érdeklődés Romániában. Mindazonáltal, mivel a

---

279 Forbes staff (2020), "Ludovic Orban, despre investițiile de la Cernavodă: "Obiectivul nostru este să realizăm investiții de 8-9 miliarde de euro în rețehnologizarea reactorului 1 și construcția reactoarelor 3 și 4" [Ludovic Orban, a cernavodai beruházásokról: "Célunk, hogy 8-9 milliárd eurós beruházásokat hajtsunk végre az 1-es és a 2-es reaktor felújításába. the Construction of Reactors 3 and 4"]", *Forbes*, július 23., <https://www.forbes.ro/ludovic-orban-despre-investitiile-de-la-cernavoda-obiectivul-nostru-este-sa-realizam-investitii-de-8-9-miliarde-de-euro-retehnologizarea-reactorului-1-si-construcția-reactoarelor-3-si-4-175674>.

280 C. Cristea (2020), "Amerikai projektek Romániában, USA és Románia megállapodást írt alá a Cernavoda atomerőműről", október 12., *Radio România Internațional*.

281 Ahogy Klaus Iohannis a politológusokkal, véleményformálókkal és újságírókkal folytatott választási vitában, 2019. november 19-én,

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

áprilisával azelőtt, hogy 2019. november 24-én megszerezte második elnöki mandátumát, kijelentette.

---

a pozitív tapasztalatok terjesztése a romániai civil társadalom nagyobb része számára, talán a mainstream média által táplált bizalmatlanság közepette, a közönség továbbra is korlátozott, és így a hatás is.

A COVID-19 világjárvány rontotta Kína megítélését Romániában, és a Kínával való közvetlen kapcsolatteremtés legújabb akadályává vált. Kína romániai nagykövetsége által az orvosi ellátás biztosítására tett minden erőfeszítést - adományok vagy kereskedelmi szállítások révén - a "maszkos diplomácia" mögé bújtatott propagandaként értelmezték. Ezen túlmenően a tömegmédiában általánossá váltak az egészségügyi védőanyagok alacsony minőségével kapcsolatos vádak, és a Kínából érkező ilyen szállítmányok többségét a "gyenge minőségű" vagy akár "veszélyes" címkével illették.

Ez a romániai esettanulmány megerősíti a partnerország imázsával kapcsolatos releváns elméleti keretet. A puha hatalom eszközei által kiváltott hatások attól a környezettől függenek, ahol azokat alkalmazzák. Ha ez a környezet kedvező (azaz a cselekvő ország imázsa pozitív), akkor az eredmények arányosak. Ha ezzel szemben a cselekvő országot rosszul ítélik meg vagy rossz színben tüntetik fel, akkor nemcsak az eredmények lehetnek szerények, hanem a közvélemény megítélése még rosszabbá válhat.

Kína soft powerjének határai Szlovákiában

Richard Q. Turcsányi
Közép-európai Ázsiai Tanulmányok Intézete (CEIAS), Pozsony

Összefoglaló

A szlovák-kínai kapcsolatok hosszú időn keresztül mindkét fél számára kívül estek a fő politikai fókuszon. Kína nem volt különösebben aktív Szlovákiában, és gazdasági, politikai és társadalmi jelenléte Szlovákiában kisebb, mint a legtöbb más európai országban. Hasonlóképpen, a szlovák közvélemény, a politikusok, sőt még a vállalkozások nem fordítottak nagy figyelmet Kínára - sem kritikaként, sem lehetőségként. A COVID-19 azonban átmenetileg reflektorfénybe helyezte Kínát. Miközben Kína aktivitása szerényen megnőtt, úgy tűnik, Szlovákia új kormánya is hajlandóbb nyíltan kiállni a demokratikus értékek mellett. Eközben a szlovák társadalom egy része úgy látja, hogy Kína a világvjárvány idején nagyon is szükséges segítséget nyújt, mások viszont a vírus terjesztése és propagandája miatt bírálják.

Kína puha hatalmi megközelítése Szlovákiában: még több ugyanabból, mint korábban

Szlovákia soha nem volt Kína nagy figyelmének címzettje, még közép-európai szomszédjaihoz képest sem. Szlovákia kis mérete mellett ez az érdektelenség a szlovák vezetők hosszú távú, visszafogott hozzáállásának is köszönhető, akik ritkán hívták ki Kínát,²⁸² ellentétben a szomszédos Cseh Köztársaság, amely nemzetközi hírnevet szerzett Tajvan, Tibet és más, Kína által "kényesnek" tartott témák támogatásával.²⁸³ Kína - mint növekvő ambíciókkal rendelkező globális hatalom - azonban egyre inkább jelen van Szlovákiában, amit jól szimbolizál a nagykövetségének mérete, amely a diplomaták számát tekintve a legnagyobbak között van Pozsonyban.

Kína egy sor eszközt vetett be érdekeinek és puha hatalmának előmozdítására Szlovákiában. Általánosságban Kína Szlovákiával kapcsolatos megközelítése nem különbözik lényegesen a máshol alkalmazott megközelítéseitől, talán az egyetlen különbség az, hogy más európai országokhoz képest némileg visszafogottabb.

Szlovákiában jelenleg három különálló Konfuciusz Intézet működik: kettő Pozsonyban és egy Besztercebányán. A trnava-i és nyitrai egyetemek szintén együttműködnek ezekkel a CI-kkel. Szlovákia méretéhez képest a közösségi intézmények száma viszonylag magas, különösen azért, mert közülük kettő ugyanabban a városban található, ami szokatlan. Ugyanakkor a szlovák CI-k a honlapjaik alapján nem tűnnek túl aktívnek. Tevékenységük ritkán, vagy egyáltalán nem jelent meg a médiában, és ezért megkérdőjelezhető a puha hatalom hatása. A nyilvános események közül említésre méltó, hogy a pozsonyi Comenius Egyetem CI 2017-ben néhány nyilvános fotókiállítást szervezett "Kína Tibetje" témában a szlovákiai egyetemeken, amelyek célja az volt, hogy

282 Barbara Kelemen, Kristína Kironská, Filip Šebok, Matej Šimalčík és Richard Turcsányi (2020), *Szlovákia és Kína: Challenges to the Future of the Relationship*, CEIAS, <https://ceias.eu/sk/slovakia-and-china-challenges-to-the-future-of-the-relationship-sk/>.

283 Alžběta Bajeroová és Richard Turcsányi (2020), "Az értékek védelmezője és a hűséges szövetséges között: cseh megközelítések a Kínához a szerep elméleti megközelítésben", *Studia Orientalia Slovaca*, pp. 93-120, https://www.researchgate.net/publication/338544866_Between_Defender_of_Values_and_Faithful_Ally_Czech_Approaches_to_China_in_the_Prism_of_Role_Theory_Approach.

Kína megértésének előmozdítása a kérdéssel kapcsolatban. ²⁸⁴ Az események időzítése - fél évvel azután, hogy Andrej Kiska szlovák elnök 2016 októberében találkozott a Dalai Lámával - valószínűleg magyarázza a motivációt.

A szlovákiai kínai nagykövetség nem volt túl sikeres a szlovák médiában az üzeneteinek népszerűsítésében. A kínai nagykövetség néhány cikke az "alternatív médiában" jelent meg, amely a dezinformáció terjesztéséről, orosz- és nyugat-ellenességéről is ismert (mint például a *Hlavné správy* vagy a *Parlamentné listy*). Kérdésünkre a kínai diplomaták azt állították, hogy ez azért volt így, mert a többi mainstream média nem volt hajlandó megjelentetni az anyagot. Azon kevés kivételek egyike, amikor a kínai nagykövetség a tekintélyesebb médiumokon keresztül közvetítette üzenetét, a *Trend* című gazdasági magazin volt, amely egy különszámot jelentetett meg, amelyet teljes egészében Kínának szenteltek. Bár a cikkek többsége meglehetősen kritikus szemszögből tárgyalta a témát, például a Kínával folytatott gazdasági cseréket, a számban a kínai nagykövetség által biztosított, Kína hivatalos álláspontját tükröző anyag is szerepelt. Később a *Trend* egy fizetett reklámcikket is közölt, amelyben az akkori kínai nagykövet

Lin Lin a hongkongi helyzetről Kína hivatalos narratíváját adta elő. A cikk azonban kritikákat váltott ki, és a szlovák lapot kínai propaganda és dezinformáció terjesztésével vádolták. ²⁸⁵ Azon kevés további esetek egyike, amikor Lin Lin kínai nagykövet megjelent a tekintélyes szlovák médiában, az *Euractiv*-nak adott interjú volt, amely különbözött a többi kiadványtól, mivel itt az újságíró kihívta a nagykövetet. ²⁸⁶ Korábban a szlovákiai kínai nagykövetség nem volt hajlandó ilyen interjúkra.

Kína nem rendelkezik nyilvánvaló gazdasági befolyással Szlovákiára, ami megnehezíti, hogy "répát" kínáljon vagy gazdaságilag "megbüntesse" Szlovákiát, ha akarja. ²⁸⁷ A szlovák export kevesebb mint 2 százaléka irányul Kínába, és ennek túlnyomó többségét a transznacionális autóipari vállalatok valósítják meg. Szlovákiában nincsenek jelentős kínai beruházások, talán egy Galánta melletti logisztikai raktár kivételével. Meg kell azonban jegyezni, hogy kínai szereplők megpróbáltak megvásárolni néhány fontos szlovákiai vállalkozást - például egy amerikai acélgyárat, a *Slovenské elektrárne* (szlovák erőműveket), a pozsonyi repülőteret és egy nagy kereskedelmi televíziót. Régóta folynak a tárgyalások egy Szlovákián átívelő széles nyomtávú vasútvonal megépítésének lehetőségéről, valamint terminálok és logisztikai csomópontok létesítéséről is, azonban kevés konkrét lépés történt, és kétséges, hogy a projekt valaha is továbbléphet. Szlovákiának - valamennyi szomszédjával ellentétben - nincs közvetlen légi összeköttetése Kínával.

Az utóbbi időben a kínai diplomácia némileg fokozta szlovákiai tevékenységét, különösen a 2019-ben kezdődött hongkongi tüntetésekkel kapcsolatban, de még inkább a COVID-19 2020 eleji elterjedése óta. A kínai nagykövetség például 2020 februárjában Twitter-fiókot nyitott, és a szokásosnak tekinthető kommunikáció mellett a kínai külügyminisztérium néhány dezinformációs bejegyzését is retweetelte, ami arra utal, hogy a COVID-19 talán nem is Kínából származik. Általánosságban azonban a szlovákiai kínai nagykövetség nem vett részt nagy horderejű Twitter-csatározásokban, ahogyan az Budapesten, Varsóban és máshol történt, ehelyett inkább visszafogottnak tekinthető.

---

284 Matej Šimalčík és Adam Kalivoda (2020), "China's Inroads into Slovak Universities", CEIAS, <https://ceias.eu/sk/chinas-inroads-into-slovak-universities-2/>.

285 Šimalčík és Kalivoda (2020), "Kína térnyerése a szlovákiai egyetemeken".

286 Lucia Yar (2019), "Čínsky veľvyslanec: Snažíme sa nájsť najlepší spôsob, ako využiť centrálnu polohu Slovenska". [Kínai nagykövet: *Euractiv.sk*, szeptember 6., <https://euractiv.sk/section/vonkajsie-vztahy/interview/cinsky-velvyslanec-snazime-sa-najst-najlepsi-sposob-ako-vyuzit-centralnu-polohu-slovenska/>].

287 Ivana Karásková, Alicja Bachuńska, Barbara Kelemen, Tamás Matura, Filip Šebok és Matej Šimalčík (2020), "China's Sticks and Carrots in Central Europe: The Logic and Power of Chinese Influence", MapInfluence projekt, https://mapinfluence.eu/wp-content/uploads/2020/06/Chinas-Sticks-and-Carrots-in-Central-Europe_policy-paper_-1.pdf.

A kínai nagykövetség azonban kritikus levelet küldött, amelyben kifogásolta a *Hospodarske noviny* című szlovák gazdasági napilap által a COVID-19 válságról szóló cikket.

Kína. Érdekes módon a levelet csak mandarin nyelven tették közzé, ami arra utal, hogy a célközönség nem a szlovák közönség volt.²⁸⁸

Szlovák felfogás és (kevés) válasz

Általánosságban elmondható, hogy Kínát Szlovákiában nem tartják vonzó országnak - és ez vonatkozik a szlovák közvéleményre, a politikai képviselőkre és még az üzleti közösségre is. Talán minden szomszédjához képest a szlovák politikusok sokáig meglehetősen visszafogottan *viszonyultak* Kínához. Bár a baloldali és a jobboldali kormányok között voltak bizonyos elmozdulások (a baloldal valamivel pozitívabban állt Kínához, mint a jobboldal), egyik oldal sem tért el túlságosan egyik irányba sem. A 2006-2020 közötti időszakban (egy rövid kivétellel 2010-2012 között) Szlovákiát a szociáldemokrata SMER párt és annak vezetője, Robert Fico kormányozta, aki 1989 előtt a Csehszlovák Kommunista Párt egykori tagja volt. Fico már korán kifejezte érdeklődését a Kínával való kapcsolatok fejlesztése iránt, és 2007-ben hivatalos látogatást tett Pekingben, ahol elutasította Kína bírálatait, és elismerően beszélt a Kínával való együttműködésben rejlő gazdasági lehetőségekről. 2009-ben Hu Csin-tao akkori kínai elnök még a szlovák fővárosba, Pozsonyba is ellátogatott, állítólag azért, hogy megvitassa Kína részvételét a szlovákiai autópályák építésében.

Szlovákiában azonban soha nem valósult meg ilyen projekt, és a látogatás legmaradandóbb emléke a szlovák elnöki palota előtt a helyi emberi jogi tüntetők és Kína-pártiak közötti összecsapás lett. A verekedésben néhány szlovákiai tüntető megsérült, és az eseményekről sokáig beszéltek, ami hozzájárult a Kínáról kialakult negatív kép kialakulásához Szlovákiában.²⁸⁹ Robert Fico szlovák miniszterelnök 2012-es visszatérése után továbbra is pozitívan beszélt Kínáról, többek között az akkori "16+1" platform alkalmain, de Szlovákia nem tett többet Kína kegyeiért, különösen a visegrádi négyek (V4) partnereihez képest.²⁹⁰ Ezzel szemben Szlovákia 2013-ban befogadta a guantánamói börtönből megmaradt ujjur foglyokat, 2016-ban pedig, mint fentebb említettük, Andrej Kiska szlovák elnök négyszemközt találkozott a látogatóban lévő Dalai Lámával. Mindkét esetet Kína kritikával illette, és megtorlással fenyegetett.

Miközben Robert Fico bírálta belpolitikai ellenfelét, Andrej Kiskát, amiért a Dalai Lámával való találkozója során állítólag aláasta a szlovák gazdasági érdekeket, a valóságban a "16+1" platformból és az Ővezet és Út kezdeményezésből nem sok jelentős gazdasági előnyre volt kilátás. Mindkét esetben a szlovák részvétel meglehetősen langyosnak tekinthető - sem a szlovák miniszterelnök, sem a szlovák elnök nem látogatott Kínába ebben az időszakban, még a szucsoui "16+1" csúcstalálkozóra vagy a két "Belt and Road" fórumra sem. A szlovák hivatalos álláspont mindig is az volt, hogy Szlovákia nyitott a Kínával való együttműködésre, de a valóságban a szlovák tisztviselők nem tettek különösebb erőfeszítéseket e tekintetben.²⁹¹

Összességében kevés, ha egyáltalán van olyan releváns szlovák politikus, aki Kína-barátnak tekinthető. Talán az egyetlen kivétel Ľuboš Blaha, az önmagát marxistának valló Ľuboš Blaha, aki vitákat váltott ki.

288 Ivana Karásková, Alicja Bachulska, Tamás Matura, Filip Šebok és Matej Šimalčík (2020), "China's Propaganda and Disinformation Campaigns in Central Europe", MapInfluenCE projekt, http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2020/08/Mapinfluence_BRIEFING-PAPER_chinas-propaganda_A4_interaktivni_EN_01.pdf.

289 Gabriela Pleschová és Rudolf Fürst (2015), "Mobilizing Overseas Chinese to Back up Chinese Diplomacy: The Case of President Hu Jintao's Visit to Slovakia in 2009", *Problems of Post-Communism*, vol. 62, <https://doi.org/10.1080/10758216.2015.1002347>.

290 A Visegrádi Négyek vagy V4-ek négy közép-európai ország - Csehország, Magyarország, Lengyelország, Szlovákia és Magyarország - kulturális és politikai szövetsége.

291 Matej Šimalčík és Richard Q. Turcsányi (2018), "Pitfalls of Slovakia's Chinese Dreams", *Asia Dialogue*, augusztus 28., <https://theasiadialogue.com/2018/08/28/pitfalls-of-slovakias-chinese-dreams/>.

a kommunizmus nyílt támogatásával és a dezinformáció terjesztésével. Blaha a szlovák parlament EU-val való kapcsolatokért felelős bizottságának vezetője volt - ami némileg paradox volt, tekintve, hogy nyíltan támogatta Oroszországot és Kínát, és általában véve bírálta a Nyugatot, és különösen az EU-t és az USA-t. Blaha jelentős tömegeket vonz a közösségi médiában, különösen az "alternatív média" követői körében, és többször és hangosan támogatta Kínát különböző esetekben, többek között a COVID-19 járvány idején.²⁹²

A szlovák politikusok érdektelenségét, hogy "politikai tőkét" fektessenek a Kínával való kapcsolatokba, tükrözi az üzleti érdekek hiánya. Mindössze két szlovák vállalat vett részt a 2018-as Shanghai Expo293 és hasonlóan kevés szlovákiai vállalkozás kísérte el Lubomír Vážny beruházásért felelős miniszterelnök-helyettest 2015-ös kínai látogatása során. Így nincs szisztematikus politikai és gazdasági nyomás a Kínával való barátságosabb és aktívabb kapcsolatok kialakítására, mint ahogyan az más országokban előfordulhat. Ezzel a helyzettel együtt jár a Kínával kapcsolatos általános ismeretek és a Kína iránti érdeklődés hiánya.

A rendelkezésre álló közvélemény-kutatások alapján Szlovákia nem emelkedik ki a többi európai országgal összehasonlítva. Az Európai Bizottság *Eurobarométer* 2018-as eredményei szerint, A szlovák válaszadók 44 százaléka pozitívan, 40 százaléka pedig negatívan vélekedett Kínáról. Ez valamivel pozitívabb, mint az EU28 átlaga (36 százalék pozitív és 53 százalék negatív), de még mindig negatívabb, mint kilenc másik uniós országé.²⁹⁴

A Sinophone Borderlands felmérés alapján, amely 2020 szeptemberében tíz uniós országban kérdezte meg a válaszadókat Kínáról alkotott véleményükről, a szlovákiai válaszadók 38 százaléka negatívan, 23 százaléka pedig pozitívan vélekedett Kínáról (a többiek semlegesek voltak).²⁹⁵ A fent említett 2018-as Eurobarometer-felméréshez képest Kína megítélésének romlását tapasztaljuk - míg 2018-ban több szlováknak volt pozitív véleménye, addig 2020-ban a helyzet megváltozott, amikor is lényegesen több válaszadó hajlott a negatív oldalra. Ugyanezen Sinophone Borderlands felmérés egy másik kérdésére ugyanis több mint 24 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy az előző három év során romlott a Kínáról alkotott véleménye, míg 18 százalékuk úgy vélte, hogy javult a Kínáról alkotott véleménye. Összességében Szlovákia ismét az uniós átlag közelében helyezkedik el - míg Svédország, Franciaország, Németország, Csehország és Magyarország negatívabban, Lengyelország, Olaszország, Spanyolország és Lettország pozitívabban ítéli meg Kínát.

A COVID-19 világjárvány első hulláma ^{során}²⁹⁶ egy 25. és 25.

A 2020. március 26-i felmérés szerint Kína nyújtja a legtöbb segítséget a vírus elleni küzdelemben - a válaszadók több mint 67 százaléka szerint Kína "nagyon" vagy "valamelyest" segít, míg kevesebb, mint 67 százalékuk szerint Kína "nagyon" vagy "valamelyest" segít.

Németország esetében 9 százalék, az EU esetében pedig csak 22 százalék volt ezen a véleményen. A szlovákiai válaszadók szerint a második legtöbb segítséget Csehország nyújtja - ezt a nézetet mintegy 45 százalék vallja -, a harmadik helyen pedig Oroszország áll, mintegy 25 százalékkal.²⁹⁷

---

292 Filip Šebok (2019), "The Curious Case of the China-loving Slovak Parliamentarian Ľuboš Blaha", *Chinaobservers*, augusztus 26., <https://chinaobservers.eu/the-curious-case-of-the-china-loving-slovak-parliamentarian-lubos-blaha/>.

293 Yar (2019), "Čínsky veľvyslanec [Kínai nagykövet].

294 Európai Bizottság (2018), 479. *Eurobarométer különkiadás: Európa jövője*, https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2217_90_2_479_ENG.

295 Richard Turcsanyi, Renata Sedlaková, Jiri Cenek, Kristina Kironska, Andrej Findor, Ondrej Buchel, Marek Hruska, Adrian Brona, Una Berzina Cherenkova, Mario Ešteban, Beatrice Gallelli, Jelena Gledic, Peter Gries, Sergei Ivanov, Bjorn Jerden, Marc Julienne, Tamas Matura, Tim Ruhlíg és Tim Summers (2020), *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Differences and Common Ground across the Continent*, Palacky University Olomouc, <https://sinofon.cz/wp-content/uploads/2020/11/COMP-poll-final.pdf>.

296 Az alábbi bekezdések (némi módosított változatban) az előző ETNC-jelentésben jelentek meg.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

297 | Vladimír Šnidl (2020), "Fakty vs. dojmy: Ako Slovensku reálne pomáhajú Rusko, Čína a Európska únia [Facts versus Impressions: How Russia, China and the European Union Really Help Slovakia]", *Denník N* [Napló N], április 2., <https://dennikn.sk/1830536/fakty-vs-dojmy-ako-slovensku-realne-pomahaju-rusko-cina-a-europska-unia/>.

A Sinophone Borderlands felmérése szerint 2020 szeptemberében, közvetlenül a COVID-19 második hullámának szlovákiai kitörése előtt a szlovákok mintegy fele (49 százalék) elismerte Kína segítségét a járvány idején - majdnem ugyanannyi, mint a szlovákok elismerése az EU segítségét illetően (51 százalék). Bár az EU segítségének elismerése jelentősen nőtt a 2020. márciusi felméréshez képest, a szlovákok így is a legpozitívabbak közé tartoznak Kína világjárvány alatti segítségét illetően, és csak az olaszok és a magyarok előzik meg őket.

A kínai segítséget elismerő magas számok talán annak köszönhetőek, hogy a kínai orvosi felszerelések nyilvános fogadtatására került sor, amikor Peter Pellegrini (leköszönő) miniszterelnök és Denisa Saková (leköszönő) belügyminiszter személyesen ellenőrizte a kínai szállítmányokat a repülőtéren, és fényképezkedtek a Kínából vásárolt dobozokkal teli repülőgépekben. Nem volt több üdvözlő parti az új szlovák kormány vagy más magas rangú személy részéről.

Az említett számok, bár a kínai nagykövetség legalább még egy rendezvényt szervezett a repülőtéren, amikor az adományozott szállítmányok megérkeztek (a legmagasabb rangú szlovák tisztviselő, aki akkor jelen volt, a szlovák külügyminisztérium főtitkára volt, a minisztérium harmadik legmagasabb rangú tisztviselője). A szlovák képviselők csökkentett hajlandósága, valamint a kínai propaganda némi kritikája is azt eredményezhette, hogy a szlovák közvélemény elismertsége az EU segítségét illetően jelentősen nőtt, megelőzve Kínát.

Érdekes megjegyezni azt is, hogy még a kínai segítségnek a COVID-19 válság idején tapasztalt - még mindig magas - elismertsége sem akadályozta meg Kína szlovákiai megítélésének általános romlását az előző években.

Értékelés: Kína a jövőben még inkább téma lesz?

Szlovákiát sokáig úgy tekintették, mint egy Nyugat és Kelet között megosztott országot. Ebben a kettősségben azonban Oroszország játssza a legnagyobb szerepet, amely a pánszláv szimpátiák, a második világháború utáni felszabadulás, sőt a kommunista korszak (amelyre a szlovák társadalom egyes részei még mindig pozitívan tekintenek) hosszú történelmén alapul. Általánosságban Kína ebben a kelet-nyugati játszmaiban Oroszország junior partnereként jelenik meg, és mind a nyugat felé hajlók, mind a keletiek így látják.

Kína puha hatalmi politikája Szlovákiában hasonló volt, mint más országokban, de összehasonlításképpen némileg visszafogottnak tekinthető. A kínai diplomácia küzd azért, hogy meggyőzze a szlovák közvéleményt, politikusokat és vállalkozásokat a Kínával való lelkesebb kapcsolat előnyeiről. A kínai nagykövetség soft-power tevékenységei időnként első látásra úgy tűnnek, hogy egyáltalán nem a szlovák közönséget célozzák meg.

A kérdés az, hogy a COVID-19 világjárvány idején ideiglenesen megnövekedett kínai ismertség Szlovákiában új normává válik-e? Az új szlovák kormány és a jelenlegi szlovák elnök, Zuzana Čaputová már megmutatta, hogy hajlandó kiállni Kínával szemben és bírálni azt. Ha a kínai diplomaták "farkasharcos" akciókhoz folyamodnak, lehetséges, hogy a jövőben Kína közelebb kerül a szlovák közvélemény figyelmének középpontjába, és a közvélemény, valamint a politikai elit körében is polarizálódhat a hozzáállás.

Kína puha hatalma Spanyolországban: kárelhárítási üzemmódban

Mario Esteban és Ugo Armanini Elcano
Királyi Intézet

Összefoglaló

Spanyolországban romlik a Kínáról alkotott kép. Úgy tűnik, hogy a dezinformáció jelentős szerepet játszik ebben a folyamatban. Mindazonáltal Kína megítélése Spanyolországban hasonló más, hasonló jellemzőkkel rendelkező országokéhoz. Azzal lehet érvelni, hogy a kínaiak pozitív és nem konfrontatív hozzáállása

a spanyolországi nyilvános diplomácia csökkentette Kína hírnevének romlását és a Kína-Spanyolország kapcsolatokról alkotott nézetek polarizálódását az országban.

Kína puha hatalmi megközelítése Spanyolországban

A kínai diplomácia jelentős elkötelezettséget mutat a kínai nyelv és kultúra spanyolországi népszerűsítése iránt, hangsúlyt fektetve a két ország hatalmas kulturális és nyelvi gazdagságára. ²⁹⁸ A madridi Kínai Kulturális Központ, a Spanyolországban található nyolc Konfuciusz Intézet (Barcelonában, Granadában, Las Palmas de Gran Canariában, Leónban, Madridban, Toledóban, Valenciában és Zaragozában).

és az Andalúzia tartományi fővárosaiban létrehozott nyolc Konfuciusz tanterem mind fontos szerepet játszott ezen a területen. Mindez, valamint a kínai nyelv fakultatív nyelvként való felvétele a kötelező középfokú oktatásba, a kínai nyelvet tanulók számának drámai növekedését eredményezte, amely a kínai *Hanban* szerint 2019-ben meghaladta az 50 000 főt. ²⁹⁹

Az elmúlt néhány évben a spanyolországi kínai közösség - mintegy 230 000 ember³⁰⁰ - jelentős mozgósítása is megtörtént, akik aktívan részt vesznek a kulturális promóciós kezdeményezések szervezésében, amelyek egyre több helyi lakost vonzanak, különösen az olyan ünnepek idején, mint a kínai újév. A spanyolországi kínai közösség látható szerepet játszott a spanyol egészségügyi és biztonsági szolgálatok támogatásában is a COVID-19 világjárvány első hulláma során. Ezzel szemben a kínai kormánnyal szembeni kritikus hangok nem nagyon hallatszanak. Ezért a spanyolországi kínai közösség inkább tekinthető a spanyolországi kínai közdiplomácia előnyének, mint kártevőjének.

A kulturális és nyelvi kezdeményezések továbbra is Kína puha hatalmának azon elemei, amelyek a spanyol lakosság körében a legnagyobb hatást érik el. Más elemek - különösen a kétoldalú kereskedelem és beruházások előmozdítása - elsősorban a spanyol politikai és üzleti elitnek szólnak, és olyan szervezeteken belül kerültek támogatásra, mint az *Asociación de Amistad España-China* (Spanyolország-Kína Baráti Társaság). ³⁰¹

---

298 A. Badillo (2017), "La lengua y la cultura en la relación de España y China [Nyelv és kultúra Spanyolország és Kína kapcsolatában]", Working Paper, no. 5/2017, Madrid: Elcano Royal Institute, http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_es/contenido?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_es/elcano_es/zonas_es/dt5-2017-badillo-lengua-cultura-relacion-espana-china.

299 F. Peinada (2019), "El chino, el idioma de moda en los colegios privados de Madrid [A kínai, a divatos nyelv a madridi magániskolákban]", *El Mundo*, április 16., https://elpais.com/ccaa/2019/04/15/madrid/1555320112_295206.html.

300 Spanyol Nemzeti Statisztikai Intézet (2020), "Población extranjera por sexo, país de nacionalidad y edad (hasta 100 y más)

[Foreign Population by Sex, Country of Nationality and Age (Up to 100 and Over)]", <https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/..t20/e245/p04/provi/l0/&file=00000008.px#!.tabs-tabla>.

301 *Asociación de Amistad España-China* (2020), <https://amigoschina.org/>.

A kínai közdiplomácia a COVID-19 kitörése óta igen aktívvá vált. Ez különösen jól látható, ha a spanyolországi kínai diplomáciai képviselők hivatalos közösségi média fiókjait nézzük. A spanyolországi kínai közdiplomácia hangvétele nagyrészt konstruktív és nem konfrontatív maradt, és két világosan elkülönülő kommunikációs stratégiát követett. 2020 márciusáig kifejezetten védekező magatartást tanúsított, és arra összpontosított, hogy megakadályozza a spanyolországi kínai közösség megbélyegzését, a Kínával szembeni közlekedési és kommunikációs korlátozások bevezetését, valamint elkerülje a kínai hatóságokkal szembeni kritikát a járvány kialakulásában és terjedésében játszott szerepük miatt. Ahogy Kína túljutott a járványon, amelynek epicentruma Európába helyeződött át, a kínai diplomácia egyre határozottabbá vált. 2020 márciusától kezdve Kína hivatalos diskurzusa a következőket kezdte hangsúlyozni az ázsiai óriás hozzájárulását a COVID-19 terjedésének megfékezéséhez, mind a Kína által elfogadott hazai intézkedéseknek, mind a Spanyolországnak nyújtott segítségnek köszönhetően: a kínai központi és helyi kormányok, a kínai vállalatok és a spanyolországi kínai közösség adományai, a kereskedelmi célú orvosi felszerelések és a betegség elleni küzdelemre vonatkozó bevált gyakorlatok megosztása révén.³⁰²

Kína olyan tudományos és orvosi nagyhatalomként mutatkozott be, amely képes a legmodernebb vakcinák, gyógyszerek, egészségügyi protokollok és orvosi berendezések kifejlesztésére és előállítására.³⁰³ A védekező és a magabiztos fázisok közötti kontrasztot jól mutatja Yao Fei, Kína spanyolországi ügyvivőjének két interjúja, amelyet Spanyolország egyik leghallgatottabb reggeli rádióműsorában adtak február 24-én és 2020. március 17-én.³⁰⁴ Kína nagyobb bizalmát jól illusztrálja Kína spanyolországi nagykövete, Wu Haitaónak az *El Mundo* című lapban 2020. május közepén közzétett levele is.³⁰⁵

A kínai diplomácia a spanyol médiával szembeni közvetlen bírálatai ritkák voltak, és általában a Kínával szemben rasszistának³⁰⁶ tekintett magatartások vagy a "rosszindulatúnak" tekintett információk cenzúrázására összpontosítottak.³⁰⁷

---

302 A Kínai Népköztársaság (KNK) spanyolországi nagykövetségének a közösségi médiában közzétett közleménye inkább az üzleti és hivatalos együttműködésre összpontosított: KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. április 8.; KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. április 7.; KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. február 27. Eközben Kína barcelonai főkonzulátusa nagyobb hangsúlyt fektetett a kínai közösség által nyújtott segítségre: Kínai Főkonzulátus Barcelonában, [Twitter](#), 2020. április 5.; Kínai Főkonzulátus Barcelonában, [Twitter](#), 2020. április 2.; Kínai Főkonzulátus Barcelonában, [Twitter](#), 2020. február 25.; Kínai Főkonzulátus Barcelonában, [Twitter](#), 2020. február 21.; Kínai Főkonzulátus Barcelonában, [Twitter](#), 2020. február 14.

303 KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. április 5.; KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. április 2.; KNK spanyolországi nagykövetsége, [Twitter](#), 2020. március 31.

304 F. Yao (2020), "En China estamos pensando en enviar equipo de médicos y expertos en coronavirus a España [Kínában azon gondolkodunk, hogy orvosokból és koronavírusszakértőkből álló csapatot küldünk Spanyolországba]", *Onda Cero*, március 17., https://www.ondacero.es/programas/mas-de-uno/audios-podcast/entrevistas/yao-fei-china-coronavirus-espana_202003175e708a20cf7ab30001_0d2f7f.html; F. Yao (2020), "Yao Fei, ministro consejero de la Embajada china en Madrid: "Algunos gobiernos han actuado de forma muy excesiva ante el coronavirus" [Yao Fei, miniszteri tanácsos a madridi kínai nagykövetségen: "Some Governments have acted Very Aggressively in the Face of the Coronavirus"]", *Onda Cero*, február 24., https://www.ondacero.es/programas/mas-de-uno/audios-podcast/entrevistas/yao-fei-coronavirus_202002245e538e010cf2a8ef178b4a3e.html.

305 H. Wu (2020), "China y España combaten de la mano la COVID-19 e intensifican conjuntamente las relaciones bilaterales [Kína és Spanyolország kéz a kézben harcol a COVID-19 ellen és közösen intenzívebbé teszi a kétoldalú kapcsolatokat]", *El Mundo*, május 18., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/05/18/5ec12b16dddff6bb8b45b3.html>.

306 P. M. Díez (2020), "Indignación en China por un chiste racista en la serie 'Aída', de Telecinco [Felháborodás Kínában egy rasszista vicc miatt a *Telecinco* "Aída" című sorozatában]", *ABC*, május 5., <https://www.abc.es/noticias/20140521/abc->

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
<http://indignacion-china-aida-telecinco-201405211414.html>.

307 A Kínai Népköztársaság spanyolországi nagykövetsége (2019), "Respuesta a las especulaciones malintencionadas que teje El País respecto a la información sobre Xinjiang [Válasz a rosszindulatú spekulációkra, amelyeket az El País szó a Hszincsiangról szóló információkkal kapcsolatban]", november 26., <http://es.china-embassy.org/esp/sghd/t1719136.htm>.

Spanyol felfogás és válaszok

2020 nyarán több közvélemény-kutatás is készült, amelyek Kína megítélésének egyértelmű romlását mutatták Spanyolországban és más uniós országokban.³⁰⁸ Ez a fejezet egy másik felmérésből merít, amely megerősíti ezt a helyzetet, ugyanakkor árnyaltabb képet ad a spanyol lakosság Kínával kapcsolatos nézeteiről, mivel egyes területeken Kína abszolút vagy relatív értelemben pozitív - vagy inkább semleges - képet őriz.³⁰⁹ E felmérés szerint a megkérdezettek több mint 26 százaléka megerősítette, hogy romlott a Kínáról alkotott képe, 15 százalékuk pedig azt állította, hogy jelentősen romlott. Ez nem

tagadni, hogy Kína hírneve Spanyolországban, amelyet ez a felmérés bemutat, hasonló az analóg országokéhoz. Kína átlagos értékelése 100-ból 45 pontot ért el, ami hasonló Vietnámmal (46), valamivel alacsonyabb, mint Tajvané vagy Indiáé (49), de magasabb, mint Oroszországé (42) és Izraelé (41). Japán (59) és az EU országai, mint Franciaország és Németország, jóval feljebb, 61 pontos értékeléssel.

A spanyolok árnyaltan tekintenek Kínára. Egyrészt Kína gazdasági erejének (5,9 az 1-től 7-ig terjedő skálán) és technológiai fejlettségének (5,8) spanyol értékelése kiemelkedik mind az abszolút, mind a technológiai fejlettségi szint tekintetében.

és relatív értelemben az Egyesült Államokéval egyenrangú. A spanyolok Kína kulturális vonzerejét is nagyra értékelik (5,4), amit csak az EU felülmúl. A másik oldalon a spanyolok sokkal kevésbé lelkesednek az életminőségért (3,5) és az emberi jogok helyzetéért Kínában (3,0), és nem nagyon bíznak Kínában (3,2). Kína pontszámai az utóbbi három kérdésben hasonlóak, mint Oroszországé.

A Kínáról alkotott spanyolországi kép sokszínűsége akkor is nyilvánvaló, amikor a spanyol lakosság Kínával kapcsolatos egyes kérdésekkel kapcsolatos érzéseit vizsgáljuk. A spanyolok pozitívan vagy enyhén pozitívan vélekednek a kínai technológiáról (61 a 0-tól 100-ig terjedő skálán), a kínai nyelv és kultúra népszerűsítéséről (54) és a Kínával folytatott kereskedelemről (54). A kínai befektetésekkel kapcsolatban inkább semlegesek vagy enyhén negatívak az érzéseik.

(49) és Kína nagyhatalommá válását (45), és meglehetősen negatív érzéseket Kína katonai hatalomként való felemelkedésével (31), Kína globális környezetre gyakorolt hatásával (30), valamint a kínai gazdasági kémkedéssel (27) és kibertámadásokkal (25) kapcsolatban.

Ami a Kínáról szóló spanyol médiatudósítást illeti, a két fő spanyol újság, az *El Mundo* és az *El País* által 2020 második harmadában megjelentetett cikkek elemzése egyértelmű különbséget tesz az emberi jogokról szóló, egyértelműen negatív hangvételű hírek és az egyéb témákról szóló, pluralistább képet nyújtó hírek között (lásd az alábbi 1. ábrát). A 2020 április-júniusi időszakban a COVID-19 eredetéről szóló említések több mint egyharmada negatív volt, és általában a kínai piacokon uralkodó elégtelen növény-egészségügyi feltételekkel³¹⁰, valamint a járvány kitérésének kezdeti cenzúrájával kapcsolódott össze Wuhanban.³¹¹ Ugyanakkor mindkét újság hangsúlyozott néhány pozitív elemet is, többek között a

308 J. Oertel (2020), "China, Europe, and COVID-19 Headwinds", Commentary, European Council on Foreign Relations,

https://ecfr.eu/article/commentary_china_europe_and_covid_19_headwinds/; L. Silver, K. Devlin és C. Huang (2020),

Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries, Washington, DC: Pew Research Center,

<https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>. 309

Ezt az internetes felmérést 2020 szeptemberében végezték a spanyol lakosság reprezentatív mintáján, beleértve a következőket is

1501 fő; lásd R. Turcsányi, R. Sedlaková, J. Cenek, K. Kíronska, A. Findor, O. Buchel, M. Hruska, A. Brona, U. Berzina Cherenkova, M. Esteban, B. Gallèlli, J. J. Gledic, P. Gries, S. Ivanov, B. Jerden, M. Julienne, T. Matura, T. Ruhlíg és T. Summers (2020), *Sinophone Borderlands Europe Survey*, Palacky University Olomouc.

310 L. de La Cal (2020), "Una muralla de acero azul para sepultar el mercado de Wuhan, origen del coronavirus [Egy kék acélfal, amely eltemeti a wuhani piacot, a koronavírus eredetét]", *El Mundo*, április 3., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/04/03/5e8720b621efa01f708b4577.html>.

311 J. Benitze (2020), "Periodismo libre: los anticuerpos más eficaces contra la pandemia censora [Free Journalism: A leghatékonyabb ellenanyagok a cenzúrájával szemben]", *El Mundo*, április 26., <https://www.elmundo.es/papel/>

a spanyolországi kínai közösség,³¹² Kína előrehaladása a vakcina kifejlesztésében³¹³ és a világjárvány megfékezését célzó kínai hazai intézkedések pozitív hatása.³¹⁴

1. ábra A Kínáról szóló spanyol médiamegjelenésekértékelésemák, 2020 T2, cikkek száma ésszázalékos aránya szerint

Téma	Pozitív		Semleges		Negatív		Összesen
Emberi jogok	1	2.8%	10	27.8%	25	69.4%	36
COVID-19	21	11.6%	123	68%	37	20.4%	181
Egyéb	15	14.7%	66	64.7%	21	20.6%	102

Forrás: a szerzők által összeállított adatok.

A Kínával való kapcsolatok kezdenek bekerülni a politikai vitába, de ez még nem kiemelkedő kérdés. Spanyolország Kínával kapcsolatos politikája hagyományosan állami politika volt, köszönhetően a Spanyol Szocialista Munkáspárt és a Néppárt közötti konszenzusnak, amely szerint a Kínával való privilegizált kapcsolatok fenntartása előnyös. Azonban a Vox, egy szélsőjobboldali populista párt, amely a harmadik legjobban képviselt párt a spanyol parlamentben, az amerikai alternatív jobboldal diskurzusát visszhangozva Kína éles bírálójaként lépett fel. A Vox vezetőinek több kijelentése kritikus, de békülékeny reakciókat váltott ki a spanyolországi kínai nagykövetség részéről, anélkül, hogy megnevezték volna az érintett politikusokat. Ezek közé tartozik a Vox főtitkára, Ortega Smith és a Vox elnöke, Santiago Abascal, akik következetesen a "[rohadt] kínai vírusra" és Kína bűnösségére utaltak a járvány terjedésében.³¹⁵ A Vox a közelmúltban a vírus szintetikus eredetének összeesküvését és Kína "hanyagságát" és

312 A. del Barrio és X. Borrás (2020), "Los cuatro benefactores chinos al rescate de España [A négy kínai jótevő Spanyolország megmentésére]", *El Mundo*, április 10., <https://www.elmundo.es/madrid/2020/04/09/5e8709fefdddf743b8b45f8.html>.

313 M. Ansele (2020), "La vacuna: el único camino de regreso a la vida anterior [Az oltóanyag: az egyetlen út vissza az előző életbe]", *El País*, május 31., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/04/01/5e83c739fc6c83b25e8b45db.html>; R. García- Abadillo (2020), "China publica el primer ensayo clínico de una vacuna contra el coronavirus que es segura y crea inmunidad [Kína közlést teszi a biztonságos és immunitást teremtő koronavírus-vakcina első klinikai kísérletét]", *El Mundo*, május 22., <https://www.elmundo.es/ciencia-y-salud/salud/2020/05/22/5ec7e788fc6c83f3338b465f.html>.

314 AFP (2020), "El cierre de Wuhan puede haber evitado 700.000 casos de coronavirus [The Wuhan Shutdown may have Prevented 700,000 Cases of Coronavirus]", *El Mundo*, április 1., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/04/01/5e83c739fc6c83b25e8b45db.html>; L. de La Cal (2020), "China no registra casos por primera vez desde el comienzo de la pandemia [Kína nem regisztrál eseteket a járvány kezdete óta először]", *El Mundo*, május 23., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/05/23/5ec8f8dafc6c83a4318b462a.html>; L. de La Cal (2020), "Las autoridades chinas aseguran que "el brote de coronavirus en Pekín está controlado" [A kínai hatóságok biztosítják, hogy "a koronavírus kitörése Pekingben ellenőrzés alatt áll"]", *El Mundo*, június 18., <https://www.elmundo.es/internacional/2020/06/18/5eeb5ac0fddffe66b8b4592.html>.

315 Alberto D. Prieto (2020), "Abascal anuncia una moción de censura, culpa a China del virus y pide que España deje la OMS [Abascal Announces a Motion of Censure, Blames China for the Virus and Asks Spain to leave the WHO]", *El Español*, 29 July, https://www.elespanol.com/espana/politica/20200729/abascal-anuncia-mocion-censura-china-espana-oms/508949506_0.html; *El Español* (2020), "La embajada china critica los "ataques" de Abascal tras hablar del "virus de la China comunista" [A kínai nagykövetség kritizálja Abascal "támadásait", miután a "kommunista Kína vírusáról" beszélt]", július 30., https://www.elespanol.com/espana/politica/20200730/embajada-critica-ataques-abascal-hablar-china-comunista/509200015_0.html; *El Plural* (2020), "China se harta de Macarena Olona y responde con contundencia a Vox: "Es la peste del siglo XXI" [Kínának elege van Macarena Olonából és erőteljesen válaszol a Voxnak: "Ez a XXI. század pestise"]", április 13., https://www.elplural.com/comunicacion/internet/china-harta-macarena-olona-responde-contundencia-vox-peste-siglo-xxi_237673102; *La Vanguardia* (2020), "La embajada china critica por racista a Ortega Smith tras hablar de "malditos virus chinos" [A kínai nagykövetség rasszistaként bírálja Ortega Smithet, miután "átkozott kínai vírusokról" beszélt]", március 14., <https://www.lavanguardia.com/politica/20200314/474130186160/embajada-china-ortega-smith-racista-malditos-virus-chinos-coronavirus.html>.

a világjárvány korai kezelését, miközben támogatta az Egyesült Államok azon döntését, hogy kilép az Egészségügyi Világszervezetből.³¹⁶

A spanyol kormány együttműködő és támogató hangnemet ütött meg a kínai hatóságokkal, hasonlóan ahhoz, amelyet a kínai hatóságok a spanyol hatóságokkal szemben is alkalmaznak. Ezt bizonyítja a spanyol államfő és kormányfő különböző nyilatkozatai, valamint Pedro Sánchez spanyol miniszterelnök és Hszi Csin-ping kínai elnök közötti beszélgetés a 2020. március közepén, valamint a Kínai Kommunista Párt külügyi hivatalának vezetője, Yang Jiechi 2020. szeptemberi madridi diplomáciai látogatása során.³¹⁷ Ez azonban nem akadályozta meg a spanyol kormányt abban, hogy egy sor olyan kezdeményezést tegyen Kína irányába, amely Peking számára kellemetlen lehet, mint például Spanyolország elutasítása, hogy hivatalosan csatlakozzon az Övezet és Út kezdeményezéshez,³¹⁸ a külföldi befektetések átvilágításának korszerűsítése a spanyol stratégiai ágazatokban, vagy az ENSZ egyezményének hangsúlyozása az Egyesült Nemzetek Szervezete A tengerjogi rendszert, mint a dél-kínai-tengeri viták rendezésének alapját. Ez a lista tartalmazza továbbá a demokratikus vita előmozdítását és a hongkongi nép jogainak és szabadságjogainak tiszteletben tartását, mint az autonómia biztosításának legjobb módját, valamint a független megfigyelők Hszincsiangba való kiküldésének engedélyezésére irányuló kérést.³¹⁹

Értékelés

A kínai érdekelt felek által Spanyolországban szervezett közdiplomáciai kezdeményezésekben részt vevő spanyol lakosság száma meglehetősen korlátozott, eltekintve a mandarin nyelvi képzéssel kapcsolatos kezdeményezésektől. A kínai soft power Spanyolországban egyértelműen alacsonyabb, mint az EU-ban, az EU-tagállamokban és más gazdaságilag fejlett demokráciákban, de hasonló más autoriter és/vagy nem magas jövedelmű országokéhoz.

COVID-19 és a Spanyolország, Spanyolország hagyományos szövetségesei és Kína közötti érdek- és értékkülönbségekről szóló, egyre szélesebb körű nyilvános vita lehet a Kína megítélésének romlásában szerepet játszó tényező.

-
- 316 C. Campos (2020), "Vox declara la guerra a la República Popular China: "Tiene que pagar por la expansión del virus" [Vox declares War on the PRC: "You have to Pay for the Spread of the Virus"]", *El Español*, október 21., https://www.elespanol.com/espana/politica/20201021/vox-declara-guerra-republica-popular-china-expansion/529947521_0.html; J. Bocanegra (2020), "China, Trump y las multinacionales: Vox consolida en la moción su antiglobalismo [Kína, Trump és a multinacionális vállalatok: Vox Consolidates its Antiglobalism in the Motion]", *El Confidencial*, október 22., https://www.elconfidencial.com/espana/2020-10-22/vox-discurso-elites-globalistas-mocion-de-censura_2799904/; J. Fernández-Miranda (2020), "Abascal: "No me atrevo a negar que el virus haya sido creado" [Abascal: "I Dare Not Deny that the Virus Was Created"]", *ABC España*, december 20., https://www.abc.es/espana/abci-abascal-no-atrevo-negar-virus-haya-sido-creado-202012200228_noticia.html.
- 317 *Digital 24 News* (2020), "Xi Jinping habló por teléfono con Pedro Sánchez la noche del 17 de marzo [Xi Jinping Spoke by Phone with Pedro Sánchez the Night of March 17]", április 18., <https://digital24news.com/xi-jinping-hablo-por-telefono-con-pedro-sanchez-la-noche-del-17-de-marzo/>; A spanyol kormány elnöksége (2020), "Pedro Sánchez Stresses Importance" [Pedro Sánchez hangsúlyozza a spanyol kormány fontosságát]. of Strategic Relations between Spain and China", szeptember 3., <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/presidente/news/Paginas/2020/20200903sanchez-jiechi.aspx>; Külügyminisztérium, Európai Unió és együttműködés (2020), "Palabras de SM el Rey al pueblo amigo de China [Words of His Majesty the King to the Friendly People of China]", Government of Spain, február 6., <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/presidente/news/Paginas/2020/20200903sanchez-jiechi.aspx>.
- 318 M. González (2018), "España rehúsa sumarse a la nueva Ruta de la Seda china [Spanyolország elutasítja, hogy csatlakozzon Kína új selyemútjához]", *El País*, november 28., https://elpais.com/politica/2018/11/27/actualidad/1543348666_419111.html.
- 319 Spanyol Külügyminisztérium, Európai Unió és Együttműködés (2020), "Encuentro Sra. Ministra con el Director de la Oficina de Asuntos Exteriores del Comité Central del Partido Comunista de China (PCCh), Sr. Yang Jiechi [Miniszter asszony találkozója a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága (KKP) Külügyi Hivatalának igazgatójával,

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április 14. [Mang Jiechi úr]”, Spanyolország kormánya, szeptember 3., http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/NotasDePrensa/Paginas/2020_NOTAS_P/20200903_NOTA131.aspx.

Spanyolországban. ³²⁰ A dezinformáció szintén nagyon jelentős tényező lehet. Még ha a spanyol lakosság el is ismeri Kína némi támogatását a COVID-19 világjárvány idején, a dezinformáció megtette a hatását Kína spanyolországi megítélésén, mivel a spanyol lakosság 41 százaléka a COVID-19-et közvetlenül a vírus kínai laboratóriumból történő szándékos kibocsátásával hozza összefüggésbe³²¹, 36 százalékuk pedig úgy véli, hogy biztosan igaz vagy valószínűleg igaz, hogy "a koronavírus szándékosan a kínai kormány hozta létre és terjesztette". ³²²

Mindazonáltal azt lehet állítani, hogy a kínai diplomácia nagyrészt nem konfrontatív megközelítése Spanyolországban lehetővé tette a kínai tisztviselők számára, hogy gördülékeny munkakapcsolatokat tartsanak fenn a spanyol politikai elit és a média nagy részével, ezáltal enyhítve Kína spanyolországi megítélésének csökkenő tendenciáját, és a Kínáról alkotott spanyolországi vélemények polaritásának szintjét az Oroszországról és az USA-ról alkotott képhez hasonlóan szinten tartva. ³²³ Ezen túlmenően, amikor Spanyolország külpolitikai prioritásairól kérdezték a következő országokkal való kapcsolataiban Kína, az olyan globális kérdésekben való együttműködés, mint az éghajlatváltozás, a járványok és a terrorizmus elleni küzdelem kapta a legnagyobb támogatást. Ebből a szempontból a spanyolországi kínai közdiplomácia egy viszonylag sikeres kárelhárítási stratégia részének tekinthető, amelynek célja a kínai soft power megőrzése Spanyolországban.

-
- 320 Mario Esteban és Miguel Otero-Iglesias (2020), "Spain Longs for a Stronger Europe in the Face of US-China Antagonism", in M. Esteban, M. Otero-Iglesias, U. A. Bērziņa-Čerenkova, A. Ekman, L. Poggetti, B. Jerdén, J. Seaman, T. Summers and J. Szcudlik (szerk.), *Europe in the Face of US-China Rivalry*, Madrid: *Europe in the Face of US-China Rivalry*: Elcano Royal Institute, pp. 155-160.
- 321 R. Q. Turcsányi, M. Šimalčík, K. Kironská és R. Sedláková et al (2020), *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19: Differences and Common Ground across the Continent*, Palacký University Olomouc and Central European Institute of Asian Studies, https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/11/COMP-poll-report_3.pdf#page=26.
- 322 YouGov-Cambridge Centre for Public Opinion Research (2020), "Globalism 2020 Guardian COVID China Attitudes", terepmunka adatok, 3. o., <https://docs.cdn.yougov.com/tw9r0y4ji9/Globalism2020%20Guardian%20COVID%20China%20Attitudes.pdf#page=3>.
- 323 Turcsányi és társai (2020) *European Public Opinion on China in the Age of COVID-19* című tanulmányának adatai alátámasztják ezt az utóbbi pontot.

Kína csökkenő soft powerje Svédországban

Tim Rühlig és Oscar Shao³²⁴
Svéd Nemzetközi Ügyek Intézete (UI)

Összefoglaló

A diplomáciai kapcsolatok folyamatos romlásával Kína puha hatalma Svédországban egyre csökken. Kína csökkentette soft-power tevékenységét és felfüggesztette hivatalos kulturális együttműködését. A Svédországgal szembeni kínai diplomáciában inkább a kényszer, mint a vonzerő dominál. Újságcikkek, véleménycikkek, éves kormányzati nyilatkozatok és az azt követő parlamenti viták kvalitatív és kvantitatív elemzése.

azt mutatják, hogy a közvélemény és az elit narratívái egyre kritikusabbak Kínával szemben. Több közvélemény-kutatás is azt jelzi, hogy Svédország lakossága egyre negatívabb képet mutat Kínáról, és valóban a legkritikusabb Kína-kritikusabb országgá vált Európában.

Bevezetés

Mint minden külföldi diplomáciai képviselő, a svédországi kínai nagykövetség is évekig arra törekedett, hogy erősítse a Kínai Népköztársaság (KNK) "soft power"-jét. A kínai kultúrát népszerűsítő, a kulturális ünnepektől az ételfesztiválokig terjedő tevékenységekkel Svédország-szerte a Kínai Népköztársaság igyekezett javítani imázsát, és alakítani a közvélemény és az elit véleményét. 2020 eleje óta azonban Kína hivatalosan felfüggesztette a két kormány közötti kulturális cserekapcsolatokat. A KNK úgy döntött, hogy nem újítja meg a 2019 végén lejárt kulturális együttműködésről szóló egyetértési megállapodást. A stockholmi kínai nagykövetség a döntés okát firtató kérdésre a romló diplomáciai kapcsolatokra hivatkozott, és arra, hogy reméli, "a svéd fél elgondolkodik a hibákon, és hatékony intézkedéseket hoz a kulturális cserekapcsolatok helyreállításához szükséges feltételek megteremtése érdekében".³²⁵

A hivatalos együttműködés megszűnése és a COVID-19 járvány miatti korlátozások ellenére a kínai kultúra informális népszerűsítése továbbra is megmarad. Stockholm belvárosában a Kínai Kulturális Központ továbbra is szervez rendezvényeket, tanfolyamokat és kiállításokat a kínai kultúra és nyelv népszerűsítésére.

2020 elején Kína nagykövete, Gui Congyou gyakorlatilag megnyitotta a *Nordic Chinese Times* és a Svéd-Kínai Baráti Társaság által Uppsalában szervezett, Hszincsiangról szóló kulturális kiállítást.³²⁶ A stockholmi székhelyű *Frivärld* agytröszt által nemrégiben közzétett jelentés az egyik szervező intézményt, a *Nordic Chinese Times*-t (több mással együtt) a Kínai Kommunista Párt Egyesült Front munkájának részeként tartja számon. Sok más országhoz hasonlóan Svédországban is az Egyesült Front szervezetei a hivatalos autoriter kínai narratíva terjesztését és a technológiai know-how-hoz való hozzáférés biztosítását tűzték ki célul, hogy Kínai színészek. Időnként nacionalista tüntetéseket rendeznek Svédországban. A *Nordic Chinese Times* mellett legalább két másik, Svédországban megjelenő kínai nyelvű újság, a *Nordic Chinese Newspaper* és a *Green Post* is tükrözi Kína hivatalos politikai diskurzusát.³²⁷

324 Hálásak vagyunk több svéd kutatónak és újságírónak a tanulmány korábbi változataihoz fűzött megjegyzéseiért.

Minden hiba a mi hibánk. Felhívjuk figyelmét, hogy Oscar Shao 2020 tavaszán gyakornok volt az UI-nál.

325 A szerzők a svédországi kínai nagykövetségtől szereztek információkat.

- 326 Kínai Nagykövetség Svédországban (2020), "Remarks by Ambassador Gui Congyou at the Xinjiang Cultural Exhibition in Uppsala", a Svédországi Kínai Nagykövetség honlapja, <http://www.chinaembassy.se/eng/sgxw/t1814396.htm>.
- 327 Pär Nyrén (2020), *Kinesiska Kommunistspartiets enhetsfrong och dess verksamhet i Sverige*, Stockholm: Frivärld.

Ezenkívül két, személyi átfedéssel rendelkező intézet, a Schiller Intézet svédországi részlege és a svédországi Belt and Road Institute (BRIX) rendszeresen tart webináriumokat, amelyek Kína Belt and Road kezdeményezését (BRI) népszerűsítik. A világjárvány idején különösen a kétoldalú együttműködésre hívnak fel a közegészségügy területén.

Svéd felfogás és válaszok

Ezen erőfeszítések ellenére Kína soft powerje Svédországban gyenge, és tovább csökkenőben van. A Pew Research Center által végzett reprezentatív közvélemény-kutatások szerint 2018 óta drasztikusan nőtt a Kínával kapcsolatos kedvezőtlen vélemények száma. Akkor a svéd válaszadók 52 százaléka vélekedett negatívan Kínáról. Ez az arány 2020 nyarára 85 százalékra emelkedett.³²⁸ A Pew-felméréshez hasonlóan egy másik, 2020 végén közzétett reprezentatív közvélemény-kutatás szerint a megkérdezett európai államok közül Svédország volt a legkritikusabb, 66,9 százalékuknak volt negatív vagy nagyon negatív véleménye Kínáról. Úgy tűnik, hogy a svéd parlamentben képviselt valamennyi politikai párt támogatói hasonlóan negatívan vélekednek a Kínai Népköztársaságról. Más államok közvéleményképeivel összevetve Kína az egyik legalacsonyabb támogatottságú országnak bizonyult. Csak Észak-Korea és - kis különbséggel - Oroszország teljesített rosszabbul, mint a KNK. A svédek csaknem 60 százaléka jelezte, hogy az elmúlt három évben romlott a Kínáról alkotott általános véleménye. Meglepő módon azonban Kína meglehetősen negatív megítélése Svédországban nem jelenti azt, hogy a svédek kritikusan viszonyulnak a Kínával való mindenfajta kapcsolatfelvételhez. A felmérés azt mutatja, hogy a kínai kultúra és nyelv népszerűsítését semlegesén értékelik, és a svéd lakosság valamivel több mint egyharmada találja vonzónak Kína kultúráját.³²⁹ Ugyanakkor a svéd középiskolások érdeklődése a kínai nyelv tanulása iránt 2013 óta mintegy 40 százalékkal csökkent.³³⁰

A COVID-19 világjárvány idején sem Kína, sem Svédország nem adományozott hivatalosan egymásnak orvosi felszereléseket, de a stockholmi kínai nagykövetség felajánlotta, hogy megkönnyíti a svédek kínai beszerzéseit.³³¹ A kínai vállalatok adományai kevés figyelmet kaptak Svédországban. A svéd média már a COVID-19 világjárvány előtt is többnyire kritikusan nyilatkozott Kínáról. 2003 óta a nyomtatott sajtóban az "emberi jogokat" említő kínai tudósítások meghaladták az "üzleti" témájúakat (lásd az alábbi 1. ábrát).³³² Ez nagyjából a meglehetősen kritikus tudósításokra utal, mivel feltételezhető, hogy a Kínával kapcsolatos emberi jogi tudósítások túlnyomórészt kritikusak. A gazdasági kapcsolatokról szóló tudósítások viszont változatosabbak, és lehetnek pozitívak, semlegesek vagy kritikusak.

---

328 Laura Silver, Kat Devlin és Christine Huang (2020), *Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries*, Washington, DC: Pew Research Center, október 6., <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>.

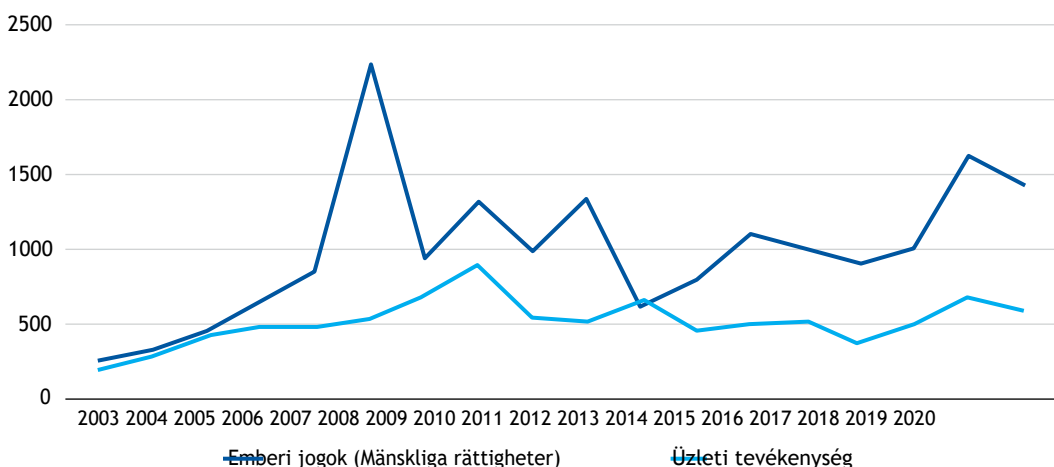
329 Tim Rühlig et al. (2020), *Mit gondolnak a svédek Kínáról? Insights from an Extensive Survey of Swedish Public Opinion of China*, UI Brief 8/2020, Stockholm: UI, <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2020/ui-paper-no.-8-2020.pdf>.

330 A szerzők a svéd közszolgálati televízióon keresztül a Svéd Nemzeti Oktatási Ügynökségtől (*Statens Skolverk*) származó, nem publikált információk.

331 Kína svédországi nagykövetsége (2020), "Gui Congyou nagykövet telefonbeszélgetést folytatott Ann Linde svéd külügyminiszterrel a COVID-19 elleni küzdelemről", március 20., <http://www.chinaembassy.se/eng/sqxxw/t1759040.htm>.

332 A Retriever médiaadatbázis segítségével a "Kina mänskliga rättigheter" [Kína + emberi jogok] és a "Kina näringsliv" [Kína + üzlet] kifejezésekkel kerestünk a 2003. január 1. és 2020. december 31. közötti időszakban. A hírügynökségi cikkek duplikációit nem távolítottuk el, mivel ezek jelzik, hogy bizonyos tudósítások milyen széles körben terjedtek el. A gazdasági témákról szóló tudósítások csúcsát 2010-ben a Volvo kínai Geely vállalat általi felvásárlása okozta. Az emberi jogokról szóló tudósítások 2008-as csúcspontja főként a pekingi olimpiai játékokhoz kapcsolódik, amelyek emberi jogi tüntetésekkel jártak együtt. A 2015 óta növekvő emberi jogi beszámolók számos kérdés miatt nőttek, többek között azért, mert Kína őrizetbe vette a kínai születésű, svéd nemzetiségű Gui Minhai könyvkiadót és író (2016 óta) - lásd e fejezet utolsó részét.

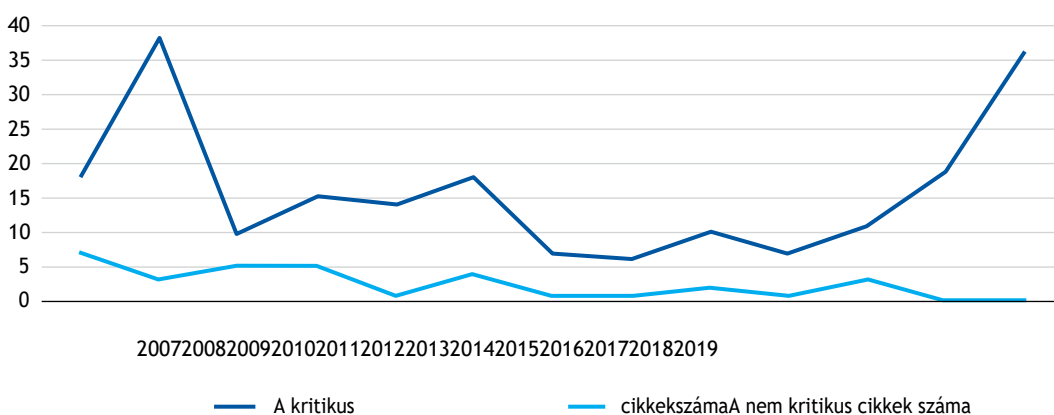
ábra 1 Kínáról szóló évestudósítások a svéd nyomtatott sajtóban: a "Kína" és a "mänskliga rättigheter" (emberi jogok) és a "näringsliv" (üzleti szektor) megjelenésének száma.

Forrás: Retriever.

Svédország négy vezető országos napilapjában megjelent összes vezércikk minőségi tartalomelemzése hasonlóképpen azt mutatja, hogy a Kínával kapcsolatos kritikus megjegyzések túlsúlyban vannak a nem kritikus hivatkozásokkal szemben. A kritikus tudósítások sokáig párosultak azzal az optimizmussal, hogy Kína végül is liberalizálódni fog. A kritikus vezércikkek aránya azonban 2017 óta drámaian megnőtt (lásd a 2. ábrát).³³³ A demokratizálódás reménye átváltott a diktatúra által vezetett világra való figyelmeztetésbe.

2. ábra "Kína"-t említő kritikus és nem kritikus vezércikkekszáma Svédország négy vezető napilapjában (Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet és Expressen) évente

Forrás: Retriever.

333 A Retriever <https://www.ub.gu.se/sv/databaser/mediearkivet> médiaadatbázist használtuk a "location: ledare" és "Kína" [location: leader and China] keresőkifejezésekkel, a forrásokat a négy vezető svéd napilapra korlátozva, nevezetesen a *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet*, *Aftonbladet* és *Expressen*. Az így kapott 426 vezércikket kvalitatív tartalomelemzéssel elemeztük és vizsgáltuk: (a) mely témák kerültek terítékre; (b) hogyan tárgyalják ezeket; és (c) a kommentárok kritikusak vagy nem kritikusak voltak-e Kínával szemben. A nem kritikus megnyilatkozások közé tartoznak a tényszerű kijelentések, a Kínáról szóló pozitív kijelentések, illetve a Kína tárgyalása során általánosságban semleges vagy pozitív hangvételű kijelentések. A

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

április kritikus kijelentések közé tartoznak a kínai politikát, az országot vagy a KNK kormányát bíráló kijelentések.

A politikai elitben folyó vita megragadására törekedve elemeztük a svéd kormány éves külpolitikai nyilatkozatát (*utrikesdeklarationen*) és az azt követő, a svéd parlamentben 2008 óta folyó vitát.³³⁴ A kormánynyilatkozat formátuma, amely minden fontos országot éves szinten érint, azt jelenti, hogy a Kínára való hivatkozások meglehetősen stabilak maradtak. Az ezt követő parlamenti vitában a Kínára való hivatkozások számának növekedését tapasztaljuk.³³⁵ Az elemzett időszakban az ellenzéki pártok svéd parlamenti képviselői pártállástól függetlenül inkább Kína-kritikusabb felszólalásokat tartottak. A kínai politikára, különösen a KNK emberi jogi helyzetére vonatkozó kritikus megjegyzések évekig pragmatikusabb, a gazdasági együttműködés szükségességéről szóló kijelentésekkel párosultak. Legkésőbb 2019 óta még a gazdasági kapcsolatokról szóló viták is szkeptikusabbá váltak, hangsúlyozva a gazdasági függőségből fakadó kockázatokat. Ezért a svéd parlamenti vitákban a Kínára való hivatkozások kritikussabbá váltak.

Ezért nem csoda, hogy a svéd parlament 2019-ben nagyobb ellenvetések nélkül elfogadta a Kínáról szóló új "kormányzati közleményt".³³⁶ Ebben a közleményben a svéd kormány számos kritikus kérdést azonosít, köztük Kína tekintélyelvűségét, az emberi jogok megsértését, az átláthatóság hiányát, az egyenlőtlen versenyfeltételeket és a nemzetközi jog szelektív alkalmazását. Még azokon a területeken is, ahol a svéd kormány szükségesnek és értékesnek látja az együttműködést, mint például a környezetvédelem és az éghajlatváltozás, valamint a gazdasági együttműködés és a Kereskedelmi Világszervezet reform, rámutat a Svédország és Kína közötti helyzetbeli különbségekre.³³⁷ A jelenlegi kínai nagykövet 2017-es svédországi érkezése óta és 2020 elejéig Gui Congyou nagykövetet nem kevesebb mint 40 alkalommal hívták be a svéd külügyminisztériumba.³³⁸ Még kritikussabbak Kínával szemben a svéd önkormányzatok politikusai. Különböző emberi jogi aggályokra hivatkozva 2015 óta számos város és más szubnacionális hatóság felmondta a Kínával kötött együttműködési megállapodásokat, például testvérvárosi szerződéseket. Az utolsó svéd önkormányzat 2020 júniusában bezárta Konfuciusz tantermeit. Hasonlóképpen, egyetlen svéd egyetem sem ad otthont Konfuciusz Intézetnek - különösen, mivel a Stockholmi Egyetem volt az első európai egyetem, amely 2005-ben Konfuciusz Intézetet nyitott.

Kína csökkenő soft powerjének magyarázata Svédországban

Mi magyarázza Kína meglehetősen negatív megítélését Svédországban mind a közvélemény, mind a svéd elit körében, annak ellenére, hogy a Kínai Népköztársaság a fejezet első részében leírtak szerint igyekszik erősíteni "soft power"-jét? A romló politikai kapcsolatok és Kína Svédországgal szembeni kényszerítő diplomáciája tűnik a legvalószínűbb magyarázatnak. Ennek középpontjában Kína letartóztatása és a kínai származású, svéd nemzetiségű Gui Minhai könyvkiadó és kínai politikai író, aki a Causeway Bay Booksnál dolgozott és tulajdonosa volt, áll.

334 Elemeztük az összes külpolitikai nyilatkozatot (*utrikesdeklarationen*), a Kínáról szóló 2019-es kormányzati közleményt és a mindkét típusú dokumentum közzétételét követő vitákat a svéd parlamentben 2008 óta. Megvizsgáltuk:

(a) mely témákról van szó; b) hogyan tárgyalják őket; c) milyen hosszúak voltak a Kínára való hivatkozások; és d) a Kínával kapcsolatos tudósítások kritikusak vagy nem kritikusak.

335 A 2017-es különösen alacsony számú hivatkozás Trump amerikai elnökké választásának következménye, amely uralta a külpolitikai vitát. A Kína-vita közelmúltbeli csúcspontja részben annak köszönhető, hogy a jobbközép Mérsékelt Párt sokat beszél Kínáról. A Mérsékelt Párt vezetője, Ulf Kristersson nyíltan beszél Kínáról, és kritikus álláspontot képvisel.

336 *Utrikesdeklarationen debatt* 2018/19, Anf. 94 Fredrik Malm (L), Anf. 119 Hans Rothenberg (M); *Utrikesdeklarationen debatt* 2019/20, Anf. 27 Hans Wallmark (M), Anf. 37 Hans Wallmark (M), Anf. 70 Håkan Svenneling (V), Anf. 87 Lars Adaktusson (KD). *Sveriges Riksdag* [svéd parlament] (2019), "Utrikespolitisk debatt [külpolitikai vita]: kammakt 2018/19:20190213ud", Svéd parlament honlapja, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/_H6C120190213ud.

337 Svédország kormánya (2019), "Megközelítés a Kínával kapcsolatos ügyekben: Kormányzati közlemény 2019/20:18", Svéd kormány honlapja, <https://www.government.se/4adb19/contentassets/e597d50630fa4eaba140d28fb252c29f/government-communication-approach-to-matters-relating-to-china.pdf>.

338 Ingrid Thörnqvist (2019), "SVT Nyheter erfar: Kinas ambassadör uppkallad till UD 40 gånger [SVT News Learns: China's

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

[Ambassador Calited to the Foreign Ministry 40 Times], SVT News, 15 November, <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/kinas-nykoret>.

Hongkongban, amikor 2015-ben Thaiföldről elrabolták. Az évek során Kína nemcsak a Gui elleni vádakát változtatta meg, hanem megkérdőjelezi svéd állampolgárságát, és megtagadta tőle a svéd konzuli támogatást. Amikor a PEN nemzetközi írószövetség svéd tagozata 2019 végén Gui Minhainak ítélte oda a Tucholsky-díjat, és Amanda Lind svéd kulturális és demokráciaügyi miniszter részt vett az ünnepségen, a kínai nagykövetség sikertelenül próbálta rávenni a PEN-t a díj visszavonására, és "következményekkel" fenyegette Svédországot.³³⁹ Ezt követően lemondták a svéd filmvetítéseket Kínában, és lemondták a Kínai-Svéd Gazdasági, Ipari és Technikai Együttműködési Vegyes Bizottságot. Egy új pekingi svéd kulturális attasé azonban nagyobb kihívások nélkül kapott vízumot.³⁴⁰ A gazdasági kapcsolatok továbbra is érintetlenek maradtak. A COVID-19 járvány kitörése előtti két évben mind a beruházások volumene, mind a beruházások száma rekordmagas volt, akárcsak a kétoldalú kereskedelem.³⁴¹ A svéd közvélemény megítélése azonban e gazdasági együttműködés ellenére is negatív, talán azért, mert azt inkább politikai és diplomáciai kérdések alakítják.

Gui kínai nagykövetség érkezése óta a kínai nagykövetség gyakran kritizálta a svéd médiát, politikusokat, újságírókat és kutatókat emelt ki és fenyegetett meg.³⁴² A nagykövetség nemcsak Peking általános vádját visszhangozza, miszerint a nyugati médiának "szokása Kínát kritizálni, vádolni és bemocskolni",³⁴³ hanem személyeket is célba vesz, és Kína hatalmával fenyegeti Svédországot.³⁴⁴ Az egyik legfrissebb példa erre a Kínai Kommunista Párt *Renmin Ribao* című napilapjához tartozó nacionalista újság, a *Global Times* vezércikke, amely bírálta Svédországot, amiért "megadta magát" a koronavírusnak, és felszólította az EU-t, hogy ítélje el Svédország COVID-19 politikáját.³⁴⁵ A kínai külügyminisztérium szóvivője nem kívánt nyilatkozni, ezzel hallgatólagosan elhatárolódott a cikktől.³⁴⁶

Összefoglalva, néhány árnyalat ellenére Kína Svédországgal szembeni diplomáciájában a kényszer - és nem a vonzás - dominál. Kína csökkenő "soft power"-je Svédországban nem kizárólag az északi ország sajátos fejleményeinek következménye, hanem beágyazódik egy szélesebb körű európai és amerikai nemzetközi diskurzusba, amely egyre kritikusabbá válik Kínával szemben. Ugyanakkor hihető és ésszerű feltételezni, hogy Kína Svédországgal szembeni kényszerdiplomáciájának sajátos dinamikája alakítja a Kínáról alkotott közvéleményképet, és magyarázza a KNK puha hatalmának viszonylag erős romlását Svédországban.

339 [Chinese Embassy to Sweden \(2019\), "Chinese Embassy Spokesperson: Awarding a Criminal is a Sheer Farce", Chinese Embassy to Sweden website, november 7., http://www.chinaembassy.se/eng/gdxw/t1713886.htm.](http://www.chinaembassy.se/eng/gdxw/t1713886.htm)

340 A szerzők interjúja egy svéd tisztviselővel, Stockholm, 2020. október.

341 Jerker Hellström et al. (2019), *Kinesiska bolagsvärv i Sverige: en kartläggning [Kínai vállalatfelvásárlások Svédországban: egy felmérés]*, Stockholm: FOI; Viking Bohman és Nicola Nymalm (2020), "Kinesiska investeringar i Sverige: från framgång till fara? [Kínai beruházások Svédországban: a sikertől a veszélyig]", *Internationell Politik*, 78. évf. 78. szám, 1. sz. 93-105. o., pp. 93-105.

342 Kínai Nagykövetség Svédországban (2020), "Chinese Embassy Spokesperson's Remarks on Comments from *Frivärlds*", Chinese Embassy to Sweden website, május 16., <http://www.chinaembassy.se/eng/mtfw/sgfyrw/t1779757.htm>; Chinese Embassy to Sweden (2019), "The Chinese Embassy Spokesperson's Response to the Question in a *SVD* Article", Chinese Embassy to Sweden website, augusztus 23., <http://www.chinaembassy.se/eng/mtfw/sgfyrw/t1691160.htm>; Chinese Embassy to Sweden.

(2020), "Chinese Embassy Spokesperson's Remarks on the Comments of Leader of Swedish Moderate Party on the Case of Gui Minhai", *svédországi kínai nagykövetség honlapja*, január 2., <http://www.chinaembassy.se/eng/mtfw/sgfyrw/t1729310.htm>.

343 Kínai Nagykövetség Svédországban (2020), "Gui Congyou nagykövetség interjúja az SVT-nek a média szerepéről és a svéd média Kínáról szóló tudósításairól", Kínai Nagykövetség Svédországban, weboldal, január 17., <http://www.chinaembassy.se/eng/sxw/t1733543.htm>.

344 Björn Jerdén és Viking Bohman (2019), "China's Propaganda Campaign in Sweden, 2018-2019", *UI Brief 4/2019*, Stockholm: UI.

345 *Sina* (2020), "环球网报社评：瑞典向新冠病毒投降将害人害己 [Global Times Editorial: Sweden's Surrender to the Novel Coronavirus will Harm Others and Itself]", *Sina* website, március 13., <http://news.sina.com.cn/w/2020-03-13/doc-iiixstf8830379.shtml>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

346 Kínai Külügyminisztérium (2020), "Geng Shuang külügyminisztériumi szóvivő szokásos sajtótájékoztatója 2020. március 16-án", Kínai Külügyminisztérium honlapja, március 16., https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/xwfw_665399/s2510_665401/t1756582.shtml.

Korlátozott vonzerő: Kína soft powerje az Egyesült Királyságban

Tim Summers
Nemzetközi Ügyek Királyi Intézete (Chatham House)

Összefoglaló

Ez a fejezet Kína puha hatalmának mértékét értékeli az Egyesült Királyságban (UK) a kínai kormány megközelítésének és Kína megítélésének vizsgálatával. A rendelkezésre álló közvélemény-kutatási adatok azt mutatják, hogy a Kínáról alkotott "kedvezőtlen" vélemények egyértelműen meghaladják a "kedvező" véleményeket. Az Egyesült Királyságban a médiában megjelenő Kína-tudósítások általában kritikusak. Az Egyesült Királyság parlamentjének érdeklődése Kína iránt - részben a hongkongi fejleményekre adott válaszként - megnőtt, és a parlamenti vitákban a Kínával kapcsolatos negatív vélemények dominálnak.

Ezek a tényezők azt mutatják, hogy Kína csak korlátozott mértékben képes vonzással vagy meggyőzéssel - azaz Kína puha hatalmával - befolyásolni az Egyesült Királyság szereplőit. Ennek egyik következménye az Egyesült Királyság és Kína közötti nagyobb elkötelezettség kialakulásának korlátozása.

Bevezetés

2020 előtt az Egyesült Királyságban vitathatatlanul bizonyos fokú közömbösség uralkodott Kína iránt, még Kína növekvő gazdasági és politikai befolyása mellett is,³⁴⁷ de 2020-ban a Kínáról szóló vita új szakaszba lépett. A COVID-19 által kiváltott figyelem egyre inkább egy sor ellentmondásos kérdésre összpontosult: a hongkongi fejleményekre; az emberi jogokra Kínában, különösen Hszincsiang északnyugati régiójában; és a Huawei kínai vállalat részvételére az 5G hálózatok fejlesztésében az Egyesült Királyságban.

A Kínáról szóló vitákat számos tényező vezérelte, többek között az, ahogyan a kínai kormány igyekszik magát bemutatni az Egyesült Királyságban, a Kínában zajló fejlemények és azok médiajelentései, valamint a brit belpolitikai és szakpolitikai viták. Ez a fejezet ezeket vizsgálja a kínai kormány azon képességét, hogy vonzással vagy meggyőzéssel befolyásolja az Egyesült Királyság szereplőit.

Kína megközelítése az Egyesült Királyságban

Az Egyesült Királyságban Kína nyilvános diplomáciáját a kínai nagykövetség és konzulátusai irányítják. A 2020-ban nyilvánosságra hozott eseményeik áttekintése azt sugallja, hogy a legtöbb tevékenység inkább az üzleti és politikai körökre, mint a kulturális vagy oktatási szférára összpontosított,³⁴⁸ bár a 2020-as év a COVID-19 miatt talán nem jellemző. A világjárvány első szakaszában a kínai és a brit kormány a szolidaritást és a brit támogatást hangsúlyozta az új koronavírus leküzdésére irányuló kínai erőfeszítésekhez, többek között jótékonyági rendezvényeken keresztül. Miután azonban az Egyesült Királyságban a járvány kitörésének súlyossága nyilvánvalóvá vált, a Kínával szembeni kritika

347 Kerry Brown (2019), *The Future of UK-China Relations*, Newcastle: 3. o., Newcastle: Agenda Publishing, 3. o.

348 A szerző a londoni kínai nagykövetség honlapján 2020-ban közzétett hírek és események (elsősorban Liu nagykövet eseményei és megjegyzései) elemzése.

politikai körökben nőtt,³⁴⁹ és a kínai nyilvános diplomácia egyre inkább Kína pozícióinak védelmére összpontosított.

Ez a védekező mód a 2020-ban az Egyesült Királyságban folytatott kínai nyilvános diplomácia szélesebb körű jellemzője volt, Liu Hsziao-min kínai nagykövet és más magas rangú diplomaták számos interjú adtak a médiának.

A COVID-19 mellett a legtöbb ilyen interjú tartalma a kínai politika védelmére irányult Hongkong, Hszincsiang, a Huawei és az 5G kapcsán. A kínai diplomaták proaktívabb üzenetei - többek között a Twitteren 2019 végétől - a "mindenki számára előnyös együttműködés" ismert trópusait emelték ki, és a COVID-19-re adott válaszként a "közös jövő közössége az emberiség számára" építésének fogalmát emelték ki, egy olyan külpolitikai elképzelést, amely a közös globális kihívásokat hangsúlyozza, és azzal érvel, hogy ezek megoldásához az államok közös fellépésére van szükség.³⁵⁰ A kínai nagykövetség is csatlakozott az Egyesült Királyságban tapasztalható ázsiai-ellenes érzelmek elleni fellépéshez. Eközben a londoni kínai nagykövetség és az Egyesült Királyságban zajló fejleményeket figyelemmel kísérő kínai kutatók inkább azzal érveltek, hogy az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból való kilépése - közismert nevén a Brexit - lehetőséget kínál a nagyobb kereskedelmi együttműködésre, többek között a londoni City számára.³⁵¹

A kínai nagykövetség az Egyesült Királyságban élő kínai közösséget és a kínai diákokat - akiknek száma 2018-2019-ben 120 000 fő volt, szemben a 2014-2015-ös alig 90 000 fővel³⁵² - is megcélozta, Liu kínai nagykövet pedig kiemelte az Egyesült Királysággal való együttműködés lehetőségét az oktatásban.³⁵³ 2020-ban csak az Egyesült Királyságban 30 Konfuciusz Intézet működött, míg az EU-27-ben 103.³⁵⁴ A Konfuciusz Intézetekkel kapcsolatban időnként kritikus megjegyzések is elhangzottak,³⁵⁵ de sokkal kisebb mértékben, mint az Egyesült Államokban vagy Ausztráliában. Mindkét fél kezdeményezett kulturális tevékenységeket, például művészeti kiállításokat és filmfesztiválokat, bár ezek gyakran inkább helyi, mint nemzeti szintűek voltak, és a városok közötti kapcsolatokon alapultak, például Sanghaj és Liverpool között. Egyéb rendszeres kulturális tevékenységek közé tartozik a kínai nyelvű filmek forgalmazása az Egyesült Királyságban mind kereskedelmi, mind nonprofit szervezetek által.

A kínai nyelvű filmek közönségének nagy részét az Egyesült Királyságban élő kínai diákok teszik ki, és ezeknek a tevékenységeknek korlátozott szélesebb körű hatása volt a kínai kultúra és annak sokszínűségének népszerűsítésére, míg a gazdasági előnyökről a média nem számolt be megfelelően. A japán és koreai kultúra iránti brit érdeklődés általában nagyobb.³⁵⁶

A kínai diplomáciai tevékenység helyett azonban a Kínában zajló fejlemények és az azokról szóló tudósítások vannak a legnagyobb hatással az Egyesült Királyság Kínáról alkotott képére.

---

349 Külügyi Bizottság (2020), "Vírusimmunitás: The FCO's Role in Building a Coalition against COVID-19", https://publications.parliament.uk/pa/cm5801/cmselect/cmfaaff/239/23903.htm#_idTextAnchor000; Matthew Henderson, Alan Mendoza, Andrew Foxall, James Rogers és Sam Armstrong (2020), "Coronavirus Compensation: Assessing China's Potential Culpability and Avenues of Legal Response", The Henry Jackson Society, <https://henryjacksonsociety.org/publications/coronaviruscompensation/>; Chris Patten (2020), "China's Nasty, Lying, Bullying Communist Regime Must Face Judgement over Coronavirus", *Mail on Sunday*, május 10.

350 Liu Xiaoming (2020), "Pull in the Same Direction and Build a Community with a Shared Future for Mankind", beszéd a Chatham House-ban, március 3., <http://www.chinese-embassy.org.org.uk/eng/ambassador/t1751448.htm>.

351 Például Dong Yifan (2020), "A partnerség pozitív potenciállal bír: Kína és az Egyesült Királyság együttműködése új szakaszba léphet a Brexit utáni korszakban", *China Daily Global Edition*, február 5.

352 Kathy Daniels (2020), "The Recruitment and Integration of International Chinese Students", in Michael Natzler (szerk.), *UK Universities and China*, Higher Education Policy Institute, 65. oldal.

353 Liu Xiaoming (2019), "China Wants to Build Deeper Educational Links with Britain", *Financial Times*, november 26.

354 A szerző által a http://english.hanban.org/node_10971.htm honlapról összeválogatott adatok. Ehhez képest 2016 decemberében 29

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április Konfuciusz Intézet működött; lásd Tim Summers (2017), "Brexit: Implications for EU-China Relations", Chatham House Research Paper, 14. o., elérhető a <https://www.chathamhouse.org/2017/05/brexit-implications-eu-china-relations> oldalon.

355 A brit parlament külügyi bizottságának 2019. áprilisi és novemberi jelentésében is vannak rövid utalások. 356 Hálás vagyok Hiu Man Chan-nak az e témával kapcsolatos hozzájárulásáért.

Kína megítélése és a vita az Egyesült Királyságban

A Sinophone Borderlands Europe Survey által 2020 őszén gyűjtött felmérési adatok arra utalnak, hogy az Egyesült Királyságban romlott a Kínával kapcsolatos általános megítélés, és hogy a COVID-19 negatív hatással volt Kína hírnevére az Egyesült Királyságban: a válaszadók közel kétharmada negatív érzésekről számolt be Kínával kapcsolatban, és valamivel többen mondták, hogy az elmúlt három évben romlott a megítélésük.³⁵⁷ A YouGov 2020 májusában végzett felmérése szerint a 2258 megkérdezett 47 százaléka úgy látta, hogy Kína szuperhatalommá válása "inkább fenyegetést" jelent, míg 11 százalékuk szerint Kína "inkább lehetőséget".³⁵⁸ A Pew Research Center 2020-as, a Kínával kapcsolatos globális attitűdökről szóló felmérése szerint az Egyesült Királyságban a megkérdezettek 74 százaléka "kedvezőtlen" véleménnyel volt Kínáról, míg 22 százalékra a "kedvező" véleménnyel rendelkezők aránya, ami jelentős változás a 2019-es 55 százalékhoz, illetve 38 százalékhoz képest.³⁵⁹ A Tony Blair Institute for Global Change 2020 júniusában közzétett külön felmérése szerint 60 százalék inkább "rosszat", mint jót hozó erőt lát a kínai kormányban, és a COVID-19 világjárvány idején romlott a hozzáállás. Egy korábbi, 2018 novemberében végzett közvélemény-kutatás szintén azt mutatta, hogy a kedvezőtlen vélemények 37 százalékkal 23 százalékhoz (40 százalék semleges) arányban meghaladták a kedvezőeket.³⁶⁰

Ezekből a felmérésekből nem derül ki, hogy miért dominálnak a kedvezőtlen vélemények, de a Sinophone Borderlands Survey azt mutatja, hogy a hírmédia még mindig jelentős szerepet játszik a Kínáról alkotott vélemények kialakításában.³⁶¹ A brit média Kínáról szóló tudósításaiban régóta a negatív aspektusokra összpontosítanak; például a 2000-es években a Kínáról és Afrikáról szóló broadsheet tudósításokban gyakori kép volt "a jóindulatú Nyugat, amelyet a kíméletlen és gátlástalan Kína aláás".³⁶² A negatív keretezés a közelmúltban a Kínáról szóló médiatudósítások nagy részét is uralja.³⁶³

Az Egyesült Királyság Parlamentjének érdeklődése Kína iránt 2019 óta megnőtt (lásd az alábbi 1. ábrát), elsősorban Hongkong miatt, ahol a fejlemények továbbra is nagy figyelmet kapnak az Egyesült Királyságban, tekintettel arra, hogy Nagy-Britannia Hongkong egykori gyarmati hatalma. A 2008 januárjától 2020 végéig terjedő időszakban

119 parlamenti vita Kínáról (az alsóházban, a Lordok Házában és a Westminster Hallban). Ezeknek valamivel kevesebb mint 40 százaléka Hongkongról szólt (többnyire 2014-től kezdődően), és ebből a 47 Hongkongról szóló vitából 37 2019-ben vagy 2020-ban kerül sor. A szélesebb értelemben vett Kína-viták száma 2020-ban növekedett, a következőkkel tizenhat vita, szemben a 2019-es nyolc vitával.³⁶⁴ Hongkong mellett az emberi jogokkal kapcsolatos kérdések is kiemelkedőek voltak, 2019 és 2020 során tizenkét emberi jogi (főként Hszincsiang és Tibet) vitát tartottak. E viták jegyzőkönyvének rövid áttekintése tovább erősíti azt a következtetést, hogy a Kínával kapcsolatos parlamenti viták, köztük a Hongkongról szóló viták domináns témája a Kínával szembeni kritika. 2020 nyarán a Konzervatív Párt parlamenti képviselőiből új Kína-kutatócsoport alakult,

357 Tim Summers, Richard Q. Turcsányi, Matej Simalcik, Kristina Kironka és Renata Sedlakova (2020), *British Public Opinion on China in the Age of COVID-19*, Central European Institute of Asian Studies and Chatham House, <https://ceias.eu/wp-content/uploads/2020/12/UK-poll-report.pdf>.

358 Lásd <https://yougov.co.uk/topics/science/survey-results/daily/2020/05/19/b9b94/1>.

359 Laura Silver, Kat Devlin és Christine Huang (2020), *Unfavorable Views of China Reach Historic Highs in Many Countries*, Washington, DC: Pew Research Center, október 6., <https://www.pewresearch.org/global/2020/10/06/unfavorable-views-of-china-reach-historic-highs-in-many-countries/>.

360 Wilfred M. Chow, Enze Han és Xiaojun Li (2019), "Brexit Identities and British Public Opinion on China", *International Affairs*, vol. 95, no. 6, pp. 1369-1387, at p. 1379. o.

361 A kapcsolat korábbi tárgyalását lásd Colin Sparks (2010), "Coverage of China in the UK National Press", *Chinese Journal of Communication*, vol. 3, no. 3, 347-365. o.

362 Emma Mawdsley (2008), "Fu Manchu kontra Dr. Livingstone a sötét kontinensen: Representing China, Africa and the West in British Broadsheet Newspapers", *Political Geography*, 27. szám, 509-529. o., 520. o., p. 520. o.

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

363 A szerző elemzése például azt mutatja, hogy a *Financial Times* 2020-ban megjelent 35 Kínáról szóló "nagy olvasmánya" közül négy kivételével mindegyik negatívan értékeli a kínai fejleményeket, és egyik sem pozitív (a négy kivétel semlegesén értékeli Kínát).

364 A szerző által 2020. június 27-én a Hansardból (a brit parlamenti jegyzőkönyvekből) összeválogatott adatok, frissítve 2021. január 29-én.

akkik közül sokan közülük a kínai kormány nyílt kritikusai. Jelentős médiajelenléttel alakított ki, és hírlevelet hozott létre a Kínával kapcsolatos nézetek terjesztésére.

Kína tehát nem tűnik vonzóknak a legtöbb brit parlamenti képviselő számára, ami jelentősen korlátozza a hatékony kínai soft power-t az Egyesült Királyságban.

Értékelés

Az Egyesült Királyságban jelentősen megnőtt a Kínával kapcsolatos vita, legalábbis 2020 első felében,³⁶⁵ és az élesebb és kritikusabb nézeteket vallóknak megvan a szél a vitorlájukban. A Kínáról, mint "nem vonzó" politikával rendelkező országról alkotott elképzelés a nyilvános viták erős jellemzőjévé vált, és bizonyos mértékig tükröződik a kormány politikai válaszaiban a legkülönbözőbb kérdésekre, a hongkongi fejleményektől kezdve a 2020. júliusi döntésig, amely szerint az Egyesült Királyság kormánya visszafordítja a Huawei Egyesült Királyságban történő beruházásainak ösztönzésére irányuló, régóta fennálló politikáját (az amerikai szankciók és a kormányzó Konzervatív Párt Huawei-ellenességeinek együttes hatására). A kormány hangneme 2020 második felében tovább keményedett, többek között a hszincsiangi és hongkongi fejleményekkel kapcsolatban, a Kínával szembeni parlamenti kritika pedig egyre erősödött.

Az a tény, hogy a kínai kormány hatékonyabban kezelte a COVID-19-et, mint az Egyesült Királyságé (az esetek és a halálesetek számában mérve), nem sokat változtatott ezeken a nézeteken; éppen ellenkezőleg, Kína kritikusai 2020-ban még inkább felerősítették a kínai rendszert érő támadásaikat, amiért az valahogy létrehozta a járványt, és a közelmúltban végzett felmérések adatai arra utalnak, hogy a COVID-19 negatív hatással volt Kína hírnevére.³⁶⁶

A mai Kína más aspektusainak vonzereje az Egyesült Királyságban változó. Míg a kínai történelem és bizonyos mértékig a filmművészet gyakran a kínai kultúra jól ismert jellemzői, addig a kínai kultúrában néha még mindig van a média hajlamos a kínai történelmet, a népi kultúrát, sőt még az ételeket is negatív színben feltüntetni, különösen a bulvársajtóban.³⁶⁷

Vannak azonban olyanok az Egyesült Királyságban, akik számára Kína gazdasági növekedése, középosztálya és innovatív vállalatai vonzóak, mint piacok vagy partnerek, míg az oktatási és tudományos közösségek közül sokan szorosabb kapcsolatok kialakításával szeretnének reagálni a Kínában végzett munka nagyságrendjére és mélységére. Mások pozitívan vélekednek a kínai kultúráról, hagyományokról, történelemről és ételekről.³⁶⁸ Ezek a Kínával való együttműködést szorgalmazó hangok jelenleg háttérbe szorulnak az Egyesült Királyságban folyó politikai vitában, és az ezek népszerűsítésére tett erőfeszítések ritkán jutnak át a Kínával kapcsolatos negatív médiafalon. Eközben az Egyesült Királyság maga is aktívan népszerűsíti saját puha hatalmát Kínában (és világszerte), médiakampányok, ösztöndíjak, a brit művészetek és kultúra népszerűsítése, valamint aktív közösségi médiajelenlét révén.³⁶⁹

Összefoglalva tehát kevés bizonyíték van arra, hogy az elmúlt években az Egyesült Királyságban sikeresen gyakoroltak volna jelentős kínai soft power-t. Tekintettel arra, hogy a Kínáról és az Egyesült Királyság politikájáról szóló tudósítások

---

365 A Google Trends adatai azonban arra utalnak, hogy az érdeklődés 2020 második felében csökkenhetett, és visszatérhetett a COVID-19 előtti szintre; lásd <https://trends.google.com/trends/explore?date=today%205-y&geo=GB&q=China>.

366 Summers et al. (2020), *British Public Opinion on China in the Age of COVID-19*. Lásd még Tim Summers (2020), "UK: Sharpening the China Debate amid COVID-19", in John Seaman (szerk.): *Covid-19 and Europe-China Relations: A Country-level Analysis*, Special Report, European Think-tank Network on China (ETNC), április 29., 74-76. o., https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/etnc_special_report_covid-19_china_europe_2020.pdf.

367 Sparks (2010), "Coverage of China in the UK National Press", 355-363. oldal.

368 A Summers et al. (2020), *British Public Opinion on China in the Age of COVID-19 (A brit közvélemény Kínáról a COVID-19*

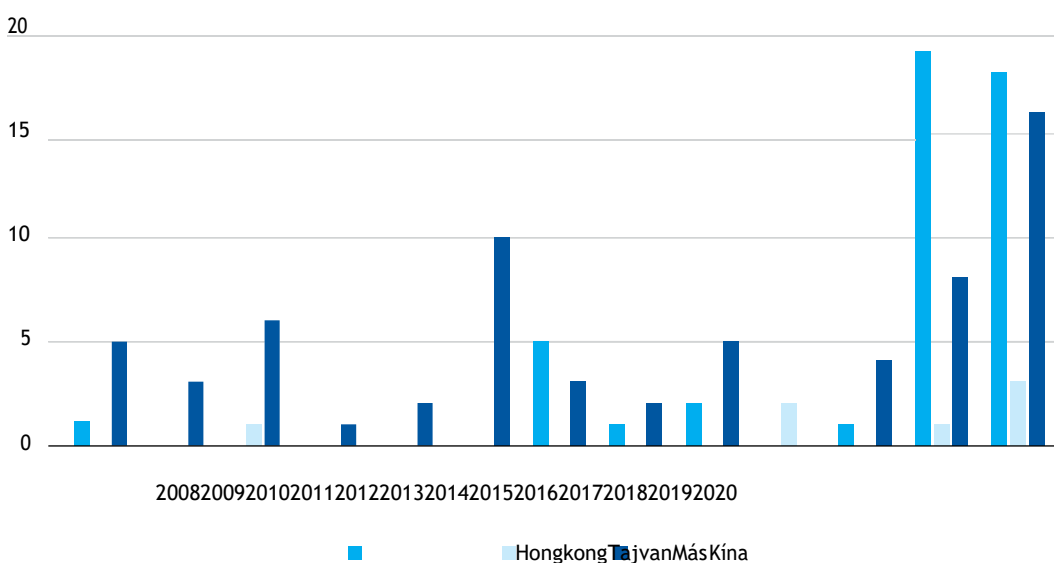
Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április) számára gyűjtött adatok további elemzése alapján.

- 369 Pawel Surowiec és Philip Long (2020), "Hybridity and Soft Power Statecraft: The "GREAT" Campaign", *Diplomacy & Statecraft*, 31. évf. 31. szám, 1. sz. 168-195. oldal. Az Egyesült Királyság Külügyi és Nemzetközösségi Hivatala kifejezetten forrásokat különített el a következők előmozdítására of British soft power; lásd FCO, *Annual Report & Accounts 2018-2019*, 32-33. o., https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/827788/FCOAnnualReport201819.pdf.

a róla szóló vita sokkal kritikusabb és negatívabb fordulatot vett, és ez valószínűleg nem fog változni. Az Egyesült Királyság és Kína közötti interakció ezen aspektusának hatása a kétoldalú kapcsolatokra az, hogy korlátozza és korlátozza az elköteleződés lehetőségeit. Ez aláássa azt az érvet is, amely szerint a Kínában kormányzó Kommunista Pártnak indokolatlan befolyása van a brit politikára, vagy hogy Kína jelentős (akár egzisztenciális) fenyegetés az Egyesült Királyságra vagy annak kormányzati rendszerére nézve.³⁷⁰ Tekintettel arra, hogy az ilyen állításokat nem támasztják alá bizonyítékok, inkább úgy tűnik, hogy ezek az állítások arra irányulnak, hogy támogatást mozgósítsanak a Kínát célzó politikákhoz, akár a Washington stratégiai ellenségességre való áttérése iránti szimpátiából, vagy azért, mert támogatóik egy olyan bizonytalan jövőtől tartanak, amelyben az Egyesült Királyság globális befolyása csökkenőben van.

1. ábra Az Egyesült Királyságparlamentari érdeklődése Kína iránt

370 Például a *Hidden Hand* szerzőinek állítása, miszerint "Nagy-Britannia túljutott azon a ponton, ahonnan már nincs visszaút, és minden kísérlet, hogy kiszabaduljon Peking pályájáról, valószínűleg kudarcot vallana" (idézi a *Mail on Sunday*, 2020. július 10.); lásd Clive

[Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.](#)

[április](#) Hamilton.

és Mareike Ohlberg (2020), *Hidden Hand: Exposing How the Chinese Communist Party is Reshaping the World*, London: Oneworld Publishers.

Kína kommunikációs stratégiája az EU-val szemben: egyre szkeptikusabb fogadtatás

Alice Ekman és Cristina de Esperanza Picardo
Európai Unió Biztonsági Tanulmányok Intézete (EUISS)

Összefoglaló

A kínai diplomáciai képviselőket nagyon aktívan kommunikált és lépett kapcsolatba a brüsszeli közönséggel. Kommunikációs tevékenységein keresztül a kínai kormány igyekszik megbízható gazdasági partnerként feltüntetni magát, javítja politikai képét, és elbizonytalanítja a geopolitikai ambícióiról szóló narratívákat. Az Európai Unió (EU) szintjén Kína imázsát elsősorban gazdasági, de geopolitikai és normatív szempontból is vitatják. E három területen az EU álláspontja az elmúlt években egyre szkeptikusabbá vált, és ez a tendencia a COVID-19 járvány kezdete óta erősödött meg.³⁷¹

Bevezetés

A kínai kormány különböző szereplőkre támaszkodik uniós szintű kommunikációs stratégiájának végrehajtásában. Ebben kiemelkedő szerepet játszik a kínai állami média. A *Hszinhua*, a *CCTV* és a *China Daily* például mind rendelkezik európai fiókkal. A *China Daily Europe*³⁷² és annak irodavezetője³⁷³ a *China Daily Europe* erős jelenlétet mutat a Twitteren, emellett 2010-ben elindította a *China Daily European Weekly* című hetilapot³⁷⁴, azzal a törekvéssel, hogy "jobban szolgálja célját, hogy olyan újság legyen, amely ablakot nyit Kína számára, hogy megértse és megértse a világot".³⁷⁵ 2014-ben a "Xinhua Europe" alkalmazást is elindította a *Xinhua* hírügynökség európai regionális irodája.³⁷⁶ Bár a *Xinhua* messze nem a legmegbízhatóbb brüsszeli hírügynökség, az európai területen való fejlődése gyors, és jelentős pénzügyi eszközökkel és emberi erőforrásokkal támogatják.³⁷⁷

A kínai médián kívül más szereplők is támogatják Kína kommunikációs tevékenységét más területeken. Így például különböző üzenetein keresztül a Kínai Kereskedelmi Kamara az EU-ban - amely

---

371 Felhívjuk figyelmét, hogy ez a fejezet 2020 októberében íródott, a 2020. decemberi átfogó beruházási megállapodás aláírása, valamint a 2021. márciusi "tit-for-tat" szankciók és az ezt követő EU-Kína feszültségek növekedése előtt. Azóta Kína kommunikációs és propagandastratégiája jelentősen megkeményedett.

372 Lásd <https://twitter.com/ChinaDailyEU>. A *CCTV* és a *Xinhua* rendelkezik fiókkal, de csak nagyon kevés követővel/aktív követővel: *Xinhua*: <https://twitter.com/XinhuaEurope>; *CCTV*: <https://twitter.com/eurobreaking>.

373 Lásd <https://twitter.com/chenweihua>.

374 Minden kiadás 32 oldalas, és körülbelül 30 európai országban terjesztik, köztük az Egyesült Királyságban, Németországban, Belgiumban és Franciaországban, http://www.chinadaily.com.cn/china/2011-01/21/content_11892924.htm.

375 Lásd http://www.chinadaily.com.cn/china/2011-01/21/content_11892924.htm.

376 Lásd <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1195257.htm>.

377 Például a "Xinhua Europe" alkalmazást 2014-es indulásakor több mint 200 helyi riporter és 150 tapasztalt újságíró támogatta a hivatalos nyilatkozatok szerint; lásd: <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1195257.htm>.

2018-ban jött létre - fenntartja Kína megbízható gazdasági partnerként való megítélését.³⁷⁸ Más intézmények, mint például a Kínai Kulturális Központ, a kínai nyelvet és kultúrát népszerűsítik. Európa egyben az a régió, ahol a világon a legtöbb Konfuciusz Intézet működik (2020-ban 187).³⁷⁹

A kínai kormányzat puha/kemény hatalmi tényezői Európa területén számosak. E fejezetnek nem célja, hogy mindegyiket feltérképezze, és nem is intézményi szemszögből vizsgálja őket. Ehelyett Kína EU felé irányuló nyilvános diplomáciájának legfontosabb üzeneteit határozza meg. E cél érdekében Kína brüsszeli kommunikációjának központi szerepe és aktivitása miatt az EU melletti kínai képviselet tevékenységére összpontosít.

Kína uniós szintű diskurzusösztönzése: legfontosabb üzenetek

Az elmúlt években a kínai EU-misszió átfogó stratégiát követett a konkrét narratívák előmozdítására, és gyakran az európai kínai diplomáciai kezdeményezések élére állt. Kína diplomáciai képviseletei közül az elsők között nyitott Twitter-fiókot 2013-ban, és azóta a 2018 októberében volt a legtermékenyebb Twitter-fiók.³⁸⁰ Összességében a kínai misszió ma már erőteljes jelenléttel rendelkezik a közösségi médiában, aktív fiókokkal a YouTube-on, a Twitteren és a Facebookon. Emellett kihasználta online jelenlétét, valamint hagyományosabb módon, közvetlenül is kapcsolatba lépett a helyi közönséggel, különböző rendezvények, beszédek és a helyi médiával, például az *Euractiv*, az *EUObserver* és a *Politico* által folytatott interakciók révén. A kínai képviselet speciális rendezvényeket szervezett, amelyek közvetlenebbül szólították meg a brüsszeli tudományos, politikai és üzleti közösséget. Ezek közé tartoztak bizonyos szakpolitikák vagy kínai kormányzati tervek nyilvános bemutatása, üzleti fórumok vagy az Európai Parlamentben tartott beszédek,³⁸¹ uniós tisztviselők számára Kínába szervezett tanulmányutak,³⁸² valamint az EU-Kína baráti csoporttal való együttműködés.³⁸³ Ezzel párhuzamosan a kínai képviselet tevékenységei közé tartozott a kulturális promóció, amely a szélesebb közönséget szólította meg, mind rendezvények³⁸⁴, mind ösztöndíjak révén (mint például az EU Window, a mandarin kínai nyelv tanulására irányuló program, amely 2006 óta tart).³⁸⁵

Az elmúlt hét évben Kína uniós szintű kommunikációs stratégiájának három alapvető és egymással összefüggő célja volt: először is, politikai/gazdasági bizalom kiépítése az európaiakkal.

378 A Kínai Kereskedelmi Kamara az EU-ban (CCCEU) küldetésnyilatkozatában a három fő küldetés egyikeként említi, hogy "jó képet kell kialakítani a kínai vállalkozások számára a nemzetközi együttműködés új fordulójában való részvétel során", <http://en.ccceu.eu/gwym/shjs/>.

A COVID-19 során a CCCEU a maszkadományozásról is tájékoztattott; lásd http://en.ccceu.eu/2020-04/08/c_125.htm. Lásd még: "Kína kész megosztani tapasztalatait az EU-val a COVID-19 elleni közös küzdelem érdekében", <http://en.ccceu.eu/c/2020-03-03/487343.shtml>; "Global Survey: China Continues to Win High Public Confidence", <http://en.ccceu.eu/c/2020-03-05/487347.shtml>; CCCEU (2020), "China's vital bridge to Europe: A CCCEU első évfordulója alkalmából", április 8., http://en.ccceu.eu/2020-04/08/c_123.htm; Zhou Lihong (2020), "One Year On, We Grow Together", CCCEU honlap, április 8., <http://en.ccceu.eu/c/2020-04-08/487449.shtml>.

379 Lásd http://english.hanban.org/node_10971.htm.

380 Zhao Alexandre Huang és Rui Wang (2019), "Egy hálózat kiépítése a "Tell China Stories Well" (Kína történeteinek jól elmondása) érdekében: Chinese Diplomatic Communication Strategies on Twitter", *International Journal of Communication*, 13, p. 2991.

381 2016-ban például Yang Yanyi, Kína akkori uniós nagykövete három alkalommal is felszólalt az Európai Parlamentben:

(1) az EU azon kötelezettségéről, hogy tiszteletben tartja a Kereskedelmi Világszervezet szabályait és a Kínára vonatkozó piaccgazdasági státuszt; (2) az Övezet és Út kezdeményezéséről; és (3) a kínai kormány 13. ötéves tervéről.

382 Yang nagykövet beszéde a tanulmányútra induló uniós tisztviselőknél: "mélyítsék el Kína megismerését, és jobban értékeljék a kínai külpolitika mögött meghúzódó logikai alapokat", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1204073.htm>.

383 2014-ben az EU-Kína Baráti Csoport újraindításakor Yang nagykövet így nyilatkozott: "Különösen nagyra értékeljük, hogy az [EU-Kína Baráti] csoport mélyen értékeli és szívesen támogatja Kína álláspontját a szuverenitását és területi integritását érintő kérdésekben"; lásd Xinhua (2014), "Members of European Parliament Re-launch EU-China Friendship Group", *China Daily*, október 9., http://www.chinadaily.com.cn/world/2014-10/09/content_18710503.htm.

384 Ilyen például az éves kínai nyílt nap, http://www.xinhuanet.com/english/2018-09/16/c_137470612_2.htm; vagy a kínai divat estje, <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1308023.htm>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
385. oldal <http://www.chinamission.be/eng/zglx/t530089.htm>.

a multilateralizmusban való részvételre kész, felemelkedő hatalom képének népszerűsítésével; másodsor, az érem másik oldala, a Kína geopolitikai céljairól szóló narratívák elbizonytalanítása; harmadszor, a belpolitika és Kína jelenlegi politikai útjának legitimálása, valamint az elismerés és az elismerés keresése.

politikai rendszerének. Ezeket az üzeneteket az európai közönséghez igazították, például annak hangsúlyozásával, hogy Kína növekedése mit jelent az EU vagy az EU-Kína együttműködés számára.³⁸⁶ E témák konkrétumai a változó kontextusnak megfelelően módosultak, de a célok nagyrészt egységesek és következetesek maradtak.

Konkrétabban, az elmúlt két évben Kína európai kommunikációs stratégiája arra irányult, hogy Kínát az EU számára létfontosságú gazdasági partnerként mutassa be, hogy a Huawei 5G hálózatával, az Övezet és Út kezdeményezéssel (BRI) és a "17+1"-gyel kapcsolatos narratívákat elbizonytalanítsa, hogy hangsúlyozza Kína feltételezett elkötelezettségét a multilateralizmus mellett az Egyesült Államok feltételezett egyoldalúságával szemben, valamint hogy legitimálja Kína álláspontját bizonyos kérdésekben, beleértve az emberi jogok helyzetét és az Egyesült Államokkal folytatott kereskedelmi háborút.³⁸⁷ Összességében a kínai kormány kommunikációs stratégiája megpróbálta dicsőíteni Kína cselekedeteit és álláspontját az Egyesült Államokkal szemben, a két ország közötti elhúzódo kereskedelmi és technológiai feszültségek idején. Az biztos, hogy az ilyen stratégiát először Pekingben, a Kínai Kommunista Párt hatalmas és központosított propagandaapparátusa tervezi és finomítja. Többször is nagyon hasonló - vagy akár azonos - mondatokat lehet azonosítani, ami arra utal, hogy az ilyen nézetek terjesztése egyértelmű és jól előkészített cél.³⁸⁸

Ezek a témák megegyeznek a kínai misszió elmúlt hét évének általános narratívájával, amely viszonylag állandó volt az idők során. Kína "Övezet és út kezdeményezésének" előmozdítása 2014-ben kezdett felgyorsulni. Bár Kína az Egyesült Államokkal szembeni álláspontjának előretörése viszonylag új keletű (2019 óta), 2013 és 2015 között Kína néhány alkalommal kritikusan kommunikált Japánról.³⁸⁹ 2015 óta Kína különösen aktívan népszerűsíti gazdasági és politikai modelljének pozitív képét, kiemelve konkrét szakpolitikák sikerét és gazdasági fejlődését.³⁹¹ Hasonlóképpen,

---

386 (2014), "Reforms in China and the EU Offer New Opportunities of Cooperation", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1127903.htm>; Chinese Mission to the EU (2015), "Seminar on the "Two Sessions" of China and its Impact on China-EU Relations", március 26., <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1251105.htm>; Chinese Mission to the EU (2015), "China-EU Relations: Celebrating 40 Years of Friendship and Beginning a New Journey", Yang nagykövet cikke, amelyben azt írta: "Kína az "Új Normál" felé tart, míg az EU fejlődésének új szakaszára készül. Ebben az összefüggésben Kína és az EU számára fontosabb, mint valaha, hogy a múltra építsenek, és kijelöljék az utat a kétoldalú kapcsolatok továbbfejlesztése és az együttműködés javítása érdekében", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1277177.htm>; Yang Yanyi nagykövet (2015), "China's New Normal and its relevance to the EU", *The European Sting*, április 17., <https://europeansting.com/2015/04/17/chinas-new-normal-and-its-relevance-to-the-eu/>.

387 Például a protekcionista törekvések közvetlen vagy közvetett visszaszorításával és a multilateralizmustól való visszavonulással.

388 A jelenlegi kínai EU-nagykövet, Zhang Ming három különböző alkalommal is pontosan ugyanazokat a szavakat használta, amikor a COVID-19 járvány gazdaságra gyakorolt hatásaira utalt. *Az Euronewsnek* (2020. február 3.) és a *Bloombergnek* (2020. február 11.) adott interjúkban, valamint az EU-Ázsia Központtal közös sajtótájékoztatóján (2020. február 18.) azt mondta, hogy annak hatása "korlátozott, rövid távú és kezelhető".

389 "Japán ezzel szemben az elmúlt 70 évben nem tett lépéseket annak érdekében, hogy begyógyítsa azokat a mély sebeket, amelyeket agresszív és kegyetlen háborúi okoztak Ázsia népeinek", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1113625.htm>. Yang nagykövet egy 2014-es interjúban a következőket mondta: "Japán soha nem dolgozta fel agresszív múltját. Megpróbálják megtagadni a történelmet és felülvizsgálni saját pacifista alkotmányukat", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1122838.htm>; a *The Brussels Times* 2015-ös cikkében Yang nagykövet a következőket írta: "Szándékosan elmosják a háború természetét az agresszió és az ellenállás között, és megpróbálják Japánt a háború áldozatának beállítani", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1292626.htm>.

390 "Miért ért el Kína ekkora sikereket? Az alapvető ok az, hogy megtaláltuk a megfelelő utat, amely megfelel a kínai realitásoknak. Ezt nevezzük mi a szocialista útnak kínai vonásokkal. Ez az út új korszakba vezet minket, és még nagyobb sikerekhez fog vezetni". Zhang Ming kínai nagykövet ünnepi beszéde, 2017. november 28., <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1515214.htm>.

391 "Kína nagyon erős, erőteljes, stratégiai gondolkodású, előrelátó, rendkívül elkötelezett és határozott, valamint rendkívül intelligens, cselekvőképes és cselekvésorientált vezetéssel rendelkezik", Yang Yanyi nagykövet megjegyzései, 2015.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
április 1., <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1293343.htm>.

A megnyugtató és az elbizonytalanító üzenetei a 2008-2009-es pénzügyi válság utánra vezethetők vissza, amikor vita alakult ki Kína uniós országokban történő befektetéseiről.³⁹² 2017-ben, a kínai misszió is elkezdte elutasítani az "oszd meg és uralkodj" taktikájára vonatkozó vádakot.³⁹³ Végül, a misszió az elmúlt hét év során folyamatosan hangoztatta álláspontját más, az érdekeivel kapcsolatos kérdésekben is, beleértve Tajvant,³⁹⁴ a Dél-kínai-tengert³⁹⁵ és a piaccgazdasági státuszát³⁹⁶.

Kína imázsának kialakítása egyszerre volt proaktív és defenzív.³⁹⁷ Egyrészt Peking jóindulatú hatalomként, felelősségteljes érdekelt félként és megbízható partnerként³⁹⁸ mutatta be magát, valamint oktatta az uniós közönséget politikáiról. Másrészt visszaszorította azokat a konkrét kérdéseket is, amelyekről úgy vélte, hogy sértik Kína nemzeti megítélését és érdekeit, vagy illegitim "beavatkozásként Kína belügyeibe". Ezek a reaktív narratívák egyes esetekben néha agresszívek voltak,³⁹⁹ míg másokat didaktikusabb és megnyugtatóbb hangnemben is népszerűsítettek.⁴⁰⁰

A COVID-19 világjárvány idején a kínai misszió kommunikációs stratégiája összhangban volt az elmúlt évek narratívájával és tevékenységeivel, különös hangsúlyt fektetve a kínai válaszadási modellnek mint a jó kormányzás és stabilitás paradigmájának más kormányzati rendszerekkel való összehasonlításban történő népszerűsítésére. A COVID-19 válság kezdetén az EU-ban működő kínai misszió meglehetősen védekező álláspontot képviselt, elsősorban a járvány kitörésének hatásait és a kínai intézkedések igazolását illetően megnyugtató üzeneteket közvetített.

2020 márciusától kezdve azonban a hangnem a magabiztosabb és merészebb hozzáállás felé mozdult el, Kína sikereit és nemzetközi együttműködési erőfeszítéseit dicsőítve. Az EU-ban működő kínai képviselő is arra használta kommunikációját, hogy elutasítsa az amerikai vádakot és depolitizálja Kína segélyezését. A mellett kommunikáció, Kína konkrét lépéseket tett, és különösen különböző adományokat tett, többek között

---

392 A Yang nagykövettel 2014-ben készült interjúból: A kínai befektetések végső céljával és az európai ügyekre gyakorolt befolyással kapcsolatos aggodalmakra válaszolva Yang nagykövet úgy véli, hogy ezek az aggodalmak megalapozatlanok, és a múltbeli történelmen alapulnak", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1122838.htm>.

393 Egyesek még azt is félreértették, hogy ez Kína "oszd meg és uralkodj" taktikája az EU-val szemben. Ezek az aggodalmak és félreértések azonban teljesen alaptalanok, <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1514353.htm>.

394 Lásd <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1306697.htm>.

395 Lásd <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1367332.htm>; <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1379431.htm>; <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1379543.htm>; <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1380206.htm>; <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1380851.htm>.

396 A 2015. évre vonatkozóan lásd: <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1326812.htm>; a 2016. évre vonatkozóan lásd: <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1336411.htm>.

397 Kína Hongkonggal kapcsolatos védekező puha hatalmáról lásd D. Loh (2017), "Defending China's National Image and "Defensive Soft Power": The Case of Hong Kong's "Umbrella Revolution", *Journal of Chinese Political Sciences*, 22, pp. 117-124, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s11366-016-9419-x.pdf>.

398 Például 2015-ben: "Kína a béke, a fejlődés és az együttműködés politikáját követi. Ragaszkodunk a békés fejlődés útjához", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1292626.htm>; 2016-ban pedig: "Kína teljes mértékben elkötelezett amellett, hogy vállaljuk a ránk háruló nemzetközi felelősséget, és megerősítsük a kommunikációt és a koordinációt az EU-val a jelentős következményekkel járó nemzetközi és regionális kérdésekben", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1353923.htm>.

399 Az emberi jogokkal kapcsolatos 2013-as vádaskodásra válaszolva a kínai EU-képviselőt szövegíróje: "Javasolnám neki [McMillan-Scott úrnak, az Európai Parlament alelnökének], hogy figyelmesen olvassa el a kínai kormány által nemrég kiadott, a kínai emberi jogok terén elért eredményekről szóló fehér könyvet", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1043713.htm>.

400 EurActiv-interjú Yang Yanyi nagykövettel (2015): "A kínai gazdaság "új normális" állapotba kerülésével és növekedési modelljének átalakításával természetes és normális, hogy egyes európai vállalatok bizonyos fokú nyugtalanságot mutatnak", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1276423.htm>; Yang nagykövet megjegyzései (2014): "szakértők, a kommentátorok és a befektetők egyaránt túlzottan negatívan ítélték meg Kína kilátásait, eltűzve a jelenlegi problémákat, és Kína hirtelen törékenységet hangoztatva", <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1305929.htm>; Yang nagykövet (2016) cikkében pedig: "Miközben európai barátaink aggodalmait és aggályait méltányolni lehetett, nem látták a valós képet". Az igazság az, hogy Kína igazán jó történeteket gyárt. Sajnos és sajnálatos módon Kína mégis "rossz történetek" áldozatává vált",

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.
április <http://www.chinamission.be/eng/mh/t1337379.htm>.

az egyiket közvetlenül az EU-nak (az EU Vészhelyzeti Reagálási Koordinációs Központjának küldött csomagok).⁴⁰¹ Az adományt övező nagyszabású propagandakampány diplomáciai feszültségekhez vezetett az EU-val szemben, és az EU saját válaszlépéseinek és kommunikációs stratégiájának újraszabályozásához vezetett Kínával szemben. Kína és több tagállam között is diplomáciai feszültségek alakultak ki, miután több, Európába kiküldött kínai diplomata nyíltan bírálta a válság helyi kezelését (lásd például e jelentés Franciaországról szóló fejezetét).

Az EU válaszai és Kína megítélése

Az elmúlt években az EU-szintű Kína-felfogás és a Kínára adott válaszok jelentősen megváltoztak. 2018 és 2019 folyamán az EU egyre szkeptikusabb befogadója lett Kína puha hatalmi stratégiájának (amelyet ehelyett egyre inkább "éles hatalomnak" tekintettek), és több közlemény mutatott rá a Kína geopolitikai ambíciói által jelentett kockázatokra. Például 2018-ban az Európai Parlament (EP) egyik, az EU és Kína közötti kapcsolatokról szóló állásfoglalása nagyobb aggodalmat fejezett ki Kína európai befolyásával kapcsolatban, és kifejezetten felszólította Kínát, hogy legyen felelős szereplő.⁴⁰² Leginkább 2019-ben az EP állásfoglalást adott ki, amelyben mély aggodalmát fejezte ki Kína technológiai jelenléte miatt⁴⁰³, az Európai Bizottság stratégiai kitekintése pedig rámutatott a Kína geopolitikai céljai által Európa számára felvetett biztonsági következményekre.

A gazdasági kapcsolatok puha hatalmi dimenziója az euróövezeti válságot követően fokozatosan romlott, mivel az EU kezdte kiegyensúlyozatlannak látni a Kína-EU kapcsolatokat, és aggódni kezdett Kína stratégiai ágazatok feletti ellenőrzése miatt. Ezek a nézetek felszínre kerültek az EP vitáin⁴⁰⁴, és több uniós vezető nyilatkozatában is jelen voltak.⁴⁰⁵ Kína tisztességtelen gazdasági szereplőként való megítélése olyan uniós dokumentumokban is tükröződik, mint a 2016-os "A Kínára vonatkozó uniós stratégiáról szóló tanácsi következtetések"⁴⁰⁶ vagy a 2019-es *stratégiai kilátások*.⁴⁰⁷ Az e téren tapasztalható előrelépés hiánya miatti fáradtság egyre nyilvánvalóbbá vált, amit a különböző vezetők megjegyzései is tükröznek.⁴⁰⁸

---

401 Lásd <https://www.euractiv.com/section/coronavirus/news/eu-allocates-chinese-aid-to-italy-to-fight-against-the-pandemic/>. 402 Lásd https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0343_EN.pdf.

403 Lásd https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0156_EN.pdf.

404 A vitában Kína a kétoldalú gazdasági kölcsönösség hiánya miatt "nem tisztességes gazdasági partner"; lásd az Európai Parlament vitáját (2019), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-8-2019-04-03-ITM-017_EN.html; EPP-frakció, "Nincs más választásunk, mint erőteljesen fellépni a tisztességtelen verseny és az ellenséges magatartás ellen a kínai külföldi állami tulajdonú cégek részéről, amelyek megpróbálnak európai vállalatokat felvásárolni, hogy átvegyék a kulcsfontosságú technológiák, infrastruktúra és szakértelem feletti ellenőrzést", https://www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/politico-brussels-playbook-saving-the-china-summit-rescuing-the-gz-everyones-pet-projects/?utm_source=POLITICO.
[EU&utm_campaign=e1461f117f-EMAIL_CAMPAIGN_2020_06_04_05_05&utm_medium=email&utm_term=0_10959edeb5-e1461f117f-190595335](https://www.europa.eu/press-room/media/30612).

405 Josep Borrell fő képviselő/alelnök meghallgatásán azt mondta, hogy a kölcsönösség és az egyenlő versenyfeltételek kell, hogy legyenek kapcsolataink alapelvei a kereskedelmi beruházások és az összeköttetés terén, https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20191008RES63704/20191008R_ES63704.pdf; Phil Hogan, az EU kereskedelmi biztosa azt mondta: "Kínával kapcsolatos megközelítésünknek magában kell foglalnia kereskedelmi kapcsolataink kiegyensúlyozását és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kezelését", <https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20191004RES63483/20191004RES63483.pdf>.

406 "A Tanács úgy véli, hogy Kínában a gazdaság liberalizálására, az állami tulajdonú szektor szerepének csökkentésére és az egyenlő üzleti feltételek megteremtésére irányuló ambiciózusabb reformok új piaci lehetőségeket nyitnának meg.

407 Kínát "gazdasági versenytársnak nevezik a technológiai vezető szerepre való törekvésben", <https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

2020 áprilisában Phil Hogan, az EU akkori kereskedelmi biztosa kijelentette, hogy a tárgyalások késedelmén kívül "kevés konkrét előrelépés történt" a piacra jutás terén, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2020-001096-ASW_EN.pdf.

Az emberi jogok tekintetében az EP különösen hangosan és kritikusan nyilatkozott Kína növekvő belföldi elnyomásáról. Az elmúlt néhány évben az EU például kritikus nyilatkozatokat adott ki a hszingiangi⁴⁰⁹ és hongkongi helyzetről,⁴¹⁰ valamint az egyes emberi jogok védelmezőiről.⁴¹¹

A Geopolitikai Bizottság megérkezése új lendületet adott az EU Kínával kapcsolatos politikai vitájának. Ursula von der Leyen már az Európai Bizottság elnökségének átvétele előtt hangsúlyozta, hogy az EU-nak újra kell alakítania a Kínával való kapcsolatait.⁴¹² A 2020-as EU-Kína csúcstalálkozót követő sajtótájékoztatóján von der Leyen elnök asszony a gazdasági kérdésekkel és az emberi jogokkal kapcsolatban különösen határozottan fogalmazott.⁴¹³

A Kínával kapcsolatos negatív megítélés amellett, hogy számos nyilatkozatban is rögzítésre került, a politikai vitában is megjelent, és konkrét intézkedésekben kezdett megnyilvánulni. Az EU Peking geopolitikai ambícióival szembeni szkepticismusa például az EU összehangolt részvételében és üzeneteiben nyilvánult meg az Övezet és Út Fórumon, valamint az EU aktív kísérleteiben az Övezet és Út elbeszélés.⁴¹⁴ Leginkább a Peking stratégiai ágazatok feletti befolyásával kapcsolatos aggodalmak és a Kínával mint tisztességtelen versenytárral kapcsolatos megítélés motiválta az olyan szakpolitikákat, mint a 2019-es beruházási szűrőmechanizmus. Hasonlóképpen, 2020 májusától a Kínából származó behozatalra esik a legtöbb uniós kereskedelmi védelmi intézkedés: A meglévő dömpingellenes és szubvencióellenes intézkedések közül 93 Kínára irányul, majd Oroszország következik.⁽¹⁰⁾, mint távoli második.⁴¹⁵ Ezért az, hogy az EU számos gazdasági és nemzetközi kérdésben vonakodik megbízni Kínában, rávilágít arra, hogy Kína nem hatékony az EU-val szembeni puha hatalmi törekvéseiben.

A COVID-19 világjárványt és az azt követő kínai központosított kommunikációs kampányokat követően a kritikai vita felerősödött. Összességében Kína merésznek és ismétlődőnek vélt lépései aláhúzták a politikai rendszerek közötti narratívák versenyét. A COVID-19 válság megerősítette a Kína geopolitikai szándékaival, emberi jogi helyzetével és a stratégiai ágazatokban gyakorolt gazdasági befolyásával kapcsolatos meglévő aggodalmakat.⁴¹⁶ Emellett az, hogy Kína részben cenzúrázta az EU kínai nagykövetének véleménycikkét⁴¹⁷, valamint az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) COVID-19-ről szóló dezinformációs jelentésével kapcsolatos állítólagos nyomásgyakorlás tovább szította a vitát,⁴¹⁸ mivel felerősödtek az aggodalmak, hogy Kína közvetlen beavatkozáshoz és dezinformációhoz folyamodik imázsának védelme érdekében.

---

409 Főképviseelő/VP nyilatkozat (2018), https://eeas.europa.eu/delegations/china/52881/statement-spokesperson-situation-xinjiang_en; "Az Európai Parlament 2019. április 18-i állásfoglalása Kínáról, nevezetesen a vallási és etnikai kisebbségek helyzetéről" (2019), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0422_EN.html; Európai Parlament sajtóközleménye (2019. december), <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20191212IPR68927/china-must-close-its-re-education-camps-for-uyghurs-in-xinjiang-meps-say>.

410 Lásd https://eeas.europa.eu/delegations/china/66484/declaration-high-representative-behalf-european-union-hong-kong_en.

411 Mint például Liu Xiabo és Lee Ming-che, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0308_EN_pdf; vagy a négy hongkongi kiadó, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0045_EN.pdf.

412 Ursula von der Leyen fogadkozott, hogy meghatározza a kapcsolatokat egy magabiztosabb Kínával, <https://www.scmp.com/news/china/politics/article/3026809/incoming-eu-chief-ursula-von-der-leyen-vows-define-relations>. Azt javasolta, hogy Európának nagyobb figyelmet kell fordítania Kínára, amelynek fenyegetéseit az EU számos politikusa "figyelmen kívül hagyta", <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3017023/ursula-von-der-leyen-nominated-lead-european-commission-will>.

413 Lásd https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_20_1162.

414 Például a "connectivity" kifejezés használata a hivatalos kínai kifejezés helyett.

415 Lásd <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2144>.

416 Ezek már évek óta megváltak; lásd Európai Parlament (2018), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0343_EN.pdf.

417 Az Európai Unió Kínába delegált küldöttsége (2020), "Cenzúra az EU nagykövete és a 27 EU-tagállam kínai nagykövetei által

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

április 27. Készített véleménycikkben", sajtóközlemény, május 8., https://eas.europa.eu/delegations/china/78805/censorship-op-ed-ambassador-eu-and-ambassadors-27-eu-member-states-china_en.

418 Lásd Jennifer Rankin (2020), "EU "Watered Down" Report on Chinese Disinformation on COVID-19", *The Guardian*, április 27., <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/27/eu-watered-down-report-on-chinese-disinformation-about-covid-19>.

Az EU szintjén a Kína imázsáról szóló vitát nagyrészt a Kína belpolitikai helyzetével kapcsolatos észrevételek és a nemzetközi helyzetéről szóló általános vita vezérelte (és nem Kína önreklámozása).⁴¹⁹ A COVID-19 válság során és azt követően azonban az EU kifejezetten reagált Kína kommunikációs stratégiájára, megkérdőjelezve annak hitelességét és a külföldi segélyek instrumentalizálását, valamint az esetleges dezinformációs akciókat, Oroszország jól ismert akciói mellett. Az EU vezetői elégedetlenségüknek adtak hangot Kína kommunikációs kampányával kapcsolatban, és leleplezték a kínai "nagylelkűség politikája" mögött meghúzódó szándékokat, Josep Borrell főképviselő/alelnök (HR/VP) pedig kifejezetten kiemelte a kínai segítségnyújtás mögött meghúzódó "geopolitikai komponenst" és "befolyási harcot".⁴²⁰ Emellett Kína adományai a világjárvány idején az EU saját narratívájának kiigazítására készítették az EU-t válaszul. Különböző uniós vezetők kiemelték az EU adományait és a Kínának nyújtott kezdeti támogatást, válaszul arra, hogy Peking Európa megmentőjeként pozicionálta magát.⁴²¹

Az EU a válság tetőzése óta folyamatosan támadja Kína kommunikációs stratégiáját.

Az EU-Kína stratégiai párbeszédet követően Borrell főképviselő/alelnök "szelektívnek és elfogadhatatlannak" minősítette, hogy a kínai külügyminisztérium állítólag elfogultan ábrázolta kijelentéseit.⁴²²

Hasonlóképpen, alig néhány hónappal a Kínának az EKSZ dezinformációs jelentésére gyakorolt befolyása miatti botrány után (amint azt fentebb említettük), a dezinformáció elleni küzdelemre vonatkozó új tervek kifejezetten megemlítik, hogy Kína az EU-t célzó kampányokat folytat a demokratikus vita aláásása és a saját pozíciójának javítása érdekében.

kép.⁴²³ Ezek a reakciók fordulópontot jelentenek abban az egyenességben, amellyel az EU reagált a kínai kormány puha hatalmi kísérleteire. Úgy tűnik, hogy az EU most már teljes mértékben hajlandó részt venni a narratívák harcában.

Következtetés

Kína átfogó kommunikációs stratégiát követett az EU felé különböző brüsszeli intézményeken, többek között a kínai diplomáciai képviseleten keresztül. Ez a stratégia meglehetősen aktív volt, széles célközönségre terjedt ki, és számos eszközzel, többek között a közösségi médián keresztül valósult meg. Kína uniós szintű "soft power" megközelítése egyértelműen egy olyan elemre épül, amely

bizonyos kulcsfontosságú üzenetek megismétlése, amelyek azt a képet mutatják, ahogyan Kína szeretné, ha uniós partnerei látnák.

A kínai kormány európai kommunikációs stratégiájának azonban továbbra is számos akadály van, mivel Kína imázsának kivetítése nem elég hiteles az EU és az EU-tagállamok vezetésének egy része számára. A Kína imázsáról szóló vita uniós szinten normatív, geopolitikai és gazdasági szempontok szerint zajlik, azaz Kína emberi jogi helyzetéről, nemzetközi megítéléséről, nemzetközi pozíciójáról, valamint a kínai kormányok és az EU-tagállamok közötti kapcsolatokról folyik a vita. (vagy geopolitikai ambíciók) és a méltányosság a gazdasági kapcsolatokban. Mindhárom területen az EU megítélése egyre szkeptikusabbá vált. A COVID-19 tovább gyorsította ezt a tendenciát.

---

419 A Kínával kapcsolatos viták nagy részét valójában konkrét események (például a hongkongi tüntetések és a hszincsiangi fejlemények) vezérelték. Az Európai Parlament állásfoglalásainak többsége például konkrét esetekről szól (például a Larung Gar Tibeti Buddhista Akadémia és Ilham Tohti ügye 2016-ban; Liu Hsziao-po és Lee Ming-cse ügye 2017-ben; az ujjurok és Hongkong helyzete 2019-ben), <https://www.europarl.europa.eu/delegations/en/d-cn/documents/ep-resolutions>.

420 Josep Borrell HR/VP: "tisztában kell lennünk azzal, hogy van egy geopolitikai komponens, beleértve a fonákon és a "nagylelkűség politikáján" keresztül a befolyásért folytatott küzdelmet", <https://eeas.europa.eu/delegations/china/76401/eu-hr-vp-josep-borrell-coronavirus-pandemic-and-new-world-it->

Kína puha hatalma Európában | ETNC Report, 2021.

[április](#)
[treating_en](#).

421 [Lásd: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/77766/implications-covid-19-external-action-eu-remarks-hrvp-josep-borrell-afet-sede-droi-committee_en](https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/77766/implications-covid-19-external-action-eu-remarks-hrvp-josep-borrell-afet-sede-droi-committee_en).

422 [Lásd https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3088505/eu-calls-out-chinese-state-media-distorting-officials-megjegyzéseket](https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3088505/eu-calls-out-chinese-state-media-distorting-officials-megjegyzéseket).

423 [Lásd https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-tackling-covid-19-disinformation-getting-facts-right_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-tackling-covid-19-disinformation-getting-facts-right_en.pdf).